

# årsredovisning 2001

## Sidas programförklaring

En värld utan fattigdom och förtryck blir bättre för oss alla. För att lösa vår tids stora utmaningar – fattigdom, miljöförstöring, konflikter – krävs gemensamma ansträngningar. Internationellt utvecklingssamarbete är en investering för att fattiga människor ska få ett bättre liv, för att värna miljön och främja fred, för demokrati och jämställdhet. Det ska bana väg för jämbördiga relationer och göra bistånd överflödigt.

Sverige medverkar i detta samarbete, i det globala ansvarstagandet. Utvecklingssamarbetet engagerar det svenska samhället och bidrar till att internationalisera Sverige.

Sidas uppgift är att skapa förutsättningar för förändring och uthållig social, ekonomisk och miljömässig utveckling.

Fred och säkerhet är centrala förutsättningar för utveckling. Förebyggande av konflikter och katastrofer är viktiga delar av vårt uppdrag.

Samarbetsländerna ansvarar för sin utveckling. Sida förmedlar resurser och utvecklar kunskap och kompetens.

Sidas verksamhet spänner över många områden. Vi gör ofta val i unika situationer. Vi ska ha gedigen kunskap om länder, utvecklingsproblem och samarbetsmetoder. Kännetecknande för Sida skall vara helhetssyn, tydlighet och förändringsförmåga.

Sida skapar förutsättningar för förändring och uthållig utveckling.

# årsredovisning 2001



# årsredovisning 2001

# Innehållsförteckning

<b>Inledning</b>	<b>7</b>
<b>Översikt, återsrapportering samt uppdrag</b>	<b>11</b>
<b>Politikområde "Internationellt utvecklingssamarbete"</b>	<b>17</b>
Årets resultat utifrån biståndsmålen	18
Översikt över verksamhetsgrenar	23
<i>Demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter</i>	26
<i>Sociala sektorer</i>	36
<i>Infrastruktur, näringsliv, urban utveckling och finansiella system</i>	44
<i>Naturbruk</i>	50
<i>Ekonomiska reformer</i>	58
<i>Forskningssamarbete</i>	62
<i>Humanitära insatser och konfliktförebyggande</i>	66
<i>Enskilda organisationer</i>	74
<i>Övrigt</i>	78
Översikt över samarbete med regioner	84
<i>Afrika</i>	86
<i>Asien</i>	90
<i>Latinamerika</i>	94
<i>Europa och Centralasien</i>	98
<b>Politikområde "Samarbete med Central- och Östeuropa"</b>	<b>101</b>
Samarbete med Central- och Östeuropa	102
<i>Säkerhetsfrämjande stöd</i>	106
<i>Demokrati</i>	108
<i>Socialt hållbar ekonomisk omvandling</i>	113
<i>Miljömässigt hållbar utveckling</i>	118

<b>Myndigheten Sida</b> .....	<b>123</b>
<b>Not till resultatredovisningen</b> .....	<b>129</b>
<b>Finansiella dokument.</b> .....	<b>133</b>
Kommentarer .....	134
Sammanställning över väsentliga uppgifter .....	135
Resultaträkning .....	137
Balansräkning .....	138
Anslagsredovisning .....	140
<i>Redovisning mot anslag</i> .....	140
<i>Redovisning mot inkomsttitel</i> .....	141
<i>Bemyndiganden</i> .....	141
<i>Finansiella villkor.</i> .....	142
Finansieringsanalys .....	144
Notförteckning. ....	146
<b>Styrelsens fastställande av årsredovisningen.</b> .....	<b>153</b>
<b>Bilagor.</b> .....	<b>155</b>
1. Kostnader summerat per verksamhetsgren, region/land och världsdel .....	156
2. Bidrag till FN och andra internationella organisationer .....	163
3. Kreditförsörjningsprogrammet, importgarantier och u-krediter .....	164
4. Sakanslagsfinansierade förordnanden i fält .....	165
<b>Förkortningslista</b> .....	<b>167</b>





# Inledning

## 2001

# Inledning

Sidas uppdrag att bidra till minskad fattigdom är ett långsiktigt åtagande. Samtidigt påverkas det långsiktiga arbetet av händelser i omvärlden som ibland på några timmar kan förändra förutsättningarna i våra samarbetsländer. Terrorattackerna i USA den 11 september är en sådan händelse som ledde till konflikten i Afghanistan med stora flyktingströmmar och en hotande svältkatastrof som följde. De humanitära behoven i Afghanistan präglade den senare hälften av 2001. En landstrategi inlämnades till regeringen där avsikten är att ge ett ökat katastrofstöd som så småningom inriktas allt mer på återuppbyggnad.

I Mellanöstern har den eskalerade konflikten förändrat förutsättningarna för Sidas utvecklingssamarbete med den palestinska myndigheten. Arbetet med en ny landstrategi för Västbanken-Gaza begränsades på grund av konflikten till att avse endast ett år.

I Asien påverkades den ekonomiska situationen, främst i Sydostasien, av nedgången i världsekonomin. Återhämtningen efter Asienkrisen riskerar därmed att försenas och den fortsatta fattigdomsminskningen försvåras. År 2001 innebar öppningar i fredsprocessen på Koreahalvön. Sida ger stöd till några aktiviteter med syfte att stimulera reformer i Nordkorea, bland annat när det gäller ekonomiska frågor i samarbete med Handelshögskolan.

Även Latinamerika präglades av den internationella konjunkturedgången, som ytterligare försvårats av finanskrisen i Argentina och låga råvarupriser. Tre av Sveriges viktigaste samarbetsländer på kontinenten, Honduras, Bolivia och Nicaragua, har tagit fram nationella fattigdomsstrategier. I Honduras har ett långsiktigt utvecklingssamarbete etablerats efter den inledande fas av insatser som startades efter att orkanen Mitch drabbade landet 1998.

I Afrika bidrog den svåra och osäkra situationen i flera länder till att Sidas utvecklingssamarbete

med regionen inte ökade i den takt som förutsetts. Den svenska regeringen beslöt under 2001 att avsluta allt utvecklingssamarbete med staten i Zimbabwe på grund av ökade brott mot mänskliga rättigheter och försämringar i den ekonomiska politiken. En av de stora ödesfrågorna för Afrika är hiv/aids-epidemin som i ett antal länder försvårar ansträngningarna att minska fattigdom.

I Östeuropa skilde sig utvecklingen starkt mellan länderna. På västra Balkan höll Serbien hög reformtakt medan politisk oro präglade andra länder, däribland Makedonien. Fattigdomsproblemen var påtagliga i södra Öst, särskilt i Moldavien. Regionen är ett av Sidas snabbast växande arbetsfält och utbetalningarna till Balkan ökade under året med 51 procent till 809 miljoner kronor.

I närområdet står EU-integration fortsatt i fokus i Baltikum. Verksamheten i Ryssland är omfattande med miljö som ett av flera viktiga fokus.

## VERKSAMHETENS OMFATTNING

Utbetalningarna för internationellt utvecklingssamarbete omfattade 11,9 miljarder kronor under 2001, en ökning från föregående år med knappt två miljarder kronor eller cirka 19 procent. En stor del av ökningen förklaras av att Sida från år 2001 övertagit ansvaret från Utrikesdepartementet för utbetalningar av några av de generella bidragen till multilaterala organisationer, vilka omfattar drygt 1,3 miljarder kronor. Inom samarbetet med Central- och Östeuropa utbetalades 648 miljoner kronor jämfört med 657 miljoner kronor under år 2000.

Antalet insatser minskade under året från 6 708 till 6 497, en minskning med tre procent. Strävan mot färre insatser är nödvändig då volymen förväntas uppgå till 15,3 miljarder kronor år 2005 samti-

digst som det inte är troligt att förvaltningsanslaget kommer att öka i motsvarande takt. Genom att minska antalet insatser skapar Sida förutsättningar för att säkra kvaliteten i utvecklingssamarbetet då volymen ökar.

Stödet till *infrastruktur, näringslivsutveckling, urban utveckling och finansiella system* uppgick till 2 035 miljoner kronor exklusive förvaltningskostnader, en ökning från 1 874 miljoner kronor år 2000. I den utvärdering av Sidas stöd till näringslivsutveckling som genomfördes under året rekommenderas ett utökat stöd till näringslivsutveckling och en samlad ansats som omfattar stöd till infrastruktur, jordbruk och informell sektor.

Den näst största verksamhetsgrenen under året var *humanitära insatser och konfliktförebyggande* som uppgick till 1 666 miljoner kronor exklusive förvaltningskostnader. Arbetet präglades av jordbävningar i El Salvador och Indien i början av året samt av konflikten i Afghanistan, tre händelser som ställde stora krav på det internationella humanitära systemets förmåga till resursmobilisering och samordning.

Demokratiska institutioner, en demokratisk kultur och respekt för mänskliga rättigheter är nödvändiga grundförutsättningar för att bidra till ökad frihet för de fattiga. Sidas stöd till verksamhetsgrenen *Demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter* uppgick till 1 520 miljoner kronor exklusive förvaltningskostnader, en ökning från 1 354 miljoner kronor året före.

Investeringar i utbildning och hälsa bidrar till ökad produktivitet och är en grundpelare i de fattigdomsstrategier som flera av Sidas samarbetsländer tagit fram. De utgör också de stora delarna i Sidas stöd till *Sociala sektorer*, vars utfall uppgick till 1 504 miljoner kronor exklusive förvaltningskostnader under året, jämfört med 1 248 miljoner kronor år 2000.

Inom verksamhetsgrenen *Naturbruk* har fokus flyttats från produktion baserad på förnyelsebara naturresurser till mer generella förutsättningar för att skapa tillväxt på landsbygden. Utfallet uppgick till 929 miljoner kronor exklusive förvaltningskostnader under året, jämfört med 791 miljoner kronor under år 2000.

Stödet till *Enskilda organisationer* nådde ut till drygt 100 länder, via tolv större svenska enskilda organisationer, med vilka Sida samarbetar för att främja utveckling av ett livskraftigt och demokratiskt civilt samhälle i utvecklingsländerna. Stödet uppgick till 876 miljoner kronor exklusive förvaltningskostnader.

Stödet till *Forskningssamarbete* ökade, inte minst i fattiga samarbetsländer, och uppgick till 828 miljo-

ner kronor exklusive förvaltningskostnader. Tillsammans med insatser för IT-utveckling bidrar det såväl till social utveckling som till ländernas möjligheter att delta i internationellt samarbete.

Stöd till *Ekonomiska reformer* ges i syfte att bidra till makroekonomisk stabilitet och reformer som kan höja den ekonomiska tillväxten. Stödet, som ges i form av generellt stöd och skuldlättnader, uppgick till 499 miljoner kronor exklusive förvaltningskostnader.

För att möta en ökning av antalet samarbetsländer undersöker Sida nya möjligheter till samarbete med andra givare. Sverige och Norge ingick under året ett avtal om utvecklingssamarbetet med Malawi som innebär att svenskt stöd kanaliseras genom Norad. Samarbetet underlättar Malawis givarsamordning samtidigt som det leder till ett mer effektivt utnyttjande av Sidas och Norads kompetens och administration. Sida har även fattat beslut om att kanalisera det svenska undervisningsstödet till Mali genom Nederländerna.

Profilen över Sidas samarbetsländer är i stort sett oförändrad. Under året ökade utvecklingssamarbetet med bland annat Afghanistan, Nepal, Kambodja och Uganda, medan samarbetet med Tanzania, Honduras och Nicaragua minskade.

De största samarbetsländerna var Tanzania, Moçambique, Vietnam, Honduras, Uganda, Bosnien-Hercegovina, Bangladesh, Sydafrika, Nicaragua och Västbanken-Gaza.

## TYDLIGARE FOKUS PÅ FATTIGDOM

Utvecklingssamarbetets uppgift är att bidra till att skapa förutsättningar för minskad fattigdom. Det innebär att insatserna inriktas på att stödja en utveckling som styrs av samarbetslandet och att samordning mellan olika givare är viktigt.

Ett antal av Sidas samarbetsländer har tagit fram egna fattigdomsstrategier, så kallade PRS (Poverty Reduction Strategy), inom ramen för skuldlättnadsinitiativet HIPC-2 (Highly Indebted Poor Countries). Genom skuldlättnadsinitiativet frigörs offentliga resurser i länderna som kan användas till fattigdomsbekämpning.

Bland de länder som tog fram PRS under 2001 finns Moçambique, Tanzania, Honduras, Nicaragua och Bolivia. De nationella strategierna är viktiga för att utveckla en effektiv politik som styrs av landet för att bekämpa fattigdomen. Fattigdomsstrategierna är en vägledning för det svenska

utvecklingssamarbetet med dessa länder. De är också en plattform för ökad givarsamordning. I flera länder kopplas även budgetstödet till genomförandet av fattigdomsstrategierna.

Inom flera verksamhetsgrenar har det skett en förskjutning från projekt- till programstöd. Effekterna av insatser blir då mer beroende av sammanhanget, samtidigt som de förväntas ge mer hållbara resultat på lång sikt.

Civilministeriet i Moçambique och förvaltningsreformen PRI i Bolivia är exempel på programinsatser som fått stöd under året, liksom hälsosektorn i Zambia och en kulturfond i Tanzania.

Sida har under året genomfört en erfarenhetsredovisning av sektorprogramstöd och en inventering av vårt stöd till sektorprogram.

Erfarenheterna visar att programstöd tar lång tid att förbereda och hindras av bristande kompetens och kapacitet i samarbetsländerna. Ofta krävs mycket tid för givarsamordning då insatserna ska inledas, men efter hand leder stödet till större effektivitet då givarnas resurser koncentreras och överlappning mellan olika givare minskar.

Målen för Sidas utvecklingssamarbete integreras i allt större utsträckning så att insatserna omfattar flera mål. Det innebär att verksamheten blir mer komplex och får ett mer sammansatt fattigdomsperspektiv. En stor utvärdering av jämställdhetsarbetet i biståndet genomfördes under året och visade att målet att integrera jämställdhet i utvecklingssamarbetet börjar förankas i verksamheten. Erfarenheterna visar samtidigt att det är viktigt att komplettera integrering av mål med riktade insatser; till exempel kan nämnas satsningen på kvinnligt deltagande i beslutsprocesser inom Carere-projektet i Kambodja.

Sida inledde ett arbete med att ta fram en ny hälsopolicy som innebär en breddning av synen på hälsofrågor. Ett stärkt fokus på hiv/aids har medfört att denna fråga blivit viktig för alla verksamhetsgrenar. Hiv/aids-epidemin skapar behov av breda insatser inom en rad sociala och ekonomiska områden och måste beaktas i allt, från landsbygdsutveckling till utbildningssatsningar.

Sidas fattigdomsprojekt som inleddes i slutet av 1999 fortsatte under 2001. En rad studier och seminarier genomfördes för att analysera och diskutera fattigdomsbekämpning. Dessa har resulterat i att Sidas verksamhet fått ett tydligare fattigdomsfokus, vilket syns i flera nya land- och regionstrategier. En ny strategi för fattigdomsbekämpning ska presenteras under 2002.

Under hösten genomförde Sida en tvådagars-

konferens om fattigdom och utbildning. Ett informationsmaterial i form av en tidningsbilaga spreds också genom de större dagstidningarna i Sverige.

## SIDA SOM ORGANISATION

Sida prioriterar en förstärkning av fältorganisationen och under året etablerades nya stationeringar med utsänd personal i Burkina Faso, Egypten, Moldavien, Albanien, Ukraina, Ryssland, Kroatien och Jugoslavien (Belgrad).

Verksamheten vid Sida Sandö upphörde vid årets slut, som ett resultat av regeringens uppdrag till Sida att inrätta ett idé- och utbildningsinstitut i Härnösand. Det nya institutet, Sida Civil Society Center, inleder sin verksamhet i början av 2002.

En enhet för multilaterala frågor inrättades inom Sida för att samla hanteringen av övergripande frågor avseende EU-kommissionen, FN-systemet och Världsbanken.

Ett projekt genomfördes som avsevärt förenklade och förkortade Sidas regelverk. Samtidigt genomfördes ett åtgärdsprogram för Sidas upphandlingar som resulterade i ett nytt regelverk för upphandlingsfrågor, en ny handbok och en förstärkt intern upphandlingsrådgivning.

Under året pågick den parlamentariska kommittén Globkoms utredning av hur Sveriges arbete för global utveckling ska se ut i framtiden. Sida har deltagit i ett antal seminarier och resor för Globkom, samt tagit fram omfattande svar på 20 direkta frågor från kommittén.

Antalet anställda ökade med 31 personer till totalt 879. En organisationsmätning genomfördes där 77 procent av personalen deltog. Sida fick sammantaget ett högt betyg med en "Nöjd Medarbetarindex" på 4,07 av sex möjliga poäng. Enkäten visade också att Sidas personal är starkt engagerad i sitt arbete, men upplever en tung arbetsbelastning.

En opinionsmätning av SCB om svenska folkets biståndsvilja visade att 62 procent av de tillfrågade ansåg att storleken på utvecklingssamarbetet är lagom eller bör öka, jämfört med 53 procent vid fjolårets undersökning.



BO GÖRANSSON  
Generaldirektör

Översikt,  
återrapportering  
samt uppdrag  
2001

# Översikt, återrapportering samt uppdrag

## 1.1 ÅTERRAPPORTERING

### A. Internationellt utvecklingssamarbete

*En övergripande redogörelse för verksamheten i förhållande till fattigdomsmålet och de sex delmålen. Sida skall analysera förändringar i förhållande till tidigare år.*

Redovisas i avsnittet Årets resultat utifrån biståndsmålen.

#### Under verksamhetsgren 4. Naturbruk:

1. *Sida skall rapportera om de insatser som genomförts för att följa upp Sveriges åtaganden i konventionerna om biologisk mångfald och biosäkerhet, klimatförändringar, ökenbekämpning, Rotterdam-konventionen (PIC), Baselkonventionen och Montrealprotokollet i enlighet med de riktlinjer som gäller för respektive instrument.*

Redovisas under verksamhetsgren Naturbruk.

2. *Sida skall rapportera om de insatser som berör bevarande och bruk av växtgenetiska resurser, inklusive forskning, som kan hänvisas som stöd till Global Plan of Action inom ramen för det internationella åtagandet om växtgenetiska resurser (FAO-IUPGR).*

Redovisas under verksamhetsgren Naturbruk.

#### Under verksamhetsgren 8. Enskilda organisationer:

1. *Redovisning av de enskilda organisationernas verksamhet skall omfatta fördelning av bidrag på ramorganisationer, sektorer och länder samt antal utländska samarbetspartner per ramorganisation. I förekommande fall skall antal svenska organisationer som ingår i ramorganisationens verksamhet redovisas.*

Redovisas under verksamhetsgren Enskilda organisationer samt i bilaga 1.

2. *Sida skall redovisa och bedöma resultat av utvärderingar, kapacitetsstudier och systemrevisioner genomförda av Sida.*

Redovisas under verksamhetsgren Enskilda organisationer.

3. *Sida skall avseende stöd till organisationers informationsverksamhet redovisa antal beviljade informationsbidrag.*

Redovisas under verksamhetsgren Enskilda organisationer.

#### Under verksamhetsgren 9. Övrigt:

1. *Sida skall redovisa utfallet av de opinionsundersökningar/mätningar som gjorts om intresset och kunskapen om utvecklingssamarbete och utvecklingsfrågor.*

Redovisas under verksamhetsgren Övrigt.

2. *Sida skall redovisa informationsinsatser fördelade på målgrupp respektive insatser fördelade på kanaler.*

Redovisas under verksamhetsgren Övrigt.

3. *Sida skall avseende multilateral rekrytering redovisa antalet rekryteringsinsatser (inklusive utfall) till internationella organisationer och missioner samt utvecklingen av JPO-programmet fördelat på organisationer och andel uppdrag i fält.*

Redovisas under verksamhetsgren Övrigt.

4. *Sida skall avseende programmet för BBE (Biträdande Bilateral Experter) och traineeprogrammet Yngre konsulter redovisa kostnadernas fördelning på olika*

ämneselement samt länder. Avseende MFS (Minor Field Studies), stipendieprogrammet Linnaeus-Palme och praktiktjänstgöring vid internationella organisationer skall antal stipendier och fördelning på världsdel/organisation, kön och ämne redovisas.

Redovisas under verksamhetsgren Övrigt.

5. Sida skall redovisa utbildningsverksamheten per utbildningsområde och antal deltagardagar avseende resursbasutveckling oavsett finansiering från sak- eller förvaltningsanslag.

Redovisas under verksamhetsgren Övrigt.

6. Sida skall redovisa vilka kostnader som ingår i verksamhetsgrenen utöver information, rekrytering och resursbasutveckling. Bidrag till FN-organisationer skall särskiljas.

Redovisas under verksamhetsgren Övrigt.

## B. Samarbete med Central- och Östeuropa

### Under verksamhetsgren 1. Säkerhetsfrämjande stöd:

1. Sida skall varje kvartal till regeringens arbetsgrupp för det säkerhetsfrämjande stödet redovisa de projekt för vilka slutrapportering har inkommit till Sida.

Redovisas i särskild ordning.

2. Sida skall varje halvår rapportera till regeringens arbetsgrupp för det säkerhetsfrämjande stödet om de polisiära insatser som finansieras genom säkerhetsfrämjande medel.

Redovisas i särskild ordning.

### Under verksamhetsgren 2. Demokrati:

1. Sida skall redovisa fördelningen av bidrag på ramorganisationer, sektorer och länder samt antal utländska samarbetsparter per ramorganisation. I förekommande fall skall antal svenska organisationer som ingår i ramorganisationens verksamhet redovisas.

Redovisas under verksamhetsgren Demokrati samt i tabell under Översikt samarbete med Central- och Östeuropa.

2. Sida skall redovisa antal beviljade informationsbidrag.

Redovisas under verksamhetsgren Demokrati.

## C. Övrig återrapportering

1. Sida skall för respektive typ av garanti samlat redovisa garanterad kapitalskuld, eventuell garantireserv, utgifter och inkomster avseende garantier samt det

ackumulerade riskvärderade resultatet. Dessa uppgifter – förutom riskvärderat resultat – skall även redovisas i delårsrapporten.

Redovisas i bilaga 3.

2. Sida skall redovisa totalt bistånd genom myndigheten till internationella organ såsom FN-organ, utvecklingsbanker med flera.

Redovisas i bilaga 2.

3. Sida skall senast den 1 mars 2001 till Utrikesdepartementet redovisa omfattningen av de utgående reservationerna per den 31 december 2000, in-tecknade och oin-tecknade, på delpostnivå för anslagen A1 Bistånds-verksamhet och B1 Samarbete med Central- och Öst-europa samt lämna förslag om disposition av de oin-tecknade reservationerna.

Se anslagsredovisning. Förslag om disposition av de oin-tecknade reservationerna lämnades i separat skrivelse 2001-02-19 för anslag A1 samt 2001-05-07 för anslag B1.

4. Sida skall till Utrikesdepartementet lämna utgifts-prognoser på delpostnivå för år 2001 och 2002 för samtliga anslag myndigheten disponerar. Prognoseerna skall lämnas senast 19 januari, 8 mars, 15 maj, 1 augusti, 9 augusti och 31 oktober.

Redovisat enligt kravet ovan.

### Politikområde 8. Internationellt utvecklingssamarbete:

5. Sida skall lämna en övergripande kommentar till utvecklingen inom respektive verksamhetsgren kopplat till pågående utvecklingsprocesser och det övergripande målet för grenen samt i förhållande till tidigare år. Avvikelser i förhållande till budgetunderlagets prognosmatris skall kommenteras.

För varje verksamhetsgren skall redovisas ekonomiskt utfall, biståndsform, kanal, respektive för de fem utgiftsmässigt största länderna. Uppgifterna skall kommenteras. Totalt antal insatser, varav antal insatser större än 15 mnkr respektive antal nya insatser, skall också redovisas och kommenteras.

För varje delsektor (eller på verksamhetsgrensnivå om delsektor inte finns) skall redovisas:

- ekonomiskt utfall,
- statistik avseende olika former för fattigdomsbekämpning de senaste tre åren,
- slutsatser och lärdomar från dels Sidas resultat-analyser och utvärderingar, dels eventuellt sektor-programstöd (antal skall anges).

Redovisningen skall innehålla dels en beskrivning, dels en analys och problematisering av resultaten.

Vidare skall i tillämpliga delar metodarbete, policy-



*förändringar och kompetenssatsningar redovisas, vilka bör kopplas till slutsatserna från redovisningen ovan.*

Redovisas under respektive verksamhetsgren samt i Översikt över verksamhetsgrenar avseende avvikelser i förhållande till budgetunderlagets prognosmatris.

6. *Sida skall för varje region lämna en översiktlig redovisning med fokus på viktigare förändringar av utvecklingssamarbetet under året.*

Redovisas under respektive region.

7. *Sida skall redogöra för inriktning och erfarenheter av stöd till vart och ett av de länder som under budgetåret erhållit humanitärt bistånd överstigande 50 mnkr och för vilka regeringen inte fattat särskilda rambeslut.*

Redovisas under verksamhetsgren Humanitärt bistånd.

8. *Sida skall återrapportera resultat av arbetet med att få genomslag för demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter inom andra verksamhetsgrenar. Återrapporteringen bör fokusera på framtagna verktyg och redovisa särskilda svårigheter samt analysera slutsatser för fortsatt arbete.*

Redovisas under verksamhetsgrenen Demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter.

9. *Sida skall senast den 1 maj 2001 till regeringen lämna en redogörelse för Sidas utvärderingsverksamhet och internrevision för budgetåret 2000. Redogörelsen skall sammanfattande beskriva väsentliga slutsatser och rekommendationer från genomförda granskningar samt översiktligt redogöra för återföring av granskningsresultat, beslutade åtgärder, och uppföljning av beslutade åtgärder.*

Skrivelse till regeringen 2001-04-27.

10. *Sida skall minst en gång i kvartalet i samrådsgruppen för humanitärt bistånd redovisa anslagsförbrukning på delposten 8 Humanitärt bistånd och konfliktförebyggande. Sida skall i årsredovisningen ange det totala medelsutnyttjandet för delposten fördelat på länder, ändamål och kanaler.*

Redovisas under verksamhetsgren Humanitärt bistånd samt i särskild ordning.

11. *Sida skall inleda ett utvecklingsarbete i syfte att i årsredovisningen för 2002 redovisa mått för myndighetens interna effektivitet i de olika delarna av biståndsproduktionen.*

Redovisas under Myndigheten Sida.

12. *Sida skall till Utrikesdepartementet lämna en förteckning över samtliga sakanlagsfinansierade tjänster per den 1 januari 2001 och redovisa förändring i förhållande till denna förteckning. I rapporteringen skall även redovisas:*

- antal och inriktning av helårstjänster i fält som belastar sakanslaget och styckkostnaderna för dessa,*
- antal och inriktning av korttidstjänster, hur stor del av dessa som externrekryterats samt styckkostnaderna för dessa,*
- total konsultkostnad per månad, antal löpande konsultkontrakt och antal konsulttimmar/månad som belastar sakanslaget.*

Redovisas i bilaga 4.

13. *Sida skall senast den 1 maj 2001 till Utrikesdepartementet lämna en prognos för beräknat utnyttjande av sakanlag för sakanlagsfinansierade tjänster för år 2002. Prognosen skall kompletteras med en beskrivning av hur beloppet beräknats samt en uppdelning mellan korttidsförordnanden och helårstjänster.*

Skrivelse till regeringen 2001-05-02.

#### **Politikområde 9. Samarbete med Central- och Östeuropa**

14. *Sida skall lämna en redogörelse för verksamheten och en analys i förhållande till verksamhetsgrenarnas mål. Sida skall analysera förändringar i förhållande till tidigare år.*

Redovisas under avsnitt Samarbete med Central- och Östeuropa samt under respektive verksamhetsgren.

15. *Redovisningen skall ske ländervis avseende Polen, Litauen, Lettland, Estland, Ryssland, Ukraina, Vitryssland samt övriga länder. Samarbetsinsatser i Barentsområdet skall särredovisas. Därutöver skall totala insatser inom varje verksamhetsgren redovisas summerat för samtliga samarbetsländer. Sida skall särskilt kommentera frågan om hur insatserna i EU:s kandidatländer främjar deras medlemskap i Europeiska unionen.*

*För varje verksamhetsgren skall anges om insatserna har EU-koppling och jämställdhetsaspekter. Jämställdhetsmålet skall redovisas uppdelat på analys och redogörelse av enskilda insatser särskilt ägnade att främja jämställdheten mellan kvinnor och män samt analys av hur jämställdhetsaspekter har integrerats i alla beslutade insatser. En jämförelse skall göras med föregående år.*

Redovisas under respektive verksamhetsgren samt i bilaga 1.



16. Sida skall redovisa vilka utvärderingar, kapacitetsstudier och systemrevisioner som genomförts eller finansierats av Sida.

Redovisas under respektive verksamhetsgren samt under avsnittet Samarbete med Central- och Östeuropa.

17. Sida skall första månaden i varje kvartal redovisa för föregående kvartal enskilda beslutade insatser fördelade på de olika verksamhetsgrenarna samt ange huruvida insatserna har EU-koppling och jämställdhetsaspekter. Redovisningen skall ske till Utrikesdepartementets databas över svenskt utvecklingssamarbete med Central- och Östeuropa. Redovisningen skall ske genom dataexport från Sidas planeringssystem (PLUS) i överenskomna former. Redovisningen skall ske ländervis avseende Polen, Litauen, Lettland, Estland, Ryssland, Ukraina, Vitryssland samt övriga. Samarbetet med Barentsregionen skall särredovisas.

Utrikesdepartementet genomför en översyn av databasen. Under den period som översynen pågår kan inte någon inrapportering ske från Sidas planeringssystem (PLUS) till databasen. Sida skall dock lagra sina sifferuppgifter så, att när databasen ånyo är i funktion en ackumulerad leverans kan ske av icke redovisade kvartal i enlighet med ovan beskrivna redovisningskrav.

Databasen är ej i bruk. (Sida har i regleringsbrevet för 2002 fått i uppdrag att upprätta denna databas.)

## 1.2 UPPDRAG

### Politikområde 8. Internationellt utvecklingssamarbete

1. Sida skall senast den 15 november, inom en ram som senare kommer att fastställas av regeringen, lämna förslag om stöd till ekonomiska reformer och skuldlättnad för 2002, inklusive fördelning på mottagare, former och kanaler för stödet.

Skrivelse till regeringen 2001-12-14.

2. Sida skall utifrån det biståndspolitiska målet om jämställdhet genomföra en utvärdering av i vilken utsträckning jämställdhetsperspektivet fått genomslag i Sidas verksamhet och om analyser och insatser utgår från skillnader i kvinnors och mäns villkor. I den mån jämställdhet inte beaktas, bör utvärderingen diskutera orsaker och brister i partnerländerna och i det svenska utvecklingssamarbetet. Genom belysning av hur så kallad mainstreaming tillämpats i ett representativt urval av landstrategier och insatser bör utvärderingen redovisa förutsättningar för och resultat vad gäller

bland andra kvinnors ekonomi och deltagande i samhällsutvecklingen. Utvärderingen skall redovisas senast den 30 november 2001.

Uppskov beviljat. Skrivelse till regeringen 2002-01-29.

3. Sida skall under 2001 utarbeta kriterier för urval av ramorganisationer. Uppdraget skall genomföras i dialog med organisationerna.

Skrivelse till regeringen 2001-12-21.

4. Sida skall inom ramarna för regeringens skrivelse 1997/98:76 Demokrati och mänskliga rättigheter i Sveriges utvecklingssamarbete samt Sidas handlingsprogram Fred och rättvisa, fullfölja det påbörjade arbetet med metodutveckling avseende politiska processer, rättsområdet, offentlig förvaltning samt relationen mellan staten och det civila samhället. Ett syntesdokument skall utarbetas och utgöra ett underlag för dialog om fortsatt målstyrning och resultatredovisning av verksamheten mellan Utrikesdepartementet och Sida.

Återrapportering i enlighet med regleringsbrev för 2002.

5. Sida skall inleda ett metodarbete som syftar till att utveckla resultatredovisning mot det biståndspolitiska målet demokratisk samhällsutveckling. Metodarbetet skall fördjupa problemanalysen, göra tydligare målbeskrivningar och välja indikatorer som ökar mätbarheten över tid.

Redovisas under verksamhetsgren Demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter.

6. Under år 2001 skall Sida till regeringen överlämna följande förslag om landstrategier eller motsvarande: Afghanistan, Bangladesh, Kambodja, Moçambique, Mongoliet, Västbanken-Gaza och Turkiet.

Afghanistan: Skrivelse till regeringen 2001-12-17.

Bangladesh: Skrivelse till regeringen 2001-07-05.

Kambodja: Skrivelse till regeringen 2001-11-28.

Moçambique: Skrivelse till regeringen 2001-09-28.

Mongoliet: Skrivelse till regeringen 2001-06-15.

Västbanken-Gaza: Skrivelse till regeringen 2001-06-08.

Turkiet: Uppskov beviljat – regeringsbeslut

2001-11-15. Skrivelse till regeringen senast 2002-03-01.

Sida skall senast den 1 september 2001 till regeringen överlämna förslag om strategi för svenskt stöd till regionalt och subregionalt samarbete i Afrika.

Uppskov beviljat. Skrivelse till regeringen 2002-01-31.

*Under år 2001 skall Sida med beaktande av gällande politiska restriktioner avseende samarbete med Burma, i samråd med Utrikesdepartementet, utreda förutsättningarna för något ökade insatser i Burma.*

Uppskov beviljat. Finns med i Regleringsbrev för 2002.

*Senast den 1 november 2001 skall Sida rapportera om genomförandet av utvecklingssamarbetet med Burkina Faso och Mali enligt Sidas skrivelser av den 30 oktober 2000.*

Burkina Faso: Skrivelse till regeringen 2001-10-30.

Mali: Skrivelse till regeringen 2001-10-30.

Politikområde  
"Internationellt  
utvecklingssamarbete"  
2001

# Årets resultat utifrån biståndsmålen

**Återrapportering: En övergripande redogörelse för verksamheten i förhållande till**

**fattigdomsmålet och de sex biståndsmålen. Analys av förändringar i förhållande till tidigare år.**

Riksdagens mål för det svenska utvecklingssamarbetet anger vilka effekter samarbetet skall uppnå på lång sikt. Det övergripande målet är att utvecklingssamarbetet skall bidra till att *höja de fattigas levnadsnivå*. Sex delmål samverkar för detta:

- resurstillväxt,
- ekonomisk och politisk självständighet,
- ekonomisk och social utjämning,
- demokratisk samhällsutveckling,
- framsynt hushållning med naturresurser och omsorg om miljön samt
- jämställdhet mellan kvinnor och män.

En årlig redovisning ger inte en bild av de långsiktiga effekterna, även om vissa trender kan skönjas till exempel genom resultat från studier och genomgångar som omfattar längre tidsperioder.

## ATT HÖJA DE FATTIGA FOLKENS LEVNADSNIVÅ

I Sidas handlingsprogram för fattigdomsbekämpning understryks att en långsiktig och hållbar minskning av fattigdom fordrar olika angreppssätt. Följande sätt har identifierats och används i Sidas interna klassificeringssystem:

- A. Direkt påverkan (projekt- och sektorstöd där man direkt riktar sig till fattiga lokalsamhällen eller grupper av fattiga)
- B. Projekt och program där de fattiga är inbegripna

- C. Förväntad indirekt påverkan genom policy och institutioner (som främjar rättvis tillväxtorienterad politik, makrostabilitet, reformutveckling som främjar fattiga genom att undanröja systemmässiga hinder på nationell och internationell nivå)
- D. Stöd på nationell nivå som indirekt påverkar fattigdomsminskningen (betalningsbalansstöd och skuldlättnader, investeringar i infrastruktur och näringsliv samt projekt för hushållande med naturresurser)

Inget sätt är genomgående bättre än något annat, bara mer eller mindre effektivt och långsiktigt i det specifika fallet.

I tabell A presenteras Sidas verksamhet, dels i form av utfall, dels i form av antal insatser, avseende fattigdomsmålet fördelat på de olika klassificeringskategorierna. Internationellt och på Sida finns det en tydlig trend från mindre projektstöd till större programstöd och ett ökat fokus på policies och institutioner för fattigdomsbekämpning. Detta syns i tabellen i ökningen av insatser och kostnader i kategori C.

Tabell A kan användas till övergripande analyser om vilka intentioner projekten initialt hade gällande effektmålen. Uppgifterna anger varken hur Sida eller projekten arbetar med effektmålen eller hur lyckat ett projekt är inom dessa frågor. Skillnader i tolkningar vid klassificering kan ej uteslutas.

Det *fattigdomsprojekt* som inleddes i slutet av 1999

har fortsatt under 2001. Ett förslag till en ny strategi för hur Sida skall arbeta med utveckling och fattigdomsbekämpning kommer att presenteras under år 2002.

Inom detta projekt har en rad studier gjorts i syfte att stärka Sidas arbete. Dessa studier visar bland annat att Sida fortsatt arbetar inom områdena säkerhet, förmåga samt möjligheter. Fattiga människors förmåga stärks bland annat genom insatser inom utbildning och hälsa. Möjligheterna att ta sig ur fattigdomen blir fler genom arbetet inom bland annat naturresurs- och landsbygdsutvecklingsprogram samt stöd till demokratiseringsprocesser. Det finns ett fokus på säkerhet i till exempel sociala investeringsfonder, reformer av rättsväsendet samt humanitära insatser.

Under 2001 har även en rad seminarier för att diskutera fattigdomsbekämpning anordnats för Sida-anställda i såväl Stockholm som på ambassaderna. Dessa har bidragit till det tydligare fattigdomsfokus som i dag syns i till exempel ett antal nya land- och regionstrategier.

Under hösten genomförde Sida en två dagars konferens om fattigdom och utbildning. Fattigdomsmålet kopplades här till de undermål för utbildning som ingår i de internationella utvecklingsmålen. Ett informationsmaterial i form av en tidningsbilaga distribuerades också till svenska hus håll genom ett 30-tal större dagstidningar i Sverige.

Sida initierade under 2001 ett arbete som syftar till att dels höja sin egen kunskap om *Poverty Reduction Strategy Papers* (PRSP) och dess implikationer, dels

formulera ett förhållningssätt till detta nya ramverk för internationellt utvecklingssamarbete.

Under 2001 bidrog Sida till PRSP-arbete såväl internationellt som nationellt, till exempel genom arbetet i *Strategic Partnership for Africa* (SPA), stöd till EURODAD:s PRS Watch och ett antal nationella konsultationsprocesser.

## SEX DELMÅL FÖR UTVECKLINGSSAMARBETET

### 1. Resurstillväxt

Ett stort antal studier som jämför ekonomisk tillväxt och fattigdom i olika länder visar att ekonomisk tillväxt är en nödvändig förutsättning för långsiktig fattigdomsminskning. Olika teorier om orsakerna till ekonomisk tillväxt betonar vikten av:

- makroekonomisk balans och övergripande ekonomiska reformer,
- en effektiv offentlig sektor och effektiva offentliga institutioner,
- ett stort humankapital,
- en stark privatsektor och grundläggande fysisk infrastruktur samt
- avsaknaden av diskriminering och konflikter.

Stöd till *ekonomiska reformer* i form av generellt budgetstöd och skuldlättnader skall bidra till makroekonomisk stabilitet och ge finansiering och incitament för fortsatta övergripande reformer i syftet att höja

Tabell A. **Internationellt utvecklingssamarbete**, kostnader i mnkr, procent av utfall samt antal insatser

	2001		2000		1999		2001 Antal insatser	2000 Antal insatser	1999 Antal insatser
	Utfall	%	Utfall	%	Utfall	%			
<b>Fattigdomsbekämpning</b>									
A Direkt påverkan	1 927	17	1 494	16	1 512	19	556	500	423
B Projekt och program där fattiga är inbegripna	1 982	17	1 998	21	1 863	24	828	936	1 047
C Indirekt påverkan genom policy och institutioner	4 543	40	2 796	29	2 390	31	2 150	2 106	2 017
D Indirekt påverkan genom nationellt stöd	1 885	16	2 246	24	1 233	16	903	956	897
<b>Fred, demokrati och mänskliga rättigheter</b>									
Hvudsakligt syfte	2 453	21	1 920	20	1 583	20	1 616	1 577	1 462
Delsyfte	5 744	50	3 985	42	3 486	45	2 028	1 989	1 946
<b>Miljö och en hållbar utveckling</b>									
Hvudsakligt syfte	1 348	12	1 068	11	1 042	13	911	893	884
Delsyfte	5 348	47	3 559	37	2 655	34	1 605	1 537	1 433
<b>Jämställdhet</b>									
Hvudsakligt syfte	708	6	682	7	653	8	556	602	607
Delsyfte	7 018	61	4 911	52	3 866	49	2 580	2 463	2 284

den ekonomiska tillväxten och bekämpa fattigdomen.

En väsentlig del av Sidas stöd ges i syfte att effektivisera den *offentliga förvaltningen* i utvecklingsländer, både den centrala förvaltningen med dess grundläggande system och förvaltningen i de sektorer där Sida är engagerad. Sidas stöd till ett förstärkt rättsväsende skall förstärka det privata ägandeskyddet och garantera att affärskontrakt är bindande, vilket skall sänka transaktionskostnader för affärer och underlätta den ekonomiska tillväxten. Sida fortsätter sitt arbete för att befrämja en förbättrad hantering av de offentliga finanserna, vilket bidrar till att våra samarbetsländer bättre kan genomföra fattigdomsbekämpningsstrategierna.

Det är numera välkänt att satsningar på *utbildning och hälsa* kan ge väsentliga produktivetsförbättringar. Sidas stöd till dessa sektorer inkluderar ett stort antal insatser för att effektivisera hälsovård och utbildning, vilket bör öka dess produktivetshöjande effekter.

En stor utvärdering av Sidas stöd till *näringslivsutveckling* genomfördes under året. Utvärderingen rekommenderar dels ett utökat stöd till näringslivet, dels ett mer samordnat tillvägagångssätt som innefattar stödet till såväl industri och infrastruktur som jordbruk och den informella sektorn.

En av de stora utmaningarna för dagens bistånd är att finna former för stöd till privatsektorutveckling som inbegriper fattiga människor i såväl stad som på landsbygd. Sida har under året sökt utveckla innovativa lösningar på ett antal fronter, till exempel:

- kommersialisering av jordbruksprodukter i Niassa-provinsen i Moçambique,
- bildande av mikrokreditorganisationen AFRICAP,
- utveckling av decentraliserade modeller för byelektrifiering i Zambia,
- reformer av förvaltningen och finansieringen av vägar på landsbygden i Laos,
- utnyttjande av lokala kapitalmarknader för utbyggnad av teletjänster på landsbygden i Uganda och
- nya finansieringsformer för kommunala investeringar och krediter för mikroföretagare i slumområden i Centralamerika.

Resultaten är lovande, men i hög grad beroende av hur den ekonomiska, sociala och politiska situationen utvecklas generellt i samarbetsländerna.

Naturbruk är den största näringsgrenen i många utvecklingsländer och får också ett betydande stöd av Sida.

Olika sorters *diskriminering* bryter mot de mänskliga rättigheterna och dämpar även den ekonomiska tillväxten. Det finns exempelvis tecken på att satsningar som gynnar kvinnor oftast ger väsentligt högre ekonomisk avkastning än samma satsning på män.

Det har på senare tid uppmärksammats vilken förödande effekt *konflikter* har på den ekonomiska tillväxten. Till exempel har många av de länder i Afrika som uppvisat den sämsta ekonomiska tillväxten över en längre period genomlidit väpnade konflikter. Fattigdomsbekämpning är också i sin tur fredsbefrämjande.

## 2. Ekonomisk och politisk självständighet

Detta måls betydelse har ändrats väsentligt sedan det fastslogs. De flesta länder har numera uppnått formell politisk självständighet. Det som återstår att göra är att ge dessa nya stater större legitimitet genom förstärkt demokrati, respekt för de mänskliga rättigheterna och en effektivare offentlig förvaltning.

Inget land i världen är ekonomiskt självständigt i meningen självförsörjande, och det vore heller inte eftersträvänsvärt. Målet måste snarare bli att skapa en ekonomisk handlingsfrihet genom de satsningar som tros leda till ökad ekonomisk tillväxt.

Den externa skuldbördan utgör fortfarande ett väsentligt hinder för många av Sidas samarbetsländer. En del av stödet till ekonomiska reformer ges i form av stöd till skuldlättnader. Våra samarbetspartner kan också välja att använda övrigt stöd till ekonomiska reformer för skuldtjänst. Sida har under 2001 även genomfört insatser för att bygga upp ländernas kapacitet att hantera sina skulder.

Forskningen är ett sätt för ett land att skaffa sig nödvändig kompetens och analysförmåga för att kunna styra sin egen utveckling och öka sin självständighet.

## 3. Ekonomisk och social utjämning

Samma studier som jämför ekonomisk tillväxt och fattigdom i olika länder visar också att en relativt jämn fördelning av produktiva tillgångar är en god förutsättning för snabb och uthållig ekonomisk tillväxt. De fattigas förmåga att vara ekonomiskt produktiva – att bidra till ekonomisk tillväxt – växer genom att:

- öka de fattigas tillgång till produktiva resurser,
- öka deras förmåga att använda sina resurser effektivt,

- minska de fattigas och de potentiellt fattigas sårbarhet och
- förse de allra svagaste med så kallade sociala skyddsnät.

Väsentliga produktiva tillgångar för de fattiga är utbildning, hälsovård, teknologi och mikrokrediter. Mycket av Sidas stöd till utbildning, hälsovård, naturbruk, näringsliv, urban utveckling och finansiella system kan på så sätt göra de fattiga mer produktiva. Stöd till demokratisk samhällsstyrning bör också göra offentliga skatter och utgifter mindre regressiva.

De fattiga skulle kunna använda sina resurser effektivare med bland annat god samhällsstyrning, skydd för deras mänskliga rättigheter, makroekonomisk stabilitet, infrastruktur som vägar och elektricitet samt väl fungerande kapitalmarknader. Inom alla dessa områden är Sida aktivt.

På sistone har man uppmärksammat det stora antal människor som lever på gränsen till fattigdom och kan bli fattiga av olika externa ekonomiska chocker. De fattigas och de nästan fattigas sårbarhet minskas av bland annat utbildning, hälsovård och mikrokrediter. Sida stödjer även dessa områden.

#### 4. Demokratisk samhällsutveckling

Demokratimålet bidrar till det övergripande fattigdomsmålet genom att lyfta fram de politiska institutionernas och den offentliga förvaltningens förmåga och vilja att främja fattiga människors möjlighet till deltagande i och inflytande över beslut som rör deras liv. Nära kopplat till detta ansvar är statens skyldighet att främja, skydda, respektera och tillgodose de mänskliga rättigheterna.

Utbetalningar till insatser där demokratisk samhällsstyrning varit huvud- eller delsyfte ökade även under år 2001, liksom andelen av det totala stödet och antalet insatser.

Inom området demokratisk samhällsstyrning inklusive mänskliga rättigheter har Sida under år 2001 fortsatt sitt arbete med metod-, analys- och kompetensutveckling.

Året har präglats av ansträngningar att genomföra Sidas utvecklingssamarbete med ett demokratisk och människorättsperspektiv inklusive barns rättigheter. Perspektivets faktiska genomslag i utvecklingssamarbetet undersöktes med hjälp av dels en enkät, dels en dokumentstudie. Enkäten visade att det bland annat skett en positiv förändring sedan 2000 beträffande det stöd handläggarna anser sig få i arbetet med att integrera perspektivet. Dokument-

studien visar att den uttalade principen i regeringens skrivelse angående demokrati och mänskliga rättigheter i utvecklingssamarbetet ännu inte har omsatts på ett konsekvent och genomgripande sätt. Det finns emellertid tendenser till ett förändrat synsätt i de studerade dokumenten, till exempel att främjandet av barns rättigheter kopplas till barnkonventionen.

Föregående års utredning om bidragsgivning till svenska och internationella enskilda demokrati- och människorättsorganisationer samt formerna för Sidas samarbete med dessa ledde 2001 fram till att organisationsstödet rationaliserades och effektiviserades. Riktlinjer utarbetades, och insatsportföljen skall bygga på längre avtal och större volymer, främst programstöd, till färre organisationer.

Under året användes den så kallade deltagande metoden i utvärderingen av Sidas stöd via Forum Syd och Diakonia till enskilda organisationer i Kambodja. Den ledde fram till insikter om hur deltagande metoder kan utvecklas, bland annat genom att de berörda organisationerna ges reell möjlighet till verkligt deltagande i hela processen. Insikterna är värdefulla då det finns ytterst få dokumenterade erfarenheter av utvärderingar där de som berörs av insatserna själva har deltagit.

Det institutionella reformprogrammet i Bolivia gav värdefulla erfarenheter av programstöd. Programstöd lämpar sig lika väl inom tvärområdet förvaltningsreformer som mer vanligt definierade samhällssektorer. I dessa fall finns ett tydligt avgränsat policyområde inom vilket givare och mottagare kan enas om en gemensam strategi för områdets utveckling. Mycket tid och energi går dock i regel åt till samordning i insatsernas inledningsskeden. Tydliga positiva erfarenheter kan dock konstateras efter hand genom att resurser koncentreras och överlappningen mellan olika givares insatser minskar.

#### 5. En framsynt hushållning med naturresurser och omsorg om miljön.

Enligt Sidas handlingsprogram för miljömässig hållbar utveckling skall miljöaspekter integreras i hela Sidas verksamhet. I princip har planens samtliga åtgärder nu genomförts och arbetet har påbörjats med att fastställa en reviderad handlingsplan. Integreringen av miljöaspekter förbättras successivt. Bland viktiga åtgärder under året kan nämnas:

- Utbildningsinsatserna för att förankra Sidas riktlinjer för miljökonsekvensbedömningar, MKB, har fortsatt i form av kurser i fält och hemma.



- Utarbetande av MKB-regler för Sidas nya regelverk.
- Utarbetande av riktlinjer för miljövänligare upphandling i biståndet.
- Arbetet med att öka integreringen av miljöaspekter i landstrategierna.
- Under året har arbete inletts med att utveckla en särskild strategi för Sidas framtida arbete med klimatfrågor.

De två stödfunktionerna, den för miljökonsekvensbedömning (MKB) i projekt och program vid MKB-centrum inom Sveriges lantbruksuniversitet i Uppsala och den för strategisk miljöanalys och integrering av miljöaspekter i landstrategiarbetet vid enheten för miljöekonomi inom Göteborgs universitet, har intensifierat sitt arbete. Detta innebär fortlöpande analys och kommentar till Sidas arbete med såväl projekt och program som landstrategier. Stödfunktionerna medverkar vidare i arbetet med EU:s bistånd inom ramen för stödet till AVS-länderna.

I det fortlöpande arbetet med att skapa förståelse för och ge kunskap om sambanden mellan miljö och olika ämnesområden har skrifter publicerats om miljö och hälsa, miljö och mänskliga rättigheter samt miljö och fattigdom. En studie om miljö och sårbarhet, utarbetad av Stockholm Environment Institute, har finansierats.

Förutom de återkommande nyhetsbrev om miljö, utveckling och konflikter, utgivna av Institutionen för fredsforskning vid Göteborgs universitet, och det om befolkning och miljö, utgivet av Sodeco i Lund, finansieras från och med 2001 ett nytt nyhetsbrev om hållbar utveckling, utgivet av Albaeco med anknytning till den systemekologiska institutionen vid Stockholms universitet.

Under 2001 har kostnadsandelen ökat vad gäller insatser där ”miljömålet” utgör huvud- eller delsyfte. Även antalet insatser har ökat.

## 6. Jämställdhet mellan kvinnor och män

Utvecklingssamarbete skall genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv. Den mest effektiva strategin för att uppnå jämställdhet, och därigenom bekämpa fattigdom, är mainstreaming, det vill säga att en analys av kvinnors och mäns inbördes relationer ska vägas in i varje enskilt insatsbeslut och dokument på Sida.

Under 2001 har en stor utvärdering av jämställdhetsarbete i fält genomförts på uppdrag av Sida. Resultatet presenterades under slutet av året, och

visade i korthet att tänkandet kring mainstreaming långsamt börjar få fäste inom organisationen.

Under 2001 har knappt sex procent av insatserna haft jämställdhet som huvudsakligt mål, vilket är en liten nedgång jämfört med tidigare år. Av insatserna har dock 61 procent jämställdhet som delsyfte, vilket är en märkbar ökning från de föregående två åren.

Det finns många exempel på intressanta insatser som befrämjar jämställdhet:

- Ett 10-årigt stöd till folkräkning av 80 miljoner personer med bland annat könsuppladd statistik har påbörjats i Namibia, Tanzania, Sydafrika och Honduras.
- I Kambodja stödjer Sida genom Diakonia och Forum Syd en rad mindre enskilda organisationer som arbetar med både kvinnor och män. Exempel på detta är nätverk för män samt insatser för att förhindra våld mot kvinnor.
- I Nicaragua har Sida fortsatt att stödja ett uppmärksammat projekt med speciella polisstationer för misshandlade kvinnor, samtidigt som andra enskilda organisationer arbetar aktivt med stöd till mansgrupper i landet.
- I det forna Jugoslavien har Sida via Kvinna till Kvinna stött ett 60-tal organisationer med allt från traumabehandling till juridisk rådgivning. Under året har också Kvinna till Kvinna på uppdrag av Sida producerat rapporten *Getting it Right? A Gender Approach to UNMIK Administration in Kosovo*.

Förutom det interna nätverk och de regelbundet återkommande kurser som Sida håller för både anställda och konsulter, har Sida besökt ett flertal konferenser och seminarier där jämställdhetsfrågan belysts. Dessa konferenser har sedan omsatts till seminarier eller rapporter internt inom Sida.

Internationellt har Sida markerat sin fortsatta starka position inom jämställdhetsområdet inom OECD/DAC och EU. Sida har deltagit i det internationella kunskapsutbytet kring könsmedvetet budgetarbete (*gender budgeting*) dels genom konferenser, dels genom stöd till Tanzania Gender Networking Programme. Sida arbetar med ”kvinnor och krig” samt internationellt och multilateralt kring kvinnor i Afghanistan. På Sida har också området betonats genom mainstreaming av FN:s samlade appeller inom OCHA.



# Översikt över verksamhetsgrenar

**Sidas verksamhetsgrenar inom politikområde Internationellt utvecklingssamarbete omfattar:**

**Demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter, Sociala sektorer, Infrastruktur, näringsliv, urban utveckling och finansiella system, Naturbruk, Ekonomiska reformer, Forskningssamarbete, Humanitära insatser och konfliktförebyggande, Enskilda organisationer samt Övrigt.**

Arbetet med att utveckla policies och strategier har fått effekter som kan avläsas på olika nivåer i årets resultatredovisning. En förskjutning från projektstöd till programstöd har ägt rum inom olika verksamhetsgrenar. Stöd till civilministeriet i Moçambique och förvaltningsreformen PRI i Bolivia är exempel på programinsatser som beretts under året, liksom stöd till hälsosektorn i Zambia. En rad beredningar av större landsbygdsinsatser har också skiftat fokus från satsningar på produktion till att skapa mer generella förutsättningar för tillväxt på landsbygden.

Erfarenheterna från utbildningsområdet, den sektor där Sida kommit längst i arbetet med sektorprogram, visar att dessa kräver omfattande förberedelser och hindras av bristande kompetens och kapacitet i samarbetsländerna. Stödformen bör ses som en process på lång sikt där kapacitets-, kompetens- och institutionsutveckling ingår som viktiga komponenter. Forskningssamarbetets insatser för att stärka ländernas kunskapssystem med stöd till universitet och IT-utveckling har skett som parallella långsiktiga investeringar.

Utvärderingar av demokratiinsatser indikerar att samarbetet med det civila samhällets organisationer synes stärkas och bli mera effektiva om det kompletteras med stöd till relevanta politiska institutioner och vice versa. Liknade erfarenheter finns inom sektorerna infrastruktur, näringsliv och urban utveckling där insatser på policy och institutionell nivå kompletterat insatser på företagsnivå. Stödet till uppbyggnaden av en energiregleringsmyndighet

i Zambia har skapat förutsättningar för reformer inom elkraftsektorn.

Skuldlättnader har beviljats Bolivia, Moçambique, Tanzania och Uganda, fyra av de länder som uppfyllt de krav som ställts av det internationella skuldlättnadsinitiativet HIPC (Heavily Indebted Poor Countries). Stödet har knutits till ländernas strategier för fattigdomsbekämpning.

Sidas insatser för rehabilitering efter Mitch-katastrofen i Centralamerika har avslutats under året. Bland annat har elva broar byggts i Honduras. Även dessa humanitära insatser, liksom stödet efter jordbävningarna i El Salvador och Indien och rehabiliteringsinsatser i Afghanistan, har planerats med hänsyn till förutsättningarna för nationell samordning. Denna omorientering mot samordnade och integrerade program förväntas på sikt ge mer hållbara resultat. Insatsernas komplexitet och beroende av breda sammanhang gör det emellertid svårt att fånga och mäta direkta effekter av det svenska bidraget.

En tendens har varit en breddning från ett snävare sektorperspektiv. Så har till exempel den hälso-policy som utvecklats under året en bred syn på hälsofrågor. Hiv/aids-perspektivet motiverar behovet av insatser på en rad sociala och ekonomiska områden och har beaktats i allt från landsbygdsutveckling till utbildningssatsningar. Satsningar på naturbruk för fattigdomsminskning kräver förändringar på nationell policynivå och medverkan av privata sektorn. Verksamheten karakteriseras av processer som behandlar allt från produktion,

hiv/aids-effekter, vidareförädling, marknad och finansiering till nationell och regional politik och strukturer.

Samtidigt som det skett en integration, så kallad mainstreaming, av viktiga profilfrågor som gender och miljöfrågor i allt flera sammanhang har kompletterande riktade insatser visat sig värdefulla, till exempel satsningen på kvinnligt deltagande i beslutsprocesser inom Carere-projektet i Kambodja och byggandet av ekobyar i centrala Kimberley i Sydafrika. Sida har under året inlett en analys av klimatfrågor för att på liknande sätt kunna bidra till riktade insatser. Behovet av koppling mellan lokal, nationell, regional och internationell nivå illustreras i den policy för trafiksäkerhet som tagits fram och i arbetet med vattenfrågor som skett på en rad olika plan, allt från lokala insatser till medverkan i EU-policies och UNDP-initiativ på området. Stödet till normativ utveckling inom bland annat FN-systemet och stöd till internationell forskning stärker u-ländernas tillgång till globala offentliga nyttigheter.

Strategiskt riktade insatser har ställt stora krav på överblick och analysförmåga såväl hos samarbetsparter som hos Sidas personal. Olika insatser för kompetens- och kapacitetsutveckling har under året kompletterats med beredning av insatser för IT-utveckling i samarbetsländerna. Sidas interna kompetensutveckling har omfattat en rad områden med utgångspunkt från aktuella policies, strategier och

handlingsprogram. Den interna medvetenheten och kunskapen om hiv/aids-problematiken gjorde avsevärda framsteg med kurser, framtagande av så kallade guidelines för olika ämnesområden och verksamhetsgrenar samt en ökad debatt om hur problemet påverkar de svenska utvecklingsansträngningarna. Informationen gentemot svensk allmänhet har också tagit fasta på att höja förståelsen av komplexa samband och strategier för fattigdomsbekämpning. Särskilda program har utvecklats för att engagera unga människor i utvecklingsfrågor.

#### KOSTNADER 2001

Kostnaderna inom dessa verksamhetsgrenar uppgick under 2001 till 11,4 mdkr exklusive förvaltningskostnader, vilket innebär en ökning från år 2000 med 1,9 mdkr eller cirka 19 procent.

Antalet insatser under 2001 var färre än under 2000. Insatsportföljens storlek har minskat från 5 644 till 5 476. Den genomsnittliga insatsvolymen har ökat från 1,7 mnkr till 1,8 mnkr.

Verksamhetsgrenen Övrigt ökar kraftigt beroende på att Sida från och med år 2001 övertog ansvaret för flera årsbidrag till FN-organisationer från Utrikesdepartementet. Denna del står för 1,2 mdkr under Övrigt.

#### Översikt över verksamhetsgrenarna, Politikområde Internationellt utvecklingssamarbete, kostnader i mnkr, procent av utfall samt antal insatser

	2001			2000			1999			2001	2000	1999
	Utfall	Utfall exkl. förv. kostn.	%	Utfall	Utfall exkl. förv. kostn.	%	Utfall	Utfall exkl. förv. kostn.	%	Antal insatser	Antal insatser	Antal insatser
<b>Internationellt utvecklingssamarbete</b>												
Demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter	1 559	1 520	13	1 390	1 354	14	1 186	1 152	15	1 543	1 544	1 488
Sociala sektorer inkl. årsbidrag FN-organisationer*	1 561	1 504	13	1 304	1 248	13	1 185	1 127	14	869	910	922
Infrastruktur, näringsliv, urban utveckling och finansiella system	2 124	2 035	18	1 961	1 874	20	1 317	1 226	16	1 009	1 032	1 066
Naturbruk	973	929	8	832	791	8	715	674	9	599	598	567
Ekonomiska reformer	514	499	4	570	550	6	453	430	5	19	15	13
Forskningssamarbete	886	828	7	781	727	8	658	608	8	372	370	410
Humanitära insatser och konfliktförebyggande	1 681	1 666	15	1 673	1 645	17	1 522	1 496	19	596	696	750
Enskilda organisationer	905	876	8	964	954	10	843	831	11	121	119	93
Övrigt inkl. årsbidrag FN-organ*	1 700	1 581	14	493	387	4	386	274	4	438	484	406
<b>Summa</b>	<b>11 903</b>	<b>11 437</b>	<b>100</b>	<b>9 966</b>	<b>9 529</b>	<b>100</b>	<b>8 266</b>	<b>7 818</b>	<b>100</b>	<b>5 562</b>	<b>5 768</b>	<b>5 715</b>
Totalt antal insatser**										5 476	5 644	5 580

\* Från 2001 utbetalas årsbidrag till FN-organ 1 338 mnkr, varav 160 mnkr under Sociala sektorer och 1 178 mnkr under Övrigt.

\*\* Visar summan av verkligt antal insatser. En insats kan tillhöra två eller flera verksamhetsgrenar, vilket gör att summan blir högre än det verkliga antalet insatser på raderna ovan.

#### **Avvikelser jämfört med prognosmatrisen i Sidas budgetunderlag för 2001**

Vid jämförelsen mellan utfall och prognos bör beaktas att prognosen i budgetunderlaget ej innehåller stöd till multilateralt bistånd. Verksamhetsgrenen Humanitärt bistånd och fredsfrämjande verksamhet återinfördes av regeringen i ett tillägg till regleringsbrevet för 2001; denna verksamhetsgren finns därför inte med i prognosen. Viktigt att notera är även att ovanstående tabell innehåller utfall per verksamhetsgren inklusive reservationer. Prognosen i budgetunderlaget baseras enbart på anslag exklusive reservationer.

Inga stora avvikelser mellan prognoserna i budgetunderlaget 2001 och utfallssiffrorna kan iakttas när det gäller de olika verksamhetsgrenarnas procentuella andel av utfallet om man justerar för den ökning som årsbidragen till FN-organisationer innebär år 2001. Det kan dock noteras att inom verksamhetsgrenen Naturbruk har stödet till globala miljöinsatser ökat något. Globaliseringen och en snabbt ökande insikt om miljöförstörelsens ekonomiska och sociala kostnader gör att fler aktörer än tidigare söker vägar att hantera den hållbara utvecklingens problem också i ett globalt perspektiv.

# Demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter

**Verksamhetsgrenen omfattar delsektorerna demokrati inklusive media, offentlig förvaltning, mänskliga rättigheter samt rättsväsende. Målet för verksamhetsgrenen är att bidra till demokratisering, samt att stärka respekten för och efterlevnaden av de mänskliga rättigheterna.**

## ALLMÄNT

Sida arbetar med att stödja en demokratisk samhällsutveckling i Sveriges samarbetsländer. Sidas prioriteringar omfattar stöd till politiska institutioner och media, offentlig förvaltning, mänskliga rättigheter samt rättsväsende.

Antalet demokratier i världen har ökat under senare år. I flertalet fall handlar det dock om en utveckling av den *formella* demokratin, det vill säga att länderna uppfyller formella demokratiska kriterier såsom fria valsystem, men att ett auktoritärt styrelseskick dröjer sig kvar och att flertalet människor är fortsatt maktlösa. Sidas insatser syftar i huvudsak till att stärka politiska institutioner och offentlig förvaltning, främja demokratisk kultur och stärka fattiga människors deltagande i samhällslivet och makt över sina egna liv. Den ökade uppmärksamhet som auktoritära regimers fall medfört (exempelvis på västra Balkan) och genomgripande reformprocesser (exempelvis i Sydafrika och Ryssland) har påverkat länders efterfrågan på stöd inom området demokratisk samhällsstyrning.

Sida arbetar också långsiktigt med stöd för de mänskliga rättigheterna. Den globala människorättssituationen är inte oproblematisk. Många av Sveriges samarbetsländer präglas av politiska och sociala miljöer som brister i respekt för de mänskliga rättigheterna. Frånvaron av oberoende rättsväsenden gör det särskilt svårt att få verkligt och

bestående genomslag för insatser på detta område. I sådana fall handlar svenskt stöd främst om att öka medvetenheten över tiden och att föra upp människorättsfrågorna på den politiska dagordningen.

## Analys av utfall

Moçambique är den enskilt största mottagaren efter en kraftig ökning av insatsvolymerna under året (mer än 60 procent). I Moçambique ökar insatsvolymerna i huvudsak därför att ett antal längre planeringsprocesser under 2001 omsatts i projektgenomförande. Verksamhetsgrenen är högt prioriterad i Moçambique på grund av den svaga demokratiutvecklingen. Sydafrika kommer på andra plats trots att insatsvolymen minskade under året med cirka 20 procent.

Huvuddelen av allt stöd inom verksamhetsgrenen, cirka 62 procent, är projektstöd. Intressant att notera är dock att andelen *sektorprogramstöd* ökar på området i linje med Sidas intentioner att i högre utsträckning fördela resurser genom denna biståndsform. Två större insatser pågår i Moçambique (stöd till Civilministeriet) och Bolivia (stöd till förvaltningsreformen PRI) och under 2001 utbetalades cirka 25 mnkr inom ramen för dessa insatser.

[Bild borttagen]

En kvinna lägger sin röst vid valet i Uganda där Sida bidrog med valstöd. Sidas stöd till demokratisk samhällsutveckling syftar i huvudsak till att stärka politiska institutioner och fattiga människors deltagande i samhällslivet.

#### DEMOKRATI INKLUSIVE MEDIA

##### **Resultatanalys, utvärderingar och sektorprogramstöd**

En resultatanalys avseende Sidas stöd för demokratisk samhällsstyrning i Kambodja slutfördes under året. I förhållande till målet ”att konsolidera de demokratiska framstegen i samband med valen 1998” har det svenska stödet i hög utsträckning bidragit till att lyfta fram demokrati- och människorättsfrågor på den politiska dagordningen samt haft en stor medvetandegörande effekt. Men verkliga förändringar avseende rättsskydd, myndighetsutövning eller i attityder gentemot kvinnor och barn har ännu inte inträffat i nämnvärd omfattning. Anledningen är dels att stödet till stor del är inriktat på attitydförändringar, vilka tar tid och är svåra att påvisa, dels att utvecklingen i landet är allmänt osäker. De lokala enskilda organisationer, som sam-

arbetar med Forum Syd och Diakonia, har fått genomslag för sina frågor i media och i politiken. Ett mindre antal initiativ till lagförslag kan härledas till dessa insatser. Korruption inom och bristande oberoende avseende rättsväsendet innebär dock att organisationernas massiva utbildningsinsatser ännu inte fått bestående effekter.

I början av 2001 genomfördes en utvärdering av SUTRA, en enskild organisation i den indiska delstaten Himachal Pradesh, och dess ansträngningar för att stärka lokalsamhällets inflytande på den pågående decentraliseringsprocessen. Sedan 1997 har Sidas stöd framför allt använts för mobilisering och utbildning av särskilda kvinnogrupper, som på olika sätt arbetar för att få in ett tydligare genderperspektiv i de beslut som fattas om lokala resurser. Utvärderingen pekar på att insatsen har bidragit till att göra de lokalt folkvalda mer medvetna om

utsatta grupper behov och mänskliga rättigheter. Samtidigt står det klart att ytterligare ansträngningar behövs för att göra kvinnogrupperna, fler än 300 till antalet i dag, finansiellt bärkraftiga, samt för att sprida projektets lärdomar bortom det nuvarande, ganska begränsade, geografiska området.

Under våren 2001 utvärderades Sidas hittillsvarande stöd till Georgien inom demokrati och mänskliga rättigheter. 1996 startade det första samarbetsprojektet med den georgiska parlamentsadministrationen som samarbetspart. Utvärderingen undersökte ytterligare ett genderprojekt, samarbetet med den relativt nybildade ombudsmannainstitutionen med Raoul Wallenberginstitutet som implementerande part, och ett lokaldemokratiprojekt. Utvärderingen bedömer att insatserna har uppnått sina övergripande målsättningar i varierande grad, men att de generellt har varit framgångsrika. De svenska projekten bedöms utgöra en konstruktiv kombination av insatser på central och regional nivå med utbildningsinsatser i gender och mänskliga rättigheter som ett komplement. Relevansen för denna typ av insatser är mycket hög då Georgien i

stort saknar tidigare erfarenhet av och kunskap om demokrati och mänskliga rättigheter. Man menar dock att insatsernas uthållighet kan ifrågasättas, eftersom principen om kostnadsdelning inte alltid har efterföljts i en grad som garanterar att den georgiska samarbetsparten alltid tar tillräckligt ansvar för insatsen.

En utvärdering har genomförts av Media Institute for Southern Africa, MISA. Studien inriktar sig på MISA som organisation och belyser managementfrågorna. MISA:s viktiga roll för fria, oberoende och pluralistiska medier i södra Afrika betonas liksom att MISA lyckats uppnå sina verksamhetsmål. Det finns svagheter både inom administrationen och samordningen mellan givarna och därför rekommenderas programstödsinriktat bistånd och ökad samordning.

#### **Analys och problematisering**

Samarbete med organisationer inom det civila samhället förefaller bli starkare och mer effektivt om det kompletteras med stöd till relevanta politiska institutioner och vice versa. Det är uppenbart att

[Bild borttagen]

politisk vilja på alla nivåer är en förutsättning för att genomföra och säkerställa förändringar. I de fall då den politiska viljan är svag kan samarbete via organisationer i det civila samhället bidra till att generera stöd för reformer. Resultatanalysen avseende Kambodja visar dock att centrala institutioner i en demokrati, såsom rättsväsendet, måste fungera för att insatser ska få bestående effekt.

#### **Metodarbete, policyförändringar och kompetenssatsningar**

Ett metodprojekt avseende politiska institutioner avslutades under året. Projektets syfte var att höja kompetensen inom Sidas enhet för demokratisk samhällsstyrning och förbättra strategierna på området.

I november 2001 fattade regeringen beslut om nya riktlinjer avseende stöd genom svenska partianknutna organisationer till demokratiuppbyggnad i u-länder och länder i Central- och Östeuropa. De nya riktlinjerna innebär en starkare fokusering på utveckling av fungerande partiväsenden, snarare än enskilda partier. För det ändamålet avsätts särskilda medel för projekt som sker i samarbete mellan minst två svenska partianknutna organisationer och minst två partier i samarbetslandet. Dessutom kan samarbetet mellan en svensk partinära organisation och en systerorganisation fortsätta. För Sidas del innebär riktlinjerna en starkare roll som kvalitetssäkrare av denna form av demokratistöd.

I januari 2001 avslutades en kurs, "Demokrati och Mänskliga Rättigheter 10 p", som genomfördes av Uppsala universitet, Statsvetenskapliga institutionen, på uppdrag av Sida och UD. Under året deltog sammanlagt 40 personer från såväl Sida som UD i basutbildningen om demokrati, mänskliga rättigheter samt barns rättigheter. Tre medieseminarier har arrangerats under året inom områdena Medier i Konflikt, Public Service och Medier och IT.

Sida samarrangerade tillsammans med UD en konferens om demokratibistånd i november. Ett hundratal deltagare från främst Regeringskansliet, myndigheter, enskilda organisationer och universiteten samt en stor grupp svenska valobservatörer medverkade i debatten "Kan demokrati främjas utifrån?".

#### **Exempel**

Samarbetet med det sydafrikanska parlamentets kontor för främjande av kvinnors deltagande i politiken har lett till att kvinnors inflytande stärkts, och att attityderna till kvinnors deltagande förbättrats i de folkvalda församlingar där de berörda männen fått kunskap om genderfrågors vikt. Kontoret stöd-

jer dels det nationella parlamentet, dels provinsparlamenten.

#### **Analys av utfall**

Inom området *demokrati* är det en förhållandevis liten andel av de finansiella insatserna som anses ha direkt fattigdomsbekämpande inverkan. Demokratiinsatser är främst inriktade på institutionella ramverk såsom parlament och andra demokratiskt verkande organ och organisationer. En indirekt påverkan på fattigdomsbekämpning sker dock via dessa insatsers målgrupper, bland annat genom att skapa förutsättningar för organisationer i det civila samhället och individer att delta i det politiska livet och därmed få ökad makt över sin livssituation.

### **OFFENTLIG FÖRVALTNING**

#### **Resultatanalys, utvärderingar och sektorprogramstöd**

Sida stöder sedan 2000 det Institutionella Reformprogrammet (PRI) i Bolivia genom ett programstöd. Programmet avser att reformera det institutionella ramverket för hela den centrala statliga förvaltningen och inbegriper stora förändringar i personalpolitiken och ämbetsmannakårens roll och funktion, de centrala systemen för finansiell styrning och uppföljning liksom relativt långtgående åtgärder för att bekämpa korruptionen. Sida har deltagit i uppföljningen av programmet inom ramen för en långtgående givarsamordning och i detta sammanhang kunnat påverka programmets genomförande. Reformprogrammet i Bolivia ger värdefulla erfarenheter av programstöd som biståndsform. Det gäller framför allt Sidas möjligheter och problem i den givargemensamma uppföljningen.

I Moçambique har under året Sidas stöd till Civilministeriet övergått från projektstöd till programstöd. De stöd som utgått under 1990-talet har bidragit till en förstärkning av ministeriets kapacitet, och för perioden 2001–2003 bedömer Sida att ministeriet självt kan ansvara för genomförandet av insatsen. En särskild grupp som ska följa hur programstödet utvecklas med hjälp av indikatorer upphandlades under året.

#### **Analys och problematisering**

Offentlig förvaltning är det största verksamhetsfältet inom verksamhetsgrenen, vilket beror på stora brister i system, kapacitet, kompetens och administration av offentlig förvaltning i samarbetsländerna. Förvaltningsområdet är stort och engagerar flertalet

givare. Resultatet är ofta att olika givarländers insatser blir okoordinerade eller överlappande och att framsteg uteblir. Olika försök att samarbeta mellan givare och mottagare sker därför på området genom sektorprogramstöd.

Erfarenheterna hittills visar att programstöd lämpar sig väl inom tvärområden såsom förvaltningsreformer, samt för väl definierade samhällsektorer som hälsa och utbildning. Anledningen är främst att det i dessa fall finns ett tydligt avgränsat policyområde där givare och mottagare kan enas om en gemensam strategi för områdets utveckling. Mycket tid och energi går dock i regel åt till samordning i insatsernas inledningsskeden, som också tenderar att bli utdragna. Tydliga positiva effekter av samordning kan oftast konstateras efter hand, när resurser koncentreras och överlappningen mellan olika givares insatser minskar. Mottagare och givare får en helt annan överblick över sektorn genom att samarbeta aktivt. Denna överblick ger i sin tur ett bättre underlag för resursallokering och för att finna gemensamma policies. När alla samarbetar kring en gemensam strategi minskar mottagarnas kostnader för biståndshanteringen. Genom givarsamordning får mottagaren färre samtalspartners och administrationen kan reduceras.

#### **Metodarbete, policyförändringar och kompetenssatsningar**

Ett metodprojekt avseende god samhällsstyrning avslutades under året. Projektets syfte var att höja kompetensen inom Sidas enhet för demokratisk samhällsstyrning och förbättra strategierna på området.

#### **Exempel**

Sida har sedan 1996 stött den sydafrikanska skattemyndigheten genom Riksskatteverket (RSV). Stödet har bidragit till att skatteintäkterna i landet rent effektivitetsmässigt har ökat med cirka 20 procent. Detta har gjort det möjligt att omfördela resurser till den fattigare delen av befolkningen. Sydafrika är dock fortfarande ett av världens mest ojämlika länder när det gäller resursfördelning.

#### **Analys av utfall**

Även om stödet inom offentlig förvaltning minskade något under året, är det fortfarande det största delområdet inom verksamhetsgrenen. I likhet med stödet till demokrati och media har dessa insatser i huvudsak indirekt påverkan på fattigdomsbekämpning. Påverkan sker genom att förvaltningar och institutioner utvecklas för att bättre kunna tillgodose samhällets ekonomiska, sociala och informa-

tionsmässiga behov. En kostnadseffektiv förvaltning minskar dessutom kostnaderna för den offentliga sektorn och frigör resurser för andra syften.

## **MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER**

### **Resultatanalyser och utvärderingar**

Sida inledde år 2000 en utvärdering av stödet via Forum Syd och Diakonia till enskilda organisationer i Kambodja. Under året utvärderades den deltagande metoden i denna utvärdering. Den så kallade metautvärderingen ledde fram till insikter om hur deltagande metoder kan utvecklas, bland annat genom att de berörda organisationerna ges reell möjlighet till verkligt deltagande i hela processen.

Den utbildning i mänskliga rättigheter för bland andra åklagare och poliser i Vietnam som Raoul Wallenberginstitutet arbetat med sedan 1997 utvärderades under året. De som utbildats har förbättrat sina kunskaper men spridningseffekter utöver detta kunde ännu inte beläggas. Åklagare i landet hänförde delvis detta till brist på resurser, politiskt stöd, och ett rättssystem som ännu inte harmonierar med de internationella konventionerna om mänskliga rättigheter. Utvärderarna rekommenderar att föreläsningar och internationella fallstudier delvis ersätts av lokalt relevanta exempel, och konstaterar att politisk vilja från regeringens sida är grundläggande för att projektet ska kunna upprätthållas och nå framgång.

I syfte att stimulera medvetandet om genderfrågor samt stärka gräsrotsorganisationer inrättade Sveriges ambassad i Vietnam en fond för genderfrågor 1997. Danmarks ambassad anslöt sig 2000. En utvärdering gjordes under året i syfte att undersöka dels relevans, genomförande och resultat i verksamheten, dels hur den rådgivande grupp som leder verksamheten har fungerat. De projekt som fått finansiering har bidragit till påvisbara förändringar i såväl attityder som i vardagen; män deltar i högre utsträckning i hushållsarbete, och kvinnor deltar mer i det offentliga livet. Diskussionsgrupper har bildats i många byar i syfte att lösa olika problem. Utvärderarnas slutsats är att modellen med en särskild fond har fungerat väl, och att den med fördel kan användas i länder med en liknande utveckling: Laos och Kambodja är några exempel. Modellen verkar ha större förmåga än sedvanliga makromodeller för utvecklingssamarbete att ge stöd till utveckling på gräsrotsnivå i form av initiativ och skaparkraft från människor ute i byarna.



### Analys och problematisering

Samarbete vinner mycket på att de som berörs av program och projekt ges möjlighet till reellt inflytande snarare än endast symboliskt deltagande i planering och genomförande. Reellt inflytande för dem som berörs ligger i linje med det demokrati- och rättighetsperspektiv som ska genomsyra utvecklingssamarbetet. Det kan dock vara svårt att finna lämpliga former och metoder. Genuint deltagande kan ta tid på kort sikt, men samarbetet blir långsiktigt mer relevant och effektivt.

### Metodarbete, policyförändringar och kompetenssatsningar

Ett metodprojekt avseende folkligt deltagande avslutades under året. Syftet med projektet var att höja kompetensen inom Sidas enhet för demokratisk samhällsstyrning och utveckla strategierna på området.

Organisationsstödet har, efter ett utredningsförslag, samlats i ett nätverk av några få handläggare och en samordnare, inom enheten för demokratisk samhällsstyrning, med tydligare riktlinjer att arbeta efter.

### Exempel

År 2001 skapade IOM, the International Organisation for Migration, på Sidas begäran ett regionalt projekt på hela Balkan avseende bekämpning av sexhandel med kvinnor och barn. Projektet är en bärande del i Stabilitetspaktens aktionsplan mot trafficking i sydöstra Europa. Stabilitetspakten är ett samarbetsorgan för Balkan som är nära lierat med EU. Under 2001 fick drygt 340 kvinnor i bland annat Bosnien och Hercegovina samt Makedonien hjälp med att återvända hem och integreras i hemlandet – oftast Moldavien, Ukraina eller Rumänien. De tidigare separata landprogrammen i Albanien, Kosovo och Makedonien fortsatte under 2001 och fasades gradvis över i det regionala programmet.

Dessutom stödjer Sida Kvinna till Kvinna arbetet med kvinnor som drabbats av sexhandel i hela regionen.

### Analys av utfall

Insatser avsedda att bidra till respekten för de mänskliga rättigheterna ökade kraftigt under år 2001. Detta skall ses dels som en konsekvens av att svenskt bistånd prioriterar MR-frågor – dels som ett resultat av att förberedande arbete under tidigare år nu ger resultat i form av ökade insatsvolym.

Insatser på MR-området vänder sig sällan direkt till de fattigaste grupperna i samhället. Däremot anses majoriteten insatser ha en indirekt påverkan

[Bild borttagen]

**Det svenska stödet till Sydafrika har bidragit till att kvinnors inflytande i samhällslivet stärkts och att attityderna till kvinnors deltagande i politiken förbättrats.**

genom de institutioner och den politik som omfattas av stödet.

Under 2001 erhöll ett 30-tal demokrati-, förvaltnings- och människorättsorganisationer och ett tiotal medieorganisationer stöd. Dessutom lämnades visst stöd till FN-organens arbete inom området. I volym dominerade stödet till människorättsorganisationer, följt av stöd till FN-organens arbete, medieorganisationer samt förvaltnings- och demokratiorganisationer.

### RÄTTSVÄSENDE

#### Utvärderingar

Under våren 2001 genomfördes en utvärdering av Andinska Juristkommissionen (CAJ), som med säte i Peru verkar för mänskliga rättigheter, demokrati och stärkande av rättststaten i den andinska regionen i Sydamerika. Kommissionen bildades 1982 och har fått svenskt stöd sedan 1985.

Studien bekräftar i stort den positiva bilden av CAJ och pekar på att organisationen har ett väletablerat anseende som en professionell aktör med betydande expertis inom sitt område. CAJ:s stöd till ombudsmannainstitutioner i regionen nämns som särskilt värdefullt liksom delar av dess utbildnings- och informationsverksamhet. Samtidigt efterlyser rapporten strategiska överväganden inför framtida utmaningar, fokusering av verksamheten liksom

[Bild borttagen]

#### **Stärkandet av demokrati och mänskliga rättigheter präglar Sidas utvecklingssamarbete i Latinamerika.**

åtgärder för att öka den regionala närvaron. Vidare rekommenderas CAJ att stärka sin kvalitetskontroll vad gäller publikationer. Slutligen lyfts behovet av en finansieringsstrategi fram för att minska beroendet av en liten grupp givare.

#### **Analys och problematisering**

De flesta av Sidas samarbetsländer saknar ett *oberoende* rättssystem, vilket är ett grundläggande hinder för en demokratisk samhällsutveckling. Sidas insat-

ser har en tydlig inriktning mot att skapa förutsättningar för sådana system. Innan oberoende rättssystem etablerats, kan utvecklingssamarbete stödja enskilda rättsfall, påverka lagstiftning och påskynda den institutionella utvecklingen på området.

#### **Metodarbete, policyförändringar och kompetenssatsningar**

Ett metodprojekt avseende biståndet på rättsområdet avslutades under året. Syftet med projektet var att höja kompetensen inom Sidas enhet för demo-

fattiga människors tillgång till rättshjälp. De vanligaste problemen rör tvister om landfrågor. Kvinnor samt etniska minoritetsgrupper har hittills haft svårt att få sina rättigheter tillgodosedda.

#### **Analys av utfall**

Insatser på området rättsväsende är sällan särskilt omfattande volymmässigt, men de kräver i regel omfattande handlägningsresurser. Till skillnad från andra insatsområden inom verksamhetsgrenen anses stödet i relativt hög utsträckning (cirka 25 procent) ha direkt påverkan på fattigdomsbekämpning. En huvudanledning till detta är de många insatser som syftar till att erbjuda *rättshjälp* till människor som saknar möjlighet att själva bekosta juridiska företrädare.

[Bild borttagen]

#### **ÅTERRAPPORTERINGSKRAV**

*Sida skall inleda ett metodarbete som syftar till att utveckla resultatredovisning mot det biståndspolitiska målet demokratisk samhällsutveckling. Metodarbetet skall fördjupa problemanalysen, göra tydligare målbeskrivningar och välja indikatorer som ökar mätbarheten över tid.*

Uppgiften innebär en särskild utmaning mot bakgrund av att de tekniker och metoder som internationellt används inom verksamhetsområdet är outvecklade och sällan anpassade efter utvecklingssamarbetets behov. Under 2001 har Sida inlett arbetet och genomfört en rad aktiviteter för att öka myndighetens kunskap om existerande metoder och tillämpningar. Ett seminarium genomfördes under våren där svenska enskilda organisationer presenterade sitt arbete med mätmetoder, indikatorer och baslinjestudier på området. Sida har också deltagit i möten med internationella aktörer och svenska konsulter som bedrivit i sammanhanget relevant verksamhet. Mot slutet av året genomfördes inom Sida ett seminarium i syfte att värdera existerande mätmetoder och praktiskt arbeta med målformulering och identifiering av indikatorer.

*Sida skall återrapportera resultat med att få genomslag för demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter inom andra verksamhetsgrenar. Återrapporteringen bör fokusera på framtagna verktyg och redovisa särskilda svårigheter samt analysera slutsatser för fortsatt arbete.*

Sida har under året utarbetat ett antal verktyg i syfte att underlätta integreringen av ett demokrati-

kratisk samhällsstyrning och förbättra strategierna på området.

#### **Exempel**

Under året inleddes samarbete med Vietnams Justitiedepartementets avdelning för rättshjälp. Samarbetet syftar till att stärka framväxten av en rättsstat genom att bland annat bygga upp kompetens och kapacitet hos de centra för rättshjälp som finns i provinserna. Syftet är att förenkla och förbättra

och människorättsperspektiv i utvecklingssamarbetet, främst ett frågebatteri för området demokratisk samhällsstyrning att användas vid landanalyser i landstrategiprocesser samt en definition av vad ett demokrati- och människorättsperspektiv är och vad det får för konsekvenser.

Ett antal kurser har hållits för att informera om arbetsmetodik inom området. De personer som arbetar med direkta demokrati- och människorättsinsatser utgör en viktig resurs för att sprida dessa kunskaper vidare inom organisationen.

Som en inledning till arbetet med att fastställa resultat med att få genomslag för demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter inom andra verksamhetsgrenar, har en studie av det faktiska genomslaget i några av Sidas dokument genomförts. De utvalda dokumenten har indelats i fyra huvudkategorier:

- Dokument avseende samarbetet med ett land (landanalyser/regionstrategier/landstrategier/landplaner),
- Dokument avseende enskilda insatser (beredningsplaner/bedömningspromemorior),
- Resultatanalyser,
- Utvärderingar.

I ett försök att systematisera styrdokumentens innehåll har vissa centrala frågeställningar valts ut: värdegemenskap, partnerskap, demokratiperspektiv, rättighetsperspektiv, dialog, folkligt deltagande, konsekvensanalys.

Resultaten pekar bland annat på följande: Värdegemenskapen belyses genomgående på ett mer

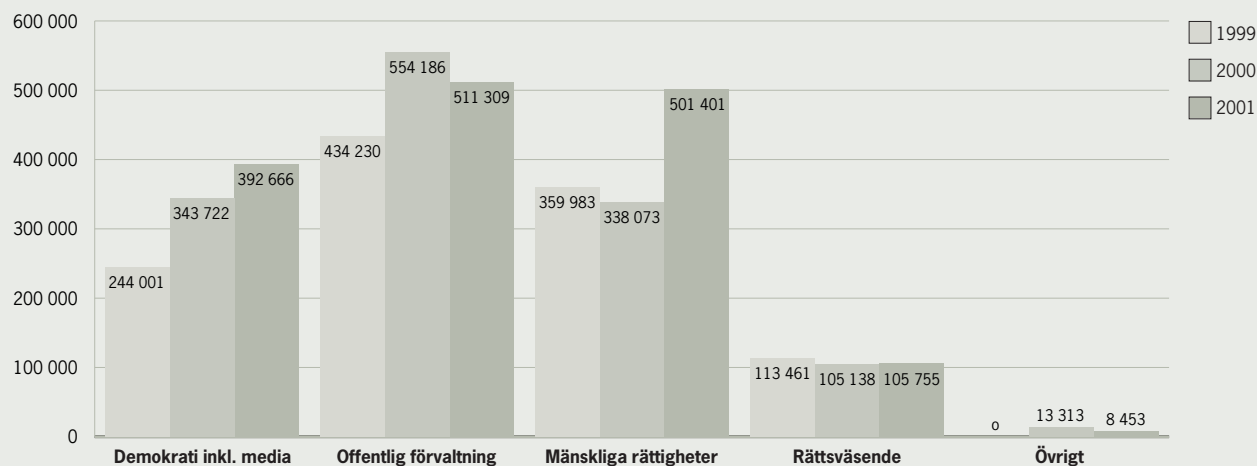
utvecklat och inträngande sätt ur demokratiperspektivet än ur rättighetsperspektivet. Samarbetslandets värderingar och principer behandlas i viss utsträckning i bedömningspromemorior. I flertalet dokument anges trenden mot ett gott demokratiskt styrelseskick som en grundpelare för det svenska samarbetet. I olika riskanalyser avseende enskilda insatser behandlas korruption som en avsevärd risk samt politisk vilja till demokratisk utveckling hos regering och tjänstemän i samarbetslandet som en viktig förutsättning för ett fungerande samarbete.

I de studerade landanalyserna och -strategierna behandlas partnerskapsfrågor tämligen ingående, särskilt när det gäller ägarskap och dialog. Hur partnerskap ska utvecklas och omsättas i praktiken behandlas i alla de studerade dokumenten.

Beträffande demokratiperspektivet framgår att samtliga landanalyser och -strategier innehåller avsnitt som behandlar samarbetslandets politiska struktur och andra förhållanden av betydelse för en bedömning av landets status ur ett demokratiperspektiv. En mer grundläggande analys av de politiska förhållandena i samarbetslandet görs vanligtvis för de projekt som har direkta beröringspunkter med statliga institutioner och myndigheter. Det civila samhällets betydelse för utveckling av demokrati och respekt för mänskliga rättigheter framhålls särskilt i de studerade dokumenten.

Flertalet landanalyser och -strategier saknar information om samarbetslandets status i fråga om de sex FN-konventionerna. Inriktning på kvinnors och barns rättigheter lyfts dock fram i de flesta dokument. Uppföljning av genomförande och

#### Ekonomiskt utfall, kostnader i tkr



resultat ur ett rättighetsperspektiv anges i några av de studerade dokumenten.

Dialogfrågorna behandlas i regel ganska utförligt i landanalyser och -strategier men i mindre utsträckning i bedömningspromemorierna avseende enskilda insatser. I ett dokument anges att i dialogen om utvecklingsfrågor bör de internationella konventioner som ratificerats av Sverige och motagarlandet särskilt uppmärksammas. I andra dokument framhålls korruptionsbekämpning och demokratisk utveckling som angelägna dialogfrågor.

Flertalet bedömningspromemior ger beskrivningar av hur människor deltar i utformningen av projekt på en generell nivå. I landanalyser och -strategier berörs frågan i mycket allmänna ordalag. Aspekter av deltagande belyses väl inom de biståndsområden som sedan länge använt deltagande metoder, exempelvis inom ramen för landsbygdsutveckling.

I flertalet projektdokument förs en diskussion kring vilka konsekvenser projektet får för olika grupper såsom män och kvinnor eller särskilt utsatta grupper. Däremot är samarbetets/insatsens effekter för demokrati och mänskliga rättigheter – positiva såväl som i negativa – mindre väl utvecklade.

Resultaten speglar relativt väl förväntningarna där exempelvis deltagandefrågor mer belyses i insatsrelaterade dokument än i landrelaterade och omvänt vad gäller mer allmänna dialogfrågor som i större utsträckning diskuteras i ländokument.

Den redovisade studien kommer att diskuteras inom Sida i avsikt att utveckla lämpliga metoder för att följa upp genomslaget av demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter inom andra verksamhetsgrenar.

Ett rättighetsperspektiv införs successivt i relevanta policydokument. Under 2001 färdigställdes Sida nya utbildningspolicy, *Education for All: a Human Right and Basic Need* samt positionspapper *Education, Democracy and Human Rights in Swedish Development Co-operation*.

## Demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter, kostnader i tkr

	2001	2000	1999
<b>De fem största samarbetsländerna</b>			
Mozambique	101 753	59 730	64 330
Sydafrika	100 870	125 367	128 380
Vietnam	79 712	82 343	90 360
Honduras	78 952	85 318	33 532
Nicaragua	62 982	68 304	53 927
<b>Delsumma</b>	<b>424 268</b>	<b>421 061</b>	<b>370 528</b>
Övriga länder/regioner	1 095 316	933 373	781 147
<b>Summa</b>	<b>1 519 584</b>	<b>1 354 434</b>	<b>1 151 674</b>
Förvaltningskostnader	39 370	35 052	34 324
<b>Totala kostnader</b>	<b>1 558 954</b>	<b>1 389 485</b>	<b>1 185 999</b>
<b>Biståndsform</b>			
Projektsöd	943 542	891 327	736 905
Sektorprogramstöd	46 326	2 117	7 997
Personalbistånd inkl. KTS	131 334	159 781	133 782
Internationella kurser	33 179	25 072	32 494
Krediter	16 310	0	4
Garantier	0	9 300	0
Ekonomiska reformer	–	–	–
Humanitärt bistånd	–	–	–
Forskning	–	–	–
Bidrag till EO	348 893	266 836	240 492
<b>Summa</b>	<b>1 519 584</b>	<b>1 354 434</b>	<b>1 151 674</b>
<b>Kanaler</b>			
Multilaterala organisationer	328 288	213 678	162 463
Svenska organisationer	688 843	641 439	593 065
Samarbetslandets organisationer	339 468	302 535	236 431
Övriga länders organisationer	101 141	144 037	123 861
Internationella enskilda organisationer	61 843	52 744	35 854
<b>Summa</b>	<b>1 519 584</b>	<b>1 354 434</b>	<b>1 151 674</b>
<b>Totalt antal insatser</b>	<b>1 543</b>	<b>1 544</b>	<b>1 488</b>
varav: Avtal > 15 mnkr	90	76	68
Antal nya insatser	559	553	514

### Fattigdomsbekämpning, procent av delsektorns totala kostnader

	Demokrati inkl. media			Offentlig förvaltning			Mänskliga rättigheter			Rättsväsende			Övrigt			Totalt		
	2001	2000	1999	2001	2000	1999	2001	2000	1999	2001	2000	1999	2001	2000	1999	2001	2000	1999
Direkt påverkan	3,7	3,7	1,5	8,0	4,6	3,6	5,7	3,3	4,7	26,6	17,6	25,8	64,7	0,0	–	7,7	5,0	5,7
Projekt och program där fattiga är inbegripna	6,1	11,6	6,1	17,7	13,4	9,6	16,0	10,4	6,9	17,9	13,8	7,4	22,6	0,0	–	14,2	12,1	7,8
Indirekt påverkan genom policy och institutioner	61,7	43,2	24,9	48,8	51,9	52,2	49,4	53,1	65,1	45,7	40,0	32,7	3,5	0,1	–	51,9	48,6	48,5
Indirekt påverkan genom nationellt stöd	4,7	6,6	14,9	16,5	16,9	12,1	14,2	14,3	2,8	0,3	10,6	13,1	0,0	0,0	–	11,5	13,0	9,9

# Sociala sektorer

**Verksamhetsgrenen omfattar delsektorerna hälsa, utbildning samt övriga sociala sektorer**

**inklusive kultur. Målet för verksamhetsgrenen är att skapa förutsättningar för och bidra till tillgång till social service utifrån ett rättighetsbaserat perspektiv.**

## ALLMÄNT

Rättighetsperspektivet inom de sociala sektorerna har under 2001 betonats ytterligare. Detta tydliggörs bland annat i den nya verksövergripande policyn för undervisning, liksom i många beredningar inom såväl undervisnings- som hälsosektorn. Flera insatser anlägger ett tydligt barnrättsperspektiv, vad gäller såväl rätten till utbildning som rätten till sexuell och reproduktiv hälsa.

I många av de fattigdomsstrategier som flera av Sveriges samarbetsländer tagit fram, utgör de sociala sektorerna en grundpelare. Satsningar på basutbildning och grundläggande hälsovård ges högsta prioritet, resonemang runt olika former av sociala skyddsnät förs ofta och de sociala investeringarna länkas allt tydligare till den makroekonomiska analysen. I syfte att hitta bredare synsätt och nya arbetsformer för att hantera sociala utvecklingsfrågor som svarar mot de nya behoven, har Sida inlett ett metodarbete.

### Analys av utfall

Stödet inom verksamhetsgrenen Sociala sektorer har ökat med drygt 250 mnkr. Den största ökningen har skett inom hälsosektorn och utgörs huvudsakligen av verksamhetsstöd till UNFPA på 160 mnkr. Detta innebär dock ingen reell förändring, eftersom det bara rör sig om en administrativ förändring av vem som handhar bidraget. Även inom övriga sociala sektorer märks en stor ökning om cirka 50 mnkr från 1999–2001. Den enskilt största

posten är Emergency Employment i Bolivia på cirka 20 mnkr. Även inom det regionala kulturstödet, framför allt i Afrika, märks en ökning.

En medveten satsning på sektorprogramstöd har inneburit en ökning av den biståndsformen på cirka 70 mnkr. Sektorprogrammen finns inom alla delsektorer.

Minskningen av stödet till Bangladesh kan främst hänföras till lägre kostnader för hälsoprogrammet. Ökningen i Tanzania har främst ägt rum inom utbildningssektorn där sektorprogramstödet har tagit fart efter flera års stagnation. En stor engångsutbetalning har gjorts till hälsosektorn i Vietnam som stöd till en nationell hälsostudie, vilket är förklaringen till årets ovanligt höga utfall. Projektet som är flera år försenat kanaliseras via Världsbanken.

## HÄLSA

### Resultatanalyser, utvärderingar och sektorprogramstöd

En utvärdering av lärdomar i *hälsobiståndet till Vietnam* 1994–1999 slutfördes under våren 2001. Det konstateras att samarbetet haft betydelse för de stora förändringar som ägt rum i det vietnamesiska samhället. Stödet har stärkt processen mot ett öppnare samhälle och den internationalisering som ägt rum. Utvärderingen visar att den flexibla planeringsmekanism som tillämpats i biståndet har underlättat lärande och successiv anpassning till

## [Bild borttagen]

**Informationsmöte om aids i Tanzania. Sidas stöd till Folkhälsoinstitutet i Tanzania har under 2001 bland annat resulterat i kurser om hiv/aids för ungdomsrådgivare.**

förändringar. Det ömsesidiga förtroendet har successivt förstärkts, det vietnamesiska ägarskapet gradvis ökat och de utländska rådgivarnas insatser har fått ökad effekt. Investeringar i kompetensutveckling har resulterat i ökad inhemsk kapacitet för policyutveckling och planering. En imponerande kapacitet för initiativtagande har demonstrerats, inte minst inom området hälsofinansiering, vilket kan få stor betydelse för jämlikhet och fattigdomsbekämpning. Utvärderingen konstaterar att det nu finns behov av att koncentrera stödet till kvalitetshöjande verksamhet snarare än till ökad kvantitet, liksom på en starkare inriktning mot genomförande av policies snarare än utveckling av nya.

Ett nytt avtal om *sektorprogramstöd till hälsosektorn i Zambia* har beretts. Efter en turbulent period har det zambiska hälsosektorprogrammet tagit flera steg framåt mot en utvidgad budgetstödsmechanism. Bättre givarsamordning har resulterat i ett mer konstant flöde av resurser till hälsovård på distriktsnivå. Goda resultat har också kunnat utläsas av det svenska stödet till institutionell kapacitetsuppbyggnad som utvärderades under 2001. Men trots detta är utmaningarna många; det råder stor brist på såväl finansiella som personella resurser, hiv/aids-

epidemin slår hårt mot en redan ansträngd sektor och en politisk osäkerhet på grund av frekventa ministerbyten skapar instabila relationer mellan givare och hälsoministeriet.

I *Bosnien* pågår sedan 1998 insatser med svenskt stöd för att modernisera landets mentalhälsovård. En utvärdering av stödet visar att reformen mot decentraliserad vård har tagit stora kliv framåt.

Tillsammans med Norad har Sida genomfört en utvärdering av en regional insats för *bekämpning av intra-familjärt våld* i sju länder i Centralamerika. Utvärderingen visar att insatsen har lyckats lyfta fram det intra-familjära våldet så att hälsoministerierna nu erkänner detta som ett folkhälsoproblem. I Nicaragua, Belize, Costa Rica och Panama ingår det nu som en komponent i baspaketet för primärhälsovård.

### **Analys och problematisering**

Utvärderingar och resultatrapporter är överlag positiva till de svenska hälsoinsatserna, i synnerhet vad gäller kompetens- och institutionsutveckling samtidigt som det konstateras att mycket återstår att göra. Samarbetsländerna saknar fortfarande tillräcklig kompetens och kapacitet för att tillförsäk-

[Bild borttagen]

**Många av Sidas insatser tar fasta på barns rätt till utbildning. Bland annat i Kambodja ges basutbildning högsta prioritet.**

ra samtliga medborgarna en kvalitativt tillfredsställande hälso- och sjukvård. Samtidigt har det blivit uppenbart att fattiga länder också behöver få del av massiva resursöverföringar under många år framöver för att överhuvudtaget kunna erbjuda adekvat sjukvård till samtliga medborgare. Detta är särskilt uppenbart i de hårdast hiv/aids-drabbade länderna i Afrika. Sveriges ambition att i ökande grad förmedla bistånd i form av sektorprogramstöd framstår därför som riktig. Det intensiva arbete som för närvarande bedrivs för att etablera en global hälso/hiv/aids-fond kan förhoppningsvis också bli ett viktigt bidrag till en lösning. Att en befolknings hälsa har en vital betydelse både för ekonomisk ut-

veckling och för en positiv och demokratisk samhällsutveckling börjar bli vetenskapligt belagt. Rapporten från the Commission on Macro-Economics and Health (se nedan), där Sida varit aktiv, belyser detta.

#### **Metodarbete, policyförändringar och kompetenssatsningar**

Som ett led i utvecklingen av hälsosystem i utvecklingsländer och för en ökad kunskap om hälsoekonomi arrangerade Sida och USaid en internationell konferens om *National Health Accounts* (NHA) i York, England. NHA spelar en viktig roll för att förstå resursflöden inom hälsosektorn och bidrar till ökad kunskap om finansiella barriärer och ekonomisk



## [Bild borttagen]

re aktivt deltagit i det internationella arbetet för etablerandet av den Globala hälsofonden för bekämpning av hiv/aids, malaria och tuberkulos.

Under året har Sida tagit fram strategier för Sveriges samarbete med WHO respektive UNFPA, ett handlingsprogram för Sidas bistånd inom abortområdet, samt riktlinjer för hälsoinsatser inom humanitärt bistånd. Temadokument har utarbetats om förbättrad tillgång till basala läkemedel, om sambanden mellan hälsa, utveckling, fattigdom, och ohälsa samt om miljö och hälsa.

Under hösten arrangerade Sida tillsammans med WHO kompetensutvecklingsdagar i Genève med tolv seminarier över olika hälsotema samt diskussioner om utkast till Sidas nya hälsopolicy. Hälsohandläggare vid Sidas olika enheter i Stockholm och utsända handläggare vid ambassaderna inklusive lokala nationella handläggare deltog.

### Analys av utfall

Mer än 95 procent av Sidas insatser inom hälsa har en fattigdomsinriktning, direkt eller indirekt. Under 2001 har antalet insatser med en direkt påverkan på fattigdomsbekämpning ökat. Detta kan delvis förklaras med att nya insatser i Rwanda tillkommit med särskild inriktning på att öka vårdtillgången för fattiga grupper. En medveten satsning har gjorts på insatser som säkerställer en mer rättvis tillgång till hälso- och sjukvård. Detta har ökat andelen insatser med indirekt påverkan på fattigdom genom policy och institutionssamarbete. Samarbetet med FN-organisationer och International Planned Parenthood Federation (IPPF) har fortsatt och nya globala initiativ – Global Alliance for Vaccine and Immunisation (GAVI) – har tillkommit under året. Nya bistandsformer som sektorprogramstöd och nära samarbete med andra givare innebär dock att stöd i direkt dialog med fattiga grupper minskar.

snedfördelning. I samarbete med Institute of Health Economics, IHE, Lund har Sida också gjort en studie över användningen av NHA i världen i dag som presenterades på York-konferensen.

Under 2001 har ett arbete med en verksövergripande hälsopolicy genomförts. Merparten av Sidas ämnesavdelningar har deltagit i arbetet. Policyn speglar en bred syn på hälsa och utveckling och innebär en policyförskjutning som bland annat inspirerats av den svenska Nationella Folkhälsokommitténs rapport.

Sida har också aktivt deltagit i en av de sex arbetsgrupper som arbetat under Commission on Macroeconomics and Health (CMH). Sida har vida-

## UTBILDNING

### Resultatanalys, utvärderingar och sektorprogramstöd

Utbildning är den sociala sektor där Sida har kommit längst i sitt arbete med stöd till sektorprogram. Programansatser för utbildning förbereds eller pågår för närvarande i följande länder: Bolivia, Moçambique, Mali, Tanzania, Namibia och Kambodja, samt med åtta regionala och globala organisationer.

Enligt resultatanalysen av stödet till Moçambique har utvecklingen mot sektorprogramstöd starkt präglat samarbetet de senaste åren. Sverige

har haft en framskjuten roll i egenskap av ”lead agency”, vilket innebär ett åtagande att samordna och vara drivande bland givarna. Svenska medel har i detta sammanhang använts till flera konsultinsatser, bland annat avseende finansiell styrning och uppföljning. Bland de framsteg som gjorts kan nämnas att regering och de största givarna kommit överens om en gemensam planerings- och budgetcykel. För närvarande pågår också utvecklingen av en övergångslösning för att genom en fond samordna stödet till sektorn. En övergångslösning är nödvändig eftersom de finansiella styrsystemen inom sektorn är bristfälliga.

Resultatanalysen av Sidas stöd till basutbildning i Kambodja visar att programmet har bidragit till förbättrad utbildningsplanering och förvaltning samt ökad skoleffektivitet. Stödet har resulterat i utveckling av läroplaner, läroböcker och lärarhandledningar, ett landsomfattande informationssystem, ett system för förskolor samt vidareutbildning av 80 000 lärare och återuppbyggnad av 2 000 klassrum. Elever och lärare vid samtliga skolor har informerats om hiv/aids. Programmets genomförande och uthållighet har dock hämmats av lärarnas låga löner, bristen på kvalificerade mänskliga resurser och det stora biståndsberoendet.

Under perioden 1998–2001 har Sida gett stöd till utbildningsinsatser i Moldavien för personal vid institutioner och lokala myndigheter som ansvarar för omvårdnad av utsatta barn och äldre. En utvärdering visar att insatsen fungerar väl. Bland annat har insatserna på ett barnhem resulterat i att tidigare sängbundna utvecklingsstörda pojkar nu kan vara uppe på dagarna.

#### **Analys och problematisering**

Resultatanalysen och utvärderingar visar att Sidas stöd till utbildning haft en positiv inverkan på sektorn och varit relevant i förhållande till de problem man velat lösa. Bristande kompetens och kapacitet i samarbetsländerna utgör de största hindren för att uppnå planerade resultat och åstadkomma uthållighet i insatserna. Detta har blivit tydligt i förberedelserna för sektorprogramstöd då bland annat finansiella rutiner, uppföljningsmekanismer och strategisk planering ofta saknas, vilket lett till att förberedelserna dragit ut på tiden. En slutsats är att programstöd bör ses som en process på lång sikt där kapacitets-, kompetens- och institutionsutveckling ingår som viktiga komponenter.

#### **Metodarbete, policyförändringar och kompetenssatsningar**

I april 2001 antog Sida den första verksövergripande

de policyn för undervisningssamarbetet. I denna fastslås att Sida ska satsa på grundläggande utbildning och samtidigt ta hänsyn till utvecklingen av hela sektorn. Utgångspunkten är att utbildning är en mänsklig rättighet och ett grundläggande behov. I april avslutades projektet *Utbildning, demokrati och mänskliga rättigheter i Sveriges utvecklingssamarbete*. Det utmynnade i ett dokumenterat synsätt som kan användas i analys och dialog med våra samarbetsländer samt för att utveckla Sidas metoder för samarbete inom utbildning. Seminarier och diskussionsforum i samband med projektet har väckt stort intresse såväl externt som internt och har lett till ökat kunskapsutbyte inom området.

Som en del av nya samarbetsformer har Sida utvecklat metoder för att fungera som *tyst partner* i programstöd och en process för sådant samarbete har påbörjats i Mali och Rwanda. Fattigdomsinriktningen i utbildningsbiståndet lyftes bland annat fram under Fattigdomskonferensen med temat *Utbildning – en väg ut ur fattigdomen*, som riktade sig till opinionsbildare, enskilda organisationer och forskare.

Med syfte att bredda och fördjupa Sidas kompetens kring utbildningsreformer genomfördes en veckolång universitetskurs för Undervisningshens medarbetare.

#### **Exempel**

I Moçambique har Sidas stöd lett till att så gott som alla elever i klass 1–2 och en stor andel elever i klass 3–7 fått tillgång till gratis läromedel, vilket i sin tur lett till ökad inskrivning av barn i skolan. Skolförvaltning, utbildningsforskning och lärarnas arbetsmetodik har stärkts genom särskilda kompetensutvecklingsinsatser. Bristen inom utbildningsförvaltningen har i viss mån hämmat utvecklingen inom sektorn.

För att skapa kontakter och erfarenhetsutbyte besökte en sydafrikansk delegation Sverige. Delegationen bestod av personer från det nationella utbildningsdepartementet och forskare som arbetar med utbildningsforskning. De besökte skolor och universitet och diskuterade likheter och skillnader i de sydafrikanska och svenska utbildningssystemen med Utbildningsdepartementet, Skolverket, Högskoleverket och Svenska Kommunförbundet. Två seminarier genomfördes med ett jämförande perspektiv på demokratiseringen av och i utbildningssystem, värdegrundsfrågor, decentralisering, finansiering med mera. Initiativet utgjorde inledningen till ett ökat erfarenhetsutbyte och institutionellt samarbete med ömsidig nytta.

[Bild borttagen]

En av de unga sydafrikaner som deltar i musikutbildningen för fattiga ungdomar som drivs av Göteborgs musikhögskola.

#### **Analys av utfall**

Stödet till utbildning har ökat med cirka 13,3 mnkr sedan 2000. Ökningen beror framför allt på att samarbetet kring sektorprogrammet i Tanzania har kommit igång.

Trenden från föregående år håller i sig vad gäller övergång från projekt- till programstöd. Stöd till sektorprogram har ökat med cirka 58 mnkr det senaste året och utgör omkring 30 procent av det totala stödet till utbildning. Den betydande ökning-

en av sektorprogramstöd speglar Sidas medvetna satsning inom utbildningsområdet vad gäller denna stödform. En tydlig effekt av programstödsansatsen är att utbildningsstödet blir alltmer systeminriktat.

Över 97 procent av stödet är fattigdomsinriktat, direkt eller indirekt.

## KULTUR OCH ÖVRIGA SOCIALA SEKTORER

### Resultatanalyser, utvärderingar och sektorprogramstöd

Inom kulturområdet eftersträvas ett programinriktat samarbetsätt. Som exempel kan nämnas kulturfonden i Tanzania som ingår i landsamarbetet sedan 1998. Dialog har även inletts angående en regional kulturfond i regi av SADC för en motsvarande arbetsform på det regionala planet.

Inför landstrategiarbetet för Moçambique gjordes en utvärdering av kultursamarbetet. Utvärderingen understryker att kulturstödet spelar en viktig roll i ett land som Moçambique, under demokratisk utveckling. Stödet har också bidragit till ökad kapacitet på olika nivåer inom sektorn.

### Analys och problematisering

Preliminära rapporter från nätverket för internationell policyutveckling visar att brist på politisk vilja i samarbetsländerna ibland kan påverka kultursamarbetet i negativ riktning. Detta bottnar ofta i osäkerhet och okunskap om kulturens roll i utvecklingssamarbetet. När samarbetsorganisationerna känner tydlighet i sin roll förstärks uthålligheten och ger positiva effekter. Sida hävdar, liksom

Världskommissionen för Kultur, att den kulturella dimensionen är nödvändig för att uppnå en hållbar och långsiktig samhällsutveckling. Sida menar att kultur är något mycket större än ett instrument eller medel för att uppnå ett speciellt kortsiktigt mål. Detta ställer samtidigt krav på tydligare indikatorer i arbetet. Många insatser tyder på att kultursamarbete genom sina många uttrycksformer har möjlighet att direkt engagera ungdomar från fattiga miljöer.

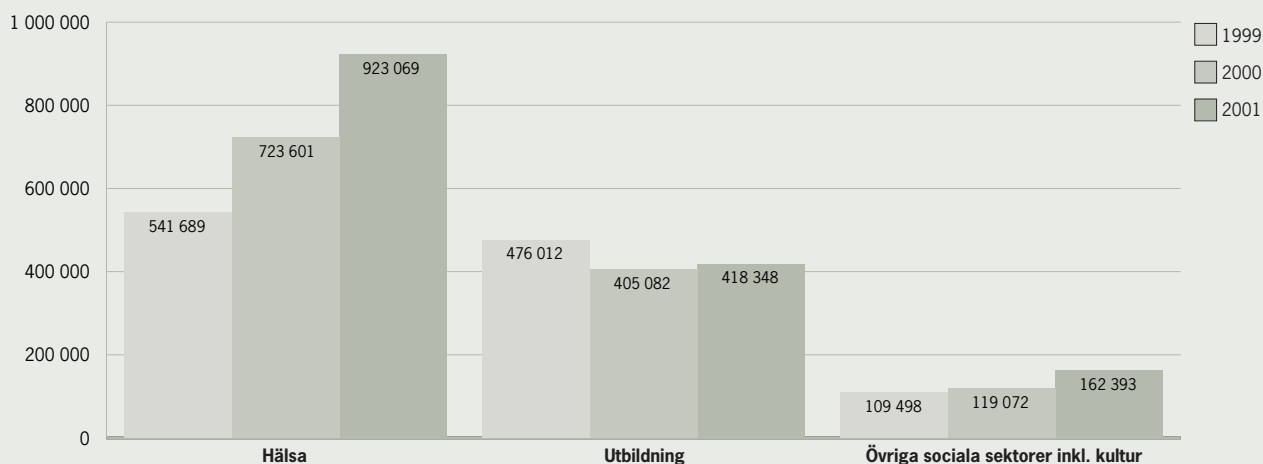
### Metodarbete, policyförändringar och kompetenssatsningar

Sida deltar i nätverksarbetet angående internationell policyutveckling och arbetet har framskridit under året. Den första etappen avslutades med en internationell konferens i samarbete med Riksbankens Jubileumsfond. Fördjupade riktlinjer har tagits fram inom områdena musik, kulturarv, museisamarbete, medier och litteratur. Ett underlag för riktlinjer för samarbete inom kultur- och medicområdet i Mellanöstern- och Nordafrikaregionen, MENA, har tagits fram under året.

I arbetet med att hitta nya metoder för samarbete har ett institutionssamarbete med Riksantikvarieämbetet initierats under året. Syftet är att skapa ett nätverk inom sektorn kulturarv. Inom flera områden, till exempel litteratur och scenkonst, har Sida stött nätverksbyggande som en metod för utveckling.

Med syfte att uppnå ökad kvalitetssäkring inom kulturbiståndet har ett omfattande metodarbete genomförts under året. Rutiner och förslag till olika mallar har tagits fram. I samband med litteraturseminariet i Alexandria i maj besökte Sidas kulturen-

## Ekonomiskt utfall, kostnader i tkr



het Egypten för att öka kompetensen om kulturområdet i MENA-regionen och skapa en gemensam plattform för fortsatt arbete i regionen.

#### Exempel

Göteborgs Musikhögskola förmedlar stöd till musikprojekt i Sydafrika. Stödet avser musikskoleutbildning, musiklärarfortbildning, musikpedagogisk utvecklingsarbete, nätverksarbete samt utbytesverksamhet. Under 2001 har fem NGO-skolor fått stöd, fem kurser har hållits för lärarfortbildning och tre utbytesprojekt har genomförts med musikhögskolor och studenter för pedagogisk utveckling. Flera av projekten är riktade speciellt till handikappade, gatubarn och arbetslösa. Eleverna rekryteras nästan uteslutande från underprivilegierade miljöer. De har till 90 procent enbart grundskola eller lägre utbildning och är till drygt hälften flickor/kvinnor. I de olika projekten deltar cirka 5 000 elever och 700 lärare.

#### Analys av utfall

Stödet till kultursamarbete har ökat med 45 mnkr. Ökningen beror dels på den ökande volymen för kultur i vissa samarbetsländer, men även på ökningen inom det regionala samarbetet i Afrika.

Den ökande volymen i samarbetsländer märks bland annat i Zimbabwe. Då det tidigare samarbetet med regeringen avbröts ökade stödet genom enskilda organisationer för att underlätta deras möjligheter att delta i den samhälleliga debatten. En liknande trend kan märkas på Västbanken-Gaza, med ett ökat stöd till framför allt barn- och ungdomsarbete inom läsande och teater. Det regionala kultursamarbetet har ökat i Afrika, framför allt genom att olika länder i Västafrika efterhand blir delaktiga i regionala kultursamarbeten över hela Afrika, inom kulturbevarande och museisamarbete samt genom ett ökat programinriktat samarbete med de nordiska länderna.

## Sociala sektorer, kostnader i tkr

	2001	2000	1999
<b>De fem största samarbetsländerna</b>			
Bangladesh	104 382	130 358	73 934
Tanzania	96 663	74 082	69 870
Bolivia	67 072	53 163	41 067
Vietnam	65 250	32 464	46 073
Zambia	61 787	73 612	37 296
<b>Delsumma</b>	<b>395 154</b>	<b>363 679</b>	<b>268 240</b>
Övriga länder/regioner	1 108 655	884 077	858 958
<b>Summa</b>	<b>1 503 809</b>	<b>1 247 756</b>	<b>1 127 198</b>
Förvaltningskostnader	56 902	55 820	57 069
<b>Totala kostnader</b>	<b>1 560 711</b>	<b>1 303 575</b>	<b>1 184 267</b>
<b>Bistandsform</b>			
Projektstöd	1 004 307	799 930	857 371
Sektorprogramstöd	316 438	244 531	173 438
Personalbistånd inkl. KTS	23 675	29 309	20 677
Internationella kurser	24 893	27 542	37 832
Krediter	23 700	20 600	0
Garantier	0	0	0
Ekonomiska reformer	–	–	–
Humanitärt bistånd	–	–	–
Forskning	–	–	–
Bidrag till EO	110 796	125 844	37 880
<b>Summa</b>	<b>1 503 809</b>	<b>1 247 756</b>	<b>1 127 198</b>
<b>Kanaler</b>			
Multilaterala organisationer	587 815	478 839	349 615
Svenska organisationer	290 882	273 336	245 193
Samarbetslandets organisationer	493 942	436 543	477 915
Övriga länders organisationer	90 962	47 509	47 375
Internationella enskilda organisationer	40 208	11 529	7 100
<b>Summa</b>	<b>1 503 809</b>	<b>1 247 756</b>	<b>1 127 198</b>
<b>Totalt antal insatser</b>	<b>869</b>	<b>910</b>	<b>922</b>
varav: Avtal > 15 mnkr	86	94	99
Antal nya insatser	276	306	296

## Fattigdomsbekämpning, procent av delsektorns totala kostnader

	Hälsa			Utbildning			Övriga sociala sektorer inkl. kultur			Totalt		
	2001	2000	1999	2001	2000	1999	2001	2000	1999	2001	2000	1999
Direkt påverkan	12,0	9,6	9,1	16,7	14,5	25,2	5,9	2,0	2,5	12,6	10,4	15,3
Projekt och program där fattiga är inbegripna	17,4	23,2	27,6	39,4	40,5	28,8	24,0	22,2	18,6	24,2	28,7	27,2
Indirekt påverkan genom policy och institutioner	62,6	57,9	54,5	33,7	33,4	31,9	30,7	30,3	53,7	51,1	47,3	44,9
Indirekt påverkan genom nationellt stöd	3,7	4,5	2,6	7,5	7,9	8,0	3,6	5,8	1,8	4,7	5,8	4,8

# Infrastruktur, näringsliv, urban utveckling och finansiella system

**Verksamhetsgrenen omfattar delsektorerna infrastruktur, näringsliv och handel, urban utveckling och bostadsförsörjning samt finansiella system. Målet för verksamhetsgrenen är att skapa förutsättningar för och bidra till en hållbar tillväxt.**

## ALLMÄNT

Kännetecknande för samtliga fyra sektorer inom verksamhetsgrenen är att insatser görs parallellt på olika nivåer i samhällsekonomin:

- stöd till policyreformer och institutionell utveckling på sektornivå
- insatser på företagsnivå som demonstrerar hur hinder kan brytas för etablering av fungerande marknader och för de fattigas medverkan i dessa
- resursöverföring till offentliga (och i vissa fall) privata investeringar i framför allt infrastruktur

En intressant trend är att tidigare satsningar på sektorreformer inom infrastruktursektorn nu kompletteras med insatser som syftar till att utveckla decentraliserade marknadslösningar. Exempel kan hämtas från energiområdet och kommunal renhållning.

Inom den finansiella sektorn noteras en ökad betoning på utveckling av institutioner på makro-/sektornivå. På samma sätt ges inom näringslivsbiståndet ökad uppmärksamhet åt de handelspolitiska frågorna och åt att stärka u-ländernas kapacitet att arbeta med dessa frågor.

Ett viktigt medel för arbetet på såväl makro- som mikronivåerna är medverkan i olika ämnesrelaterade initiativ som bygger på internationell sam-

verkan. Sådana initiativ bidrar aktivt till policysamordningen mellan givare och till dialogen med beslutsfattare i samarbetsländerna.

I detta sammanhang kan också nämnas att Sida deltagit aktivt i Sveriges förberedelser för flera stora internationella konferenser, inklusive 5-årsuppföljningen av FN:s generalförsamlings konferens om boende- och stadsutvecklingsfrågor (Habitat) samt FN:s tredje konferens om de minst utvecklade länderna (de så kallade MUL-länderna).

Sida har fortsatt bedrivit en kompetensutveckling inom verksamhetsgrenens strategiska kunskaps- och metodområden (benämnt ”INEC Academy”).

## Analys av utfall

Kostnaderna för verksamhetsgrenen uppgick till cirka 2 035 mnkr, vilket innebär att utbetalningsvolymen fortsätter att öka, om än inte i samma takt som föregående år.

## INFRASTRUKTUR

### Resultatanalys och utvärderingar

En resultatanalys har genomförts av stödet till uppbyggnaden av energiregleringsmyndigheten ERB i Zambia. Analysen visar att stödet bidragit till reformeringen av energisektorn och att ERB intagit en ledande roll i processen för bland annat omorgani-

sering av elkraftindustrin. ERB är den första av sitt slag i SADC-länderna.

En utvärdering har genomförts av energistödet till Moçambique. Denna visar att stödet i de flesta avseenden har varit kostnadseffektivt och verkningfullt. Verksamheterna med personalutveckling och reducering av distributionsförluster framhålls som särskilt lyckade. Den senare verksamheten är nu självgående och ger god återbäring på insatta resurser.

#### **Analys och problematisering**

Reformprocesser pågår inom infrastrukturen i många av Sidas samarbetsländer. Statens roll är på väg att förändras med sikte på att skapa förutsättningar för privata investeringar inom sektorn. Detta innebär en påtaglig utmaning för biståndet, som tidigare oftast byggde på direkt stöd till statliga affärsdrivande verk inom exempelvis kraft- och teleområdet. Resultatanalysen av stödet till energiregleringsmyndigheten ERB i Zambia är en bra illustration av hur Sida kan bidra till genomförandet av sektorreformer.

Ett viktigt syfte med sektorreformerna är att öka flödet av privat kapital till infrastrukturinvesteringar. Ett betydande hinder är dock de höga risker som privata investerare upplever i u-landsmiljön.

Sida försöker utveckla metoder att minska risknivån i sådana investeringar, bland annat genom det nya garantiinstrumentet.

Parallellt med stödet till reformprocesser på nationell nivå försöker Sida utveckla formerna för stöd till utbyggnad av infrastrukturen på landsbygden. Ovannämnda utvärdering av energistödet till Moçambique ger exempel på en framgångsrik elektrifiering som genomförts på traditionellt sätt, det vill säga i ett statligt elbolags regi. I bland annat Tanzania försöker Sida i stället bidra till utvecklingen av en marknad för energilösningar på landsbygden.

Utan en omfattande utbyggnad av landsbygdens infrastruktur är det omöjligt att häva fattigdomen för en stor del av befolkningen i Sidas samarbetsländer. Betydande satsningar görs. Sådana satsningar riskerar dock att bli kortlivade utan en stabil underhållsfinansiering och en fungerande drifts- och underhållsorganisation. Sida försöker i flera länder att kombinera stöd till sektorreformer på nationell nivå med decentraliserade satsningar på landsbygdens infrastruktur.

#### **Metodarbete, policyförändringar och kompetenssatsningar**

Sida har under året tagit fram en policy för trafik-säkerhetssamarbete som bland annat framhåller att

[Bild borttagen]

**Genom små lån (mikrokrediter) för byggande av bostäder vill Sida stärka den lokala utvecklingen i Nicaragua.**



[Bild borttagen]

**I Niassaprovinsen i Moçambique prövas en metod att underlätta för bönderna att få avsättning för sina produkter genom partnerskap med uppköpare.**

de svenska erfarenheterna inom trafiksäkerhetsområdet bör utnyttjas i utvecklingssamarbetet. I samarbete med Vägverket ges nu stöd till en internationell satsning på trafiksäkerhet inom ramen för Global Road Safety Partnership (GRSP). Stöd ges till Väg- och Trafikinstitutets (VTI) utveckling av ett innovativt trafiksäkerhetsnätverk i södra Afrika.

#### **Exempel**

Under 2001 slutfördes två Sida-finansierade elektrifieringsprojekt i Nampulaprovinsen i Moçambique till en kostnad av totalt 51 mnkr. En uppföljningsstudie som genomfördes i november 2001 i distriktet Ribaue visar att elektrifieringen fått en mängd positiva effekter. I de tre större orter i distriktet som berörs av elektrifieringen, har industrier, marknader, BB, sjukhus och skolor fått en stabil elförsörjning. Bomullsfabriken i området har ökat sin produktion med cirka 30 procent, operationer genomförs nu på det lokala sjukhuset och gatubelysningen i samhällena skapar ökad trygghet, något som nämns speciellt av kvinnorna.

#### **Analys av utfall**

Stödet till infrastruktur har minskat sedan föregående år, men svarar fortfarande för cirka 44 procent av kostnaderna för verksamhetsgrenen. Cirka 33 procent av infrastrukturstödet har direkt påverkan på eller inbegriper fattiga människor.

### **NÄRINGSLIV OCH HANDEL**

#### **Utvärderingar**

Sidas utvärderingsenhet har genomfört en omfattande utvärdering av Sidas förhållningssätt till näringslivsutveckling och av Sidas sätt att organisera detta stöd. Denna utvärdering pekar bland annat på att det finns ett behov av att utveckla en policy för stöd till privatsektorutveckling och att integrera privatsektoraspekter i Sidas samtliga verksamhetsgrenar.

#### **Analys och problematisering**

Utvärderingen pekar särskilt på betydelsen av en bred ekonomisk tillväxt som involverar fattiga människor på landsbygden. En central utmaning för Sidas näringslivsbistånd blir därför att hitta metoder som gör det möjligt att på ett effektivt sätt bidra till en sådan tillväxt. Exemplet nedan avseende kommersialisering av jordbruksprodukter i Moçambique utgör en konkret illustration av hur Sida arbetar på detta område. Det visar också betydelsen av tvärsektoriell samverkan inom Sida mellan kompetens från olika verksamhetsgrenar (i detta konkreta fall krävs expertis avseende jordbruk, näringsliv och finansiella system).

En annan stor utmaning inom näringslivsbiståndet är att finna effektiva former för att stärka uländernas deltagande i WTO.



### Metodarbete, policyförändringar och kompetenssatsningar

Sida har i samband med landstrategierna ägnat ökande uppmärksamhet åt analyser av samarbetsländernas möjligheter till och hinder för utveckling av den privata sektorn och inom handelsområdet. Detta har också varit ett viktigt tema i Sidas kompetensutveckling inom verksamhetsgrenen.

Sida har vidare arbetat aktivt för att effektivisera formerna för stödet till näringslivsutveckling, till exempel avseende administrationen av Start Syd/Start Öst-programmen.

En Helpdesk har inrättats inom INEC/Näring för att tillhandahålla rådgivning inom Sida och till ambassader avseende handelspolitiska frågor. Ett viktigt led i strävan att öka kunskapen om och intresset för handelsfrågorna inom och utanför Sida är den Sida-finansierade studien ”De minst utvecklade länderna och världshandeln”, som publicerades i maj 2001.

### Exempel

I privatsektorprogrammet Malonda provas en metod att underlätta för bönderna att få avsättning för produktion utöver självhushållning i Niassa-provinsen i norra Moçambique. Programmet bildar partnerskap med lokala och internationella uppköpare och delar vinst och förlust med dessa. Företagen har fått kapacitet att hantera hela kedjan av aktiviteter från uppköp och transport till lagring och försäljning på export i en provins som är dåligt utrustad med infrastruktur. Bönderna har därför i år fått avsättning för allt de velat sälja.

Sida har medverkat med finansiering av South Center i Genève, en intresseorganisation för u-länder som bland annat utbildar förhandlare och tar fram studier och förhandlingsunderlag så att länderna kan bevaka sina intressen inom världshandelsorganisationen WTO. För att delegaterna från de minst utvecklade länderna (MUL) skulle kunna närvara vid organisationens fjärde ministermöte inrättade WTO en fond. Sida bidrar med en miljon kronor till fonden.

### Analys av utfall

Stödet till näringslivsutveckling och handel svarar för tolv procent av kostnaderna för verksamhetsgrenen och redovisar en något ökande trend under den senaste treårsperioden. 83 procent avser indirekt fattigdomsbekämpning genom stöd till policy, institutioner eller andra typer av insatser på nationell nivå.

## URBAN UTVECKLING OCH BOSTADSFÖRSÖRJNING

### Utvärderingar

Programmet för lokal utveckling i Nicaragua (Prodel) har utvärderats. I rapporten konstateras att infrastrukturprojekt genomförs med aktivt deltagande av invånarna i bostadsområdena, inte minst kvinnor. Kombinationen av krediter för gradvis utbyggnad av bostäder med byggnadsteknisk rådgivning anges som särskilt värdefull.

Under 2001 gjordes en utvärdering av Unicefs vatten- och sanitetsprogram i Indien 1966–1998. Enligt utvärderingen har Unicef spelat en viktig katalytisk roll genom att utveckla, testa och stödja teknologiska och institutionella förändringar, vilket bland annat lett till en ökad statlig satsning inom vatten- och sanitetsområdet.

Sida har under året utvärderat stödet till ett regionalt vatten- och sanitetssamarbete ”Water Utility Partnership for capacity building” (WUP) i Afrika. Utvärderingen visade att insatsen bidragit till att utveckla modeller för effektivisering av drift, planering och underhåll av VA-verksamhet i fem städer i Afrika.

### Analys och problematisering

Stödet till urban utveckling har under slutet av 90-talet genomgått en snabb expansion. Inledningsvis var satsningarna ofta inriktade på långivning till självbyggeri. Perspektivet har successivt vidgats och i dag satsar Sida också på att stärka lokala myndigheter och på kommunal infrastruktur. Stöd ges bland annat till övergripande kommunala utvecklingsplaner som bygger på samspel offentligt – privat, medborgarinflytande och miljöhänsyn (Agenda 21).

Utvärderingen av vatten- och sanitetsprogrammet i Indien illustrerar en liknande typ av förändring i biståndets inriktning. Från att huvudsakligen ha sysslat med att öka tillgängligheten till rent vatten och latriner söker man nu mer uthålliga lösningar både tekniskt och institutionellt, bland annat genom reformer av de lokala myndigheter som är ansvariga för vattenförsörjningen. Med utgångspunkt i den pågående decentraliseringen är ambitionen att stärka lokal kompetens och beslutsamt.

### Metodarbete, policyförändringar och kompetenssatsningar

Mot bakgrund av att regeringen utlyst året som ”Arkitekturåret 2001” har bland annat ett arbete inletts för att utveckla metodiken för stöd till kulturhistoriskt värdefull byggnadsmiljö.

Tillsammans med FIG, den internationella lant-

mätarunionen, har Sida utvecklat internationella riktlinjer för lantmätare med syfte att säkra kvinnors rättigheter när det gäller tillgång till mark.

Den miljöfunktion för utveckling av bland annat urbana miljöfrågor och förstärkning av internrådgivning som etablerades 1999 inom Sidas avdelning för infrastruktur och ekonomiskt samarbete, INEC, har under året konsoliderat sitt arbete. Verksamheten har i ökad utsträckning bedrivits i projektgrupper över enhets- och ämnesgränser. Arbetet med att identifiera miljöinriktade insatser runt Lake Victoria har intensifierats.

Sida har under året ingått ett långsiktigt avtal om fortsatt metodutveckling och forskning inom området ekologisk sanitet. Projektet syftar också till att sprida information och kunskap om alternativa och mer hållbara sanitetslösningar samt till att främja syd-syd-samarbetet inom området.

#### Exempel

I Sydafrika stöds byggandet av en "ekoby" i centrala Kimberley. Bostadsområdet bestående av 13 hus är utformat för att integrera olika befolkningsgrupper med varierande inkomster och skiljer sig dessutom från andra genom tätare bebyggelse, en förvaltande boendeförening samt uthållig teknik.

Stödet till integrerade områdesprogram på *Balkan*, med bland annat husåteruppbyggnad som en central komponent, ökade under 2001. Beslut fattades om stöd på sammanlagt 245 mnkr för återuppbyggnad av 3 123 hus eller lägenheter i regionen. Huvuddelen avser Bosnien som fortfarande har mycket stora återuppbyggnadsbehov. Ett viktigt syfte är att underlätta för minoriteter att återvända.

#### Analys av utfall

Stödet till urban utveckling har ökat med 56 procent sedan föregående år och svarar nu för 37 procent av kostnaderna inom verksamhetsgrenen.

Ungefär 45 procent av detta stöd har direkt påverkan på eller inbegriper fattiga människor.

## FINANSIELLA SYSTEM

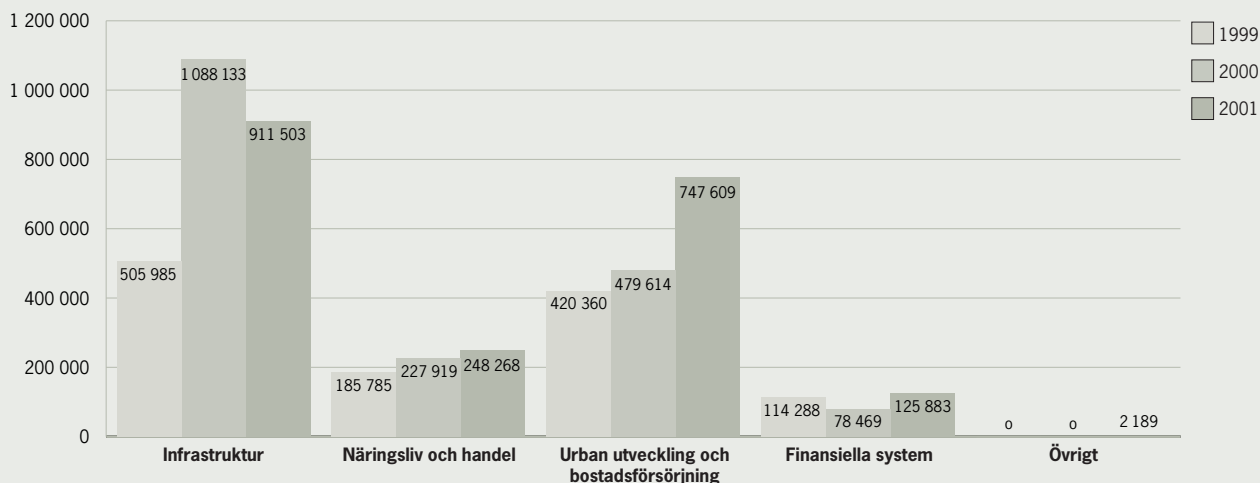
#### Resultatanalyser och utvärderingar

En gemensam givaranalys av mikrofinansorganisationen "Pride Africa" har genomförts. Pride Africa tillhandahåller management- och kapacitetsutvecklingstjänster till ett nätverk av lokala mikrofinansorganisationer (MFO) i Malawi, Uganda, Tanzania och Zambia. Analysen påvisade svagheter i Pride Africas verksamhet som åtgärdats genom en rekonstruktion av organisationen, vilken bland annat inkluderar ett avskiljande av kärnverksamheten rörande managementtjänster från mer forskningsinriktad verksamhet i syfte att uppnå ökat fokus och effektivitet.

#### Analys och problematisering

De problem som påvisades i analysen av Pride Africa är relativt typiska för mikrofinanssektorn i Afrika. Bristande givarstyrning och generös offentlig finansiering har bidragit till ett stort givarberoende och icke marknadsanpassade strukturer i hela sektorn, framför allt avseende utbildning, kapacitetsuppbyggnad och andra tjänster riktade till MFO:s. Samtidigt har insikten ökat såväl bland

#### Ekonomiskt utfall, kostnader i tkr



MFO:s som givare om betydelsen av marknadsanpassning för att uppnå uthålliga lösningar.

#### Metodarbete, policyförändringar och kompetenssatsningar

Sida har initierat nya former för stöd inom den finansiella sektorn. Exempelvis har ett mentorskapsprogram (en form av institutionssamarbete) inletts mellan Sveriges Riksbank och den ugandiska centralbanken, liknande det mentorskapsprogram som påbörjades 2000 med centralbanken i Sri Lanka. Vidare har ett stöd av sektorprogramkaraktär inletts till den finansiella sektorn i Uganda.

Inom ramen för försöksverksamheten med garantier har Sida satsat på att utveckla innovativa former för infrastrukturfinansiering och utveckling av lokala kapitalmarknader.

Inom mikrofinans har Sida bidragit till bildandet av ett riskkapitalbolag, AFRICAP, som skall investera i afrikanska mikrofinansbanker och även medverka till att höja kunskapen hos ledning och styrelse i mikrofinansbankerna.

#### Exempel

För att underlätta utbyggnaden av telenätet på landsbygden i Uganda har Sida ställt ut en garanti på 80 mnkr, som täcker en del av risken i en serie skuldebrev som emitterats av "2nd National Operator" på den ugandiska kapitalmarknaden. Tillströmningen av nya abonnenter har överträffat förväntningarna och telefontheten i landet har ökat markant sedan verksamheten startade. Emissionen har mottagits väl av såväl investerare som tillsynsmyndigheter och förutses få en vitaliserande effekt på den lokala kapitalmarknaden.

#### Analys av utfall

Stödet till finansiella sektorn svarar för endast sex procent av kostnaderna för verksamhetsgrenen. En stor del av detta stöd används för mikrofinansinsatser som har direkt påverkan på eller inbegriper fattiga människor.

## Infrastruktur, näringsliv, urban utveckling och finansiella system, kostnader i tkr

	2001	2000	1999
<b>De fem största samarbetsländerna</b>			
Bangladesh	142 712	104 620	83 263
Bosnien-Hercegovina	138 290	79 611	112 535
Nepal	135 000	0	1 007
Uganda	130 403	62 453	46 412
Sri Lanka	122 143	19 105	10 840
<b>Delsumma</b>	<b>668 547</b>	<b>265 790</b>	<b>254 057</b>
Övriga länder/regioner	1 366 906	1 608 345	972 361
<b>Summa</b>	<b>2 035 453</b>	<b>1 874 134</b>	<b>1 226 418</b>
Förvaltningskostnader	88 107	85 992	89 887
<b>Totala kostnader</b>	<b>2 123 560</b>	<b>1 960 127</b>	<b>1 316 305</b>
<b>Biståndsform</b>			
Projekttöd	992 846	1 100 438	919 738
Sektorprogramstöd	53 470	10 818	795
Personalbistånd inkl. KTS	51 641	68 796	68 443
Internationella kurser	53 870	75 004	77 045
Krediter	663 209	464 676	24 262
Garantier	583	619	2 339
Ekonomiska reformer	–	–	–
Humanitärt bistånd	–	–	–
Forskning	–	–	–
Bidrag till EO	219 836	153 783	133 796
<b>Summa</b>	<b>2 035 453</b>	<b>1 874 134</b>	<b>1 226 418</b>
<b>Kanaler</b>			
Multilaterala organisationer	327 280	199 906	147 412
Svenska organisationer	928 150	852 092	633 649
Samarbetslandets organisationer	534 514	535 375	354 201
Övriga länders organisationer	131 196	217 195	73 961
Internationella enskilda organisationer	114 312	69 567	17 195
<b>Summa</b>	<b>2 035 453</b>	<b>1 874 134</b>	<b>1 226 418</b>
<b>Totalt antal insatser</b>	<b>1 009</b>	<b>1 032</b>	<b>1 066</b>
varav: Avtal > 15 mnkr	134	115	116
Antal nya insatser	236	264	270

### Fattigdomsbekämpning, procent av delsektorns totala kostnader

	Infrastruktur			Näringsliv och handel			Urban utveckling inkl. bostadsförsörjning			Finansiella system			Övrigt			Totalt		
	2001	2000	1999	2001	2000	1999	2001	2000	1999	2001	2000	1999	2001	2000	1999	2001	2000	1999
Direkt påverkan	9,3	5,1	3,2	2,4	2,7	6,0	33,9	37,0	35,6	17,0	42,7	44,2	4,1	–	–	18,0	14,5	18,6
Projekt och program där fattiga är inbegripna	23,4	25,8	26,8	8,6	5,8	10,4	11,0	12,6	17,7	33,0	33,8	29,4	0,0	–	–	17,6	20,3	21,4
Indirekt påverkan genom policy och institutioner	5,6	7,5	5,4	46,6	38,7	29,2	14,8	18,1	35,1	16,9	22,1	13,1	0,0	–	–	14,7	14,6	19,9
Indirekt påverkan genom nationellt stöd	55,6	55,8	51,0	36,2	36,6	39,5	24,6	6,4	3,6	1,7	–4,4	8,9	95,9	–	–	38,5	38,3	29,1

# Naturbruk

**Verksamhetsgrenen omfattar naturbruk, insatser mot föroreningar samt övrigt miljöskydd.**

**Målet för verksamhetsgrenen är att skapa förutsättningar för tillväxt och bättre**

**levnadsvillkor genom ett långsiktigt, bärkraftigt och produktivt nyttjande av naturresurser**

**och hänsyn till miljön.**

## ALLMÄNT

Inom verksamhetsgrenen Naturbruk har Sida i allt större grad fokuserat på att skapa förutsättningar för hållbar tillväxt som gynnar den fattiga landsbygdsbefolkningen. Under året har beredningar genomförts, eller påbörjats, av nya större landsbygdsinsatser i Etiopien, Tanzania, Zambia, Laos, Vietnam, Kambodja och Nicaragua. Dessa insatser kännetecknas alla av helhetssyn, decentralisering av resurser till den nivå som berörs samt medverkan av den lokala förvaltningen, det civila samhället och den privata sektorn. Detta innebär att verksamhetsgrenens fokus har flyttats från produktion baserad på förnyelsebara naturresurser till mer generella förutsättningar för att skapa tillväxt på landsbygden. Verksamheten har därför vidgats till att omfatta också handels- och marknadsaspekter liksom utveckling av tillväxtbefrämjande institutioner, såsom rådgivning och finansiering, legala ramverk samt demokratiska lokala organisationer. Hiv/aids-effekter på jordbruksproduktionen och livsmedelssäkerheten har blivit en framträdande komponent i framför allt Afrika.

Inom området miljöskydd har klimat-, ozon- och kemikaliefrågorna prioriterats under 2001.

### Analys av utfall

Totalt sett har utgiftsvolymen stadigt ökat sedan 1999, vilket innebär att verksamhetsgrenen bibehåller sin andel av biståndsanslaget, det vill säga strax under tio procent.

Beträffande länderfördelningen har heller inga drastiska förändringar skett. De fem största mottagarna under 2001 har alla funnits med på tio-i-topplistan under de senaste åren. Omkastningar i rangordningen beror i hög grad på var i projektcykeln de breda och stora landsbygdsprogrammen befinner sig.

Fördelat på biståndsformer kan konstateras att projektstödförmen svarar för nästan hela volymökningen. Om än fortfarande relativt litet så har bidragen till enskilda organisationer mer än fördubblats.

Volymökningen har, med avseende på val av kanal, fördelats ungefär som tidigare år. Dock kan noteras en svag trend mot att en större andel kanaliseras via multilaterala organisationer.

Antalet nya insatser under året har minskat, men trots ansträngningar har det totala antalet insatser inom verksamhetsgrenen inte påverkats nämnvärt.

## NATURBRUK

### Resultatanalyser, utvärderingar och sektorprogramstöd

I Kambodja har Sida givit stöd till investeringar i infrastruktur på landsbygden och lokal institutionsutveckling genom Carere-projektet (Cambodia Area Rehabilitation and Regeneration Project). Kärnan har bestått i att utveckla och sprida metoder för lokalt deltagande i planering och genomfö-

[Bild borttagen]

**I Kambodja stöds och inspireras till lokalt deltagande i infrastrukturutveckling på landsbygden genom en rad olika projekt.**

rande. Resultatanalysen visar att ansträngningarna för att öka det kvinnliga deltagandet i beslutsfattandet har varit lyckade. Programmet har även spelat en viktig roll i att återintegrera befolkning från tidigare gerillaområden med fattigdomsminskning som effekt. Carere har inspirerat till och blivit modell för såväl decentralisering som de kommande kommunala reformerna i hela landet.

Resultatanalysen för Moçambique pekar på att ökade inkomster för småbönderna är ett huvudmål för Moçambiques utveckling enligt landets egen strategi för fattigdomsreduktion (PARPA). Ökad tillgänglighet till marknader liksom ökad produktivitet är nyckelområden. Utökad service till jordbruket genom rådgivning, program för utsäde och förbättrade brukningsmetoder föreslås, liksom ökad tillgång till krediter.

I resultatanalysen för Afrika Söder om Sahara framstår SADC som den viktigaste regionala aktören. Inom bland annat vattensektorn har SADC-WSCU (Water Sector Coordinating Unit) en viktig

roll som samordnare av regionala aktiviteter medlemsländerna emellan liksom för givarsamfundet. Samarbetet har bland annat tagit sig uttryck i ”SADC protocol for shared water courses”, vilket ratificerats av nästan alla medlemsländerna.

Av analysen framgår att Relma (Regional Land Management Unit) i Nairobi är relevant och efterfrågad men att enheten bör sträva efter ökad fokusering och ökat helhetstänkande. Ett nytt program för de kommande åren har tagits fram i samarbete med de nationella kommittéerna i länderna i östra Afrika, vilket vidgar verksamheten till att omfatta tre delar: produktions- (inklusive hiv/aids), marknads- och policyaspekter av relevans för fattigdomsbekämpning och livsmedelssäkerhet i regionen.

Resultaten av utvärderingen av landsbygdsutvecklingsprogrammet i Uganda (Uganda Land Management Programme, ULAMP) är synbart lovande. ULAMP ligger väl i linje med nationella policies och har värde för eventuellt framtida svenskt sektorsamarbete, varför utvärderingen

rekommenderar fortsatt och utökat stöd. ULAMP bör utveckla en ny strategi för att bli mer integrerad med andra aktörer inom den privata sektorn och få bättre genomslag hos fattigare familjer och kvinnor; bygga kompetens men också självständighet hos landsbygdsgrupper och dess individer, öka inslaget av småföretagstänkandet inom lantbruket samt expandera geografiskt.

Utvärderingen av landsbygdsutvecklingsprogrammet i Zambia omfattade dels jordbrukssektorn som sådan, dels delprojekten Economic Expansion in Outlying Areas, Land Management & Conservation Farming samt Multiplication and Distribution of Seed and Planting Material. Utvärderingen konstaterar att biståndet till sektorn fortfarande är relevant. Stödet bör emellertid inte fortsätta i samma format utan i stället formuleras med utgångspunkt från den sektorpolicy som är under utarbetande och med lämpliga delar av nuvarande delprojekt.

Utvärderingen av Vietnamprogrammet konstaterar:

Sveriges dominerande ställning som biståndsgivare under första halvan av 90-talet har minskat i

takt med att givare med större resurser och policypåverkan (till exempel Världsbanken och EU) kommit in.

Vietnam genomgår en snabb förändring mot en marknadsorienterad ekonomi och ligger långt framme i tankandet kring landsbygdens utveckling. Det bidrag som internationella rådgivare kan svara för minskar därför i motsvarande grad.

MRDP har flera inbyggda svagheter som till exempel avsaknad av system för jämförande analyser, svag central administration och ett icke operativt uppföljningssystem.

FRAMA-projektet, som avsåg återuppbyggnad av små och mellanstora jordbrukares produktionsenheter efter katastrofen Mitch i Nicaragua hösten 1998, utvärderades också under året. Projektet var ettårigt och avslutades i juni 2000. Resultatet i siffror är imponerande. 2 865 jordbruksfamiljer fick sina produktionsenheter rehabiliterade till en nivå som gällde innan Mitch. Ytterligare 6 315 familjer fick hjälp med insatsvaror för att så och plantera vardera 0,7 hektar. Till detta skall läggas alla tusentals familjer som åter kunde använda förstör-

[Bild borttagen]

da vägar som rehabiliterats av FRAMA. Baserat på lärdomarna från FRAMA har under året ett program för jordbruksutveckling startat i Nicaragua med inriktning på diversifiering, förbättrad produktkvalitet och marknadsföring för olika jordbruksgrödor.

#### **Analys och problematisering**

Verksamheten fokuseras i allt högre grad på hur naturbruk kan bidra till fattigdomsminskning. Analysen sker utifrån en helhetssyn med de fattiga hushållens försörjningssystem i centrum. Resultatet blir ofta att de institutionella förutsättningarna måste förändras för att hållbar ekonomisk tillväxt, som gynnar den fattige småbonden, skall vara möjlig. Det krävs förändringar på nationell policynivå och strategier där också det civila samhället och den privata sektorn medverkar. Verksamheten karaktäriseras därför i allt högre grad av stöd till processer, både på det internationella, nationella och lokala planet. Det handlar om processer som behandlar allt från produktion, hiv/aids-effekter, vidareförädling, marknad och finansiering till nationell och regional politik och struktur. Sida har deltagit aktivt i sektorprogramprocesser inom verksamhetsgrenen i tre länder (Moçambique, Zambia och Vietnam) och bidragit till ökad givarsamordning i denna process. Den förändrade rollen för Sida ställer ökade och förändrade krav också på verksamhetsgrenens kompetens och organisation. Dialogen utifrån detta "försörjningssystem"-perspektiv liksom på det övergripande policy-planet med både samarbetsland och andra givare är komplex och kräver både ökad erfarenhet och kapacitet.

#### **Metodarbete, policyförändringar och kompetenssatsningar**

Sida har under året arbetat med att ta fram en strategi för arbetet med kust- och havsresurser. Strategin betonar vikten av att kustzonsproblematiken integreras i arbetet med landstrategier och andra policydokument. I samband med Sveriges ordförandeskap inom EU har Sida deltagit i utvecklingen av EU:s vattenpolicy inom utvecklingssamarbetet. Sida har också bidragit till policyutveckling inom vattenområdet inom UNDP. Detta stöd har bland annat koncentrerats på att integrera jämställdhetsaspekter inom FN:s vattenverksamhet. Sida har deltagit i GWP:s (Global Water Partnership) styrkommitté och där arbetat för att GWP ska omvandlas till en mellanstatlig organisation.

#### **Exempel**

Sida har under året tillsammans med Moçambique

och åtta andra givarpartners ingått ett avtal om att stödja framväxten av ett sektorprogramstöd, PROAGRI, i Moçambique. Det är första gången som Sida inlett samarbete kring ett sektorprogramstöd inom verksamhetsgrenen. Processen kommer därför att noggrant följas för att skapa lärande och utveckla metoder. Sektorprogramstödet har bildats för att skapa förutsättningar för uthållig tillväxt och fattigdomsbekämpning inom jord- och skogsbruk. Det har vuxit fram ur ett behov av att få en sammanhållen och överblickbar planering och finansiering av utvecklingsinitiativ inom jordbrukssektorn. Huvudmål i ett femårsperspektiv är att skapa förbättrade institutionella mekanismer för att finansiera och förse småbrukare med jord- och skogsbruks-tjänster, liksom att öka kapaciteten för att på ett effektivt sätt förse landet med de insatsvaror som ligger inom jordbruksministeriets ansvarsområde.

#### **Analys av utfall**

Under 1999 ökade delsektorns insatsvolym åter efter ett par års stagnation. Trenden har förstärks såväl år 2000 som 2001 med årliga volymökningar på över tio procent.

Insatsernas inriktning på fattigdomsbekämpning ligger konstant strax över 90 procent av totalvolymen. Cirka 40 procent är stöd till program med direkt påverkan och cirka 48 procent har haft indirekt påverkan genom institutions- och kompetensutveckling eller genom stöd till nationella program med fattigdomsinriktning. Det har skett en procentuell fördubbling till 16 procent av volymen med direkt påverkan sedan 1999.

### **FÖRORENINGAR OCH ÖVRIGT MILJÖSKYDD**

#### **Analys och problematisering**

Många av världens ödesfrågor är intimt sammankopplade med de negativa effekterna av industrialisering och urbanisering i utvecklingsländer. Klimat-, ozon- och kemikaliefrågor tillsammans med rätten till ren luft, vatten och sanitet i slumområden, särskilt i asiatiska länder, är områden som Sida har prioriterat under 2001.

Miljöfrågorna är globala till sin karaktär. Sida arbetar därför såväl övergripande genom att delta i den internationella policydialogen som med konkreta insatser. Syftet är att dessa nivåer ska vara ömsesidigt förstärkande.

Inom ozonområdet har Sida aktivt arbetat med att stödja den svenska linjen inom det så kallade



Montrealprotokollet genom att finansiera insatser för att bygga upp utvecklingsländernas egen kapacitet att fasa ut ozonnedbrytande ämnen.

Tillräckliga förutsättningar för Sidas miljösamarbete med länderna på Balkan har endast funnits de senaste åren. Grunden lades under 2000 och 2001 genom strategiska miljöanalyser. Miljösituationen på Balkan är på många områden mycket ansträngd och på grund av de politiska omständigheterna har insatser för att förbättra situation inte kunnat prioriteras. Krig och stora förflyttningar har dessutom förvärrat miljösituationen ytterligare. Framför allt är miljöproblemen koncentrerade till vatten- och avfallsområdet, utsläpp från energi-, gruv- och annan tung industri, erosion och minskad biologisk mångfald. Genomgående för länderna är att deras institutionella kapacitet på miljöområdet är mycket begränsad och miljömedvetandet lågt.

#### **Metodarbete, policyförändringar och kompetenssatsningar**

Arbetet med att identifiera en strategi för miljöarbetet vid Lake Victoria har genomförts. Under året har ett internt policyarbete för att utveckla en klimatstrategi inom Sida påbörjats. Under EU-ordförandeskapshalvåret arbetade Sida med att ta fram underlag för Habitat-konferensen, ge synpunkter på EU-strategin inom transportområdet samt att ta fram underlag för möten inom Commission for Sustainable Development (CSD).

#### **Exempel**

Luftföroreningarna i indiska städer har ökat dramatiskt, vilket lett till stora hälsoproblem och många för tidiga dödsfall. Genom Sidas stöd till Centre for Science and Environment i Delhi har ett framgångsrikt opinionsarbete drivits som har tvingat delstatsregeringen i Delhi att fasa ut dieselanvändningen i stadens bussar och taxibilar. Luftkvaliteten har därvid drastiskt förbättrats. Ett luftmättningsprogram har startats för att kontinuerligt kontrollera stadens luftföroreningar och sprida information till invånarna.

#### **Analys av utfall**

Under 2001 fortsatte trenden med kraftigt ökande kostnader för delsektorn med 24 procent till 103 mnkr. Insatserna är i hög utsträckning inriktade på fattigdomsbekämpning. Knappt 50 procent av insatserna avser projekt och program där fattiga är inbegripna, en ökning med sex procent från år 2000.

## **ÅTERRAPPORTERINGSKRAV**

1. *Sida skall rapportera om de insatser som genomförts för att följa upp Sveriges åtaganden i konventionerna om biologisk mångfald och biosäkerhet, klimatförändringar, ökenbekämpning, Rotterdam-konventionen (PIC), Baselkonventionen och Montrealprotokollet i enlighet med de riktlinjer som gäller för respektive instrument.*

#### **Konventionen om biologisk mångfald och biosäkerhet**

En viktig utgångspunkt i skriften "Sida och konventionen om biologisk mångfald" är att försöka integrera arbetet med biologisk mångfald i pågående bilateralt och regionalt utvecklingssamarbete. För att integrera biomångfaldsfrågor och -hänsyn i Sidas arbete finns frågeställningar kring biologisk mångfald och biosäkerhet i arbetet med miljökonsekvensbedömningar. Biologisk mångfald finns även med som ett avsnitt i Sidas miljökurser. Sida var under året även värd för ett möte för en expertgrupp inom EU som behandlar frågor kring biologisk mångfald i utvecklingssamarbete.

Angående bevarande och hållbar användning av den biologiska mångfalden gavs bland annat stöd till det globala taxonomiinitiativet, utbildning och forskning kring torrområdets biologiska mångfald, RAMSAR-konventionen för skydd och hållbart nyttjande av våtmarker, organisationer som The World Conservation Union (IUCN), World Resources Institute (WRI), International Institute for Environment and Development (IIED), Svenska Naturskyddsföreningens (SNF:s) nord/sydprogram, Instituto Nacional de Biodiversidad (INBio), Centre for Information on Low External Input and Sustainable Agriculture (ILEIA), Forest, Trees and Peoples Programme (FTPP), International Centre for Living Aquatic Resources (ICLARM) med flera. Sida stöder även andra aktiviteter som bidrar till tredje världens möjligheter att implementera konventionen, till exempel avseende stöd till miljömyndigheter. Förutom detta stöder Sida landprogram där även hållbar naturresursanvändning kan ha positiv inverkan på bevarandet och den hållbara användningen av biologisk mångfald.

Beträffande stöd till biosäkerhetsprotokollet under konventionen om biologisk mångfald gav Sida under 2001 stöd till Bio-Earn som verkar i östra Afrika för att bygga upp kapacitet kring biosäkerhetsfrågor, till African Centre for Technology Studies (ACTS) för biopolicyarbete inklusive biosäkerhetsfrågor, till ett asiatiskt regionalt forskarmöte som behandlat biopolicy och biosäkerhetsfrågor, samt till utgivning och



## [Bild borttagen]

**Luftföroreningarna i Indiens städer har ökat dramatiskt och medför stora hälsoproblem. Genom Sidas stöd bedrivs ett opinionsarbete för att få till stånd minskat användande av diesel som fordonsbränsle och därigenom förbättra luftkvaliteten.**

spridning av tidskriften "Biotechnology and Development Monitor". Sida har under året även givit stöd till enskilda organisationer, bland annat genom ett program via GRAIN för arbete med kapacitetsutveckling kring biosäkerhet i Afrika och till Third World Network (TWN) som arbetar med att etablera nationella institutioner och mekanismer för implementering av biosäkerhetsprotokollet.

Kostnaderna för insatser med konventionen om biologisk mångfald som huvudsyfte uppgick under året till 120 mnkr. Till detta kommer insatser om 278 mnkr med konventionen som delsyfte.

### **Klimatkonventionen**

Sida har aktivt deltagit i förhandlingarna om Kyoto-protokollets genomförande och har under det svenska ordförandeskapet ingått i expertgruppen om u-landsfrågor under Rådsarbetsgruppen för internationella miljöfrågor i dess speciella konstellation för behandling av klimatfrågorna (WPIC/CC). De två personer som stått till regeringens förfogande har bland annat bidragit med expertis inom områdena teknologiöverföring och kapacitetsuppbyggnad samt Icke Annex 1-rapportering.

Sida har redovisat Sveriges klimatrelaterade bistånd i ett omfattande underlag till Sveriges tredje nationalrapport till Klimatkonventionen.

Sida har under året beslutat om att bidra till utbyte mellan i- och u-länder i syfte att stärka förutsättningarna för teknologiöverföring och kapacitetsuppbyggnad i Syd. Detta har bland annat skett genom stöd till en workshop i Energimyndighetens regi om biobränslens potential för att minska påverkan på klimatet.

Stöd har även utgått till tidskriften och nättidningen *Il Tiempo* för ökad informationsspridning i klimatfrågan.

Sida har påbörjat ett internt strategiarbete för att utveckla ett förhållningssätt till klimatfrågan i biståndet och anställt en person som fram till juli 2002 skall arbeta heltid med klimatfrågan.

Kostnaderna för insatser med klimatkonventionen som huvudsyfte uppgick under året till 48 mnkr. Insatser med konventionen som delsyfte uppgick till 132 mnkr.

### **Montrealprotokollet**

Förutom pågående samarbete med Stockholm Environment Institute, SEI, för att identifiera och administrera svenska bilaterala projekt, avslutades under året det forskningsprojekt vid Harvard University som stötts av Sida. Arbetet har rönt stor uppmärksamhet och rapporten ger såväl specifika som generella förslag på hur ett effektivt arbete

med att avveckla de ozonnedbrytande ämnena också kan ske i Tredje världen.

Kostnaderna under året för insatser med Montrealprotokollet som huvudsyfte uppgick till 14 mnkr. Insatser med konventionen som delsyfte uppgick till elva mnkr.

#### Konventionen mot ökenspridning

Sida har, på UD:s uppdrag, under året aktivt medverkat i arbetet med ökenkonventionen. Sida har därvid deltagit i rådsmöten under det svenska EU-ordförandeskapet. Sida har vidare medverkat i arbetet med den så kallade Ad Hoc Working Group, som under tre veckor i mars-april granskade olika länders nationalrapporter. Slutligen medverkade Sida aktivt under det femte partsmötet som ägde rum i Genève i september. Diskussioner har förts med UNDP-UNSO om eventuellt samarbete kring det så kallade Global Dryland Initiative.

Kostnaderna för insatser med konventionen mot ökenspridning som huvudsyfte uppgick under året till 16 mnkr. Insatserna där konventionen utgör delsyfte uppgick till 164 mnkr.

#### Övriga konventioner

Sida har inte haft några särskilda kontakter med Rotterdamkonventionen (PIC) eller Baselkonventionen under året.

2. Sida skall rapportera om de insatser som berör bevarande och bruk av växtgenetiska resurser, inklusive forskning, som kan hänvisas som stöd till Global Plan of Action inom ramen för det internationella åtagandet om växtgenetiska resurser (FAO-IUPGR).

Sida stöder olika grupper vars mål är att genom bevarande av lokala växtgenetiska resurser bidra till mer hållbart jordbruk i södra Afrika.

[Bild borttagen]

#### Ekonomiskt utfall, kostnader i tkr



## Växtgenetiska resurser

Avseende växtgenetiska resurser gav Sida under år 2001 stöd till exempelvis den konsultativa gruppen för internationell jordbruksforskning (CGIAR) angående insamling, klassificering, analys, förädling och uthålligt nyttjande av genetiskt material; Crucible II som arbetar med policyutveckling angående genetiska resurser, till exempel för att utveckla alternativ för tredje världens länder inför revisionen av WTO:s överenskommelse om handelsrelaterade immaterialrättigheter (TRIPS) som berör ägande av biologiskt material, tillträde till genetiska resurser och traditionell kunskap; International Centre for Trade and Sustainable Development (ICTSD) för stärkande av u-länders förhandlingskapacitet vid revidering av WTO:s avtal om immaterialrätt, det vill säga TRIPS; FAO för u-länders deltagande i förhandlingarna kring det internationella åtagandet som avser tillträde till växtgenetiska resurser samt en rättvis fördelning av dessa; ett seminarium i Zambia med deltagare från hela Afrika kring metoder för att främja uthållig användning och bevarande av biologisk mångfald i jordbruket; den regionala genbanken vid SADC:s Plant Genetic Resources Centre (SPGRC) samt till de nationella genbanker som är medlemmar i SPGRC, vars mål är att genom bevarande av lokala växtgenetiska resurser bidra till att etablera en förbättrad växtförädling och ett bättre och mer hållbart jordbruk i södra Afrika. Sida ger även stöd till enskilda organisationer som arbetar för bevarande och hållbar användning av genetiska resurser, till exempel Genetic Resources Action International (GRAIN), Rural Advancement Foundation International (RAFI) och till Community Biodiversity Development and Conservation Programme (CBDIC) för deras arbete med att stärka småjordbrukares arbete med bevarande och hållbar användning av de genetiska resurserna.

## Naturbruk, kostnader i tkr

	2001	2000	1999
<b>De fem största samarbetsländerna</b>			
Etiopien	78 296	59 248	82 708
Vietnam	61 770	29 106	29 557
Tanzania	56 880	38 044	39 764
Zambia	49 237	54 893	43 127
Kambodja	39 685	33 092	24 292
<b>Delsumma</b>	<b>285 868</b>	<b>214 383</b>	<b>219 448</b>
Övriga länder/regioner	643 015	576 225	454 831
<b>Summa</b>	<b>928 883</b>	<b>790 608</b>	<b>674 278</b>
Förvaltningskostnader	44 432	40 740	40 649
<b>Totala kostnader</b>	<b>973 316</b>	<b>831 348</b>	<b>714 928</b>
<b>Bistandsform</b>			
Projektsöd	673 601	547 360	503 136
Sektorprogramstöd	94 289	105 423	64 616
Personalbistånd inkl. KTS	30 667	36 734	53 686
Internationella kurser	50 714	47 984	50 950
Krediter	50 000	41 100	0
Garantier	0	0	0
Ekonomiska reformer	–	–	–
Humanitärt bistånd	–	–	–
Forskning	–	–	–
Bidrag till EO	29 612	12 008	1 891
<b>Summa</b>	<b>928 883</b>	<b>790 608</b>	<b>674 278</b>
<b>Kanaler</b>			
Multilaterala organisationer	217 340	176 714	156 629
Svenska organisationer	242 938	218 401	213 867
Samarbetslandets organisationer	270 314	233 769	222 402
Övriga länders organisationer	128 838	110 674	61 251
Internationella enskilda organisationer	69 453	51 051	20 129
<b>Summa</b>	<b>928 883</b>	<b>790 608</b>	<b>674 278</b>
<b>Totalt antal insatser</b>	<b>599</b>	<b>598</b>	<b>567</b>
varav: Avtal > 15 mnkr	55	53	59
Antal nya insatser	172	206	181

## Fattigdomsbekämpning, procent av delsektorns totala kostnader

	Naturbruk			Föroreningsbekämpning och övrigt miljöskydd			Övrigt			Totalt		
	2001	2000	1999	2001	2000	1999	2001	2000	1999	2001	2000	1999
Direkt påverkan	16,3	12,5	8,3	2,9	0,0	0,0	0,0	–	–	14,8	11,2	7,9
Projekt och program där fattiga är inbegripna	25,7	38,8	39,8	48,5	6,0	0,0	83,1	–	–	28,2	35,4	37,6
Indirekt påverkan genom policy och institutioner	36,1	28,9	30,4	10,5	2,5	7,3	0,0	–	–	33,3	26,1	29,1
Indirekt påverkan genom nationellt stöd	12,1	9,8	13,1	22,5	74,9	34,4	0,0	–	–	13,3	16,7	14,3

# Ekonomiska reformer

**Verksamhetsgrenen omfattar betalningsbalansstöd, budgetstöd och skuldlättnader samt stöd till kapacitetshöjande insatser vad gäller skuldhanterings- och skuldstrategifrågor.**

**Målet för verksamhetsgrenen är att stödja fattiga länder som genomför ekonomiska reformprogram som bekämpar fattigdom, främjar ekonomisk tillväxt och bidrar till ekonomiskt och socialt hållbar utveckling.**

## Allmänt

Det svenska stödet till ekonomiska reformer går till ett antal av de fattigaste och mest skuldyngda länderna i världen. Stödet skall utgöra ett incitament för fortsatta reformer och bidra till att skuldyngda länder får en hållbar skuldbörda. Stödet utgår främst i form av skuldlättnader eller budgetstöd till landets statsbudget.

Merparten av länderna har en skuldbörda som är så betungande att de kvalificerar för skuldlättnader inom ramen för det internationella skuldinitiativet, *Heavily Indebted Poor Countries Initiative* (HIPC-initiativet). Initiativet förstärktes år 1999. Hittills har 24 länder uppnått beslutspunkten i det förstärkta HIPC-initiativet, vilket innebär att de uppfyller kriterierna för skuldlättnader. Av dessa länder nådde Bolivia, Moçambique och Tanzania slutpunkten i initiativet under år 2001, vilket innebär att de genomgått hela processen och får sin skuldbörda minskad till en hållbar nivå. Uganda uppnådde redan år 2000 slutpunkten i initiativet. Genom budgetstöd och skuldlättnader har Sverige bidragit till att dessa länder fått en minskad skuldbörda.

För att erhålla skuldlättnader inom ramen för HIPC-initiativet skall länderna utarbeta nationellt förankrade strategier för att bekämpa fattigdomen, *Poverty Reduction Strategy Papers* (PRSP). Dessa strategier skall utarbetas av ländernas regeringar med brett deltagande av olika aktörer i samhället. Under år

2001 slutförde fyra länder (Bolivia, Nicaragua, Honduras och Moçambique) fullständiga PRSP, vilket utgör ett villkor (av flera) för att uppnå slutpunkten i HIPC-initiativet.

Sida lämnade i december 2000 en skrivelse till regeringen med förslag till insatser för år 2001. I maj 2001 fattade regeringen beslut om budgetstöd och skuldlättnader om sammanlagt 305 mnkr till Bolivia (utöver redan tidigare beslutade medel), Burkina Faso, Guinea-Bissau, Honduras, Malawi, Rwanda, Uganda och Vietnam. Till detta kommer de fleråriga beslut om stöd som tidigare fattats för Bolivia, Moçambique och Tanzania om totalt 215 mnkr för år 2001. Utöver dessa insatser beslutade regeringen i november 2001 om budgetstöd till Mali på 40 mnkr.

## Resultatanalyser, utvärderingar

En omfattande utvärdering av det svenska programstödet genomfördes under år 1999 och det bedöms därför inte finnas behov av en ny generell utvärdering under de närmaste åren. Löpande uppföljningar av de ekonomiska reformprogrammen och PRSP i de berörda länderna görs regelbundet av IMF, Världsbanken och bilaterala givare.

## Analys och problematisering

Genomförandet av de ekonomiska reformprogrammen har lett till att de tidigare stora makroökono-

[Bild borttagen]

**Gatemarknad. Det svenska budgetstödet till Bolivia bidrar till att finansiera ett regeringsprogram för ekonomisk återhämtning.**

miska obalanserna i länderna har minskat. I de flesta länder som fört en konsekvent reformpolitik har en stagnerande tillväxt vänts till en positiv tillväxttakt på mellan fyra och sex procent per år. Framsteg har också uppnåtts när det gäller strukturella reformer av ekonomierna, såsom avregleringar, liberalisering av handeln, privatisering av statliga företag och reformering av statsförvaltningen. Ansträngningar har gjorts för att öka budgetutgifterna inom områden som främjar fattigdomsminskning. Samtidigt kan man konstatera att tillväxten inte varit tillräcklig för att påtagligt minska fattigdomen under 1990-talet. Detta har bidragit till att reformprogrammen nu lägger större tonvikt vid fattigdomsbekämpning och att strategier för fattigdomsminskning ligger till grund för givarnas bistånd.

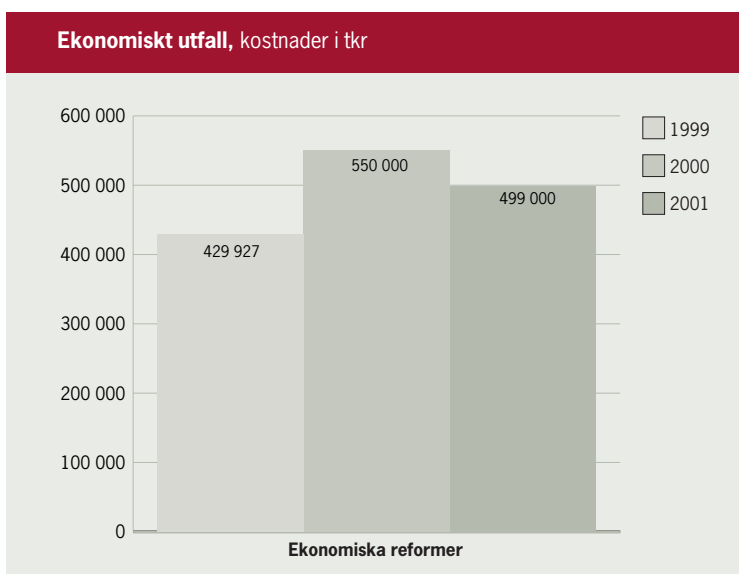
En av de stora utmaningarna i arbetet med fattigdomsstrategierna är länken mellan mål, ökade resurser och konkreta resultat i form av minskad fattigdom. Det är därför avgörande att fattigdomsmålen också åtföljs av ökad resurstilldelning i statsbudgeten och att dessa resurser når ut till de fattiga genom till exempel en förbättrad hälsovård. Strategierna betonar därför reformer som syftar till att stärka viktiga institutioner, förbättra budget- och uppföljningssystem och effektivisera skattesystem.

#### **Metodarbete, policyförändringar och kompetenssatsningar**

Allteftersom fler och fler länder genom deltagande i HIPC-initiativet förväntas uppnå en hållbar skuldbörda så kommer det svenska stödet till ekonomiska reformer att övergå från skuldlättnader till budgetstöd. Frågor som rör länders statsbudget kommer

[Bild borttagen]

Byskola i Moçambique. Utbildningsstöd är en viktig del av Sidas bidrag till fattigdomsbekämpningen i Afrika.



alltmer i fokus vid beredning och uppföljning av stödet. Det gäller hur budgeten formuleras, statens kontroll över budgetutgifterna och budgetens faktiska utfall i förhållande till vad som anslagits, betalningssystem samt redovisning och revision – det som man vanligen kallar för finansiella styrsystem. Sida arbetar för att öka kunskaperna inom verket om offentlig finansiell styrning, bland annat genom utbildningsinsatser. Den förväntade ökningen av budgetstöd som biståndsform har motiverat ett fortsatt metodarbete. Sida har under året bildat en arbetsgrupp inom verket för att sprida kunskaperna om programstöd (generellt budgetstöd och sektorprogramstöd) som biståndsform och för att vidareutveckla metoder och arbetssätt för denna typ av stöd.

Sida arbetar på att göra stödet till ekonomiska

reformer mer effektivt och underlätta den administrativa bördan för samarbetslandet genom att där det är möjligt samordna stödet med andra givares stöd. Samordningen underlättar också dialogen mellan regeringen och givarna. I Moçambique och Tanzania har Sida och ett flertal givare gått samman och utarbetat gemensamma avtal mellan givarna och landets regering.

Stöd till ekonomiska reformer har normalt varit ettåriga. För att möjliggöra en längre planeringshorisont för samarbetslandet strävar Sida efter att öka antalet fleråriga stöd i länder som uppvisat stora ansträngningar att genomföra ekonomiska reformer och minska fattigdomen. Under år 2001 ingicks tvååriga avtal om budgetstöd med Moçambique och Tanzania.

#### Exempel

Under det gångna året tog den gemensamma givargruppen i Malawi form. Genom gruppen har Sverige, Norge, Danmark och Storbritannien i allt större utsträckning samordnat sitt budgetstöd. Samordningen innebär att även andra givare har börjat intressera sig för gruppens arbete. Givargruppen har gemensamma möten med regeringen och med IMF, vilket har skapat en unik möjlighet till dialog om den makroekonomiska situationen i Malawi.

I Bolivia har regeringen utarbetat ett program för ekonomisk återhämtning och sysselsättning efter två år av recession. Det svenska budgetstödet till Bolivia bidrar till att finansiera detta program. Gåvofinansierat bistånd av denna typ fyller en viktig funktion i ett land som Bolivia som är starkt beroende av finansiering från multilaterala långgivare. Sverige är i Bolivia ett av få länder som ger budgetstöd, men flera givare håller nu på att följa efter.

#### Analys av utfall

Huvuddelen av stödet går till länder i Afrika. De största mottagarna är Moçambique och Tanzania. Utbetalningarna uppgick under år 2001 till 499 mnkr, vilket är lägre än utbetalningarna under år 2000 (550 mnkr). Förklaringen till det högre beloppet under år 2000 är att det stöd som gavs till Tanzania för år 2000 avsåg stöd under två tanzaniska budgetår (1999/2000 och 2000/2001) fördelat på 80 mnkr per budgetår, medan stödet till Tanzania för 2001 avsåg stöd under enbart ett tanzaniskt budgetår (2001/2002).

Per definition har insatser inom ekonomiska reformer indirekt påverkan på fattigdomsbekämpning.

500 Ekonomiska reformer, kostnader i tkr			
	2001	2000	1999
<b>De fem största samarbetsländerna</b>			
Moçambique	100 000	100 000	125 000
Tanzania	80 000	160 000	0
Bolivia	60 000	50 000	0
Honduras	60 000	70 000	0
Uganda	55 000	55 000	50 000
<b>Delsumma</b>	<b>355 000</b>	<b>435 000</b>	<b>175 000</b>
Övriga länder/regioner	144 000	115 000	254 927
<b>Summa</b>	<b>499 000</b>	<b>550 000</b>	<b>429 927</b>
Förvaltningskostnader	15 362	20 131	23 268
<b>Totala kostnader</b>	<b>514 362</b>	<b>570 131</b>	<b>453 195</b>
<b>Bistandsform</b>			
Projektstöd	–	–	–
Sektorprogramstöd	–	–	–
Personalbistånd inkl. KTS	–	–	–
Internationella kurser	–	–	–
Krediter	–	–	–
Garantier	–	–	–
Ekonomiska reformer	499 000	550 000	429 927
Humanitärt bistånd	–	–	–
Forskning	–	–	–
Bidrag till EO	–	–	–
<b>Summa</b>	<b>499 000</b>	<b>550 000</b>	<b>429 927</b>
<b>Kanaler</b>			
Multilaterala organisationer	124 000	170 000	160 000
Svenska organisationer	0	0	–73
Samarbetslandets organisationer	375 000	380 000	270 000
Övriga länders organisationer	–	–	–
Internationella enskilda organisationer	–	–	–
<b>Summa</b>	<b>499 000</b>	<b>550 000</b>	<b>429 927</b>
<b>Totalt antal insatser</b>	<b>19</b>	<b>15</b>	<b>13</b>
varav: Avtal > 15 mnkr	18	14	12
Antal nya insatser	10	11	2

#### Fattigdomsbekämpning, procent av delsektorns totala kostnader

	Ekonomiska reformer		
	2001	2000	1999
Direkt påverkan	27,9*	0,0	46,5
Projekt och program där fattiga är inbegripna	0,0	0,0	0,0
Indirekt påverkan genom policy och institutioner	28,1	0,0	0,0
Indirekt påverkan genom nationellt stöd	44,1	100,0	53,5

\* Avser egentligen indirekt påverkan.

# Forskningssamarbete

**Verksamhetsgrenen omfattar multi- och bilateralt forskningssamarbete samt stöd till forskning om utvecklingsländer i Sverige. Målet för verksamhetsgrenen är att stärka utvecklingsländernas forskningskapacitet och främja forskning inriktad på utveckling och fattigdomsbekämpning.**

## Allmänt

Expansionen av forskningssamarbetet efter år 1998 inleddes med en ökning av stödet till internationell forskning, en nivå som stabiliserats under år 2001. En rad eftersatta kunskapsområden har kunnat stärkas i enlighet med målet att främja u-ländernas tillgång till relevant och angelägen utvecklingsinriktad forskning. Sidas bidrag har följts upp av aktiv

medverkan i de internationella forskningsprogrammets styrelser och policyskapande organ. Sida har inom programmen verkat för ökat inflytande av u-landsforskare och för en orientering mot de fattigaste ländernas problem och behov.

Beredningen av nya insatser för att stärka u-ländernas kapacitet för inhemsk forskning och analys, det andra centrala målet för Sidas forsknings-

[Bild borttagen]

Sida medverkar i olika internationella forskningsprogram. Under året har ett antal utvärderingar färdigställts dels om östafrikanska torrområden



samarbete, inleddes samtidigt. Det ökade stödet till utveckling av högre utbildning och forskning har i första hand riktats mot några av de fattigaste samarbetsländerna. Breda insatser har etablerats i Bolivia, Burkina Faso och Uganda. Forskningsinsatser som planerats för att stärka ländernas centrala universitet har samtidigt inriktats på viktiga problemområden. Så har till exempel insatser i Uganda fokuserats på Viktoriasjöns problematik.

#### **Resultatanalyser, utvärderingar**

Det bilaterala forskningssamarbetet med Nicaragua har utvärderats och samarbetet med universitetet i León har reviderats under 2001. Revisionen låg till grund för förändringar i de ekonomiska rutinerna vid universitetet. Utvärderingen har koncentrerats på framtida inriktning av samarbetet och har genomförts i nära samarbete med de nicaraguanska universiteten. Utvärderingen pekar bland annat på vikten av att vidareutveckla de forskargrupper som bildats genom stöd till att inkludera yngre forskarstuderande. I den preliminära rapporten konstateras också att en av de mest framgångsrika forskargrupperna inom epidemiologi i Centralamerika konsolideras vid Leónuniversitetet.

En utvärdering av samarbetet med universitetet i Asmara, Eritrea, diskuterar rollen av svenska universitet som samarbetspartner och handledarinsti-

tution. Utvärderingen betonar vikten av att studenterna tillbringar mer tid i Eritrea och att man i samarbetet strävar efter att bilda forskargrupper med flera handledare involverade.

Armauer Hansen Research Institute (AHRI) i Addis Abeba, Etiopien, genomförde en extern utvärdering som ligger till grund för diskussioner med Norad om hur det fortsatta samarbetet med institutet skall utformas. Utvärderingen pekar på vikten av en institutionell utveckling av AHRI.

Under året har ytterligare tre utvärderingar färdigställts: dels om afrikanska skogar och dels om östafrikanska torrområden. Skogsforskningssamarbetet stöds genom African Academy of Sciences, AAS, och torrområdesforskning i östra Afrika genom Regional Dryland Program in Eastern Africa, REDPA, och Research Program for Sustainable Use of Dryland Biodiversity, RPSUD. Utvärderingen visade att AAS är en väl fungerande kanal för att utnyttja spridd men existerande kapacitet. Utvärderingarna ledde till att skogsforskningen utvidgas, medan delar av torrområdesforskningen fasas ut och andra delar koncentreras på uthållig användning av biodiversitet. Den tredje utvärderingen, Sidas stöd till Internal Science Programme, ISP, i Uppsala, visade att det finns ett stort behov av matematisk forskning och kunnande i utvecklingsländerna. En rekommendation från utvärderingen

[Bild borttagen]

och dels om afrikanska skogar.

[Bild borttagen]

**Studenter vid National Autonomous University León i Nicaragua. Under året har en av de mest framgångsrika forskargrupperna inom epidemiologi i Centralamerika konsoliderats vid Leónuniversitetet, som Sida sedan en längre tid stöder och samarbetar med.**

var därför att en matematisk komponent inkluderas i programmet.

#### **Analys och problematisering**

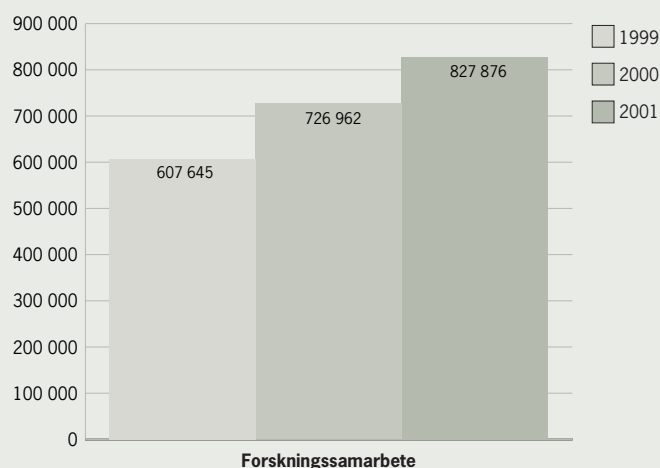
Bilateralt forskningssamarbete utformas för att stärka struktur och organisation av forskning i samarbetsländerna och stärka ländernas egen finansiering och administration av forskning. Ett viktigt underlag för planeringen av samarbete är därför översik-

ter över högre utbildning och forskning. I länder med mycket svaga kunskapssystem är stöd till grundläggande institutionsutveckling en viktig del av samarbetet.

Forskarutbildning av lärare är en vital komponent för utvecklingen av universiteten, både för kvaliteten på grundutbildningen och för att skapa förutsättningar för en långsiktig och hållbar forskningsutveckling i länderna. Utbildningen av lärare vid universitet syftar ytterst till att stärka fakulteternas egen kapacitet för forskarutbildning. I länder med mera utvecklade och differentierade system kan samarbetet utformas som stöd till en nationell forskarutbildning. Formerna för stöd till forskarutbildning bör anpassas till den nationella kapaciteten inom det aktuella ämnesområdet.

En genomgång och analys av forskning och forskarutbildning vid samhällsvetenskapliga fakulteter i Afrika genomfördes under året. Efterfrågan på samhällsvetenskaplig kompetens från myndigheter och organisationer skapar både möjligheter och problem. Det finns ett stort behov hos enskilda aktörer (staten, givare, universiteten med flera) av samhällsvetenskaplig forskning. Forskningen är i hög grad styrd av givarsamfundet och av att det finns ett stort behov av stöd till oberoende samhällsvetenskaplig forskning. Vår analys visar också att väsentliga synergieffekter kan uppstå

#### **Ekonomiskt utfall, kostnader i tkr**



genom en koppling av bilateralt och regionalt samarbete.

#### Metodarbete, policyförändringar och kompetenssatsningar

Den kraftiga expansionen har aktualiserat behovet av metodanalys och -utveckling. I internrevisionens granskning under 2001 av Sidas forskningssamarbete framhölls betydelsen av tydliga riktlinjer och anvisningar för verksamheten som ett viktigt led i hanteringen av ökade volymer med god kvalitet. Ett omfattande arbete har bedrivits under året för att utarbeta metodhandboken "Så arbetar SAREC", som systematiserat besluts- och uppföljningsarbetet inom forskningssamarbetet.

Flera initiativ har tagits för att främja samarbete mellan nationella universitetsinstitutioner och regionala och internationella forskningsinstitut och därmed öka kontaktytorna och skapa synergier.

#### Exempel

I mars 2001 invigdes ett IT-nätverk som kopplat samman forskare och studenter vid fyra universitet på Sri Lanka. Under två år har lokala nätverk byggts upp vid de olika universiteten och radiolänkar har byggts dem emellan. Personal har utbildats för att kunna använda Internet och tekniker för att underhålla nätverken. Forskarutbildningen, en viktig komponent i programmet, har kommit halvvägs. Invigningen, som skedde i Colombo med videokonferens över Internet till Stockholms universitet, uppmärksammades såväl i svenska branschtidskrifter som i Sri Lankas dagspress.

Inom ramen för Sidas stöd till WHO:s särskilda forskningsprogram om tropiska sjukdomar rapporteras ett genombrott när det gäller att införa en funktionell gen i malariamyggor. Man hoppas nu att som nästa steg kunna byta ut denna gen mot en gen som motverkar utvecklingen av malariaparasiten i myggor. Om det på sikt blir möjligt att sprida dessa förändrade myggor ökar möjligheterna att kontrollera malaria.

#### Analys av utfall

Forskningssamarbetet har under år 2001 fortsatt att expandera. Kostnaderna motsvarar en ökning med 2/3 i förhållande till år 1998, det vill säga på god väg mot den fördubbling av forskningssamarbetet som då sattes på spår. Medan ökningen de första åren främst avsåg internationella forskningsprogram, är det beredningen av nya landsamarbeten och regionala program som lett till ökade kostnader under år 2001. Den speciella satsningen på IT vid fyra av Sri Lankas universitet avslutades under året.

## Forskningssamarbete, kostnader i tkr

	2001	2000	1999
<b>De fem största samarbetsländerna</b>			
Tanzania	50 006	43 179	37 993
Moçambique	29 045	26 868	26 701
Eritrea	28 309	5 383	13 145
Nicaragua	23 009	20 503	15 874
Sri Lanka	21 950	33 175	30 780
<b>Delsumma</b>	<b>152 319</b>	<b>129 108</b>	<b>124 493</b>
Övriga länder/regioner	675 557	597 854	483 152
<b>Summa</b>	<b>827 876</b>	<b>726 962</b>	<b>607 645</b>
Förvaltningskostnader	58 568	53 394	49 908
<b>Totala kostnader</b>	<b>886 443</b>	<b>780 356</b>	<b>657 553</b>
<b>Biståndsform</b>			
Projektstöd	–	–	–
Sektorprogramstöd	–	–	–
Personalbistånd inkl. KTS	–	–	–
Internationella kurser	–	–	–
Krediter	–	–	–
Garantier	–	–	–
Ekonomiska reformer	–	–	–
Humanitärt bistånd	–	–	–
Forskning	827 876	726 962	607 645
Bidrag till EO	–	–	–
<b>Summa</b>	<b>827 876</b>	<b>726 962</b>	<b>607 645</b>
<b>Kanaler</b>			
Multilaterala organisationer	60 811	61 675	76 660
Svenska organisationer	285 774	252 138	238 375
Samarbetslandets organisationer	198 357	147 800	144 576
Övriga länders organisationer	88 888	66 325	52 484
Internationella enskilda organisationer	194 046	199 024	95 549
<b>Summa</b>	<b>827 876</b>	<b>726 962</b>	<b>607 645</b>
<b>Totalt antal insatser</b>	<b>372</b>	<b>370</b>	<b>410</b>
varav: Avtal > 15 mnkr	42	34	25
Antal nya insatser	116	91	122

## Fattigdomsbekämpning, procent av delsektorns totala kostnader

	Forsknings-samarbete		
	2001	2000	1999
Direkt påverkan	1,5	2,6	1,5
Projekt och program där fattiga är inbegripna	1,7	1,8	1,2
Indirekt påverkan genom policy och institutioner	89,9	90,6	92,0
Indirekt påverkan genom nationellt stöd	3,3	2,3	2,3

# Humanitära insatser och konfliktförebyggande

**Verksamhetsgrenen omfattar humanitärt bistånd samt konflikthantering och fredsbyggande.**

**Målet för verksamhetsgrenen är att möta akuta behov för att lindra följderna av väpnade konflikter, systematiska kränkningar av grundläggande mänskliga rättigheter och naturkatastrofer, samtidigt som långsiktigt hållbara lösningar så långt som möjligt skall främjas, bland annat genom lokal kapacitetsutveckling.**

## **Allmänt**

Svåra naturkatastrofer i början av året samt höstens dramatiska utveckling i Afghanistan ställde stora krav på det internationella humanitära systemets förmåga till resursmobilisering och samordning. Jordbävningarna i El Salvador och Indien i januari krävde många människoliv men visade också på nationella brister vad gäller katastrofförebyggande och -beredskap. Sida bidrog med akutstöd och med insatser för rehabilitering och återuppbyggnad, bland annat via Statens Räddningsverk. I Indien har internationellt samarbete på katastrofberedskapsområdet påbörjats, samtidigt som det givits utrymme inom det svenska strategiarbetet.

Möjligheten till en fredligare utveckling i Afghanistan efter händelserna den 11 september innebär att formerna för fortsatt humanitärt stöd, men också beredskap för en kraftfull svensk medverkan i rehabiliterings- och återuppbyggnadsinsatser i FN:s regi, kunde inkluderas i det förslag till landstrategi som Sida överlämnade till regeringen i december.

## **Resultatanalyser, utvärderingar och sektorprogramstöd**

De smärre humanitära insatser motsvarande 1,5 mnkr som genomförts via den svenska bataljonen i Kosovo har utvärderats. Resultatet visar att bataljonen är en lämplig kanal för denna typ av insatser.

En utvärdering av Sidas stöd till humanitär minhantering publicerades under året. Sida rekommenderas bland annat att ge ytterligare stöd till utveckling av metoder för analys av ekonomiska och sociala effekter av minor och oexploderad ammunition, att ytterligare främja samordning av humanitär minhantering med andra humanitära och utvecklingsinsatser och att öka långsiktigheten i finansieringen av insatser.

## **Analys och problematisering**

Utvärderingen av Sidas stöd till humanitär minhantering visar att minfrågorna inte kan isoleras från annan utvecklingsproblematik när ett land återhämtar sig efter en konflikt. I stället bör de vägas samman med andra rehabiliterings- och återuppbyggnadsbehov. Ofta måste samma krav på stöd till utveckling av nationell kapacitet ställas som inom andra sektorer. Utvärderingen bekräftar därmed Sidas syn att effektivt humanitärt bistånd har ett utvecklingsperspektiv och bedrivs under former som medger en smidig övergång från akuta till mer långsiktigt syftande insatser.

## **Metodarbete, policyförändringar och kompetenssatsningar**

På grundval av utvärderingen av Sidas stöd till humanitär minröjning har riktlinjer utarbetats för

[Bild borttagen]

**Röjningsarbete efter jordbävningkatastrofen i Indien. Sida bidrog med akutstöd och med insatser för rehabilitering och återuppbyggnad i samband med jordbävningen den 26 januari, som främst drabbade delstaten Gujarat.**

stöd till minhantering. Sida kommer att främja en integration av minhantering i samarbetsländernas utvecklingsplanering, till exempel vad gäller behovet av nationellt kapacitets- och institutionsbyggnad, samt ytterligare medverka till samordning och långsiktighet i genomförande och finansiering. Sverige bör fortsatt bidra med egen expertis på områden där Sverige har komparativa fördelar.

En stor del av Sidas humanitära bistånd utgörs av hälsoinsatser. Sida utarbetade riktlinjer för humanitära hälsoinsatser under året. Prioritet skall ges åt primärhälsovårds- och förebyggande insatser, till exempel vatten, sanitet och nutrition. Hälsoarbetet bör ske med ianspråktagande av lokala resurser och samordnas med nationella myndigheter. Kvinnor och barn är en central målgrupp. Riskerna för sexuellt våld skall uppmärksammas särskilt i flyktingsituationer liksom hiv/aidssituationen.

Biståndssamarbetet med Sri Lanka genom Sida skall sedan 1998 ha ett konfliktperspektiv. Sida beslöt att närmare studera det egna arbetet i ljuset

av några av de metoder som diskuterats och använts vid utarbetandet av Development Assistance Committee's (DAC) riktlinjer för konflikt, fred och utvecklingssamarbete. Utvärderingen visar att konfliktperspektivet ännu inte har systematiskt genomtygat biståndsinsatserna på Sri Lanka. Freds- och konfliktperspektivet bör, enligt utvärderingen, ges en bredare betydelse än vad som hittills skett.

#### **Exempel**

I slutet av 1990-talet avstannade fredsprocessen i spåren av 1996 års fredsavtal i Guatemala. Detta berodde till stor del på bristande politisk vilja från regeringen, bristande finansiering ur statsbudgeten och ett nej till konstitutionella reformer i folkomröstningen 1999.

Det direkta stödet till genomförande av fredsavtalen i Guatemala sker i samarbete med FN-systemet. Bland annat ges stöd genom FN:s särskilda övervakningsmission, MINUGUA, till teknisk rådgivning till kongressen för att främja diskussion och

godkännande av lagförslag som emanerar ur fredsavtalen. Under 2001 arbetade projektet bland annat med att utarbeta en prioriteringsdagordning kopplad till fredsavtalen samt ett seminarium för alla kongressledamöter där denna dagordning fastlades. Vidare gavs teknisk rådgivning till arbetet med åtta nya lagar.

I samfinansiering med norskt bistånd har Sverige, också genom MINUGUA, givit stöd till två projekt som stärker den i fredsavtalen nybildade civila poliskåren (PNC). Dels till *Mänskliga rättigheter (MR) inom polisutbildningen*, där en särskild grupp inom polisen har skapats för att fördjupa MR-aspekten i det dagliga polisarbetet ute på stationerna. Dels till *Polisen i det mångkulturella samhället*, som riktar sig till polisbefäl, polisskolans ledning och lärarkår samt till de aspiranter som under perioden har genomgått polisutbildning.

Genom UNDP ges bland annat stöd till en reformering och modernisering av rättsstaten. Stödet till rättsområdet innefattar en ny organisationsstruktur, ny administrativ och finansiell organisation, urval och utbildning av lokala domare samt alternativa konfliktlösningar. En stark betoning på samordning med andra instanser (åklagare, polis, fängelseväsende) förväntas öka effektiviteten i rättsväsendet. Inom ramen för moderniseringen av rättssystemet har tolv olika projekt genomförts tillsammans med organisationer från det civila samhället. Reformering av fängelseväsendet, översättning av straffrätten till olika mayaspråk, metoder för konfliktlösning, systematisering och beskrivning av mayarätten och intrafamiljärt våld har varit några teman i projektet.

Den väpnade konflikten i Colombia förvärrades under året, och bristerna vad gäller respekt för mänskliga rättigheter och internationell humanitär hjälp var omfattande. Sida har under året samarbetat med FN-organ som UNHCR och FN:s högkommissaries kontor för mänskliga rättigheter, med statliga institutioner som MR-ombudsmannaämbetet, den nationella försoningskommissionen och svenska enskilda organisationer. Diakonia har med bidrag från Sida givit stöd till 21 lokala enskilda organisationers arbete för mänskliga rättigheter, lokal demokrati, stöd till konflikthantering och fredsarbete både på lokal och nationell nivå. Svenska enskilda organisationer genomförde med stöd från Sida en fredskonferens i Stockholm med ett 50-tal representanter för det civila samhället, regeringen, näringslivet och en av gerillaorganisationerna. Konferensen innebar ett närmande mellan colombianska aktörer som påverkas av den väpnade konflikten.

### Analys av utfall

Den humanitära verksamheten måste varje år planera för ett tidigt och förutsägbart stöd till behövande i en rad kroniska, under lång tid pågående humanitära katastrofer. Det gör det möjligt för de humanitära FN-organen och rödakorsrörelsen att kontinuerligt under året, och tillsammans med lokala partners, ge grundläggande hälsovård, rent vatten, tak över huvudet, undervisning och skydd åt civilbefolkning och internflyktingar i länder där samhällsfunktionerna fallit bort. Samtidigt måste Sida under hela verksamhetsåret upprätthålla beredskap för plötsliga naturkatastrofer och konflikter. Att se till att det finns resurser både för förutsägbara och oförutsägbara behov är ibland en svår balansgång. Under 2001 krävde stora humanitära behov i Afghanistan sent på året, som följd av händelseutvecklingen efter den 11 september, en omdisponering av 200 mnkr från andra delposter, trots att förseningar i slutfasen av Mitchprojektet i Nicaragua hade skapat ett något större finansiellt utrymme än förutsett. Det samlade utfallet för Afghanistan blev därmed dubbelt så stort som under 2000. Utfasningen av Mitchprojektet förklarar de lägre utbetalningsnivåerna för de centralamerikanska länderna. I Etiopien skapade kombinationen av svår torka och konflikten med Eritrea samtidigt behov av en flerfaldig ökning av det humanitära stödet.

För att möjliggöra hanteringen av ett ökande humanitärt anslag med bibehållen och helst högre kvalitet genomför Sida åtgärder för att rationalisera och effektivisera verksamheten. Genom att samla flera samarbetsprojekt med en och samma organisation under färre avtal med längre varaktighet minskar antalet insatser och mer tid kan läggas på uppföljning och återföring av verksamhetens resultat. Minskningen av det totala antalet insatser liksom antalet nya insatser under 1999–2001 är alltså i linje med denna strävan.

### ÅTERRAPPORTERINGSKRAV

*Sida skall i årsredovisningen ange det totala medelsutnyttjandet för delposten fördelat på länder, ändamål och kanaler.*

Se tabell A och B.

*Sida skall redogöra för inriktning och erfarenheter av stöd till vart och ett av de länder som under budgetåret erhållit humanitärt bistånd överstigande 50 mnkr och för vilka regeringen inte fattat särskilda rambeslut.*

Se tabell B och C.

Tabell A. Återrapporteringskrav 10, kostnader i tkr

REGION/LAND	2001	2000	1999
<b>Afrika</b>			
Angola	79 116	55 260	18 228
Burundi	21 304	22 069	17 336
Elfenbenskusten	0	-5	1 155
Eritrea	23 292	1 210	0
Etiopien	16 648	6 492	7 865
Gambia	-11	0	0
Ghana	0	-10	315
Guinea	5 784	0	4 678
Guinea-Bissau	0	500	10 084
Kenya	999	4 466	-360
Kongo	14 951	14 866	7 260
Kongo, Demokratiska Republiken	55 974	42 025	30 588
Liberia	6 305	7 541	27 883
Madagaskar	0	2 000	0
Mali	0	0	0
Moçambique	9 098	13 332	0
Namibia	1 000	0	0
Nigeria	-7	0	450
Rwanda	4 505	35 472	66 479
Sierra Leone	32 206	28 779	19 855
Somalia	48 878	29 613	40 864
Sudan	65 067	95 576	50 863
Sydafrika	0	935	0
Tanzania	6 500	8 500	20 800
Tchad	0	0	0
Uganda	7 023	4 958	8 315
Zambia	4 573	0	0
Zimbabwe	-22	1 523	-54
Regionalt Afrika	16 078	8 668	26 737
<b>Summa</b>	<b>419 259</b>	<b>383 766</b>	<b>359 340</b>
<b>Asien</b>			
Afghanistan	199 872	91 737	73 556
Algeriet	16 537	1 494	15 679
Bangladesh	-74	307	4 979
Egypten	0	0	250
Filippinerna	-30	2 228	0
Indien	27 092	12 028	3 030
Indonesien	9 300	2 950	0
Irak	30 529	59 226	67 139
Iran	0	0	250
Israel	0	0	0
Jordanien	0	500	1 000
Kambodja	4 000	4 105	1 500
Kina	-487	305	4 147
Korea, nord	27 597	31 593	35 040
Kuwait	0	0	750
Laos	-4	0	0
Libanon	3 256	4 547	3 196
Mongoliet	5 145	0	0
Myanmar	4 100	1 739	0
Nepal	0	0	0
Pakistan	0	0	0
Sri Lanka	10 678	8 837	16 906
Syrien	0	250	500
Taiwan, Provins	0	-54	100

Tabell A forts. Återrapporteringskrav 10, kostnader i tkr

REGION/LAND	2001	2000	1999
Thailand	19 500	16 424	17 115
Tunisien	0	750	750
Turkiet	-138	19 442	8 989
Västbanken-Gaza	0	1 872	1 808
Östtimor	4 565	19 412	5 368
Regionalt Asien	17 635	19 140	7 250
<b>Summa</b>	<b>379 072</b>	<b>298 831</b>	<b>269 300</b>
<b>Latinamerika</b>			
Argentina	-7	0	0
Bolivia	0	0	0
Brasilien	-56	0	0
Colombia	12 300	13 487	8 120
Ecuador	-19	0	0
El Salvador	12 294	0	158
Guatemala	-13	5 688	16 556
Guyana	0	0	0
Haiti	-19	0	-120
Honduras	127 441	184 346	147 254
Kuba	0	0	4 000
Mexiko	600	100	0
Nicaragua	49 851	91 861	46 561
Paraguay	-15	0	0
Peru	1 995	3 270	5 000
Venezuela	0	10 941	0
Regionalt Latinamerika	10 122	12 906	14 488
<b>Summa</b>	<b>214 475</b>	<b>322 599</b>	<b>242 018</b>
<b>Europa</b>			
Albanien	0	-3 382	32 338
Armenien	0	0	1 500
Azerbajdjan	-617	0	5 200
Bosnien-Hercegovina	4 089	8 863	7 362
Georgien	0	2 250	3 150
Förbundsrepubliken Jugoslavien	28 849	60 236	65 410
<i>varav Kosovo</i>	7 529	20 433	14 294
<i>Montenegro</i>	0	-11	2 368
<i>Serbien</i>	6 000	9 600	35 998
Kroatien	0	818	688
Makedonien	7 679	-3 070	5 500
Slovenien	4 004	2 700	0
Tadjikistan	10 050	16 220	10 150
Turkmenistan	9 900	0	0
Regionalt Europa	4 656	7 477	27 736
<b>Summa</b>	<b>68 610</b>	<b>92 111</b>	<b>159 033</b>
<b>Övriga länder</b>			
Polen	0	367	6 230
Ryssland	23 348	12 489	500
Regionalt Central- och Östeuropa	0	900	0
<b>Summa</b>	<b>23 348</b>	<b>13 756</b>	<b>6 730</b>
<b>Globalt</b>	<b>180 299</b>	<b>88 026</b>	<b>51 680</b>
<b>Totalt</b>	<b>1 285 064</b>	<b>1 199 090</b>	<b>1 088 101</b>



### Afghanistan

Efter den 11 september 2001 fick de humanitära organisationerna anpassa sin verksamhet till en situation där all icke-afghansk personal tvingades lämna landet. På Sidas begäran beslöt regeringen att låta Sida omdisponera 200 mnkr för humanitära insatser mot bakgrund av krisen. Sidas strategi i denna situation var dels att prioritera insatser med såväl akut som långsiktigt syfte inne i Afghanistan, så att till exempel utbildnings- och minröjningsinsatser kunde fortsätta genom organisationer som kan verka i Afghanistan i kraft av kompetent och erfaren afghansk personal, dels att medge så stor operativ flexibilitet som möjligt i en ytterst osäker situation. Erfarenheterna från höstens humanitära verksamhet är att de organisationer som baserade sin verksamhet på starkt motiverad afghansk personal kunde fortsätta att bedriva verksamhet trots de intensifierade krigshändelserna.

En erfarenhetsredovisning av det humanitära biståndet till Afghanistan har överlämnats till regeringen som en del av förslaget till landstrategi.

### Angola

Huvuddelen av det humanitära stödet har beviljats till FN:s konsoliderade appell. Inom ramen för detta har fortsatta bidrag utgått till FAO, OCHA, UNDP, Unicef och WFP för stöd till utsäde och jordbruksredskap, samordning och säkerhetssystem, integrerade hälsoinsatser, primärundervisning samt flyg-

transporter. OCHA har antagit en utökad roll vid sidan av samordningsfunktionen. Bland annat har man tagit initiativ till ökad strategisk planering på provins- och central nivå, kapacitetsuppbyggnad av angolanska myndigheter, institutioner och enskilda organisationer samt främjande av ett ökat angolanskt ägarskap.

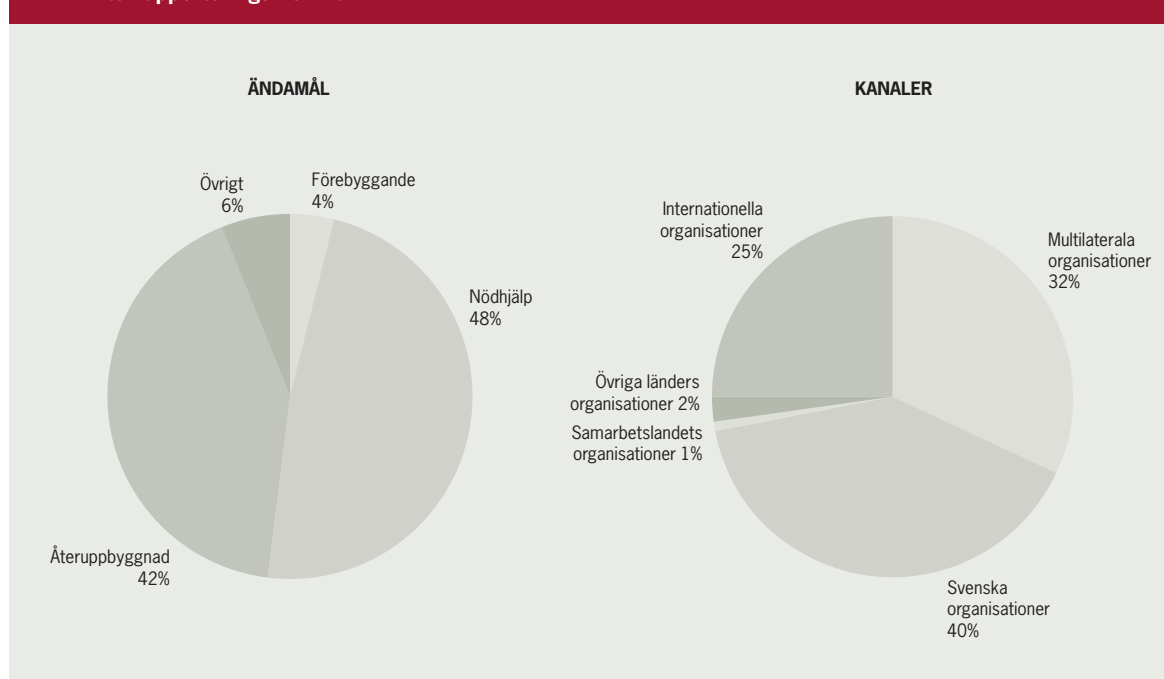
Fortsatt bidrag har vidare utgått till Norsk Folkehjelp för humanitär minröjning i Malanje-provinsen. Minröjningen har medfört bättre möjligheter till leverans av förnödenheter och förbättrat livsmedelstillgången i provinsen. Likaså har Läkare Utan Gränser fått bidrag för stöd till provinssjukhuset i Kuitoprovinsen. Projektet är inriktat på att ge både internflyktingar och lokalbefolkning tillgång till preventiv och kurativ vård. Vidare har fortsatt bidrag givits till Internationella rödakors-kommittén för nödhjälpsinsatser för internflyktingar och lokalbefolkning i Planaltoregionen samt till Svenska Röda korset/Rödakorsfederationen för kapacitetsutveckling av det angolanska Röda korset.

### Demokratiska Republiken Kongo

Samtliga insatser med stöd från Sida är avsedda att i vidaste bemärkelse lindra eller undanröja de humanitära problem som den rådande konflikten i kombination med trettio års vanstyrelse förorsakat.

År 2001 bidrog Sida exempelvis med 18 mnkr till FN:s verksamhet i Demokratiska Republiken Kongo, DRK. Dessa fördelades mellan FAO, Unicef,

## B. Återrapporteringskrav 10





## [Bild borttagen]

Det humanitära biståndet till Afghanistan ökade under 2001. Sida överlämnade också ett förslag till landstrategi till regeringen i december. Förslaget innehöll bland annat beredskap för kraftfull svensk medverkan i de återuppbyggnadsinsatser i FN:s regi som kan bli aktuella om möjligheten till en fredligare utveckling i Afghanistan tillvaratas.

OCHA, WHO, UNSECOORD och OHCHR. Sida-stödet till FAO var riktat till krigsdrabbade människor i urbana och semiurbana områden för att ge dessa möjlighet att odla grödor både för enskilt bruk och som inkomstgenererande verksamhet.

Sidas stöd till Unicef avsåg arbete med demobilisering av barnsoldater och deras återanpassning i samhället. Unicefs ansträngningar med demobilisering och reintegrering av barnsoldater inriktades även under år 2001 huvudsakligen på att åstadkomma hållbara avtal med relevanta myndigheter för

att förhindra att rekrytering av barnsoldater fortsätter. Stöd och utrustning till primärskoleutbildningen för utsatta krigsdrabbade barn är ytterligare ett viktigt område där Unicef under 2001 verkat för att hålla igång skolorna.

Sidas stöd till OCHA har bland annat resulterat i att fyra nya lokalkontor öppnats i DRK utöver de sex befintliga kontoren.

Bristen på säkerhet för internationellt och nationellt rekryterad humanitär personal inom både FN och NGO:s har lett till svåra övergrepp under året. Säkerhetssituationen i Kivu-provinserna är mycket svår och Sveriges stöd till UNSECOORD har skapat förutsättningar för ett säkert arbetsklimat för både nationell och internationell humanitär verksam personal.

Stöd har under 2001 även utgått till Save the Childrens Fund – SCF-UK och dess verksamhet i östra DRK. Inom området skydd av barn och deras rättigheter bedriver SCF-UK insatser inom hälsovård och fredsbyggande verksamhet i östra DRK.

Det civila samhället i form av lokala Röda kors, kyrkorna och lokala enskilda organisationer är förvånansvärt starka och har följaktligen en viktig roll som genomförande parter i det humanitära arbetet. Under 2001 utgick stöd till Internationella Röda korskommittén, ICRC, och Röda korsfederationen.

Tabell C. Återrapporteringskrav 7, kostnader i tkr

	2001
Afghanistan	182 454
Angola	102 162
Bosnien-Hercegovina*	61 504
Etiopien	78 078
Honduras	138 208
Kongo, demokratiska republiken	55 974
Nicaragua	67 474
Somalia**	55 247
Sudan**	65 067

\* Cirka 4 mnkr humanitärt, övrigt infrastruktur

\*\* Särskilda rambeslut

[Bild borttagen]

#### Genom stöd till Unicef bidrog Sida till arbetet med demobilisering av barnsoldater i Demokratiska Republiken Kongo.

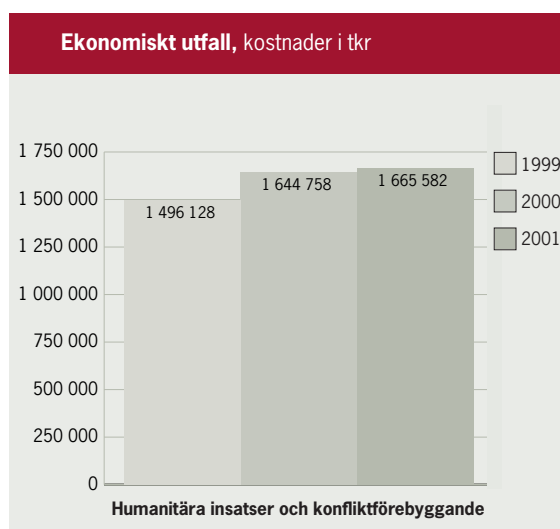
Ett försök att inleda en lokalt förankrad fredsprocess i Kivu-provinserna i östra DRK, faciliterad av Liv och Fredsinstitutet, inleddes också.

#### Etiopien

Den humanitära situationen i Etiopien har under 2001 präglats av dels oförutsebara väderleksförhåll-

anden, vilket innebär ett stort mått av otrygghet för livsmedelsförsörjningen, dels effekterna av konflikten med Eritrea. Insatserna har främst inriktats på att lindra effekterna av torkan 1999/2000 samt effekterna av den väpnade konflikten med Eritrea där fredsavtal ingicks i december 2000.

Sverige har under året ingått avtal med Etiopiens kommission för katastrofförebyggande och beredskapsåtgärder, DPPC, med syfte att skapa tillgång till livsmedel genom lokal upphandling för utdelning till befolkning i torkdrabbade områden eller områden med mycket stor otrygghet för livsmedelsförsörjning. Enligt slutrapport upphandlades mer livsmedel än ursprungligen planerat. Livsmedlen distribuerades till regionala magasin där distributionen till de drabbade skedde enligt det sedvanliga nationella distributionsprogrammet. I insatsen ingick även en viss kapacitetshöjande effekt då ansvaret för upphandlingen åvilade DPPC. Slutrapporten konstaterar att DPPC hade en mycket positiv roll genom hela processen och har visat sig vara kapabel att genomföra ett så stort projekt. Vissa ytterligare kunskapsåtgärder har dock identifierats. Under hösten 2001 har Sida fattat beslut om



att förlänga avtalet och bidra med ytterligare medel för inköp av livsmedel.

Vidare har fortsatt bidrag givits till Internationella Rödakorskommittén och Svenska Röda korset/Röda korsfederationen. Internationella Rödakorskommittén har med sin opartiskhet spelat en stor roll i arbetet med förflyttandet av deporterade mellan Etiopien och Eritrea. Både kommitténs och federationens arbete med kapacitetshöjande insatser för den etiopiska rödakorsföreningen har inneburit ett större engagemang i distributionsledet av till exempel livsmedel. Genom FN-organ har bidrag givits till utdelning av utsäde och hackor till internflyktingar och bönder drabbade av torka och undervisningsinsatser för barn i torkdrabbade områden samt vatten- och sanitetsinsatser för både tork- och konfliktdrabbade.

#### Mitch – Honduras, Nicaragua

Infrastrukturinsatserna inom Mitch-återuppbyggnadsprogrammet går nu mot sitt slut. Insatserna fick mycket gott betyg i den halvtidsöversyn av Mitch-programmet som gjordes i början av 2001. Den upphandlingsform som valdes har medverkat till snabbt färdigställande – särskilt jämfört med andra givare – med bibehållen god kvalitet. Projektet har följts bland annat med hjälp av särskilda närkonsulter, månadsrapportering och regelbundna kvartalsgenomgångar. Insatserna har finansiellt granskats av oberoende revisionsföretag med gott resultat.

I Honduras har under 2001 byggnationen avslutats på åtta av de överenskomna elva broarna (tre broar färdigställdes redan under år 2000), till en totalkostnad under året på cirka 140 mnkr (total kostnad för hela projektet drygt 380 mnkr). Bron över Sabá, som öppnades i april, är med sina 450 meter Centralamerikas längsta vägbro. De svenska företag som engagerats för insatsen har uppmärksamats för det snabbt genomförda arbetet och den goda kvaliteten.

Vägbygget i Nicaragua har på grund av oförutsedda problem med vägbeläggning blivit något försenat och kommer troligen inte att kunna avslutas förrän i mitten av 2002. Fem av sex broar i projektet har nu tagits i bruk och cirka två tredjedelar av den 44 kilometer långa vägen är färdigställd. Projektet har utökats något med erosionsskydd i utsatta slänter och genomfarten i den största orten har förbättrats, bland annat med förbättrad dränering och gatubelysning.

## Humanitära insatser och konfliktförebyggande, kostnader i tkr

	2001	2000	1999
<b>De fem största samarbetsländerna</b>			
Afghanistan	182 454	90 680	73 556
Honduras	138 208	207 092	202 357
Angola	102 162	100 430	73 297
Etiopien	79 278	12 727	17 909
Nicaragua	74 023	137 687	94 769
<b>Delsumma</b>	<b>576 125</b>	<b>548 615</b>	<b>461 888</b>
Övriga länder/regioner	1 089 457	1 096 143	1 034 240
<b>Summa</b>	<b>1 665 582</b>	<b>1 644 758</b>	<b>1 496 128</b>
Förvaltningskostnader	14 948	27 629	25 873
<b>Totala kostnader</b>	<b>1 680 530</b>	<b>1 672 387</b>	<b>1 522 001</b>
<b>Biståndsform</b>			
Projektstöd	36 609	52 283	56 826
Sektorprogramstöd	–	–	–
Personalbistånd inkl. KTS	16 795	1 550	2 571
Internationella kurser	4 204	3 674	3 501
Krediter	–	–	–
Garantier	–	–	–
Ekonomiska reformer	–	–	–
Humanitärt bistånd	1 586 216	1 575 157	1 419 691
Forskning	–	–	–
Bidrag till EO	21 758	12 093	13 539
<b>Summa</b>	<b>1 665 582</b>	<b>1 644 758</b>	<b>1 496 128</b>
<b>Kanaler</b>			
Multilaterala organisationer	483 874	458 648	410 069
Svenska organisationer	686 046	730 854	572 367
Samarbetslandets organisationer	116 885	48 554	125 953
Övriga länders organisationer	51 624	91 052	306 112
Internationella enskilda organisationer	327 153	315 651	81 627
<b>Summa</b>	<b>1 665 582</b>	<b>1 644 758</b>	<b>1 496 128</b>
<b>Totalt antal insatser</b>	<b>596</b>	<b>696</b>	<b>750</b>
varav: Avtal > 15 mnkr	46	44	42
Antal nya insatser	220	246	350

### Fattigdomsbekämpning, procent av delsektorns totala kostnader

	Humanitära insatser och konfliktförebyggande		
	2001	2000	1999
Direkt påverkan	41,2	36,6	27,3
Projekt och program där fattiga är inbegripna	14,3	19,0	41,6
Indirekt påverkan genom policy och institutioner	7,6	7,9	10,1
Indirekt påverkan genom nationellt stöd	17,5	23,5	13,9

# Enskilda organisationer

**Verksamhetsgrenen omfattar bidrag till enskilda organisationer finansierade från delposten 7,**

**Enskilda organisationer. Målet för verksamhetsgrenen är att främja utveckling av ett livskraftigt**

**och demokratiskt civilt samhälle och stärka de lokala samarbetsorganisationerna i utvecklingsländer.**

## ALLMÄNT

Merparten av verksamhetsgrenen finansierar utvecklingsinsatser genom tolv större svenska enskilda organisationer, med vilka Sida bedriver ett långsiktigt samarbete baserat på fleråriga så kallade ramavtal. Av dessa ramorganisationer fungerar fem som kanaler för bidrag till mindre svenska enskilda organisationer. Sammanlagt har drygt 300 svenska organisationer beviljats bidrag för cirka 2 000 insatser i mer än 100 länder. Insatserna initieras och genomförs av organisationerna själva.

Huvudmålet för denna verksamhetsgren är att främja utveckling av ett livskraftigt och demokratiskt civilt samhälle och att stärka lokala samarbetsorganisationer i utvecklingsländer, med betoning på kunskapsuppbyggnad och organisationsutveckling.

De enskilda organisationernas utvecklingssamarbete med och stöd till lokala samarbetsorganisationer spänner över en mängd olika verksamhetsområden. Några organisationer bedriver tillsammans med sina partners påverkan i normativa frågor, till exempel vad gäller mänskliga rättigheter eller barns rätt. Andra arbetar tillsammans med lokala organisationer som ger direkt stöd till särskilt utsatta eller marginaliserade grupper, till exempel avseende hälsovård eller utbildning.

Stödet genom de enskilda organisationerna bedöms spela en viktig roll för att minska fattigdomen. För fattiga människor är bristande ekonomiska resurser inte det enda, eller ens alltid det största, problemet. Säkerhet, tillgång till hälsovård och

undervisning, eller möjlighet att påverka genom att göra sin röst hörd, är minst lika viktigt. Livskraftiga, demokratiska organisationer – nationella opinionsbildande eller lokala som arbetar för en förbättrad social service – är alltså viktiga för att minska fattigdomen.

De svenska enskilda organisationerna bedriver också en omfattande informations- och bildningsverksamhet i Sverige om utvecklingsfrågor. Detta bidrar till att skapa förståelse och engagemang för utvecklingsländernas situation.

Ramorganisationskretsen omfattar olika spektra av det civila samhället i Sverige – där ingår såväl barnrättsorganisationen Rädda Barnen, solidaritetsrörelser såsom Afrikagrupperna och UBV, de fackliga organisationerna representerade av LO-TCO:s Biståndsnämnd, kooperationens Kooperation Utan Gränser, arbetarrörelsens biståndsorgan Olof Palmes Internationella Centrum, handikapprörelsens biståndsförening SHIA, som de kyrkliga biståndsgesamt organisationerna Svenska kyrkan (Lutherhjälpen, Svenska kyrkans mission och Evangeliska Fosterlandsstiftelsen), Diakonia, PMU och SMR. Forum Syd är en samverkansorganisation med drygt 130 organisationer som medlemmar. Forum Syd handlägger även, på Sidas uppdrag, ansökningar om bidrag till utvecklingssamarbete från vissa svenska organisationer som inte omfattas av de övriga ramorganisationerna.

## Metodarbete, policyförändringar och kompetenssatsningar

Som ett led i pågående metodarbete med att söka finna former för att mäta resultat av stödet till

[Bild borttagen]

**Blodprovstagning vid ett hälsovårdsprojekt i Armenien som bedrivs av PMU/Interlife.**

organisations- och kapacitetsuppbyggnad hos lokala samarbetsorganisationer, slutfördes under våren ett arbete med att utforma en modell för organisationsanalys. Modellen testades av Sida i samarbete med Diakonia under hösten, i form av pilotanalyser av vissa av Diakonias lokala samarbetsparter i Bolivia och Indien. Erfarenheterna i fält har bidragit till vissa revideringar av modellen.

I regleringsbrevet avseende 2001 ålades Sida att utarbeta kriterier för urval av ramorganisationer. Ett förslag till kriterier har sammanställts under hösten.

Resultatet kommer att bli föremål för diskussioner med relevanta svenska enskilda organisationer, varefter urvalskriterierna slutligen fastställs av Sida under 2002. Som ett resultat av detta arbete kan nya ramorganisationer på sikt komma att tillföras ramorganisationskretsen. I anslutning till arbetet med att utforma kriterier har Sida låtit genomföra ett antal studier, som berört biståndets roll i framväxten av civila samhällen i syd, statens och de

enskilda organisationernas samarbete i internationellt utvecklingssamarbete samt trender i det civila samhället i Sverige. Ett seminarium med företrädare för svenska enskilda organisationer hölls under våren kring dessa studier.

Regeringen fattade beslut i maj 2001 om att inrätta ett idé- och utbildningsinstitut i Härnösand, som organisatoriskt tillfördes Sidas avdelning för samarbete med enskilda organisationer och humanitärt bistånd, SEKA. Ett intensivt arbete har därefter följt, för att finna former för verksamhetsmässigt innehåll och styrning. Institutet skall fokusera på det civila samhällets roll i utvecklingsfrågor och vänder sig främst till svenska organisationer och folkrörelser.

Som en följd av att Sida under 2000 prövade förutsättningar och metoder för ett vidgat deltagande i internationell utbytesverksamhet, har Sida under året sammanställt nya Riktlinjer för utbytesverksamhet med Sida-bidrag. Stödet till utbytesverksamhet vänder sig i första hand till grupper och

## Stöd genom enskilda organisationer, i tkr

### Beslutade bidrag per ramorganisation 2001

Forum Syd	122 000
LO/TCO:s Biståndsnämnd	62 000
Olof Palmes Internationella Centrum	32 500
PMU Interlife	96 500
Rädda Barnen	105 000
Svenska kyrkan	70 886
SHIA	26 200
Svenska Missionsrådet	115 000
Utan Gränser	60 000
UBV	13 357
Afrikagrupporna	25 500
Diakonia	65 000
<b>Totalt</b>	<b>793 943</b>

**Ej rekviderade medel avseende 2001** -3 300

**Återbetalning av tidigare års bidrag** -23 784

### Övriga insatser

Informationsinsatser via studieförbund etc	87 792
Stöd till ungdomsorganisationer	8 100
Stöd till internationella organisationer, seminarier, studier m m	10 791
Övrigt, revisioner m m	2 911
<b>Totalt</b>	<b>876 453</b>

## Enskilda organisationer, antal utländska samarbetsparter och svenska organisationer som ingår i ramorganisationens verksamhet

	Utländska samarbetsparter	Svenska organisa- tioner som ingår i ramorganisationens verksamhet
LO/TCO:s Biståndsnämnd	238	32
Utan Gränser	83	0
UBV	71	24
Svenska kyrkan	13	0
Svenska Missionsrådet	201	35
Afrikagrupporna	58	0
PMU Interlife	66	94
SHIA	72	23
Forum Syd	214	173
Olof Palmes Internationella Centrum	70	67
Diakonia	278	0
Rädda Barnen	250	0

## Enskilda organisationer, procentuell andel organisationsutveckling

Andel av bidragen till ramorganisationerna avsatt för organisationsutveckling	2001	2000	1999
Organisationsuppbyggnad, huvudsyfte	21%	21%	19%
Organisationsuppbyggnad, delsyfte	23%	21%	12%

## Återrapporteringskrav 1, kostnader i tkr

2001

### Fördelning per sektor

Mänskliga rättigheter och demokratisk samhällsstyrning	161 227
Sociala sektorer	223 122
Infrastruktur, näringsliv och urban utveckling	31 110
Naturbruk	69 524
Informationsinsatser i Sverige	87 723
Övrigt	303 260
<b>Totalt</b>	<b>875 967</b>

individer utöver de som redan i dag är verksamma inom svenskt utvecklingssamarbete.

För att skapa ökade kontaktytor mellan Sverige och länderna i Asien anordnade Sida i augusti en konferens på temat "De enskilda organisationernas roll i samhällen i förändring", där delegater från 75 asiatiska och 75 svenska enskilda organisationer deltog. Konferensen utgjorde en del i genomförandet av den svenska Asien-strategin inför 2000-talet, Framtid med Asien. I samband med konferensen anordnades studiebesök för de asiatiska delegaterna på tio orter i Sverige för att ge dem en bild av svenskt folkrörelsearbete på lokal nivå. Konferensen resulterade i nya kontakter mellan Asien och Sverige, och önskemål uttrycktes om att en uppföljande liknande konferens skall hållas i Asien.

Nya anvisningar för enskilda organisationers informationsarbete med bidrag från Sida har utarbetats under året, som i större utsträckning än tidigare ser till de specifika roller de enskilda organisationerna har i informations- och bildningsverksamheten i Sverige.

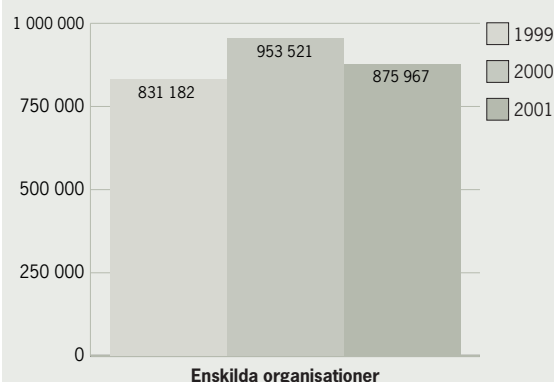
### Analys av utfall

Delposten har ett mycket högt medelsutnyttjande. Under 2001 togs 99 procent i anspråk av disponibla medel.

Den största andelen av stödet genom enskilda organisationer kanaliseras till Afrika, där en markant ökning av stödet till Tanzania kan noteras. Sydafrika var dock såsom under tidigare år det största samarbetslandet, nu följt av Tanzania.

Sektorfördelningen visar på en fortsatt förskjutning från undervisning, den tidigare traditionellt största sektorn, mot insatser med fokus på mänskliga rättigheter och demokrati.

### Ekonomiskt utfall, kostnader i tkr



### ÅTERRAPPORTERINGSKRAV

1. Redovisning av de enskilda organisationernas verksamhet skall omfatta fördelning av bidrag på ramorganisationer, sektorer och länder samt antal utländska samarbetspartner per ramorganisation. I förekommande fall skall antal svenska organisationer som ingår i ramorganisationernas verksamhet redovisas.

2. Sida skall redovisa och bedöma resultatet av utvärderingar, kapacitetsstudier och systemrevisioner genomförda av Sida.

Under året har Sida låtit genomföra en systemrevision av LO/TCO:s Biståndsnämnd.

Bland annat pekar denna på brister vad avser avtalsförhållanden, medlemsförbundens involvering i den multilaterala verksamheten samt former för egeninsatsberäkning. Konsulten konstaterar dock i sin rapport att verksamheten trots dessa brister i styr- och kontrollsystemen fungerar väl. Sida bedömer att den åtgärdsplan som utarbetats av LO/TCO:s Biståndsnämnd är väl genomarbetad och relevant för att möta de krav på åtgärder som förordas av systemrevisionen.

3. Sida skall avseende stöd till enskilda organisationers informationsverksamhet redovisa antal beviljade informationsbidrag.

Under året har knappt 88 mnkr betalats ut till 31 organisationer för information i Sverige om utvecklingsfrågor. Sammanlagt har 32 bidrag förmedlats varav 30 i form av programbidrag och två i form av samverkansbidrag.

### Enskilda organisationer, kostnader i tkr

	2001	2000	1999
<b>De fem största samarbetsländerna</b>			
Sydafrika	38 187	37 401	36 897
Tanzania	33 893	21 923	20 844
Bangladesh	25 491	25 414	22 544
Indien	23 482	20 656	20 344
Zimbabwe	21 090	21 448	16 624
<b>Delsumma</b>	<b>142 143</b>	<b>126 842</b>	<b>117 253</b>
Övriga länder/regioner	733 824	826 679	713 929
<b>Summa</b>	<b>875 967</b>	<b>953 521</b>	<b>831 182</b>
Förvaltningskostnader	28 617	10 283	12 085
<b>Totala kostnader</b>	<b>904 584</b>	<b>963 804</b>	<b>843 268</b>
<b>Biståndsform</b>			
Projektstöd	33 221	5 673	4 777
Sektorprogramstöd	–	–	–
Personalbistånd inkl. KTS	–	–	–
Internationella kurser	0	0	117
Krediter	–	–	–
Garantier	–	–	–
Ekonomiska reformer	–	–	–
Humanitärt bistånd	–	–	–
Forskning	–	–	–
Bidrag till EO	842 746	947 848	826 289
<b>Summa</b>	<b>875 967</b>	<b>953 521</b>	<b>831 182</b>
<b>Kanaler</b>			
Multilaterala organisationer	–	–	–
Svenska organisationer	848 510	949 798	830 032
Samarbetslandets organisationer	25 500	333	0
Övriga länders organisationer	1 575	2 439	480
Internationella enskilda organisationer	382	950	670
<b>Summa</b>	<b>875 967</b>	<b>953 521</b>	<b>831 182</b>
<b>Totalt antal insatser</b>	<b>121</b>	<b>119</b>	<b>93</b>
varav: Avtal > 15 mnkr	3	4	5
Antal nya insatser	61	69	44

### Fattigdomsbekämpning, procent av delsektorns totala kostnader

	Humanitära insatser och konfliktförebyggande		
	2001	2000	1999
Direkt påverkan	31,2	31,3	43,6
Projekt och program där fattiga är inbegripna	54,1	47,4	37,4
Indirekt påverkan genom policy och institutioner	–0,1	10,7	7,3
Indirekt påverkan genom nationellt stöd	10,1	9,5	10,6



# Övrigt

**Verksamhetsgrenen omfattar informationsverksamhet, multi- och bilateral rekrytering, kompetensutveckling, bidrag till FN-organisationer samt övrigt. Målet för informationsverksamheten är att öka intresset för och kunskapen om utvecklingssamarbete samt att främja debatt om utvecklingsfrågor. Målet för rekrytering, resursbasutveckling och utbildning är att aktivt verka för att öka andelen kvalificerad svensk personal i prioriterade internationella organisationer samt att utvidga, utbilda och öka utnyttjandet av den svenska resursbasen i det bilaterala och multilaterala utvecklingssamarbetet.**

## INFORMATIONSVERSAMHET

### Allmänt, resultatanalys och utvärdering

Fattighedsfrågorna har lyfts fram tydligare i informationen mot allmänheten. Utgångspunkten är de internationellt antagna Millenniemålen – halvering av andelen fattiga till år 2015. Temat för årets informationssatsning var utbildningens roll för fattighedsbekämpning.

Under oktober nådde informationssatsningen sin höjdpunkt med en konferens på Världsfattighedsdagen. Konferensen skildrades i såväl dagspress som radio och teve. Totalt nåddes cirka två miljoner mediekonsumenter av inslagen.

Dessutom spreds information genom annonser i TV4, tidningsbilaga i dagspress och hemsida – [www.rikedom.nu](http://www.rikedom.nu). Fattighedsbekämpning lyftes även fram i lärarfortbildning och vid svar på allmänhetens frågor.

Uppföljningsmätningarna visar att satsningen varit effektiv. Av de tillfrågade har 44 procent uppmärksammat informationen. Andelen svenskar som prioriterar utbildningens roll för fattighedsminskning har ökat från 33 till 38 procent.

Arbete för att öka kunskapen om utvecklingsfrågor och utvecklingssamarbete bland unga har främst skett genom kompetensutveckling av lärare och skolledare. Bland aktiviteterna märks fortbild-

ningsdagar som samlat hundratals lärare från hela landet och studieresor till samarbetsländer.

Insatser direkt mot ungdomar har skett genom temadagar vid skolor – Vård för Världen, och ungdomssatsningen Zenit, ett interaktivt spel, där under året cirka 10 000 gymnasieelever har lärt sig mer om utvecklingssamarbete. Dessutom har Sida i samarbete med Röda korsets ungdomsförbund stött ungdomsprogrammet [pangea.nu](http://pangea.nu) i TV4.

Sidas hemsida fortsätter att utvecklas till en allt mer central kanal för informationen. Översättningar har intensifierats för att göra den engelska sidan till en spegel av den svenska. Under hösten har en förbättrad statistikfunktion installerats som visar att hemsidan nådde nästan 100 000 unika besökare under fjärde kvartalet.

Frågorna till Sidas Informationscenter ökade med 25 procent jämfört med året innan. Totalt besvarades drygt 31 000 frågor via mejl, på telefon och i centret.

### Metodarbete, policyförändringar och kompetenssatsningar

Under året har en ny kommunikationspolicy för Sida utarbetats. Den inkluderar hela Sidas arbete med kommunikation, både för att genomföra informationsuppdraget samt avdelningarnas och biståndsansambassadernas kommunikation med parter och potentiella parter. Under året har informa-



tionsavdelningen bistått åtta avdelningar och sex ambassader i deras arbete med att ta fram egna kommunikationsplaner.

#### ÅTERRAPPORTERINGSKRAV

1. Sida skall redovisa utfallet av de opinionsundersökningar/mätningar som gjorts om intresset och kunskapen om utvecklingssamarbete och utvecklingsfrågor.

De knappt tre tusen respondenterna i Sifounder-sökningen visar att biståndsviljan är fortsatt hög; 84 procent anser att det är viktigt att Sverige bidrar till utveckling i u-länderna, vilket är samma resultat som förra året. (1999 var siffran 83 procent).

Samtidigt tror 68 procent av svenskarna att det inte skett stora förbättringar i u-länderna under de senaste 30 åren, att jämföra med 70 procent år 2000 och 65 procent 1999. Sedan 1998 har andelen svenskar som inte tror att det skett stora förbättringar ökat med tio procentenheter. På denna fråga märks en markant skillnad mellan grupper med olika utbildningsnivåer. Bland de högutbildade är det betydligt ovanligare att man tror att det har skett förbättringar.

Utgångspunkten för frågan är att det faktiskt har blivit bättre. Barnadödligheten har halverats, samtidigt som exempelvis läskunnighet och medellivslängd har ökat avsevärt.

Under de år som gått har det skett stora omvägningar bland svenskarnas åsikter om till vilka regioner biståndet ska gå. I den första undersökningen 1998 gavs högst prioritet till Östersjöområdet. Sedan dess har det funnits en tydlig trend att prioritera framför allt Afrika, men också Asien och Latinamerika prioriteras allt högre. På tre år har de som svarar att de vill prioritera Afrika ökat från 28 till 44 procent. Under samma tid har Östersjöområdet prioriterats ned från 47 till 30 procent.

SCB-undersökningen om allmänhetens inställning till biståndsanslagets storlek visar ett ökande stöd alltsedan 1996. Andelen som anser att anslaget är lagom stort eller bör öka växte till 62 procent 2001. Förra året ville 60 procent behålla eller öka anslaget storlek. Fördjupade studier pekar på ett samband mellan ekonomiska förväntningar och biståndsvilja, åtminstone om frågorna ställs i relation till hur mycket pengar som bör satsas på bistånd. När fler tror att den egna ekonomin kommer att förbättras ökar biståndsviljan och vice versa.

Sida har också mätt svenskarnas inställning till

de internationella målen för fattigdomsbekämpning. En mycket stor majoritet, 93 procent, tycker att det är viktigt eller mycket viktigt att Sverige gör ansträngningar för att målen ska nås. 78 procent uppger att de själva är beredda att bidra för att målen ska uppnås. Men även om uppställningen bakom målen om fattigdomsbekämpning är massiv, så är optimismen mycket begränsad. Bara 14 procent tror att målen kommer att uppnås.

2. Sida skall redovisa informationsinsatser fördelade på målgrupp respektive insatser fördelade på kanaler.

Se tabell A.

#### MULTI- OCH BILATERAL REKRYTERING OCH KOMPETENSUTVECKLING

##### Allmänt

Under året rekryterades bilaterala biträdande experter (BBE) till 14 nya tjänster, vilket är en ökning med 50 procent mot tidigare år.

Utbytesprogrammet Linneus-Palme började genomföras under 2001 efter ansökningsomgången 2000. Efterfrågan på programmet har varit stor. Internationella programkontoret administrerar Lin-

Tabell A. Informationsinsatser  
fördelade på målgrupp och kanaler, tkr

<b>Målgrupper</b>	
Allmänheten	29 945
Skola och ungdom	14 720
Näringsliv	302
Högskola/universitet	329
Journalister	1 467
Aktörer inom biståndet	1 918
Övriga	826
<b>Totalt</b>	<b>49 507</b>
<b>Kanaler</b>	
Infocentret	3 666
Tryckt material	4 720
Globala affärer	302
Seminarier	1 759
Sidas hemsida /exkl. OmVärlden och Globala affärer	2 457
Mätningar	679
Enskilda organisationer	400
Massmedier	1 467
OmVärlden	4 431
Tidningsbilaga och annonser (inkl. produktion)	11 558
Events	130
Kontaktverksamhet	17 938
<b>Totalt</b>	<b>49 507</b>

neus-Palme och under året har Sida och Internationella programkontoret träffat en överenskommelse om att de under en försöksperiod även skall administrera programmet för Minor Field Studies (MFS). Tre universitet har på försök fått MFS-stipendiater.

Den kompetensutveckling som riktas mot svenska aktörer har intensifierats under 2001 och fokuseras alltmer på specialanpassade program. Specialanpassade program anordnas bland annat för myndigheter. En baskurs har utvecklats omfattande två och en halv dag. Kursen innehåller moment som "Detta är Sida", Kapacitetsutveckling, LFA samt administrativa råd om kontrakt, budget och rapportering. Kurserna kommer att kontinuerligt erbjudas till nya svenska aktörer. Koncentration sker till det lärområde som avser metoder i utvecklingssamarbetet såsom LFA och kapacitetsutveckling.

Kurserna för JPO/BBE har kortats ned från tio till fem dagar under hösten.

Ett nytt utbytesprogram som syftar till ett vidgat utbyte för internationalisering har inletts mellan Sida och ett antal ramorganisationer. Två nya aktörer har tillkommit i detta sammanhang, Ungdomsstyrelsen och Svenska kommunförbundet. Programmet har en försöksperiod på tre år.

Sida har under året aktivt engagerat så kallade fokuspunkter för FN-organen samt avdelningarnas ledningsgrupper vad gäller framtida och strategisk planering av Junior Professional Officer (JPO). JPO-instrumentet utgör fortfarande det största resursbasprogrammet med mer än 80 mnkr och en bas på ett hundratal anställda.

Verksamheten vid Sandö har successivt dragits ner och avvecklades helt 31 december 2001.

#### Utvärderingar

Under året har en insats omfattande åtta BBE:are som arbetat inom MR-området i Latinamerika under två år avslutats. En utvärdering har gjorts och resultatet är positivt, vilket medför en fortsatt satsning inom detta område.

#### Analys och problematisering

Programmet för yngre konsulter har inte utnyttjats så mycket som förväntat trots reviderade riktlinjer och flera informationssatsningar. En orsak kan vara att konsultföretagen anser att ersättningsnivån är för låg. Viss del av kostnaden för den yngre konsulten skall betalas av arbetsgivaren. Detta är viktigt för att bland annat kvalitén i programmet skall bibehållas. Ersättningsnivån har nu höjts.

FN-systemet är den största målgruppen för rekryteringen och består av en mängd olika organ, vilka har sina egna rutiner, regler och politik för rekrytering. Detta innebär att alla organ måste behandlas individuellt vad gäller rekryteringsinsatser.

#### Metodarbete, policyförändringar och kompetenssatsningar

Sida bildade 1 januari 2001 en grupp för att förstärka arbetet med rekrytering till FN och andra prioriterade organisationer och inledde ett arbete med att ta fram en tydlig strategi för verksamheten.

Programmet för Yngre konsulter har reviderats under året och omfattar nu även statliga myndigheter och institutioner mot tidigare enbart privata

#### Utveckling av JPO-programmet fördelat på organisation

	2001	2000	1999
FAO	7	7	6
FN-SEKR	7	6	5
ILO	9	9	8
UNAIDS	3	3	4
UNDP	21	22	19
Unesco	3	3	4
UNHCR	9	10	13
UNOPS	2	4	5
UNDCP	6	6	6
Unicef	11	9	3
WHO	2	2	3
WFP	8	8	7
EU	5	4	0
Övriga	34	29	26
<b>Totalt</b>	<b>127</b>	<b>122</b>	<b>109</b>

#### Bilaterala biträdande experter, kostnader 2001 i tkr

IUM	10 708
KAP	3 475
Konsulter	9 458
Konsulter*	1 078
<b>Totalt</b>	<b>24 719</b>

\*Delegerat för MR-insats från RELA

#### Traineeprogrammet Yngre konsulter

Land	Ämnesområde	Antal
Laos	Industri	1
Marocko	Industri	1
Sri Lanka	Industri	2
Sydafrika	Kurser	1
<b>Totalt</b>		<b>5</b>

företag. Ersättningsnivån har också höjts. Ett antal informationssatsningar om programmet har genomförts under året.

#### ÅTERRAPPORTERINGSKRAV

3. Sida skall avseende multilateral rekrytering redovisa antalet rekryteringsinsatser (inklusive utfall) till internationella organisationer och missioner samt utvecklingen av JPO-programmet fördelat på organisationer och andel uppdrag i fält.

Totalt har 123 rekryteringsansträngningar gjorts på mellantjänstnivå; av dessa har 24 tidigare varit JPO. I 45 fall pågick fortfarande bevakning av kandidaturer. De organ som varit föremål för flest ansträngningar är FAO (14), Världsbanken, inkl. IFC (12), ICTY (11), UNFPA (11), FN-sekretariatet (12), UNDP (13).

Under året har elva JPO-rekryteringar genomförts, att jämföra med 25 som rekryterades under 2000. Utarbetande av nya JPO-avtal med ett flertal internationella organisationer har skett under året. Tio personer har erhållit någon form av FN-anställning efter JPO-tjänstgöring. Ytterligare åtta personer har erhållit kortare kontrakt.

Rekryteringsuppföljningen har visat på mycket goda resultat för JPO-programmet inom Europeiska unionen, utom i ett fall vid Delegationen i Colombia där tjänsten dragits in.

32 procent av de utsända JPO tjänstgör vid högkvarter och 68 procent vid fältkontor.

4. Sida skall avseende programmet för BBE (Biträdande Bilateral Experter) och traineeprogrammet Yngre konsulter redovisa kostnadernas fördelning på olika ämnesområden samt länder. Avseende MFS (Minor Field Studies), stipendieprogrammet Linnaeus-Palme och praktiktjänstgöring vid internationella organisationer skall antal stipendier och fördelning på världsdelen/organisation, kön och ämne redovisas.

Totala kostnader för Yngre konsulter är 1 035 tkr.

#### MFS, fördelning på världsdela, skola och kön

<b>Världsdela</b>	
Afrika	213
Asien	170
Latinamerika	126
<b>Totalt</b>	<b>509</b>
<b>Antal kvinnor:</b>	<b>363</b>
<b>Antal män:</b>	<b>146</b>
<b>Universitet/högskola</b>	
Blekinge tekniska högskola	9
Chalmers tekniska högskola	6
Göteborgs universitet	63
Handelshögskolan, Sthlm	8
Högskolan i Dalarna	5
Högskolan i Halmstad	18
Högskolan i Jönköping	11
Högskolan i Kalmar	2
Högskolan i Kristianstad	10
Högskolan i Malmö	9
Högskolan i Södertörn	5
Mitthögskolan	6
Karolinska institutet	8
Konstfack	6
Karlstads universitet	11
KTH	45
Linköpings universitet	30
Luleå tekniska universitet	5
Lunds tekniska högskola	4
Lunds universitet	35
SLU	42
Stockholms universitet	33
SWEDMAR	3
Umeå universitet	41
Uppsala universitet	80
Växjö universitet	8
Örebro universitet	6
<b>Totalt</b>	<b>509</b>

#### Linnaeus-Palme, fördelning på världsdela, skola och ämne

<b>Världsdela</b>	
Afrika	44
Asien och Oceanien	43
Latinamerika	30
Europa	2
<b>Totalt</b>	<b>119</b>
<b>Universitet/högskola</b>	
Chalmers tekniska högskola	1
Göteborgs universitet	11
Hälsö högskolan i Jönköping	4
Högskolan Dalarna	2
Högskolan i Borås	1
Högskolan i Gävle	3
Högskolan i Jönköping	5
Högskolan i Kristianstad	5
Högskolan Karlskrona/Ronneby	1
Karlstads universitet	5
Karolinska institutet	11
Konstfack	1
Kungl. Konsthögskolan	1
Kungl. Tekniska Högskolan	1
Linköpings universitet	13
Lunds universitet	9
Lärarhögskolan i Stockholm	4
Malmö högskola	5
Mälardalens högskola	2
Röda Korsets Högskola	1
Stockholms universitet	6
Sveriges Lantbruksuniversitet	2
Södertörns högskola	1
Umeå universitet	11
Uppsala universitet	6
Växjö universitet	2
Örebro universitet	5
<b>Totalt</b>	<b>119</b>
<b>Ämnesområde</b>	
Jordbruksvetenskap	2
Konst, design	3
Företagsekonomi, företagsledning	5
Undervisning, lärarutbildning	15
Ingenjörsvetenskap, teknologi	11
Geografi, geologi	3
Humaniora	3
Språk, språkvetenskap	2
Juridik	2
Medicin, hälsovård	34
Naturvetenskap	13
Samhällskunskap	24
Kommunikations- & info. vetenskap	1
Andra studieområden	1
<b>Totalt</b>	<b>119</b>

[Bild borttagen]

Genom tidningen Omvärlden vill Sida bidra till debatten i Sverige om utvecklingsfrågor och bistånd.

## Övrigt: Återrapporteringskrav 3, 4 och 5 för RIU-verksamheten

	Antal rekryterade/utbildade			Deltagardagar			Återrapporterings- krav
	2001	2000	1999	2001	2000	1999	
Internationell rekrytering							
Nationella experter	6	2	4	–	–	–	
Valinsatser	105	164	97	288**	332	194	3,5
MR/Demokrati	36	54	81	65**	67	164	3,5
Mellannivå *	10	7	1	–	–	–	3,5
Utbytes-, stipendie- och rekryteringsprogram							
MFS-program	509	508	528	1 344	1 524	1 584	4,5
Internship/stip.	136	121	109				4
Linneus-Palme	119			–			4
JPO-program	11	25	94	69	445	833	3,5
EU -JPO		5					3
BBE-program	14	9	20	138	126	220	4,5
Yngre konsulter	5	5		22	13		4,5
Int. Utv. samarb.	82	30	55	317	1 800	3 300	5
Kortkurser	69	123	150	291	1 295	1 530	5
Hemkomstseminarier	2	3	0	56	48	0	5
Projekt- och fältstöd							
Metodkurser				756	0	0	5
Utresekurs (NGO)	85	85	70	1 275	2 125	1 750	5
Språkutbildning	160	200	294	2 270	3 000	4 406	5
Konsultkurser				0	37	101	5
Kontraktsanställda	3	5	5	20	11	20	3,5
<b>Totalt</b>	<b>1 352</b>	<b>1 346</b>	<b>1 508</b>	<b>6 911</b>	<b>10 823</b>	<b>14 102</b>	

Not: De olika rekryteringsprogrammen utgör var sitt utbildningsområde.

\* 3 st. är tidigare JPO år 2000, 10 st. år 2001.

\*\* Inkl. hemkomstseminarier.

5. Sida skall redovisa utbildningsverksamheten per utbildningsområde och antal deltagardagar avseende resursbasutveckling oavsett finansiering från sak- eller förvaltningsanslag.

6. Sida skall redovisa vilka kostnader som ingår i verksamhetsgrenen utöver information, rekrytering och resursbasutveckling. Bidrag till FN-organisationer skall särskiljas.

### Analys av utfall

Utfallet för rekrytering har ökat främst beroende på att satsningen på såväl JPO-BBE som det nya stipendieprogrammet Linneus-Palme fortsatt och kunnat utökas. Den kraftiga ökningen av verksamhetsgrenen beror på att Sida tagit över ansvaret från Utrikesdepartementet för några av årsbidragen till FN-organisationerna.

### Återrapporteringskrav 6, kostnader i tkr

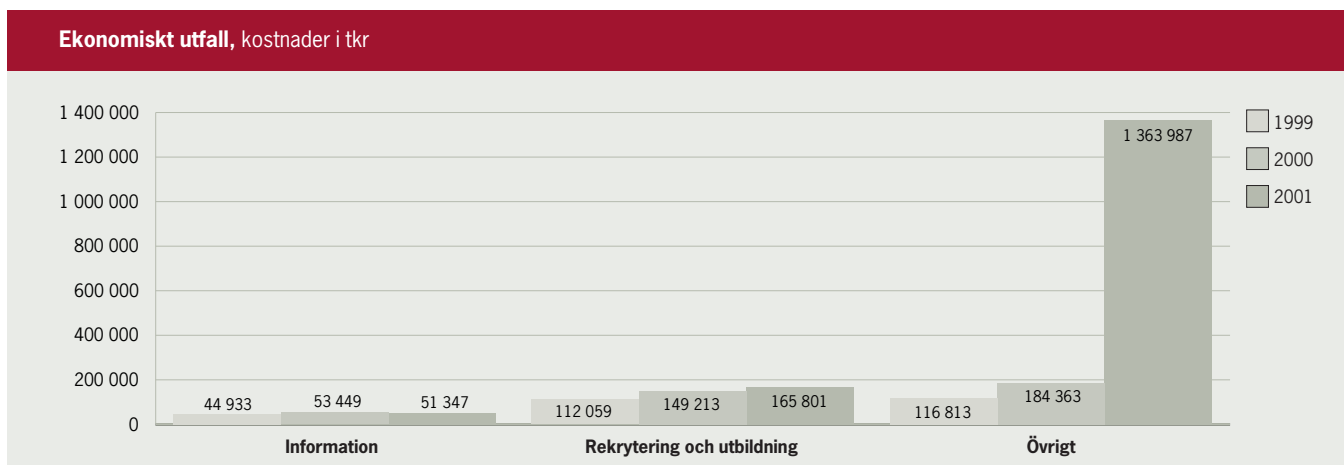
Årsbidrag till FN-organisationer	2001	2000	1999
UNAIDS	47 000	–	–
UNDCP	38 500	–	–
UNDP	795 000	–	–
Unicef	297 000	–	–
<b>Summa</b>	<b>1 177 500</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Övrigt*</b>	<b>186 487</b>	<b>184 363</b>	<b>116 813</b>
<b>Totalt</b>	<b>1 363 987</b>	<b>184 363</b>	<b>116 813</b>

\* studier, seminarier, utvärderingar, konsultgranskningar och en del sakanslagsfinansierade tjänster.

[Bild borttagen]

Barn och ungas framtidsdrömmar presenterades bland annat på sajten [www.rikedom.nu](http://www.rikedom.nu), där ungdomar från hela världen med egenhändigt tagna bilder visualiserar sina drömmar om till exempel jobb. Sajten lanserades i samband med en Sidakonferens på Världsfattigdomsdagen i oktober.

Övrigt, kostnader i tkr			
	2001	2000	1999
<b>De fem största samarbetsländerna</b>			
Information	51 347	53 449	44 933
Rekrytering	165 801	149 213	112 059
Övrigt exkl. årsbidrag FN-organ	186 487	184 363	116 813
<b>Delsumma</b>	<b>403 636</b>	<b>387 026</b>	<b>273 805</b>
Årsbidrag FN-organ	1 177 500	–	–
<b>Summa</b>	<b>1 581 136</b>	<b>387 026</b>	<b>273 805</b>
Förvaltningskostnader	119 230	105 511	112 105
<b>Totala kostnader</b>	<b>1 700 366</b>	<b>492 537</b>	<b>385 910</b>
<b>Biståndsform</b>			
Projektstöd	1 435 979	227 982	144 764
Sektorprogramstöd	9 586	2 133	15 019
Personalbistånd inkl. KTS	128 713	132 055	100 662
Internationella kurser	3 014	3 233	4 932
Krediter	0	20 000	0
Garantier	–	–	–
Ekonomiska reformer	–	–	–
Humanitärt bistånd	–	–	–
Forskning	–	–	–
Bidrag till EO	3 844	1 623	8 429
<b>Summa</b>	<b>1 581 136</b>	<b>387 026</b>	<b>273 805</b>
<b>Kanaler</b>			
Multilaterala organisationer	1 369 938	166 363	100 634
Svenska organisationer	154 139	185 980	148 919
Samarbetslandets organisationer	28 787	24 161	7 406
Övriga länders organisationer	25 870	8 935	13 270
Internationella enskilda organisationer	2 402	1 586	3 576
<b>Summa</b>	<b>1 581 136</b>	<b>387 026</b>	<b>273 805</b>
<b>Totalt antal insatser</b>	<b>438</b>	<b>484</b>	<b>406</b>
varav: Avtal > 15 mnkr	24	15	10
Antal nya insatser	160	202	162



# Översikt över samarbete med regioner

I efterföljande avsnitt redogörs för de viktigaste omvärldsförändringarna och hur internationellt utvecklingssamarbete förändrats, region för region. Utfallet region för region framgår av tabellen. Som framgår har Sida hanterat en ökande samarbetsvolym under de senaste tre åren, från 7,8 mdkr år 1999 till 11,4 mdkr år 2001. Implementeringstakten är hög. Utfallet år 2001 ligger mycket nära utgiftstaket.

En labil och svår miljö har bidragit till att utvecklingssamarbetet med Afrika ej ökat i den takt som förutsetts. Som framgår har expansionen i volym ägt rum utan att antalet insatser ökat, något som varit en uttalad strävan. Länderprofilen är i huvudsak oförändrad. Länder med vilka utvecklingssamarbetets volym ökat 2001 är bland andra Afghanistan, Nepal, Kambodja och Uganda, medan det minskat med Tanzania, Honduras och Nicaragua.

Som framgår av efterföljande avsnitt opererar

utvecklingssamarbetet i en ofta labil miljö med konflikter och kriser som på olika sätt sätter sitt avtryck på utvecklingssamarbetet. Afghanistan, Västbanken-Gaza, Zimbabwe, Balkan och Colombia är bara några exempel på länder/regioner där utvecklingssamarbetet har en intim koppling till händelser som stått högt upp på den internationella dagordningen under det gångna året.

Ett inslag i utvecklingssamarbetet som fått ökad betydelse i flera regioner är de strategier för fattigdomsbekämpning som en växande grupp länder tagit fram inom ramen för det internationella skuldlättnadsinitiativet (HIPC). Dessa strategier är viktiga instrument i strävan att säkerställa nationellt ägarskap, förbättrad givarsamordning samt givetvis för att få till stånd en effektivare politik för att bekämpa fattigdomen. Budgetstöd har blivit en biståndsform som i flera länder kopplas till genomförandet av dessa strategier.

## Översikt över regionerna, kostnader i mnkr, procent av utfall samt antal insatser

	2001			2000			1999			2001	2000	1999
	Utfall	Utfall exkl. förv. kostn.	%	Utfall	Utfall exkl. förv. kostn.	%	Utfall	Utfall exkl. förv. kostn.	%	Antal insatser	Antal insatser	Antal insatser
<b>Internationellt utvecklingssamarbete</b>												
Afrika	3 683	3 515	34	3 757	3 574	38	3 063	2 894	37	2 085	2 177	2 219
Asien	2 523	2 416	24	2 299	2 195	23	1 716	1 616	21	977	1 089	1 066
Latinamerika	1 466	1 407	14	1 547	1 480	16	1 409	1 361	17	500	452	397
Europa	938	908	9	716	690	7	609	583	7	710	759	800
Globalt exkl. årsbidrag FN-organ*	1 954	1 855	20	1 648	1 591	17	1 469	1 364	17	1 309	1 286	1 208
<b>Summa</b>	<b>10 565</b>	<b>10 100</b>	<b>100</b>	<b>9 966</b>	<b>9 529</b>	<b>100</b>	<b>8 266</b>	<b>7 818</b>	<b>100</b>	<b>5 581</b>	<b>5 763</b>	<b>5 690</b>
Årsbidrag FN-organ	1 338	1 338	–	–	–	–	–	–	–	5	–	–
<b>Summa inkl. årsbidrag FN-organ</b>	<b>11 903</b>	<b>11 437</b>	<b>100</b>	<b>9 966</b>	<b>9 529</b>	<b>100</b>	<b>8 266</b>	<b>7 818</b>	<b>100</b>	<b>5 585</b>	<b>5 763</b>	<b>5 690</b>
Totalt antal insatser**										5 476	5 644	5 580

\* Årsbidrag till FN-organ varav 160 mnkr till UNFPA och 1 177,5 till UNDP, Unicef, UNDCP och UNAIDS.

\*\* Visar summan av verkligt antal insatser. En insats kan tillhöra två eller flera verksamhetsgrenar, vilket gör att summan blir högre än det verkliga antalet insatser.

## De tjugo största samarbetsländerna, kostnader i mnkr samt antal insatser

	Utfall			Antal insatser		
	2001	2000	1999	2001	2000	1999
Tanzania	482	580	364	245	246	255
Moçambique	434	423	402	218	199	196
Vietnam	354	339	255	178	228	212
Honduras	307	385	253	107	96	84
Uganda	303	207	167	108	104	91
Bosnien-Hercegovina	296	215	206	130	137	151
Bangladesh	292	292	202	67	85	91
Sydafrika	267	297	335	263	314	335
Nicaragua	230	293	291	138	162	193
Västbanken - Gaza	224	296	202	121	121	123
Afghanistan	211	104	85	84	66	74
Bolivia	207	170	107	22	24	27
Etiopien	202	189	155	130	131	133
Sri Lanka	188	152	115	62	74	60
Kosovo*	177	202	85	78	67	40
Zambia	176	173	119	108	106	109
Kambodja	175	154	62	70	67	69
Nepal	141	11	8	12	13	13
Kenya	140	130	94	63	111	101
Angola	138	157	136	61	50	63
<b>Totalt</b>	<b>4 944</b>	<b>4 770</b>	<b>3 642</b>	<b>2 265</b>	<b>2 401</b>	<b>2 420</b>

\* Förbundsrepubliken Jugoslavien

# Afrika

## ÖVERSIKTLIG REDOVISNING

Utvecklingssamarbetet i Afrika styrs övergripande av regeringens Afrikaskrivelse som sätter partnerskapet i centrum.

Omfattande afrikanska planer med betoning på fattigdomsminskning, konfliktlösning och demokratisk samhällsstyrning presenterades under året. Under OAU:s toppmöte i Lusaka i juli presenterades en sammanslagning av planerna, "New Partnership for Africa's Development" (NEPAD). Sverige gav under våren 2001 stöd till initiativet, vilket också de andra nordiska länderna gjorde. Det är första gången en så omfattande plan tas fram i Afrika, på afrikanskt initiativ och med ett tydligt ägarskap hos de afrikanska ledarna.

Samarbetsländernas fattigdomsstrategier, Poverty Reduction Strategies (PRSP), blir en allt viktigare utgångspunkt för Sidas utvecklingssamarbete. Sida har, inom ramen för Strategic Partnership for Africa (SPA), delfinansierat en studie av institutionaliseringen av PRSP-processen i åtta afrikanska länder. Flera av samarbetsländerna håller på att ta fram fattigdomsstrategier och kommer också snart nå slutpunkten i det utvidgade internationella skuldlättnadsinitiativet, HIPC-2, (Heavily Indebted Poor Countries). Under år 2001 blev Moçambiques PRSP färdig; landet nådde också slutpunkten i HIPC-2, vilket också Tanzania gjorde. Moçambique blev det andra afrikanska landet, Tanzania det tredje, efter Uganda, som nådde slutpunkten. Skuldavskrivningarna frisläpper offentliga resurser som kan användas för att minska fattigdomen. Eftersom flera av länderna har uppnått en hållbar skuldnivå har det svenska stödet till skuldlättnader övergått till budgetstöd.

Utvecklingssamarbetet med Västafrika är på framväxt och inriktas huvudsakligen på Burkina Faso, Mali och Guinea Bissau. Samarbetet är fort-

farande i ett inledande skede, fältnärvaron har ökat under året och ett flertal studier och resor har genomförts för att kartlägga olika områden och förutsättningar för framtida stöd.

I juni 2001 ingicks ett samarbetsavtal mellan Sverige och Norge avseende utvecklingssamarbete med Malawi. Avtalet anger former för kanalisering av svenskt stöd genom Norad. Samarbetet syftar till att underlätta Malawis ansträngningar till givar-samordning liksom till ett effektivt utnyttjande av Sidas och Norads kompetens samt administrations-resurser.

I januari 2001 beslutade den svenska regeringen att dra ned volymen på det svenska utvecklingssamarbetet med Zimbabwe. Allvarliga försämringar hade då ägt rum när det gäller respekt för mänskliga rättigheter och efterlevnad av rättsstatens principer liksom i den ekonomiska politiken. Beslutet innebar en nedskärning med nära hälften av det tidigare biståndet. Samarbetet med den zimbabwiska staten avbröts helt. Det kvarvarande utvecklingssamarbetet är inriktat på att främja en demokratisk samhällsutveckling och respekt för mänskliga rättigheter samt bidra till att hiv/aids-epidemiens utbredning och effekter begränsas. Detta samarbete sker genom enskilda organisationer och FN-organ.

Försoningsprocessen i Rwanda har fördjupats. Under året har lokalval genomförts som bedömts fria och rättvisa. Landet är i slutfasen av utarbetandet av sin fattigdomsstrategi (PRSP). Den positiva utvecklingen har möjliggjort avslutning av humanitära insatser till förmån för mer långsiktigt utvecklingssamarbete. Likaså har fredsavtalet mellan Etiopien och Eritrea möjliggjort återupptaget bistånd.

Under senare år har frågorna om den digitala klyftan lyfts fram i en rad internationella sammanhang. I flera länder pågår mer eller mindre omfattande IT-satsningar; exempelvis kan nämnas Internetstöd till sekundärskolor i Namibia. Stöd ges till



[Bild borttagen]

**Återvändande flyktingar. Fredsavtalet mellan Etiopien och Eritrea har möjliggjort återupptaget svenskt bistånd.**

den ideella organisationen Schoolnet Namibia som förser 500 namibiska skolor med en datastuga. Syftet är att förbättra förutsättningarna för utbildning, informationsinhämtande och medinflytande.

#### **Analys av utfall**

Utvecklingssamarbetets volym ligger kvar på i stort sett samma nivå som år 2000. Vissa förändringar kan dock skönjas i tabellerna. Till Tanzania utbetalades 100 mnkr mindre 2001 jämfört med 2000. Denna förändring beror framför allt på att stödet till ekonomiska reformer inte utbetalades 1999. Under 2000 utbetalades också 1999 års stöd, det vill säga totalt 160 mnkr, 2001 utbetalades planerade 80 mnkr. Stödet till Uganda har ökat med närmare 100 mnkr jämfört med 2000. Hela ökningen relateras till verksamhetsgrenen "infrastruktur, näringsliv, urban utveckling och finansiella system", och bland annat en ökad satsning på finansiella system. Stödet till Namibia hade en topp 2000 och betydligt lägre utbetalningar gjordes 1999 och 2001. Orsaken är en minskning av verksamhetsgrenen infrastruktur med mera under 2000. Under verksamhetsgrenarna kan

bland annat urskiljas en gradvis volymökning inom demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter. Denna ökning är i linje med Sidas aktionsprogram för utvecklingssamarbetet med Afrika. Nedbrutet på länder syns en stor ökning av verksamhetsgrenen i Moçambique, där fokus är på förvaltningsstöd. Vad gäller biståndsformerna framgår en markant ökning av sektorprogramstöd, vilket är i linje med Sidas policy, samt aktionsprogrammet för Afrika. Vad gäller krediter till Afrika så syns en minskande trend på grund av Sidas policy att inte betala ut krediter till länder som enligt HIPC-initiativet har en ohållbar skuldbörda. Antalet insatser över 15 mnkr ökar och antalet nya insatser minskar, i enlighet med viljeinriktningen i strategiska planen.

#### **Sidas analys och problematisering**

Det pågår således en del positiva processer. Samtidigt är problemen många, och dessa påverkar och försvårar utvecklingssamarbetet med kontinenten. Fattigdom, krig, konflikter och hiv/aids är exempel på destabiliserande faktorer för utvecklingen. Ungefär hälften av Afrikas befolkning lever i extrem fat-

[Bild borttagen]

Namibiska skolbarn. Sida stödjer utbyggnaden av datoranvändning i Namibias skolor. Till höger: Mor och barn rensar fisk i Malawisjön. I juni ingick Sverige och

tigdom, eller på mindre än en US-dollar per dag. Ingen annan kontinent hyser en större andel fattiga. Fattigdomen speglar sig också i kapacitets- och resursproblem inom bland annat förvaltningarna. Sida vill ge mest bistånd till den fattigaste kontinenten; samtidigt är förhållandena svåra och handlingsutrymmet därmed begränsat. I detta ligger den stora utmaningen. Utvecklingssamarbetet visar trots allt på goda resultat och förmår spela en viktig roll för att förstärka och stödja reformer och positiva krafter i samarbetsländerna.

Med en accelererande hiv/aids-epidemi försvåras ansträngningarna att minska fattigdomen, för samarbetsländerna såväl som för Sverige och andra givare. Epidemin innebär stora demografiska förändringar. Den förväntade livslängden liksom befolkningstillväxten kommer att sjunka. Befolkningspyramiden riskerar att ändra utseende med en stark minskning av antalet personer i de produktiva åldrarna 15–40 år. Båda dessa faktorer pekar på ökade hinder för att bekämpa fattigdomen. UNDP

räknar generellt med att hiv/aids i Afrika minskar BNP-tillväxten med en procentenhet per år under 15 till 25 år. Effekterna är mest påtagliga på medellång till lång sikt.

Utvecklingen i många länder hindras av interna väpnade konflikter och/eller mellanstatliga krig, vilket förhindrar ett långsiktigt utvecklingssamarbete. Situationen i Zimbabwe har inverkat negativt på bland annat investeringsbenägenheten och därmed på utvecklingsmöjligheterna, också i angränsande länder. Stridigheterna i Angola har fortsatt under året och en majoritet av befolkningen lever under katastrofala förhållanden. Uppskattningsvis en tredjedel av angolaterna är internflyktingar. Av den anledningen har Sida fortsatt att huvudsakligen ge humanitärt stöd.

Säkerhetsläget i stora sjö-regionen har emellertid gradvis förbättrats, även om det fortfarande är lång väg kvar mot ett stabilt läge. Efter Joseph Kabilas maktövertagande har fredssträvandena fått en mer framträdande roll i den konfliktsärgade Demokra-

[Bild borttagen]

Norge ett samarbetsavtal om utvecklingssamarbete med Malawi.

tiska Republiken Kongo. Det svenska biståndet har fortsatt varit inriktat på humanitära insatser för att lindra effekterna av konflikten på civilbefolkningen. Fortsätter strävandena emot en fredlig lösning ger det på sikt möjligheter till mer långsiktigt utvecklingssamarbete. Nya hotbilder kan dock utvecklas i jakten på terrorister och deras nätverk på den afrikanska kontinenten.

Samtidigt gör den politiska reformprocessen i Afrika betydande landvinningar. Militärkupper, auktoritära regimer och enpartisystem ersätts i ökande utsträckning av allmänna val, demokratiska styrelseskick, fungerande parlamentariska församlingar och öppenhet. Övergången är inte problem- eller konfliktfri, men i flera länder har framväxten av ett civilt samhälle ökat medvetenheten om medborgerliga fri- och rättigheter. Utvecklingssamarbetet ger bäst resultat i länder som för en utvecklingsbefrämjande politik, varför den politiska reformprocessen inger hopp också för utvecklingssamarbetet.

## Afrika, kostnader i tkr

De tio största samarbetsländerna	2001	2000	1999
Tanzania	481 573	580 211	363 832
Moçambique	434 239	423 324	401 988
Uganda	302 920	207 461	166 652
Sydafrika	267 360	297 183	334 618
Etiopien	201 742	189 118	155 487
Zambia	175 951	173 034	118 737
Kenya	140 025	129 810	93 797
Angola	137 983	156 660	135 688
Namibia	88 454	192 293	70 644
Rwanda	87 105	132 928	111 852
<b>Delsumma</b>	<b>2 317 354</b>	<b>2 482 024</b>	<b>1 953 295</b>
Övriga länder/regioner	1 197 691	1 091 628	940 762
<b>Summa</b>	<b>3 515 045</b>	<b>3 573 652</b>	<b>2 894 057</b>
Förvaltningskostnader m. m.	168 350	183 578	198 437
<b>Totala kostnader</b>	<b>3 683 395</b>	<b>3 757 230</b>	<b>3 092 494</b>

### Verksamhetsgrenar

Demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter	444 557	426 877	385 477
Sociala sektorer	570 219	498 313	505 242
Infrastruktur, näringsliv, urban utveckling och finansiella system	582 836	766 450	506 873
Naturbruk	335 201	263 888	253 978
Ekonomiska reformer	355 000	430 000	214 927
Forskningssamarbete	278 048	231 493	215 760
Humanitära insatser och konfliktförebyggande	556 949	526 686	456 032
Enskilda organisationer	301 884	348 952	310 831
Övrigt	90 349	80 993	44 936
<b>Summa</b>	<b>3 515 045</b>	<b>3 573 652</b>	<b>2 894 057</b>

### Biståndsform

Projektstöd	1 430 954	1 490 111	1 438 242
Sektorprogramstöd	377 189	217 534	119 886
Personalbistånd inkl. KTS	32 465	81 465	51 427
Internationella kurser	21 186	8 610	23 320
Krediter	97 093	198 202	3 979
Garantier	412	588	2 244
Ekonomiska reformer	355 000	430 000	214 927
Humanitärt bistånd	550 101	519 655	449 900
Forskning	278 048	231 493	215 760
Bidrag till EO	372 597	395 994	374 372
<b>Summa</b>	<b>3 515 045</b>	<b>3 573 652</b>	<b>2 894 057</b>

### Kanaler

Multilaterala organisationer	454 593	520 882	342 712
Svenska organisationer	1 009 625	1 153 301	1 023 153
Samarbetslandets organisationer	1 564 613	1 386 409	1 151 806
Övriga länders organisationer	286 559	344 943	345 196
Internationella enskilda organisationer	199 654	168 117	31 190
<b>Summa</b>	<b>3 515 045</b>	<b>3 573 652</b>	<b>2 894 057</b>

### Fattigdomsbekämpning

Direkt påverkan	617 753	551 723	670 001
Projekt och program med fattiga inbegripna	965 288	931 279	845 907
Indirekt påverkan genom policy och institutioner	967 152	872 558	718 613
Indirekt påverkan genom nationellt stöd	643 136	962 263	420 884

<b>Totalt antal insatser</b>	<b>2 085</b>	<b>2 177</b>	<b>2 219</b>
varav: Avtal > 15 mnkr	201	189	201
Antal nya insatser	607	662	683

# Asien

## ÖVERSIKTLIG REDOVISNING

Den av regeringen 1999 framlagda Asienstrategin utgör en grundval för utvecklingssamarbetet med Asien. Strategin lyfter speciellt fram miljö, mänskliga rättigheter och demokrati samt olika kontaktskapande verksamheter. Fattigdomsaspekter betonas liksom institutions- och kapacitetsuppbyggnad och stöd till politiska och ekonomiska reformer.

I Sydasiens koncentreras samarbetet sedan länge till Bangladesh, Sri Lanka och Indien. Ett omfattande humanitärt bistånd ges dessutom till Afghanistan och ett förslag till landstrategi överlämnades

till regeringen i december. Förslaget söker förena ett humanitärt perspektiv på utvecklingen i landet med ett återuppbyggingsinriktat.

Under 2001 antogs en ny landstrategi för Bangladesh, som förutom en fortsatt betoning av fattigdomsbekämpning genom främst insatser inom hälsovård och undervisning också innehåller en nysatsning på decentralisering och ekonomisk utveckling i Greater Faridpur-området i sydvästra delen av landet. Valet i oktober ledde till regeringsskifte efter en övertygande seger för oppositionspartiet BNP. Huruvida detta innebär en mer stabil politisk situation och ökade möjligheter för en reforminriktad

[Bild borttagen]

Landsbyggsutveckling är en av huvudfrågorna i det långsiktiga samarbetet med Kambodja.

## [Bild borttagen]

**Genom små lån (mikrokrediter) till kvinnor vill Sida stärka kvinnors inflytande i samhällslivet i Bangladesh och samtidigt bidra till fattigdomsbekämpningen i landet.**

politik och därmed nya möjligheter för ett mer institutionsinriktat utvecklingssamarbete är ännu för tidigt att säga.

För Indien antogs redan hösten 2000 nya, kortsiktiga riktlinjer för samarbetet samtidigt som ett nytt strategiarbete initierades. Under 2001 har olika studier tagits fram som underlag för landstrategin och en hypotes för det framtida samarbetet formulerats. Inbördeskriget i Sri Lanka fortsatte, med de restriktioner detta innebär för utvecklingssamarbetet. Den inrikespolitiska krisen ledde till nyval och regeringsskifte i december. Den nya regeringen har antytt en villighet till fredsförhandlingar som möjligen skulle kunna leda till nya, mer positiva förutsättningar för samarbetet.

I Sydostasien dominerar det långsiktiga samarbetet med Vietnam, Laos och Kambodja. En ny landstrategi för Kambodja överlämnades till regeringen i november. Decentralisering och landsbygdsutveckling, grundutbildning samt demokratisk samhällsstyrning kommer att vara de framtida huvudområdena. Ett avtal om 40 mnkr i budget-

stöd ingicks under året och en första utbetalning gjordes i december. Samarbetsavtalen med Vietnam och Laos förlängdes till och med 2003.

I Thailand, Filippinerna och Indonesien fortsatte det till övervägande del kontraktsfinansierade tekniska samarbetet. En ny landstrategi för Filippinerna antogs, vari miljö och demokratiskt styrelsesätt står i centrum. Effekterna på samarbetet av de politiska omvälvningarna i Indonesien och Filippinerna är svåra att specificera, men utbetalningstakten och tillflödet av nya projektidéer har stagnerat. Även i Thailand har det efter regeringsskiftet varit svårt att hitta nya samarbetsprojekt med inriktning på ekonomiska och politiska reformer.

I Nordostasien regleras samarbetet med Kina sedan början av året i en ny femårig landstrategi med fokus på mänskliga rättigheter, jämställdhet och miljö. Även för Mongoliet fastlades i slutet av 2001 en ny landstrategi med inriktning på fattigdomsbekämpning genom stöd till reformprocesser och institutionsutveckling. Avtal har ingåtts om en ny fond via UNDP för fattigdomsbekämpning och en

## [Bild borttagen]

**Affischklistrare i aktion under valet. Demokratiskt styressätt står i centrum för utvecklingssamarbetet med Filippinerna.**

första utbetalning gjordes i slutet av året. Ökade aktiviteter för att stödja fredsprocessen på den koreanska halvön och reformer i norr initierades under året med bland annat ett inledande samarbete avseende utbildning i nationalekonomi med Handelshögskolan i Stockholm som svensk aktör. Även Näringslivets Internationella Råd, NIR, sonderade möjligheterna av ett engagemang i Nordkorea. Svårtsituationen i landet har bestått och humanitära insatser utgör den dominerande delen av det svenska engagemanget i landet.

Mellanöstern präglades under året av de oroligheter, främst i Västbanken och i Gaza, som pågått sedan hösten 2000. Alla försök under året att blåsa liv i fredsprocessen har misslyckats.

Oroligheterna har bland annat inneburit omfattande israeliska avspärrningar av palestinska områden, vilket allvarligt försvårat ekonomiska och sociala aktiviteter. Den palestinska myndighetens möjlighet att verka har ytterligare underminerats av att Israel under hela året hållit inne palestinska tullinkomster.

De ändrade förutsättningarna för det svenska utvecklingssamarbetet gjorde det nödvändigt att låta

pågående arbete med en ny landstrategi för Västbanken-Gaza avse endast ett år. Grundtanken var att pågående långsiktigt bistånd i huvudsak skulle fortsätta med nödvändiga anpassningar, vilket också skett. Sådana är till exempel att stöd till utbyggnad av ett reningsverk lagts i malpåse, att stöd till insatser för barns rättigheter och inom kulturområdet koncentrerats till lokala insatser och att insatser för att främja mänskliga rättigheter inriktats på att följa och rapportera om läget på MR-området. Särskilda åtgärder till följd av situationen är framför allt samsättningskapande insatser samt rent humanitära insatser inom bland annat hälsoområdet.

Den israelisk-palestinska konflikten överskuggade situationen i Mellanöstern och Nordafrika i stort, men även flera andra konflikter kvarstod olösta, bland annat kurdfrågan, situationen i Irak och Västsaharas status. Regionen var fortsatt instabil med många potentiella konflikthanledningar såsom ojämn resursfördelning, vattenbrist, svag ekonomisk utveckling, snabb befolkningstillväxt, svaga demokratier och brister vad gäller respekt för de mänskliga rättigheterna.

Svenskt bistånd till området (förutom till Västbanken-Gaza) är litet, varför behov finns att höja effekten av insatserna. I detta syfte har under året ett arbete, som nu är i sitt slutskede, med att utarbeta Sida-interna regionala riktlinjer pågått. Huvuddelen av utvecklingssamarbetet med regionen har under året gällt kontraktsfinansierat tekniskt samarbete (KTS), u-krediter, internationella kurser, humanitärt bistånd och bistånd genom enskilda organisationer.

### Analys av utfall

Utvecklingssamarbetet med Asien ökade med tio procent från 2000 till 2001. De stora förändringar som slår igenom i tabellerna har främst att göra med dels krediter, dels det humanitära biståndet till Afghanistan.

Den kraftiga ökningen av Nepal-samarbetet förklaras helt av den u-kredit till vattenförsörjningsprojektet Melamchi, som utbetalades under året. Beslutet att under 2001 anslagsbelasta tidigare beslutade, men bokföringsmässigt senarelagda krediter i till exempel Vietnam, Bangladesh och Filippinerna bidrog också till den kraftiga ökningen av såväl verksamhetsgrenen infrastruktur etcetera som bistandsformen krediter. Minskningen för Västbanken-Gaza förklaras på liknande sätt av att en stor biståndskredit till en transmissionslinje i sin helhet utbetalades under 2000. Fördubblingen av Afghanistan-biståndet var en följd av fortsatt torka och hungersnöd, men

framför allt av den omfattande internationella resursmobiliseringen under hösten, vilket för Sidas del bland annat innebar stora omfördelningar mellan delposterna till förmån för humanitära insatser i Afghanistan.

#### Sidas analys

Den ekonomiska situationen i speciellt Sydostasien har påverkats negativt av nedgången i världsekonomin och den minskande efterfrågan på de för ländernas export strategiska IT-produkterna. Återhämtningen efter Asienkrisen riskerar därmed att försenas samtidigt som den fortsatta fattigdomsminskningen försvåras. Nytt eller fortsatt stöd till olika insatser för att lindra krisens verkningar, till exempel Community Recovery Programme i Indonesien och ASEM Trust Fund, kan därför bli nödvändigt. Samtidigt kan olika reforminriktade insatser av KTS-karaktär försenas eller omöjliggöras.

Den osäkra politiska situationen i Mellanöstern gör det svårt att bedöma möjligheterna att genomföra det bistånd som planeras. Behovet av ökade insatser för demokrati och respekt för mänskliga rättigheter är stort i hela området, varför olika vägar kommer att prövas för att genomföra sådana insatser. För Västbanken-Gaza är möjligheten till fortsatt finansiering av den palestinska myndighetens verksamhet ett grundproblem, vilket måste avspeglas i planeringen av svenskt bistånd.

[Bild borttagen]

**Svältsituationen i Nordkorea består och humanitära insatser utgör till stor del det svenska engagemanget i landet.**

## Asien, kostnader i tkr

<b>De tio största samarbetsländerna</b>	<b>2001</b>	<b>2000</b>	<b>1999</b>
Vietnam	354 435	339 020	254 990
Bangladesh	292 350	292 043	201 691
Västbanken-Gaza	223 853	296 315	201 951
Afghanistan	211 190	103 849	84 965
Sri Lanka	187 688	152 080	114 857
Kambodja	174 633	153 791	61 990
Nepal	140 866	11 100	8 494
Laos	122 144	134 646	92 702
Indien	111 368	136 517	107 867
Kina	102 894	97 306	33 641
<b>Delsumma</b>	<b>1 921 421</b>	<b>1 716 666</b>	<b>1 163 147</b>
Övriga länder/regioner	494 314	477 973	452 991
<b>Summa</b>	<b>2 415 735</b>	<b>2 194 639</b>	<b>1 616 138</b>
Förvaltningskostnader m. m.	107 726	103 978	101 868
<b>Totala kostnader</b>	<b>2 523 461</b>	<b>2 298 617</b>	<b>1 718 006</b>
<b>Verksamhetsgrenar</b>			
Demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter	284 029	270 965	224 493
Sociala sektorer	323 595	359 169	285 030
Infrastruktur, näringsliv, urban utveckling och finansiella system	811 948	633 113	354 445
Naturbruk	229 611	230 892	181 322
Ekonomiska reformer	24 000	0	0
Forskningssamarbete	91 165	87 855	80 251
Humanitära insatser och konfliktförebyggande	435 141	365 526	290 149
Enskilda organisationer	192 524	211 142	184 697
Övrigt	23 721	35 977	15 751
<b>Summa</b>	<b>2 415 735</b>	<b>2 194 639</b>	<b>1 616 138</b>
<b>Biståndsform</b>			
Projektstöd	887 493	969 016	793 332
Sektorprogramstöd	84 317	92 600	97 981
Personalbistånd inkl. KTS	92 509	102 970	114 102
Internationella kurser	15 252	10 389	12 757
Krediter	584 419	339 535	512
Garantier	0	0	0
Ekonomiska reformer	24 000	0	0
Humanitärt bistånd	395 860	337 948	275 414
Forskning	91 165	87 855	80 251
Bidrag till EO	240 720	254 327	241 790
<b>Summa</b>	<b>2 415 735</b>	<b>2 194 639</b>	<b>1 616 138</b>
<b>Kanaler</b>			
Multilaterala organisationer	496 246	450 891	249 282
Svenska organisationer	1 220 744	1 080 595	843 302
Samarbetslandets organisationer	480 285	429 737	376 055
Övriga länders organisationer	99 733	112 931	116 654
Internationella enskilda organisationer	118 726	120 485	30 845
<b>Summa</b>	<b>2 415 735</b>	<b>2 194 639</b>	<b>1 616 138</b>
<b>Fattigdomsbekämpning</b>			
Direkt påverkan	633 826	444 121	351 861
Projekt och program med fattiga inbegripna	552 686	622 392	429 313
Indirekt påverkan genom policy och institutioner	492 726	554 134	552 670
Indirekt påverkan genom nationellt stöd	567 605	388 357	133 199
<b>Totalt antal insatser</b>	<b>977</b>	<b>1 089</b>	<b>1 066</b>
varav: Avtal > 15 mnkr	131	119	123
Antal nya insatser	262	328	369

# Latinamerika

## ÖVERSIKTLIG REDOVISNING

Utvecklingssamarbetet med Latinamerika styrs av två regionala strategier, en för Central- och en för Sydamerika. En ny strategi för utvecklingssamarbetet med Centralamerika och Karibien antogs 2001. Prioriterade länder är Guatemala, Honduras och Nicaragua och inom ramen för strategin har särskilda landprogram formulerats och antagits för dessa länder. En gradvis nedtrappning av utvecklingssamarbetet med El Salvador förutses i strategin.

[Bild borttagen]

I Guatemala fortsätter samarbetet att inriktas på att understödja genomförandet av fredsavtalen. Långtifrån alla åtaganden har genomförts enligt tidsplan, men framsteg har gjorts inom områden som rättsväsende, reformering av militärens roll, ökat skatteuttag och alfabetisering – områden som också uppmärksammats i det svenska utvecklingssamarbetet. En ny tidsplan har överenskommit om genomförandet av återstående åtaganden.

I Honduras har ett långsiktigt utvecklingssamarbete etablerats efter en inledande fas av insatser kopplade till orkanen Mitch, som drabbade landet 1998. Beredningar av långsiktiga insatser har inletts under året inom områden som hälsa, undervisning och förvaltning/demokrati. Ett omfattande broprogram har avslutats under året. I Nicaragua har ett osäkert politiskt läge komplicerat förutsättningarna för utvecklingssamarbetet. Delar av samarbetets inriktning har omprövats, bland annat beträffande stöd till institutionsutveckling inom demokratiområdet. Val genomfördes dock i ordnade former i november 2001, trots risk för svåra motsättningar, men det är ännu för tidigt att dra definitiva slutsatser om hur förutsättningarna för utvecklingssamarbetet kommer att påverkas.

El Salvador drabbades av flera svåra jordbävningar i början av året och såväl humanitärt bistånd som stöd till återuppbyggnaden har utgått från Sverige. Detta har inneburit att samarbetet med landet blivit något mer omfattande än förutsett i strategin, vilket kommer att gälla också de kommande två-tre åren.

Prioriterade länder i Sydamerika är Bolivia och Colombia. I Bolivia bedrivs ett långsiktigt samarbete som orienteras mot att underlätta genomförandet av landets fattigdomsstrategi. Ett regeringsskifte har ägt rum, vilket synes ha ökat reformtakten inom en rad svenska samarbetsområden som förvaltning och decentralisering. Vid ett par tillfällen

Stöd till lokal utveckling i Nicaragua ges bl. a. i form av mikrokrediter.



## [Bild borttagen]

**Alfabetisering är ett område som uppmärksammas i det svenska biståndet till Guatemala.**

under året har allvarliga sociala och politiska våldsamheter utbrutit i landet efter protestyttringar från bland annat urbefolkningsgrupper och kokaodlare. En försvagning av ekonomin, med koppling till den argentinska krisen, har givit ytterligare grogrund till dessa motsättningar. Detta har ytterligare understrukit viktiga teman som sedan tidigare haft en plats i utvecklingssamarbetet, såsom diskriminering/uteslutning av ursprungsbefolkningen, ett tillväxtmönster som i otillräcklig grad kommer de fattigaste till del och ett demokratiskt system som behöver konsolideras och ges ett bredare deltagande.

I Colombia fortsätter en väpnad konflikt som skördar många civila offer och undergräver ekonomin. Utvecklingssamarbetet har ökat under året och är entydigt inriktat på insatser av relevans för fredsprocessen. Denna är ännu i ett inledande skede och drabbas av periodvisa bakslag. Sverige har höjt sitt engagemang och sin politiska profil i Colombia, bland annat inom ramen för EU.

### **Analys av utfall**

De samlade utbetalningarna till Latinamerika uppgick till cirka 1,4 mdkr. Bolivia och Colombia är de två länder som haft den starkast växande utbetalningsvolymen det gångna åren. Den särskilda treåriga satsningen som gjordes i Centralamerika efter orkanen Mitch har 2001 som slutår, vilket förklarar minskningen i utbetalningar till länder som Honduras och Nicaragua, samt minskningen av verksamhetsgrenen "humanitära insatser och konfliktförebyggande". Demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter fortsätter att vara den dominerande verksamhetsgrenen. Huvuddelen av insatserna i Guatemala och Colombia är kopplade till fredsprocesserna i dessa länder och har klassificerats som "konfliktförebyggande". Biståndsformen "sektorprogramstöd" har inte vuxit utbetalningsmässigt, vilket dock döljer det faktum att det i samarbetet med ett par länder ändå sker en rörelse i riktning mot mer sektorövergripande och generella biståndsformer. Det totala antalet insatser har min-

[Bild borttagen]

**Fattigdomen är utbredd på många håll i Latinamerika och barnen är de som alltid drabbas värst. Tre av Sveriges viktigaste samarbetsländer på kontinenten – Honduras, Bolivia och Nicaragua – har utarbetat nationella fattigdomsstrategier inom ramen för skuld-**

skat samtidigt som antalet större insatser har ökat, något som också varit en uttalad strävan.

#### **Sidas analys**

Kontinenten som helhet har drabbats av den internationella konjunkturedgången, vars effekter förstärkts av finanskrisen i Argentina och de låga råvarupriserna på bland annat kaffe. Den colombianska väpnade konflikten utgör ett annat oroselement i den regionala ekonomin. Med sämre tider i sikte ökar också risken för sociala och politiska motsättningar, vilket visat sig i tidigare historiska skeden.

Protesterna i Bolivia är ett exempel på detta. I Centralamerika är på motsvarande sätt den växande kriminaliteten ett oroselement. Utvecklingssamarbetet genomförs därför i en labil miljö.

Tre av Sveriges viktigaste samarbetsländer på kontinenten (Honduras, Bolivia, Nicaragua), som också tillhör kontinentens fattigaste, har utarbetat nationella fattigdomsstrategier inom ramen för det internationella skuldlättnadsinitiativet HIPC. Dessa strategier kan komma att utgöra plattform för givar-samordning och skapa bättre förutsättningar för ett fattigdomsinriktat bistånd. De har framtagits i kon-

[Bild borttagen]

**lättnadsinitiativet HIPC. Dessa strategier kan komma att skapa bättre förutsättningar för ett fattigdomsinriktat bistånd.**

sultativa processer med brett deltagande och kan, om de genomförs, innebära att fattigdomsbekämpningen stärks. I den lokala givarsamordningen i länderna har processerna för att ta fram fattigdomsstrategier givits stor uppmärksamhet. Ländernas sårbarhet för naturkatastrofer har illustrerats vid ett flertal tillfällen under året: jordbävning i El Salvador, översvämningar i Bolivia, torka och sedan översvämningar i Centralamerika, orkan på Cuba. Insatser har gjorts av Sida för att bidra till långsiktig återuppbyggnad men det framstår som en fortsatt utmaning att finna vägar att minska sårbarhet.

## Latinamerika, kostnader i tkr

De tio största samarbetsländerna	2001	2000	1999
Honduras	306 990	385 070	253 402
Nicaragua	230 135	292 923	291 391
Bolivia	206 578	170 263	106 646
Guatemala	126 706	121 577	147 151
El Salvador	85 401	72 192	56 103
Colombia	64 055	39 861	34 332
Peru	27 629	33 726	27 843
Chile	23 787	20 147	11 700
Brasilien	20 860	14 287	13 471
Paraguay	14 143	7 546	8 852
<b>Delsumma</b>	<b>1 106 283</b>	<b>1 157 593</b>	<b>950 890</b>
Övriga länder/regioner	300 428	322 214	410 221
<b>Summa</b>	<b>1 406 711</b>	<b>1 479 807</b>	<b>1 361 110</b>
Förvaltningskostnader m. m.	59 664	66 884	68 039
<b>Totala kostnader</b>	<b>1 466 375</b>	<b>1 546 690</b>	<b>1 429 150</b>
<b>Verksamhetsgrenar</b>			
Demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter	345 368	389 713	278 342
Sociala sektorer	165 327	127 441	108 477
Infrastruktur, näringsliv, urban utveckling och finansiella system	152 961	122 582	100 685
Naturbruk	52 370	33 411	36 438
Ekonomiska reformer	120 000	120 000	215 000
Forskningssamarbete	74 205	58 918	47 114
Humanitära insatser och konfliktförebyggande	289 431	422 202	402 210
Enskilda organisationer	178 024	186 690	148 322
Övrigt	29 025	18 850	24 523
<b>Summa</b>	<b>1 406 711</b>	<b>1 479 807</b>	<b>1 361 110</b>
<b>Biståndsform</b>			
Projektstöd	567 394	569 840	465 255
Sektorprogramstöd	26 017	8 346	25 929
Personalbistånd inkl. KTS	45 338	34 893	49 908
Internationella kurser	2 495	2 003	3 882
Krediter	43 532	5 086	141
Garantier	–	–	–
Ekonomiska reformer	120 000	120 000	215 000
Humanitärt bistånd	261 680	391 002	349 868
Forskning	74 205	58 918	47 114
Bidrag till EO	266 050	289 720	204 013
<b>Summa</b>	<b>1 406 711</b>	<b>1 479 807</b>	<b>1 361 110</b>
<b>Kanaler</b>			
Multilaterala organisationer	449 446	393 395	448 404
Svenska organisationer	571 862	698 100	544 385
Samarbetslandets organisationer	273 969	260 782	304 435
Övriga länders organisationer	59 577	94 002	56 864
Internationella enskilda organisationer	51 858	33 528	7 023
<b>Summa</b>	<b>1 406 711</b>	<b>1 479 807</b>	<b>1 361 110</b>
<b>Fattigdomsbekämpning</b>			
Direkt påverkan	261 048	227 723	336 313
Projekt och program med fattiga inbegripna	283 464	253 716	216 554
Indirekt påverkan genom policy och institutioner	491 332	356 127	299 354
Indirekt påverkan genom nationellt stöd	264 540	517 138	381 820
<b>Totalt antal insatser</b>	<b>710</b>	<b>759</b>	<b>800</b>
varav: Avtal > 15 mnkr	71	67	54
Antal nya insatser	199	248	285

# Europa och Centralasien

## ÖVERSIKTLIG REDOVISNING

Utvecklingssamarbetet på Västra Balkan har sina rötter i det humanitära biståndet till f.d. Jugoslavien. Regionen är ett av Sidas snabbast växande arbetsfält, där återuppbyggnadsinsatserna och det alltmer betydande stödet till demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter vuxit snabbast under år 2001. I Jugoslavien, där förutsättningarna för utvecklingssamarbetet förändrats mest under året, har långsiktigt utvecklingssamarbete initierats inom alla Sidas politikområden vid sidan av de humanitära insatserna.

Under 2001 har helt nya strategier beslutats för utvecklingssamarbetet med Kroatien och Albanien – två länder där Sidas arbete präglas av flexibilitet och anpassning till de båda ländernas olika behov. Biståndet utformas utifrån ett konfliktförebyggande synsätt för att främja samexistens mellan folkgrupper, samtidigt som Sida strävar efter att stärka ländernas förmåga att anpassa sig till EU och göra framsteg i SA-processen (Stabiliserings- och associationsavtal).

Processen mot långsiktighet i Sidas bistånd och koncentration på institutionsutveckling och kapacitetshöjande insatser har accentuerats i Västra Bal-

[Bild borttagen]

Genom Svenska Rikspolisstyrelsen utbildar Sida bosniska poliser med olika etnisk bakgrund i bland annat konflikthantering och mänskliga rättigheter.

[Bild borttagen]

**Sarajevo blev symbolen för kriget i Bosnien. Idag byggs staden upp på nytt med stöd från bland annat Sida.**

kan under 2001. Samtidigt fortsätter Sidas stora regionala program som syftar till minoritets- och flyktingåtervändande, mänskliga rättigheter och demokrati. Behovet understryks av att flera biståndsgivare under året lämnat både Bosnien och Kosovo.

Riktlinjer har under året fastställts för samarbetet med de nio staterna i Södra oss, vilka prioriterar kunskapsöverföring till stöd för de demokratiska och ekonomiska reformprocesserna, inklusive insatser rörande mänskliga rättigheter. Samarbetet omfattar också den sociala sektorn och miljöfrågor. Riktlinjerna uppmuntrar projekt av regional karaktär i Kaukasus och Centralasien. Insatser med anknytning till Aralsjön utgör en stor del av det svenska stödet till Centralasien, demokratifrämjande insatser utgör den andra stora delen. Den första

landstrategin för Moldavien antogs av regeringen i juni med fortsatt fokus på demokratisk samhällsstyrning, social sektor och infrastruktur.

Verksamheten beträffande Turkiet har som primärt syfte att påskynda Turkiets EU-integration. Den befinner sig dock ännu i ett inledande skede med fokus på utarbetande av en landstrategi.

#### **Analys av utfall**

Utbetalningarna för Västra Balkan ökade totalt under år 2001 med 51 procent till 809 mnkr (inklusive regionalt stöd). Verksamhetsgrenen demokratisk samhällsstyrning fördubblades, infrastruktur ökade med en tredjedel, medan det humanitära biståndet minskat i regionen. Ökningstakten i utbetalningar per land i Västra Balkan var mycket stor. Utbetalningarna för Albanien mer än tiodubblades,

## Europa, kostnader i tkr

De åtta största samarbetsländerna	2001	2000	1999
Förbundsrepubliken Jugoslavien	346 920	291 343	144 710
varav Kosovo	177 349	201 783	85 153
Bosnien-Hercegovina	296 271	214 974	206 061
Makedonien	59 976	3 186	8 440
Kroatien	59 243	23 054	10 585
Albanien	38 959	3 452	40 137
Moldavien	21 791	19 531	20 011
Georgien	11 892	7 778	14 972
Tadjikistan	10 050	16 220	10 150
<b>Delsumma</b>	<b>845 101</b>	<b>579 538</b>	<b>455 066</b>
Övriga länder/regioner	62 686	110 202	127 691
<b>Summa</b>	<b>907 787</b>	<b>689 740</b>	<b>582 757</b>
Förvaltningskostnader m. m.	30 446	26 186	23 653
<b>Totala kostnader</b>	<b>938 233</b>	<b>715 926</b>	<b>606 411</b>
<b>Verksamhetsgrenar</b>			
Demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter	288 278	147 305	126 857
Sociala sektorer	52 227	36 951	29 232
Infrastruktur, näringsliv, urban utveckling och finansiella system	338 776	209 486	138 157
Naturbruk	42 868	47 352	8 828
Ekonomiska reformer	0	0	0
Forskningssamarbete	0	370	566
Humanitära insatser och konfliktförebyggande	162 103	223 014	257 892
Enskilda organisationer	7 468	15 215	14 648
Övrigt	16 068	10 047	6 578
<b>Summa</b>	<b>907 787</b>	<b>689 740</b>	<b>582 757</b>
<b>Biståndsform</b>			
Projektstöd	250 799	143 670	45 703
Sektorprogramstöd	0	0	18
Personalbistånd inkl. KTS	82 956	73 014	73 335
Internationella kurser	5 421	5 133	5 142
Krediter	28 066	3 054	19 635
Garantier	–	–	–
Ekonomiska reformer	0	0	0
Humanitärt bistånd	162 103	223 014	258 215
Forskning	0	370	566
Bidrag till EO	378 443	241 485	180 144
<b>Summa</b>	<b>907 787</b>	<b>689 740</b>	<b>582 757</b>
<b>Kanaler</b>			
Multilaterala organisationer	170 860	96 921	92 060
Svenska organisationer	472 727	440 891	370 613
Samarbetslandets organisationer	36 407	8 771	2 886
Övriga länders organisationer	61 649	35 877	42 615
Internationella enskilda organisationer	166 145	107 281	74 583
<b>Summa</b>	<b>907 787</b>	<b>689 740</b>	<b>582 757</b>
<b>Fattigdomsbekämpning</b>			
Direkt påverkan	175 342	123 205	68 339
Projekt och program med fattiga inbegripna	57 154	60 965	162 147
Indirekt påverkan genom policy och institutioner	263 723	160 548	167 326
Indirekt påverkan genom nationellt stöd	143 164	125 508	98 565
<b>Totalt antal insatser</b>	<b>500</b>	<b>452</b>	<b>397</b>
varav: Avtal > 15 mnkr	38	29	17
Antal nya insatser	234	194	172

Bosnien-Hercegovina ökade med nästan 38 procent, FRJ/Serbien & Montenegro ökade med 89 procent, FRJ/Kosovo minskade med 13 procent på grund av ett beslutat minskat stöd till infrastruktur, Kroatien ökade med mer än 250 procent, medan utbetalningar för Makedonien ökade med en faktor av 18.

### Sidas analys

Västra Balkan står inför utmaningen att återuppbyggas efter en krigssituation. Samtidigt genomförs en omvandling till demokrati och marknadsekonomi. Under 2001 har förutsättningarna för utvecklingssamarbete varierat kraftigt mellan länderna. Kroatien och Jugoslavien har nu potential för en snabb utveckling medan Bosnien och Kosovo ännu inte har tillräcklig politisk stabilitet. Säkerhetsläget i Makedonien är instabilt medan det i Albanien verkar lovande, om än med start från en i Europa mycket låg nivå. Sammantaget visar denna splittrade bild på vikten av stor flexibilitet och fördelen med att enkelt kunna flytta anslagsmedel mellan länderna beroende på var förutsättningarna är bäst.

Faktorerna som påverkat samarbetet med Västra Balkan under 2001 är många. Det finns ännu inte någon stabil fred i området. Det internationella samfundet finns på plats genom FN-administration och Nato-styrkor i Kosovo och Bosnien-Hercegovina. Givarsamordningen försvåras av starka politiska intressen, vilket bland annat resulterat i att upp till 400 internationella aktörer är aktiva i varje land. Därtill försvåras processen av att ländernas egna regeringar är svaga och saknar demokratiska förebilder. De etniska motsättningarna inom länderna och till viss del mellan länderna är fortsatt starka, vilket komplicerar Sidas arbete och försämrar ländernas ekonomiska utveckling. Situationen i Makedonien har under året varit mycket nära att leda till ännu ett inbördeskrig, vilket också bromsat upp tempot i utvecklingssamarbetet.

Reformarbetet i Moldavien går långsamt, vilket negativt påverkar både förutsättningarna för ekonomisk utveckling och möjligheterna att vinna internationellt stöd för åtgärder mot den tunga skuldbördan. Sida har under året etablerat sig som långsiktig givare på plats i Chisinau.

Liksom på Balkan har Sida fattat beslut om insatser mot kvinnohandel i Moldavien och Kazakstan, ett växande problem på grund av fattigdomen.

Politikområde  
"Samarbete med  
Central- och Östeuropa"  
2001

# Samarbete med Central- och Östeuropa

## ALLMÄNT OM VERKSAMHETEN

Under året har riksdagen antagit en ny proposition (2000/01:119) för samarbetet med Central- och Östeuropa. Propositionen anger att samarbetet med kandidatländerna förutses pågå till dess att länderna är medlemmar i EU. Sida har, enligt uppdrag, under året arbetat med att ta fram nya landstrategier för Estland, Lettland, Litauen, Ryssland, Ukraina och Vitryssland.

Anslagsutnyttjandet har varit högt under året. Det totala utfallet på anslaget för Samarbete med Central- och Östeuropa genom Sida hamnade strax under utbetalningstaket. De utgående reservationerna minskade något, men betydande reservationer kvarstår.

Tillväxten har både i Ryssland, Ukraina och de baltiska länderna varit hög, med låg inflation och något sjunkande arbetslöshet. Ryssland karaktäriseras för närvarande av politisk stabilitet. En rad politiska och ekonomiska reformer har genomförts, bland annat en ny jordabalk. Reformerna pågår också inom det sociala området. Sida har under 2001 arbetat mer än tidigare på federal nivå för att få större genomslag för de resultat som tidigare uppnått i projekt på regionnivå.

Omfattande strukturella reformer har även påbörjats i Ukraina, även om takten är något lägre än i Ryssland. Valet i Vitryssland hösten 2001 ledde till att regimen befäste sin ställning. Landet har växande ekonomiska bekymmer på grund av uteblivna reformer. Relationerna till EU är problematiska. Detsamma kan sägas om läget för demokrati och mänskliga rättigheter. Sida har arbetat med det civila samhället samt inom vissa sektorer med myndigheterna, speciellt på lokal nivå.

För Ryssland och Ukraina är EU-kandidatur inte aktuell. Ett närmande till EU är emellertid ett ömsesidigt mål. Sidas insatser fungerar genomgående – i större eller mindre omfattning – som ett stöd till ett sådant närmande.

EU-integrationsarbetet fortskrider i kandidatländerna främst genom de särskilda förmedlemsskapsinstrumenten, Phare, ISPA och Sapard. I EU:s översynsrapporter, som presenterades i mitten av november, bekräftades betydande framsteg i anpassningsarbetet och att man nu befinner sig i en slutfas. De mest avancerade kandidatländerna förväntas avsluta förhandlingarna i slutet av 2002 och därmed kunna bli medlemmar 2004 som planerat. Fortfarande återstår att förhandla om besvärliga områden som konkurrens-, transport-, energi-, rätts- och inrikesfrågor. Behovet att förbättra den administrativa kapaciteten kvarstår som ett viktigt område och förslag finns från kommissionen om att twinning mellan myndigheter skulle kunna fortsätta mellan medlemsländer även efter att anslutningsprocessen avslutats för att säkra ett bättre genomförande av EU:s regelverk.

Sidas *bilaterala stöd* utgör ett viktigt komplement till förmedlemsskapsstöden vid genomförandet av *acquis communautaire* (EU:s regelverk som sammanbinder staterna) och är på de flesta områden direkt relaterade till National Programme for Adoption of the Acquis (NPAA), som innehåller kandidatlandets prioriteringar i anpassningsarbetet.

Under hösten lades förslag fram till nya landstrategier för de tre baltiska länderna. De är resultatet av bland annat en omfattande dialogprocess mellan Sida och berörda svenska aktörer, som på ett tidigt stadium beretts tillfälle att medverka i arbetet. På flera områden börjar en övergång till



ett mer reguljärt grannlandssamarbete skönjas. Det gäller framför allt på förvaltningsområdet. En del samarbeten övergår i EU-finansiering, Phare Twinning, och på vissa områden har man kommit så långt i institutionsuppbyggandet att nästa steg är ett inlemmande i nordiska och internationella nätverk.

Andra områden, som regional och lokal utveckling, har inte kommit lika långt i övergången. Dels är behoven fortfarande stora när det gäller att stärka den lokala och regionala nivån, dels upplevs EU-finansiering i vissa fall som svåråtkomlig. En avmattning i efterfrågan börjar märkas på områden där samarbetet pågått under lång tid, men också på grund av bristande administrativ kapacitet i samarbetsländerna och stora fonder från EU. Takten i det bilaterala samarbetet påverkas och prognostisering av utbetalningar försvåras. Omfattningen på samarbetet mätt som nya beslut har trots detta legat på ungefär samma nivå som förra året.

Sida har sedan början av året övertagit hela ansvaret från UD som "National Contact Point" gentemot EU-kommissionen för Twinning och Taix-instrumenten. Riktlinjer för Sidas stödfunktion har tagits fram. Sidas roll är att finansiera förberedelsearbetet och ge metodstöd till svenska myndigheter som medverkar.

I Estland, Lettland och Litauen fortsätter den reforminriktade politiken i syfte att uppnå EU-medlemskap. Lettland har den snabbast växande ekonomin, inte bara bland kandidatländerna utan i hela Europa. I både Lettland och Litauen skiftar dock arbetslösheten kraftigt regionalt och mellan

olika grupper. De ekonomiska och sociala skillnaderna är stora. I vissa områden är den registrerade arbetslösheten närmare trettio procent. Samarbetet inom arbetsmarknadsområdet och samarbetet på lokal och regional nivå har därför varit av fortsatt stor betydelse under året.

Under våren vittrade åter regeringssamarbetet i Litauen sönder, vilket banade väg för en majoritetsregering bestående av socialdemokrater och socialliberaler. Regeringsskiftet har emellertid inte i någon större grad påverkat samarbetet.

I Polen finns problem med en minskad fart i EU-anpassningen, en osäker utveckling av den ekonomiska situationen samt en stigande arbetslöshet.

Utfasningen av Sidas utvecklingssamarbete med Polen har fortsatt under året med stöd av tidigare riktlinjer. Antalet projekt minskar och endast ett fåtal nya insatser har beslutats under året förutom insatser via Östersjömiljarden.

#### UTVÄRDERINGAR, KAPACITETSSTUDIER OCH SYSTEMREVISIONER

Totalt planerades att femton utvärderingar skulle genomföras under 2001. Av dessa har tolv påbörjats, varav tio har slutförts. Tre utvärderingar har senarelagts och kommer att initieras under 2002. En planerad utvärdering har omdefinierats som uppföljning och har därför inte publicerats i Sidas utvärderingsserie. Två systemrevisioner, sex redovisningsrevisioner och en kapacitetsstudie har genomförts.

#### Översikt över samarbete med Central- och Östeuropa, kostnader i mnkr, procent av utfall samt antal insatser

	2001			2000			1999			2001	2000	1999
	Utfall	Utfall exkl. förv. kostn.	%	Utfall	Utfall exkl. förv. kostn.	%	Utfall	Utfall exkl. förv. kostn.	%	Antal insatser	Antal insatser	Antal insatser
<b>Internationellt utvecklingssamarbete</b>												
Säkerhetsfrämjande stöd	28	28	4	10	10	2	10	10	2	64	47	23
Demokrati	106	106	16	128	128	19	121	121	22	198	220	193
Socialt hållbar ekonomisk omvandling	334	334	51	345	345	53	261	261	46	569	596	595
Miljömässigt hållbar utveckling	181	181	28	174	174	26	170	170	30	202	215	221
<b>Summa</b>	<b>648</b>	<b>648</b>	<b>100</b>	<b>657</b>	<b>657</b>	<b>100</b>	<b>561</b>	<b>561</b>	<b>100</b>	<b>1 033</b>	<b>1 078</b>	<b>1 032</b>
Totalt antal insatser*										1 021	1 064	1 021

\*Visar summan av verkligt antal insatser. En insats kan tillhöra två eller flera verksamhetsgrenar, vilket gör att summan blir högre än det verkliga antalet insatser på raderna ovan.

**Samarbete med Central- och Östeuropa, åtaganden per land och delpost 1999–2001, tkr**

Land	Kunskapsöverföring och ekonomiskt samarbete	Miljö	Stöd genom enskilda organisationer	Säkerhets- främjande insatser	Övriga anslag	Totalt
<b>Estland</b>						
2001	12 391	23 981	6 506	2 534	0	45 412
2000	12 931	12 325	4 779	1 376	0	31 413
1999	15 219	837	6 650	3 613	0	26 319
<b>Lettland</b>						
2001	10 437	12 065	6 237	3 155	2 014	33 908
2000	3 876	16 024	6 125	4 860	2 127	33 012
1999	22 401	16 125	7 434	6 930	451	53 341
<b>Litauen</b>						
2001	16 773	5 184	4 743	640	5 854	33 194
2000	36 682	21 429	5 075	1 963	150	65 299
1999	17 496	10 607	4 944	210	0	33 257
<b>Baltikum, regionalt</b>						
2001	23 270	12 000	3 119	3 864	0	42 254
2000	17 002	0	4 715	2 609	0	24 326
1999	12 833	950	0	9 755	0	23 537
<b>Polen</b>						
2001	3 547	0	4 403	0	8 353	16 303
2000	4 523	165	4 299	0	0	8 986
1999	931	54 504	5 738	0	24 095	85 268
<b>Ryssland</b>						
2001	145 119	143 388	15 134	13 896	4 055	321 592
2000	87 863	31 756	14 269	2 202	22 617	158 707
1999	166 593	137 385	11 867	701	25 750	342 296
<i>varav Barentsregionen</i>						
2001	29 779	47	0	3 062	3 163	36 051
2000	12 011	1 131	-2	313	100	13 554
1999	30 793	3 436	0	233	24 000	58 462
<b>Ukraina</b>						
2001	61 405	74	1 229	4 722	600	68 030
2000	13 305	12 791	1 542	0	0	27 638
1999	47 919	9 392	592	0	0	57 903
<b>Vitryssland</b>						
2001	12 914	0	1 071	0	0	13 985
2000	17 493	0	800	113	0	18 406
1999	7 646	84	1 099	0	0	8 829
<b>Övriga länder</b>						
2001	3 035	0	6 866	0	0	9 901
2000	1 684	0	6 198	0	0	7 883
1999	3 340	0	0	3 555	0	6 895
<b>Regionala insatser</b>						
2001	104 893	10 928	12 188	7 468	5 991	141 468
2000	119 295	16 750	28 170	101	22 859	187 175
1999	138 867	16 126	38 592	14 640	751	208 976
<b>Totalt</b>						
2001	393 784	207 620	61 496	36 280	26 867	726 047
2000	314 654	111 241	75 973	13 225	47 753	562 846
1999	433 244	246 012	80 470	35 848	51 047	846 621

**Samarbete med Central- och Östeuropa, åtaganden per land och verksamhetsgren 1999–2001, tkr**

Land	Säkerhets- främjande stöd	Demokrati	Socialt hållbar ekonomisk omvandling						Miljömäss. hållbar utveckling	Totalt
			Näringsliv	Sociala sektorer	Infra- struktur	Fysisk planering	Övrig förvaltning	Övrigt		
Estland										
2001	2 534	8 111	1 664	8 613	0	0	320	190	23 981	45 412
2000	1 376	7 064	4 474	3 804	0	0	418	1 962	12 314	31 413
1999	3 613	11 106	162	1 611	52	799	8 140	0	837	26 319
Lettland										
2001	3 155	5 850	4 400	5 077	628		65	659	14 074	33 908
2000	4 860	5 752	2 205	883	0	0	0	1 246	18 066	33 012
1999	6 930	9 378	1 250	12 575	1 502	4 134	1 527	0	16 045	53 341
Litauen										
2001	640	9 864	5 290	5 879		700	87	279	10 454	33 194
2000	1 963	4 968	5 578	33 560	390	5 047	0	1 165	12 628	65 299
1999	210	12 271	2 600	9 242	277	0	209	41	8 407	33 257
Baltikum, regionalt										
2001	3 864	23 325	2 383	262				90	12 330	42 254
2000	2 609	3 349	2 333	13 266	0	0	138	2 632	0	24 326
1999	9 755	6 066	330	0	0	0	6 437	0	950	23 537
Polen										
2001	0	2 740	2 684	584					10 295	16 303
2000	0	328	1 521	1 568	0	0	1 943	2 645	981	8 986
1999	0	5 738	262	1 294	0	0	138	795	77 041	85 268
Ryssland										
2001	13 896	44 273	45 326	49 779	4 536	2 587	3 783	8 923	148 489	321 592
2000	2 202	29 145	39 050	26 189	4 070	218	126	6 292	51 415	158 707
1999	701	24 949	26 980	35 874	7 211	59 841	23 520	96	163 123	342 296
varav Barentsregionen										
2001	3 062	7 956	2 585	5 250			5 554	6 134	5 510	36 051
2000	313	2 710	3 645	2 234	0	218	0	0	4 433	13 554
1999	233	6 351	3 476	12 666	0	5 965	2 335	0	27 436	58 462
Ukraina										
2001	4 722	35 051	22 317	866					5 074	68 030
2000	0	2 083	7 745	600	0	0	102	400	16 708	27 638
1999	0	5 864	3 699	4 375	0	15 426	24 031	116	4 392	57 903
Vitryssland										
2001	0	7 321	263	5 937				347	117	13 985
2000	113	17 685	0	154	0	0	0	455	-2	18 406
1999	0	6 215	0	0	0	2 200	330	0	84	8 829
Övriga länder										
2001	0	5 185	1 773	1 871	150		170	438	315	9 901
2000	0	1 767	2 168	1 649	0	0	63	1 763	473	7 883
1999	3 555	0	0	0	0	0	3 340	0	0	6 895
Regionala insatser										
2001	7 468	24 471	2 126	49 690		770	50	44 837	12 056	141 468
2000	101	52 508	16 798	43 770	0	900	1 443	53 719	17 936	187 175
1999	14 640	77 519	12 842	36 980	0	44 145	1 260	19 687	1 903	208 976
Totalt										
2001	36 280	166 191	88 226	128 558	5 314	4 057	4 475	55 765	237 185	726 049
2000	13 225	124 650	81 873	125 442	4 460	6 164	4 233	72 281	130 519	562 846
1999	35 848	162 660	48 126	101 951	9 042	126 544	68 933	20 734	272 784	846 621

# Säkerhetsfrämjande stöd

**Målen för verksamhetsgrenen är att främja den gemensamma säkerheten i Östersjöregionen, stödja uppbyggnaden av de baltiska ländernas försvarsstrukturer, bygga upp relationer mellan institutioner i Sverige och samarbetsländerna samt främja insatser för icke-spridning av nukleärt material i Östeuropa.**

## ALLMÄNT

Sida har ansvar för de civila delarna av det säkerhetsfrämjande stödet, som omfattar asyl och migration, tull och gränskontroll, icke-spridning och kärnämneskontroll samt olycks- och katastrofberedskap.

### Analys av utfall

Utfallet för det säkerhetsfrämjande stödet har ökat såväl för de baltiska länderna som totalt. Utfallet har nästan fördubblats vad gäller de baltiska länderna och Polen, men totalt rör det sig om en tre-faldig ökning. Här ser vi en klar trendförskjutning österut. Ryssland är för första gången större än något av de baltiska länderna inom säkerhetsfrämjande insatser.

### Analys i förhållande till målet

Under året har initiativ tagits för att återuppliva samarbetet med länderna i forna Sovjetunionen, bland annat när det gäller migration. Intresset för gränsfrågorna flyttas österut i takt med att kandidatländerna närmar sig EU-anslutning. Kaliningrad innehar en särställning med anledning av sitt geografiska läge. Ansträngningar sker att söka inlemma Kaliningrad i det regionala samarbetet runt Östersjön, bland annat på sjösäkerhetsområdet. Insatser inom icke-spridning spänner över ett vidare geografiskt fält och inkluderar även stater i Centralasien och Kaukasus. Räddningstjänstsamarbetet i Baltikum har nu nått relativt långt mot en övergång till ett normalt grannlandssamarbete.

Det svenska egenintresset av ett säkert och stabilt Östersjöområde är till stor del styrande för insatserna. Förutom att de berörda myndigheternas samarbete över gränserna bidrar till att främja den gemensamma säkerheten på olika sätt, kan även själva relationsbyggandet mellan länderna i närområdet utgöra en förtroendeskapande och därmed säkerhetsfrämjande aktivitet.

### Utvärderingar, kapacitetsstudier och systemrevisioner

Under året har inga utvärderingar eller kapacitetsstudier företagits inom området för det säkerhetsfrämjande stödet, eftersom verksamheten kom igång relativt nyligen.

En systemrevision av Rikspolisstyrelsen syftade till att bedöma om Internationella Sekretariatets organisation och resursavsättning är effektiv och om Rikspolisstyrelsens interna styr- och kontrollsystem garanterar kvalitet och säkerhet vad gäller Sida-finansierade projekt. Enligt ett utkast till revisionsrapport finns adekvat administration, kompetens och rutiner inom Rikspolisstyrelsen för att kunna gå vidare mot ett mer programinriktat samarbete.

### EU-koppling

EU-anpassningen är en starkt drivande faktor i reformarbetet i de baltiska länderna. Detta återspeglas även inom det säkerhetsfrämjande samarbetet, om än i varierande grad. För vissa områden som migration, gränskontroll och tullsamarbete är EU-anpassningen ett övergripande mål, som till stor del styr det bilaterala samarbetet. Vissa bilaterala

insatser har också utgjort en grund för fortsatt EU-finansierat samarbete. I Lettland har till exempel det bilaterala tullsamarbetet delvis fortgått inom ramen för ett EU-twinningprojekt, med Generaltullstyrelsen som huvudgenomförare. Inom andra samarbetsområden, som kärnämneskontroll, sjösäkerhet och räddningstjänst, har inte EU-anpassningen fått en lika framträdande roll i det bilaterala samarbetet. Detta dels på grund av att verksamheten inte i lika hög grad regleras av EU-aquis (EU:s samlade regelverk som sammanbinder staterna), dels för att insatser finansieras av EU och därigenom inte behöver bilateralt stöd.

Som exempel kan nämnas att Sjöfartsverket har genomförandeansvar för ett EU-finansierat twinningsamarbete som avser sjösäkerhet i Litauen.

#### Jämställdhet

Jämställdhetsfrågorna har liksom föregående år inte fått genomslag inom det säkerhetsfrämjande stödet. Diskussioner har dock förts mellan Sida och Rikspolisstyrelsen (RPS) om ett genderperspektiv i polisinsatserna. RPS söker också i största möjliga utsträckning tillse att svenska kvinnliga poliser deltar som experter i projekten.

#### Exempel

Inom migrationsområdet har ett (informellt) nätverk mellan kandidatländerna Polen och Litauen och länder vid EU:s framtida yttre gräns, Ukraina och Vitryssland, inrättats i syfte att på ett bättre sätt hantera flyktingströmmar i området.

Sida har finansierat Kärnkraftsinspektionens samarbete för inrättandet av nationella redovisnings- och kontrollsystem för kärnämneskontroll, så kallat statssystem, vilket resulterat i att Lettland, Litauen, Ukraina och Kazakstan nu har system som tillfredsställer IAEA. Därtill har de baltiska länderna börjat inrätta nationella strukturer för bekämpning av nukleär smuggling, som involverar alla relevanta aktörer, från gränspersonal till kärnsäkerhetsmyndigheter.

Samarbete med Central- och Östeuropa

### Säkerhetsfrämjande stöd, kostnader i tkr

De sju största samarbetsländerna	2001	2000	1999
Ryssland	6 441	3	0
varav Barentsområdet	127	0	0
Lettland	5 594	3 224	0
Ukraina	1 700	0	0
Estland	1 416	1 633	0
Litauen	1 059	315	0
Vitryssland	12	217	1
–	–	–	–
<b>Delsumma</b>	<b>16 222</b>	<b>5 392</b>	<b>1</b>
Övriga länder/regioner	11 651	4 605	9 886
<b>Summa</b>	<b>27 873</b>	<b>9 997</b>	<b>9 886</b>
Förvaltningskostnader m. m.	–	–	–
<b>Totala kostnader</b>	<b>27 873</b>	<b>9 997</b>	<b>9 886</b>
<b>Biståndsform</b>			
Projektstöd	0	0	0
Sektorprogramstöd	–	–	–
Personalbistånd inkl. KTS	27 873	9 997	9 886
Internationella kurser	–	–	–
Krediter	–	–	–
Garantier	–	–	–
Ekonomiska reformer	–	–	–
Humanitärt bistånd	–	–	–
Forskning	–	–	–
Bidrag till EO	–	–	–
<b>Summa</b>	<b>27 873</b>	<b>9 997</b>	<b>9 886</b>
<b>Kanaler</b>			
Multilaterala organisationer	–	–	–
Svenska organisationer	21 875	9 997	9 886
Samarbetslandets organisationer	5 999	0	0
Övriga länders organisationer	–	–	–
Internationella enskilda organisationer	–	–	–
<b>Summa</b>	<b>27 873</b>	<b>9 997</b>	<b>9 886</b>
<b>Totalt antal insatser</b>	<b>64</b>	<b>47</b>	<b>23</b>
varav: Avtal > 15 mnkr	0	0	0
Antal nya insatser	20	24	23

[Bild borttagen]

Fri press är viktig i strävan mot demokrati. Sida stöder utbildningen av journalister i Öst. Oberoende media kan också få lån till investeringar.

# Demokrati

**Verksamhetsgrenen omfattar bland annat utveckling av det civila samhället, uppbyggnad av lokalt självstyre, utveckling av rättssektorn och utbildning av journalister. Målet för verksamhetsgrenen är att stödja en demokratisk utveckling och förstärkt respekt för och efterlevnad av de mänskliga rättigheterna samt genom stöd till enskilda organisationer främja utvecklingen av ett livskraftigt och demokratiskt civilt samhälle och stärka de lokala samarbetsorganisationerna i regionen.**

## ALLMÄNT

Verksamheten inom demokratiområdet i Ryssland, Ukraina och Vitryssland under 2001 skiljer sig inte väsentligt från verksamheten året innan. I huvudsak rör det sig om fortsättning av tidigare projekt avseende stöd till massmedia och lokalt självstyre.

Inom lokalt självstyre var 2001 ett mellanår. En etapp av stödet till kommunförbunden i Karelen och Kaliningrad avslutades under våren och planering för en fortsättning påbörjades. I Ukraina antog äntligen parlamentet en lag som möjliggör en försöksverksamhet inom lokalt självstyre. Efter mer än ett års väntan kunde svenska och ukrainska partners sätta igång med ett pilotprojekt.

Samarbetet med enskilda organisationer var framför allt omfattande i Vitryssland, som hade tillgång till en särskild tilldelning av medel förvalta- de av Forum Syd. Verksamheten har varit framgångsrik, vilket var speciellt viktigt i ett land där många andra möjligheter till stöd var blockerade.

I de baltiska länderna fortsätter utvecklingen och fördjupningen av demokratiska och rättsliga institutioner.

## Analys av utfall

Demokratistödet till de prioriterade kandidatländerna ligger kvar på ungefär samma nivå som förra

året, drygt tio mnkr. Demokratiinsatserna i Ryssland och Ukraina 2001 ligger på i stort sett samma nivå som under år 2000. För Vitryssland är årssiffrorna mycket ojämna, med ett mycket högt värde för år 2000. Det beror på en stor utbetalning år 2000 till Forum Syd, som ansvarat för ett stöd till verksamheten för enskilda organisationer.

## Analys i förhållande till målet

I förhandlingarna om EU-medlemskap bedöms alla tre baltiska länder ha uppnått en institutionell stabilitet som garanterar demokrati, rättsäkerhet och respekt för mänskliga rättigheter samt respekt för och skydd av minoriteter. Sidas pågående och nya insatser på rättsområdet är direkt inriktade på att fördjupa och konsolidera demokratin och därigenom bidra till EU-anpassning.

Stödet till demokrati i de baltiska länderna har liksom tidigare år omfattat lokal och regional nivå, rättsområdet och enskilda organisationer. Stödet till lokal och regional nivå utgörs av samarbete mellan länsstyrelser, kommuner och landsting. Omfattningen har varit på ungefär samma nivå som tidigare. Det fördjupade vänortssamarbetet mellan kommuner i Sverige och andra länder är unikt i ett internationellt perspektiv. Det visar bland annat den utvärdering som Sida låtit göra av samarbetet. Uppbyggnaden av en fungerande lokal och regio-

## [Bild borttagen]

**I Vitryssland är yttrandefriheten kraftigt inskränkt. Som en protesthandling låter en ung poet sina läppar sys ihop. Sida stöder en demokratisk utveckling och respekt för de mänskliga rättigheterna genom samarbete med enskilda organisationer i Vitryssland.**

nal förvaltning i de baltiska länderna är en förutsättning för att decentralisera makt och resurser. Mycket återstår ännu innan denna nått en tillräcklig självständighet för att hantera regionalpolitiska frågor och minska de stora regionala skillnader som föreligger i alla tre baltiska länderna.

Sida bedömer att en fruktbar dialog inletts med de svenska länsstyrelserna, bland annat i anslutning till utvärderingen av samarbetet i de baltiska länderna. Nya samverkansformer är därvid under utveckling.

Inget av de baltiska länderna har ännu stängt kapitel 24, som behandlar rätts- och inrikesfrågor. Inom rättsområdet har samarbetet med de baltiska länderna under året vidareutvecklats mot att omfatta färre och större insatser. Samarbetet på rättsområdet är av stor vikt för utvecklingen och fördjupningen av demokratiska och rättsliga institutioner i de baltiska länderna. Insatser på rättsområdet är direkt kopplade till EU-integrationen och under året har överlänknings till EU-finansiering ökat genom tre nya twinning-projekt, två i Lettland och ett i Litauen.

### **Utvärderingar, kapacitetsstudier och systemrevisioner**

Sidas stöd till utveckling av lokalt självstyre i flera ryska regioner (Kaliningrad, Karelen och Novgorod) samt ett samarbete med Ryska kommunkongressen i Moskva, 1995–2000, har utvärderats. Utvärderingen konstaterade att det svenska stödet till stor del varit positivt och i vissa fall betydelsefullt för olika aspekter av utvecklingen av lokalt självstyre i de aktuella regionerna. Man rekommenderade bland annat tydligare mål för Sveriges stöd inom området, bättre projektförberedelser och planering samt information och spridning av resultat såväl inom Sverige som i Ryssland. Vidare ansågs att insatserna på jämställdhetsområdet varit otillräckliga och att jämställdhet i högre grad borde integreras i samtliga insatser.

Forum Syd koordinerade ett program i Vitryssland för samarbete mellan svenska och vitryska enskilda organisationer. Stödet gick till övervägande del till organisationer som arbetar med frågor som rör demokrati, mänskliga rättigheter och socialt arbete. Under perioden 1998–2000 initierades omkring hundra samarbeten. En utvärdering kon-



staterade att stödet varit relevant för de vitryska organisationerna, främst när det gäller deras förmåga att arbeta målinriktat och långsiktigt.

Utvärdering av Domstolsverkets projekt i Estland och Litauen har gjorts under 2001. Utvärderingen visar att det litauiska ägarskapet i projektet varit mycket starkt och att den litauiska parten är mycket nöjd med resultaten. Ägarskapet har även inneburit att projektresultaten fått ett tydligt genomslag i reformeringen av den litauiska domstolsadministrationen. Utvärderaren bedömer vidare att insatserna haft hög relevans med avseende på EU-integrationsprocessen och Litauens National Programme for Adoption of the Acquis.

Enligt utvärderingen har ägarskapet för projektet varit svagt på estnisk sida trots att de planerade insatserna bedöms som mycket relevanta och direkt riktade mot akuta EU-anpassningsproblem. Esterna har uttryckt missnöje med sin svenska samarbetspart. I praktiken har inget av projektets ursprungliga mål uppnåtts. Diskussioner har inletts om hur samarbetet kan omorganiseras för att uppnå önskade resultat.

Utvärdering har skett av programmen för fördjupat vänorts- och länsstyrelsesamarbete med de baltiska länderna, Ryssland, Ukraina och Polen. Utvärderingen visar att programmen internationellt sett är unika och fortsatt relevanta. De enskilda projekten har varit viktiga för att utveckla kapacite-

ten på den lokala och regionala nivån. Utvärderingen rekommenderar ett fortsatt stöd, med ökat fokus på den sociala sektorn och utbildningsområdet. Även jämställdhetsmålet kan uppfyllas bättre. Utrymme för förbättringar finns bland annat vad avser erfarenhetsutbyte och spridning av resultat både mellan aktörer i Sverige och i samarbetsländerna.

#### EU-koppling

Rättssamarbetet har stor relevans för kandidatländernas EU-integration. I medlemskapsförhandlingarna under kapitel 24 är det av stor vikt att alla delar i rättskedjan omfattas av långsiktiga reformstrategier. Regeringsavtalen med de baltiska länderna avseende samarbete på rättsområdet löpte ut vid årets slut. Förberedelser för nya regeringsavtal pågår. Samtidigt täcks en allt större del av rättsområdet av projekt inom ramen för EU:s program för partnersamverkan. Fortsatta bilaterala insatser kommer därför att vara kompletterande.

Under året har Sida i rättssamarbetet med de baltiska länderna verkat för ett ökat deltagande i multilaterala projekt. Detta har medfört att de rättsvårdande myndigheterna i allt större utsträckning engagerat sig i Phare-twinning. Under året har samtliga rättskedjans myndigheter i samverkan vunnit ett stort EU-finansierat projekt angående bekämpning av organiserad brottslighet i Lettland. Rikspolisstyrelsen kommer att bli huvudansvarig. Domstolsverket medverkar i ett annat EU-samarbete. Denna typ av medverkan i EU-finansierade projekt är ett viktigt led i utfasningen av det bilaterala stödet och överlänkning till annan finansiering.

#### Jämställdhet

Sida deltog i den internationella kvinnokonferensen i Vilnius som hölls i juni 2001. Viktiga frågor i samarbetet och nya Sida-finansierade insatser kunde

#### Demokrati: Stöd genom enskilda organisationer, utbetalningar i tkr

##### Beslutade bidrag per ramorganisation 2001

Forum Syd	15 000
LO/TCO:s Biståndsnämnd	12 000
Olof Palmes Internationella Centrum	20 000
PMU Interlife	1 200
Rädda Barnen	2 340
Svenska kyrkan	432
SHIA	2 800
Svenska Missionsrådet	3 400
Sveriges Bönder hjälper	7 000
Svenska Naturskyddsföreningen	4 400
<b>Totalt</b>	<b>68 572</b>

##### Övriga insatser

Informationsinsatser	5 883
Ungdomsorganisationer LSU/CIU	1 150
Partistöd	8 115
Övrigt	142
<b>Totalt övriga insatser</b>	<b>15 290</b>
<b>Totalt beslutade bidrag och insatser</b>	<b>83 862</b>
<b>Återbetalning tidigare års bidrag</b>	<b>-7 438</b>
<b>Totalt</b>	<b>76 424</b>

#### Demokrati: Kommunernas vänortssamarbete, antal projekt per land och område 2001

	Demokrati och MR	Miljö	Socialt och ekonomiskt	Totalt
Estland	4	6	14	24
Lettland	4	3	15	22
Litauen	5	4	5	14
Polen	0	2	0	2
Rumänien	0	1	0	1
Ryssland	9	5	10	24
<b>Totalt</b>	<b>22</b>	<b>21</b>	<b>44</b>	<b>87</b>



lyftas fram, till exempel utbildning av kvinnliga politiker (Lettland och Litauen) och människohandel, av den svenska delegationen som leddes av jämställdhetsminister Winberg.

Ett nytt inslag under 2001 är projekt med inriktning på männens relation till familj, barn och könsroller. I S:t Petersburg genomförde Manliga Nätverket seminarier för parlamentariker, opinionsbildare och militärer om mannens roll i ett samhälle i förändring för att på så sätt öka demokratin i Ryssland.

I Ukraina har Sida finansierat ett projekt som inneburit att företaget Språngbrädan tillsammans med UNDP utbildat kvinnliga politiker samt arbetat med mäns och kvinnors samspel inom politiken. Genom att studera partipolitik, valstrategier och opinionsbildning har jämställdhet kopplats samman med demokrati.

I de baltiska länderna har det inom rättsområdet, liksom föregående år, inte förekommit särskilda jämställdhetsinsatser i större utsträckning, även om insatser för att stärka rättsstaten och rättssäkerheten för den enskilde självklart har könsaspekter.

En insats har genomförts i Estland för att öka antalet kvinnliga politiker. En liknande insats förbereds i Lettland och Litauen. Sida beslutade under året att stödja ett projekt som genomförs av International Organization for Migration (IOM), med syfte att motverka kvinnohandel i Estland, Lettland, Litauen och Ukraina.

I de andra beslutade insatserna har frågan om jämställdhet integrerats när så varit genomförbart och meningsfullt. Sida har i ökad utsträckning försökt att integrera jämställdhetsaspekten under 2001 bland annat genom att höja kunskapsnivån och medvetenheten om detta både bland samarbetsparter och egna medarbetare.

#### Exempel

Inom journalistutbildningen förflyttades fokus från S:t Petersburg till Moskva när International Press

Institute blev den viktigaste ryska partnern. Det är positivt att utbildningen kunnat riktas till fler geografiska områden än tidigare. En annan nyhet på mediasidan – som kompletterar utbildningsinsatserna – är stödet till Media Viability Fund, som kan ge oberoende mediaföretag i Ryssland och Ukraina lån till angelägna investeringar. Före och under valkampanjen i Vitryssland gav Sida ett direktstöd till ett antal mediaföretag för att underlätta oberoende rapportering.

Utbildningen av journalister i FOJO:s (Fortbildning för journalister) regi har fortsatt under 2001. Under året har totalt 221 journalister i Ryssland, Ukraina, Vitryssland, Estland, Lettland, Litauen och Polen deltagit i Sida-finansierade Fojo-kurser (208 under år 2000). Utbildningen genomförs både i Sverige och i respektive land och har omfattat bland annat undersökande journalistik, politisk rapportering, lokala media samt management.

#### ÅTERRAPPORTERINGSKRAV

1. Sida skall redovisa fördelningen av bidrag på ramorganisationer, sektorer och länder samt antal utländska samarbetsparter per ramorganisation. I förekommande fall skall antal svenska organisationer som ingår i ramorganisationens verksamhet redovisas.
2. Sida skall redovisa antal beviljade informationsbidrag. Under året har 5,9 mnkr betalats ut till 25 organisationer för information i Sverige om Central- och Östeuropa. Sammanlagt har 26 bidrag förmedlats, varav 23 i form av programbidrag och tre i form av samverkansbidrag.

#### Demokrati: Enskilda organisationer, åtaganden i tkr

	2001
<b>Fördelning per sektor</b>	
Mänskliga rättigheter & demokratisk samhällsstyrning	27 051
Sociala sektorer	15 948
Infrastruktur, näringsliv och urban utveckling	7 766
Naturbruk	5 317
Informationsinsatser i Sverige	–
Övrigt	5 414
<b>Totalt</b>	<b>61 496</b>

#### Demokrati: Enskilda organisationer, antal utländska samarbetsparter och svenska organisationer som ingår i ramorganisationens verksamhet

	Utländska samarbetsparter	Svenska organisationer som ingår i ramorganisationens verksamhet
LO/TCO	52	32
Svenska kyrkan	1	0
Svenska Missionsrådet	17	7
PMU	11	12
SHIA	26	14
Forum Syd	68	68
OPC	55	60
Rädda Barnen	7	0
LRF/SBH	0	1
Svenska Naturskyddsföreningen	45	15

Samarbete med Central- och Östeuropa  
**Demokrati**, kostnader i tkr

De sju största samarbetsländerna	2001	2000	1999
Ryssland	30 730	30 343	17 032
varav Barentsområdet	4 195	9 431	3 440
Ukraina	11 840	9 645	7 333
Vitryssland	6 696	19 476	7 956
Litauen	6 471	6 649	5 757
Estland	5 319	5 988	9 108
Lettland	4 004	6 001	7 579
Rumänien	639	1 241	1 459
<b>Delsumma</b>	<b>65 698</b>	<b>79 343</b>	<b>56 224</b>
Övriga länder/regioner	39 905	48 527	64 424
<b>Summa</b>	<b>105 603</b>	<b>127 870</b>	<b>120 648</b>
Förvaltningskostnader m. m.	–	–	–
<b>Totala kostnader</b>	<b>105 603</b>	<b>127 870</b>	<b>120 648</b>
<b>Biståndsform</b>			
Projektstöd	4 726	6 484	1 762
Sektorprogramstöd	–	–	–
Personalbistånd inkl. KTS	84 715	77 810	67 811
Internationella kurser	1 193	142	2 144
Krediter	–	–	–
Garantier	–1 614	–298	–1 267
Ekonomiska reformer	–	–	–
Humanitärt bistånd	–	–	–
Forskning	–	–	–
Bidrag till EO	16 584	43 732	50 198
<b>Summa</b>	<b>105 603</b>	<b>127 870</b>	<b>120 648</b>
<b>Kanaler</b>			
Multilaterala organisationer	6 365	1 599	1 606
Svenska organisationer	87 290	121 520	117 910
Samarbetslandets organisationer	4 903	0	495
Övriga länders organisationer	45	251	637
Internationella enskilda organisationer	7 000	4 500	0
<b>Summa</b>	<b>105 603</b>	<b>127 870</b>	<b>120 648</b>
<b>Totalt antal insatser</b>	<b>198</b>	<b>220</b>	<b>193</b>
varav: Avtal > 15 mnkr	5	6	3
Antal nya insatser	89	70	76

[Bild borttagen]

Den vitryska radiostationen Razya, som sänder från Polen, får stöd från Sida.

**Demokrati: Rättssamarbetet**, åtaganden samt beslut 2001 per svensk part och land, mnkr

	Estland		Lettland		Litauen		Totalt	
	Åtaganden	Beslut 2001	Åtaganden	Beslut 2001	Åtaganden	Beslut 2001	Åtaganden	Beslut 2001
Rikspolisstyrelsen	2,9	1,7	5,5	0,3	1,5	0,0	9,9	2,0
Kriminalvårdsstyrelsen	2,6	1,0	3,6	1,7	5,8	3,6	12,0	6,3
Domstolsverket	0,0	1,1	0,0	1,3	0,0	3,5	0,0	5,9
Riksåklagaren	1,6	0,0	1,3	0,0	1,4	1,4	4,3	1,4
Brottsförebyggande Rådet	2,5	2,5	0,3	0,3	0,0	0,0	2,8	2,8
Justitiedepartementet	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	4,0	4,0
<b>Totalt</b>	<b>12,0</b>	<b>6,5</b>	<b>13,4</b>	<b>3,7</b>	<b>13,6</b>	<b>6,3</b>	<b>39,0</b>	<b>16,5</b>

# Socialt hållbar ekonomisk omvandling

**Verksamhetsgrenen omfattar insatser inom näringslivsfrämjande, förvaltning och det sociala området. Målet för verksamhetsgrenen är att främja och befästa övergången till en socialt hållbar marknadsekonomi genom stöd till uppbyggnad av effektiva institutioner för att främja omstrukturering och utveckling av ett livskraftigt näringsliv, stärka offentliga institutioner och utveckla den sociala sektorn.**

## ALLMÄNT

Alla tre *baltiska länderna* har kommit långt i transitionsprocessen på samtliga områden och närmar sig snabbt EU-medlemskap.

På flera områden har det svenska stödet till de baltiska länderna inom verksamhetsgrenen redan fasats ut eller är på väg att fasas ut, till exempel lantmäteri-, jordbruks-, transport-, näringslivs-, bank- och finansområdena.

Institutionsuppbyggnad med sikte på en fungerande, socialt hållbar marknadsekonomi har stått i fokus för insatserna både i de baltiska länderna och i Ryssland och Ukraina.

Fortsatt stöd har bland annat givits till att förstärka den offentliga förvaltningen inom till exempel statistik och arbetsmiljö i alla tre länderna samt inom arbetsmarknad i Lettland och Litauen. Dessa områden har direkt bäring på EU-integrationsarbetet och EU-acquis (EU:s samlade regelverk). I Lettland har under året ett arbete pågått med att utveckla lagstiftning och en oberoende myndighet för övervakning av bland annat post och telekommunikationer enligt EU-direktivet. EU har betonat vikten av att påskynda de privatiseringar som kvarstår inom området.

I både *Ryssland och Ukraina* har en ny jordabalk

antagits, vilket är ett mycket viktigt steg mot en fungerande fastighetsmarknad. De ryska lantmäteriprojektens tidigare fokus på registeruppbyggnad på lokal nivå har successivt ersatts av tematiska insatser avseende bland annat lagstiftning, värdering, beskattning, systemutveckling och registerkartor. I Ukraina har arbetet med registerkartor dominerat i väntan på en myndighetsreform inom området.

Andra insatser på förvaltningsområdet har avsett offentlig upphandling i Ukraina, vilket genomförts framgångsrikt, samt det mer komplicerade arbetet med reformering av statsförvaltningen. Sida har lämnat bidrag till samarbetsprojekt mellan Sveriges och Rysslands finansministerier. Riksskatteverket har genomfört utbildningsinsatser i Karelen och i Leningrads län. Ett beslut om en insats beträffande Rysslands WTO-anslutning har fattats.

I Ryssland har stödet till näringslivsutveckling under 2001 främst avsett företagarbildning. Genom programmet Nordpraktik – New Managers for Russia har under året närmare 100 unga ryska företagare fått utbildning och praktik på svenska företag. Samarbetet mellan svenska IFL (Institutet för Företagsledning) och Kaliningrad International Business School har lett till att sammanlagt tio ryska managementinstitut nu är med i ett nätverk som

genomför kursen Develop Your Business för ryska tillväxtföretag. Under 2001 har 300 företag genomgått utbildningen som även innehåller studiebesök i Sverige. Start-Östprogrammet har vidare bedrivits under medverkan av svenska företag i Lettland, Litauen, Ryssland och Ukraina.

Arbetet med att utveckla den sociala sektorn – inte minst på socialtjänstområdet – har fortsatt sätta sin prägel på samarbetet, främst i Ryssland, Ukraina, Lettland och Litauen. I Litauen fortsätter stödet till att utveckla alternativ vård och reformera socialtjänsten i kommunal regi genom 14 pilotverksamheter med inriktning på barn, misshandlade kvinnor, missbrukare och äldre. Programmet har väckt nationell och internationell uppmärksamhet och blivit en förebild för andra transitionsländer såsom Moldavien och Ukraina.

Nya insatser mot spridning av hiv/aids i Ryssland har beslutats, men oklar politisk prioritering på federal nivå skapar svårigheter.

Konsultfonderna vid internationella finansieringsinstitutioner, IFI, bedöms fortfarande vara ändamålsenliga, vilket också en uppföljning av konsultfonden vid EBRD visar. Konsultfondsavtalet med Världsbanken har dock sagts upp under året till följd av de felaktigheter i bankens generella konsultfondshantering som uppdagades i slutet av 2000.

#### **Analys av utfall**

Ryssland ligger på en fortsatt hög nivå på 106 mnkr. Jämfört med föregående år har Ukraina ökat kraftigt från 12,7 till 22,5 mnkr, vilket främst beror på en ökning av förvaltningsbiståndet. Bland kandidatländerna har störst utbetalningar gjorts till Litauen. Stora åtaganden på det sociala området under 2000 har gett utslag under 2001. Utfallet kommer att minska under 2002 som ett resultat av den planerade utfasningen av samarbetet och lägre åtaganden.

#### **Analys i förhållande till målet**

Det omfattande stödet till utvecklingen av socialt arbete i Ryssland har fortsatt under året. Resultaten börjar bli synliga, exempelvis i S:t Petersburg, i form av förändrade värderingar och nya arbetssätt. Sida stöder socialt reformarbete i tio olika ryska regioner genom utbildning av socialarbetare och genom att genomföra pilotprojekt på lokal nivå. Ett allt starkare fokus på barn eftersträvas och kan avläsas. Förankringen av insatserna hos det ryska socialministeriet ökar. En stor EU- och Sida-stödd konferens i S:t Petersburg i maj bedöms ha bidragit

till detta och till spridningen av erfarenheter över Ryssland.

Flera nya insatser i de baltiska länderna på det sociala området bekräftar dess höga prioritet i samarbetet såväl på svensk sida som i länderna. Insatserna har haft fokus på utsatta grupper i samhället såsom handikappade, barn och äldre. Grundläggande system och strukturer finns på plats i alla tre baltiska länderna, men ökat fokus på att minska institutionaliseringen är nödvändigt för att förbättra effektivitet och kvalitet inom vård och omsorg.

I *Lettland* visar erfarenheterna från de sociala projekten att det är nödvändigt, men inte tillräckligt, att förändra finansiella strömmar inom de offentliga systemen. Principen ”pengarna följer kunden” har inte ännu fått genomslag. Ett betydande hinder för den pågående välfärdsreformen i Lettland är avsaknaden av en administrativ territoriell reform. Antalet barn placerade på institutioner har inte minskat, utan snarare ökat, under året. Det finns ett fortsatt behov att utveckla alternativa omsorgsformer.

Sida har under året fördjupat samarbetet med den av Östersjöstaternas statsministrar tillsatta aktionsgruppen mot smittsamma sjukdomar. Kopplingen mellan gruppens arbete och Sida-finansierade projekt bedöms förstärka effekterna av de svenska insatserna. Sida har verkat för att ökad uppmärksamhet skall ägnas åt behovet av strukturella hälsoreformer, vilket nu sker.

Det näringslivsutvecklande arbetet har flera dimensioner. En central del handlar om utvecklingen av det privata företagandets institutionella miljö, där de baltiska länderna successivt utvecklas på vägen mot EU-medlemskap. I Ryssland har det ekonomiska reformarbetet gått vidare i snabb takt, vilket bedöms förbättra förutsättningarna för framgångsrika Sida-insatser. Det omfattande Sida-stödet till uppbyggnaden av managementinstitut i samarbete mellan KIBS och IFL rymmer en potential för utveckling av affärskontakter med Sverige, som Sida i ökad utsträckning försökt ta till vara.

#### **Utvärderingar, kapacitetsstudier och systemrevisioner.**

Utvecklingen av socialt arbete i S:t Petersburg, finansierat sedan 1998, har utvärderats. Projektet är framför allt inriktat på kunskapsförmedling till tjänstemän och yrkespraktiker verksamma inom olika sektorer. Stöd har också förmedlats till att utveckla och igångsätta specifika pilotinsatser inom handikapp- och äldreomsorg. Utvärderingen visar att projektet uppnått förväntade resultat även om målgruppen för ett fåtal av utbildningskurserna inte var

[Bild borttagen]

**På rehabiliteringscentret Karlsson i S:t Petersburg får förståndshandikappade ungdomar, som tidigare isolerats i hemmen, lära sig laga mat och servera för att kunna driva cateringverksamhet. Projektet ingår i Sidas stöd till reformeringen av socialtjänsten i staden.**

den rätta. Utvärderingen rekommenderar fortsatt stöd till utveckling av ett flertal pilotverksamheter i S:t Petersburg och bättre formulering av målsättningar och indikatorer inom pilotprojekten.

I en utvärdering av landsbygdsutvecklingsprojekt i Ryssland (Karelen och Archangelsk) och Estland konstateras att man delvis uppnått goda resultat. I det ena fallet rekommenderas en *entreprenörsansats*, i det andra fallet rekommenderas en *system- eller strukturellt orienterad ansats*. Jämställdhetsaspekter finns med genom att kvinnor i större grad berörs av lokal utveckling och i Archangelskprojektet genom att det genomförts en studie av kvinnor och mäns olika roller inom lokal utveckling.

Arbetsmarknadsstyrelsens (AMS) projekt i nordvästra Ryssland har utvärderats. Samarbetsprojekt har drivits i nio ryska regioner, främst i nordvästra Ryssland. Projekten, som genomförts av de svenska länsarbetsnämnderna i samarbete med deras ryska motsvarigheter, har främst varit inriktade på att införa nya och effektivare arbetsmetoder vid ryska

arbetsförmedlingar (så kallade modellkontor). Insatser har även genomförts på federal nivå. Utvärderingen visar att projekten haft stor genomslagskraft vid modellkontoren. Ytterligare insatser behöver göras för att erfarenheterna skall spridas. Utvärderingen betonar vikten av att man från svensk sida följer den ryska arbetsmarknadspolitiska debatten och engagerar sig långsiktigt som diskussionspartner, inte minst på federal nivå.

Utvärderingen av Swedesurveys insatser i de baltiska länderna och i Polen visar att insatserna inom karteringsområdet samt stödet till institutionsuppbyggnad har genererat avsedda resultat i Estland. Estland kan i dag självständigt utforma och effektivt genomföra egna strategier inom lantmäteri.

Rent tekniskt har den lettiska lantmäterimyndigheten utvecklats väl, men fortfarande återstår att förbättra systemsamordning, information och service till slutanvändare. Lantmäterimyndigheten i Litauen har infört de administrativa system som ingått i insatsen. Fastighetsregistreringen har anpas-

[Bild borttagen]

**Sida stöder socialt reformarbete i Ryssland och ett starkare fokus på barn eftersträvas i insatserna.**

sats efter EU:s rekommendationer, men lagstiftningen behöver ytterligare ses över. Den bristande samordningen mellan olika myndigheter i både Estland, Lettland och Litauen utgör fortfarande ett problem vad gäller kvalitet och effektivitet.

Det svenska stödet i Polen har genererat avsedda resultat vad gäller fastighetstaxering, men varit mindre framgångsrikt vad gäller kartering. Brister i organisation, ansvarsfördelning och uppföljning från polsk och svensk sida har varit bidragande orsaker. Lantmäteri-projekten kan ej anses ha behandlat jämställdhetsaspekter i någon större utsträckning. Samtliga länder har även fortsättningsvis behov av åtgärder för EU-anpassning.

En kapacitetsanalys av Lettlands arbetsmarknadsmyndighet har genomförts under året på initiativ av Sida i syfte att översiktligt få en uppfattning om myndighetens situation och klargöra prioriteringar inför kommande projekt. En risk under kommande fas är den lettiska myndighetens bristande förmåga att finansiera sina lokala kostnader. Finansieringsproblemen har ökat även inom andra sektorer.

**EU-koppling**

Insatserna inom offentlig förvaltning har direkt och uppenbar relevans för EU-anpassningen, till exempel SCB:s samarbete för att anpassa ett antal statistikområden till gällande EU-direktiv samt utbildningsprogrammen i Europarätt för statstjänstemän.

Twinning eller partnersamverkan genomförs mellan myndigheter i EU:s medlemsländer och kandidatländer. Sida övertog ansvaret som "Nationell kontaktpunkt" från UD den 1 januari 2001. I detta ansvar ligger samordning, metodstöd och finansiering av förberedelsearbetet för svenska myndigheter som engagerar sig i twinning. Ansvaret gäller både förslagsfasen, när ett förslag utarbetas och presenteras, och projektfasen (covenant), när en detaljerad projektplan utarbetas.

Engagemang inom ramen för twinning finns på två nivåer, som huvudansvarig med långtidsexpert på plats, eller som delansvarig med enbart korttidsexperten. År 2001 resulterade i en hög andel projekt med huvudansvar (två av tre projekt). Sidas utökade stöd, både i samband med utarbetandet av förslagen och vid presentationer, bedöms ha bidragit till hög andel lyckade insatser.

## Jämställdhet

Vad gäller enskilda insatser ägnade att främja jämställdheten har ökat fokus lagts på männens roll jämfört med tidigare år.

I Ukraina har Sida under 2001 tillsammans med företaget Språngbrädan och enskilda organisationen Manliga Nätverket genomfört insatser med syfte att stärka mannens roll i familjen; detta har gjorts genom pappautbildningar, opinionsskapande samt genom att starta manliga nätverk i Ukraina. Detta är ett led i att få män att bidra aktivt till den socialt hållbara ekonomiska utvecklingen i Ukraina och att inte halka efter i övergångsprocessen.

För att kvinnor i nordvästra Ryssland ska bli mer konkurrensstarka på arbetsmarknaden och få en högre representation på beslutsfattande positioner har Sida under 2001 utbildat kvinnor i Murmansk i både ledarskapsfrågor och eget företagande.

Ett projekt i Lettland för att stärka kvinnors företagande har avslutats under året. Projektet har bland annat resulterat i skapande av nätverk mellan kvinnliga företagare och branschorganisationer samtidigt som viktiga kunskaper i handel med EU-länder utvecklats.

Stöd har getts till samarbete mellan Sydsvenska handelskammaren och Handelskammaren i Vilnius för att stärka kvinnors företagande i Litauen. Femton kvinnliga företagare påbörjade ett utbildningsprogram i december.

I övriga insatser har frågan om jämställdhet integrerats. Det har ibland visat sig vara svårare att göra detta på ett meningsfullt sätt, än att genomföra projekt med jämställdhet som övergripande mål. Men Sida har under 2001 arbetat mer aktivt med att integrera jämställdheten. Detta har uppmärksammas också av samarbetsländerna, vilket kan beläggas i fallet Ukraina genom en utvärdering som genomfördes under 2001.

## Exempel

Genom Socialhögskolans samarbete med S:t Petersburg har ett korttidshem kunnat öppnas på Centret "Karlsson" för utvecklingsstörda ungdomar. Projektet syftar till att förbereda utvecklingsstörda ungdomar för eget boende och att tillfälligt avlasta familjerna.

Hälsö- och sjukvårdens Östeuropakommitté (ÖEK) har i samarbete med S:t Petersburg öppnat två ungdomsmottagningar, i Kolpino och i Frunzenski, med målgruppen ungdomar 15–18 år. Syftet är att ge information om sexualitet, att förhindra oönskade graviditeter och att förebygga spridning

Samarbete med Central- och Östeuropa

## Socialt hållbar ekonomisk omvandling, kostnader i tkr

De sju största samarbetsländerna	2001	2000	1999
Ryssland	105 517	119 196	77 568
varav Barentsområdet	10 078	30 442	19 414
Litauen	35 850	25 814	16 037
Ukraina	22 497	12 681	9 549
Lettland	16 138	30 898	25 122
Estland	9 564	10 970	12 760
Polen	8 167	12 499	34 436
Vitryssland	4 248	609	1 316
<b>Delsumma</b>	<b>201 981</b>	<b>212 667</b>	<b>176 789</b>
Övriga länder/regioner	131 647	132 748	83 967
<b>Summa</b>	<b>333 628</b>	<b>345 414</b>	<b>260 756</b>
Förvaltningskostnader m. m.	–	–	–
<b>Totala kostnader</b>	<b>333 628</b>	<b>345 414</b>	<b>260 756</b>
<b>Biståndsform</b>			
Projektstöd	46 489	51 856	63 549
Sektorprogramstöd	14 846	22 016	13 841
Personalbistånd inkl. KTS	158 903	203 483	119 822
Internationella kurser	6 086	3 244	7 069
Krediter	4 770	3 952	4 361
Garantier	347	0	1 501
Ekonomiska reformer	–	–	–
Humanitärt bistånd	188	2 380	17 986
Forskning	–	–	–
Bidrag till EO	101 999	58 484	32 627
<b>Summa</b>	<b>333 628</b>	<b>345 414</b>	<b>260 756</b>
<b>Kanaler</b>			
Multilaterala organisationer	34 898	23 026	14 465
Svenska organisationer	287 905	304 355	236 279
Samarbetslandets organisationer	3 364	12 167	2 050
Övriga länders organisationer	2 661	2 868	7 962
Internationella enskilda organisationer	4 800	3 000	0
<b>Summa</b>	<b>333 628</b>	<b>345 414</b>	<b>260 756</b>
<b>Totalt antal insatser</b>	<b>569</b>	<b>596</b>	<b>595</b>
varav: Avtal > 15 mnkr	9	10	10
Antal nya insatser	170	184	133

av könssjukdomar och hiv. Avtal slöts i maj med utbildningskommittén i S:t Petersburg om skolutbildning i sexualitet och relationer. Lärarutbildning har etablerats. Två seminarier för journalister har hållits. En modell för distribution av kondomer och p-piller har tagits fram. I juni hölls en kurs för att sprida erfarenheterna. Önskemål har framförts från rysk sida om att öppna ytterligare sjutton ungdomsmottagningar.



# Miljömässigt hållbar utveckling

**Målen för verksamhetsgrenen är att bevara och förbättra miljön särskilt i och kring Östersjön, bidra till ett förbättrat strålskydd inom till exempel boende, sjukvård och industri (dock ej kärnteknisk verksamhet) samt stödja en reformering av energisektorn i överensstämmelse med målen för hållbar utveckling i Östersjöområdet – Baltic 21.**

## ALLMÄNT

Miljösamarbetet fokuserar på bevarande och förbättringar av miljön i och kring Östersjön. Centrala inslag är förvaltningsstöd, kapacitetssuppleering samt stöd till investeringar för främst avloppsrening. Insatser inom ramen för Åtgärdsprogrammet för Östersjön (HELCOM), Agenda 21 för Östersjöområdet (Baltic 21) samt EU:s miljöprogram för Central- och Östeuropa är prioriterade. Sida stöder även insatser som syftar till en reformering av energisektorn i överensstämmelse med målen för hållbar utveckling i Östersjöområdet. Fokus ligger huvudsakligen på energieffektivisering och institutionell utveckling. Nära samverkan sker med internationella finansieringsinstitutioner såsom Världsbanken, EBRD, EIB och NIB.

Miljösamarbetet har löpt vidare under året trots att förberedelserna för projektavtal där Sida planerar investeringsinsatser, har tagit längre tid och krävt en starkare och mera aktiv medverkan av Sida än väntat. Orsaken bedöms bland annat vara begränsade lokala resurser och administrativ kapacitet för projektförberedelser. Kandidatländerna har fokuserat på förberedelser för EU:s stödinstrument och implementeringsformer. De övriga finansieringsmöjligheter för miljöinvesteringar som finns (bilateralt stöd, lån och krediter från internationella finansieringsinstitutioner, IFI) har därmed inte utnyttjats fullt ut. Trenden bedöms dock ha förändrats i kandidatländerna under det senaste året.

Fyra gåvoavtal har undertecknats, till det totala beloppet 46,5 mnkr, och fem insatser har avslutats. Några av de avslutade projekten har lett till en fortsättningsfas; bland annat har Sida-finansierade projekt i såväl Narva som Kaunas blivit godkända för ISPA-finansiering. Strax före årsskiftet fattades beslut om att disponera 100 mnkr för ett kommande avtal beträffande det sydvästra reningsverket i S:t Petersburg.

Ett avtal om stöd till investeringsfasen i rehabiliteringen av fjärrvärmesystemet i Vilnius har inte blivit undertecknat, eftersom Sida och mottagaren inte kunnat enas i fråga om relationerna mellan det svenska stödet och upphandlingen av en privat operatör för fjärrvärmebolaget.

Samrådsgrupper för miljö respektive energi med bland annat berörda departement har varit fortsatt verksamma under året och har gett utrymme för information om aktuella projekt. Samverkan med Projektexportsekretariatets verksamhet för Aktiv projektutveckling har bland annat skett genom Sida-medverkan i den av UD initierade projektsamverkansgruppen.

## Analys av utfall

Utfallet för verksamhetsgrenen miljömässigt hållbar utveckling är 180,7 mnkr år 2001. Siffran innefattar utbetalningar dels från det reguljära anslagets miljöpost (120 mnkr), dels medel för särskilda projekt som ställts till förfogande av regeringen. Utfallet är i nivå med motsvarande utbetalningar de närmast



[Bild borttagen]

**Fjärrvärmeverket i Gattjina, Ryssland. Seminarier har hållits i Gattjina för att sprida kunskap bland ryska tjänstemän och politiker om hur man driver ett modernt och kostnadseffektivt energisystem.**

föregående åren. Utbetalningarna per land kan skifta betydligt för miljöprojekt mellan olika år då merparten av beviljade medel används för stöd till genomförande av ett begränsat antal större investeringar i varje land. Den totala genomförandetiden är ofta fyra till fem år, medan huvuddelen av utbetalningarna kan ske under ett till två år. De största utbetalningarna har gjorts till projekt i Ryssland, cirka 65 mnkr.

De åtaganden som gjorts inom ramen för det reguljära anslaget under 2001 uppgår till 208 mnkr varav 143 mnkr avser Ryssland. I denna siffra ingår 100 mnkr som reserverats för färdigställande av Sydvästra reningsverket i S:t Petersburg. Nivån på åtagandena för miljöprojekt varierar kraftigt från år till år, främst beroende på att beslut om stöd till enstaka mycket stora projekt belastar enskilda år, vilket får genomslag både på totalbeloppen och i ännu högre grad för enskilda länder. En analys av trender bör därför göras över flera år och omfatta både åtaganden, utbetalningar och den totala volymen av åtagandena. Den långsiktiga trenden be-

träffande nya projekt och åtaganden är en fortsatt hög aktivitet avseende Ryssland och en tillfällig relativ ökning på de baltiska länderna för att genomföra projekt som varit planerade sedan tidigare, innan en tydlig utfasning sker från 2004.

#### **Analys i förhållande till målet**

Till följd av den ekonomiska kollaps som uppstod vid Sovjetunionens sönderfall, har utsläppen av näringsämnen (såsom kväve och fosfor) till Östersjön minskat. En annan orsak till minskade utsläpp är de omfattande investeringar i bland annat avloppsvattenrening som påbörjades i mitten av 90-talet vid regionens största utsläppskällor, hot spots, och som nu börjar ge resultat. Enligt HELCOM har projektimplementeringen varit framgångsrik på grund av ett nära samarbete med bilaterala givare, bland andra Sida. Flera investeringsprojekt som delfinansierats av Sida har uppvisat mycket goda resultat i form av minskning av negativ miljöpåverkan. HELCOM anser till exempel att det skett en anmärkningsvärd minskning av utsläpp från Haap-

[Bild borttagen]

**Ett renare Östersjön. Med hjälp av investeringsstöd från Sida har flera avloppsreningsverk tagits i drift i de baltiska länderna. Stödet riktas till regionens största utsläppskällor, så kallade "hot spots", och utsläppen har börjat minska.**

salu, Estland, ett av Sidas första VA-projekt i Östeuropa. HELCOM rekommenderar att Haapsalu, som första punktkälla, stryks från listan över prioriterade "hot spots" under 2002.

Under år 2001 har förutsättningarna för Naturvårdsverkets samarbete i nordvästra Ryssland förbättrats något jämfört med år 2000 och flera projekt utvecklats, bland annat rörande utbildning, miljöinformation och vattenvård. Behovet av insatser för att stärka miljöadministrationen i Ryssland är stort, men uthålligheten i de insatser som hittills genomförts är svårare att förutsäga.

Samarbete vad gäller det civila strålskyddet (radon, sjuk- och hälsovård, forskning och industriverksamhet) genomförs av Statens Strålskyddsinstitut. Under år 2001 har samarbetet varit koncentrerat till att stärka Litauens kapacitet att klara av dessa frågor. Sida har beslutat om samarbetsprogram med Estland och Lettland under året.

Under år 2001 genomfördes den första omgången av finansieringsprogrammet *DemoÖst*. DemoÖst erbjuder demonstrationsinsatser av utrustning på miljö- och energiområdet, med medel från Östersjömiljard 2. Insatser för cirka 25 mnkr har erbjudits

delfinansiering, vilket leder till förbättringar av miljö- och energisituationen i området samt en höjd omsättning i de svenska levererande företagen.

Sidas insatser skall enligt regleringsbrevet, utom i undantagsfall, ske med utnyttjande av den svenska resursbasen. Samverkan med och utnyttjandet av denna resursbas bedöms ha fungerat väl under året. Fortsatta satsningar på information och kommunikation (inklusive nyhetsbrevet Östlov) bidrar till detta.

#### **Utvärderingar, kapacitetsstudier och systemrevisioner**

En utvärdering har utförts avseende de tre första VA-projekt Sida medverkat till i Östeuropa: Haapsalu i Estland, Liepaja i Lettland och Klaipeda i Litauen. Projekten genomfördes i samverkan med Världsbanken som ledande finansiär. Sida medverkar vanligen i omfattande investeringsprojekt tillsammans med andra finansiärer, såsom till exempel IBRD, NIB och EBRD. Utvärderingen av de tre VA-projekten, som redovisades under år 2001, visar att kvaliteten på det svenska stödet förhöjdes genom samarbetet och gjorde den svenska finansieringen mer effektiv än vad den skulle ha varit om

stödet givits ensamt. Långivarnas krav på kreditvärdighet skapade incitament hos samarbetsparten att öka sin kunskap inom olika områden, samt att generera finansiellt hållbara vatten- och avloppstjänster. Det svenska stödet i sin tur kompletterade långgivarens insats genom att med gåvomedel öka förutsättningarna för att inkludera miljöaspekter i projektet.

En utvärdering av katastrofhjälp och avloppsrening för översvämningsdrabbade områden i Raciborz, Nysa and Klodzko visar att ett flertal av delinsatserna genomförts med gott resultat. Åtgärderna har i flera fall resulterat i en förbättrad miljö, jämfört med situationen innan översvämningarna. Viss kritik riktas mot förseningar inom projektet samt mot att kontraktsförhållandena mellan parterna inte alltid varit klargjorda.

En utvärdering av renovering av avloppssystem i Sopot får likaså positivt betyg av utvärderaren. Insatserna, som pågick mellan 1994–1998, innebar att de sedan flera år stängda stränderna i Sopot nu har kunnat öppnas och att turisterna återvänt till den klassiska semesterorten. Även i detta fall pekar utvärderaren på brister i kontraktsförhållandena mellan de polska och de svenska parterna.

Under året har en systemrevision av Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) genomförts. Revisionen fann inget stort att anmärka på verksamheten, men föreslog att vissa av SLU:s interna kontroller bör förbättras.

#### **EU-koppling**

Under året har miljösamarbetet präglats av förberedelserna för EU-medlemskap, där uppfyllandet av EU-direktiven på miljöområdet kräver mycket stora investeringar. Sidas bedömning är att det svenska miljöstödet främjar kandidatländernas inträde i EU. Detta görs dels genom stöd till förberedelser och implementering av investeringsprojekt, dels genom förvaltningsstöd.

Samarbetet med Naturvårdsverket har för de baltiska länderna under 2001 varit fokuserat på EU-anpassningen, framför allt vad gäller kemikaliehantering, naturvård och vattenvård. Såväl Estland som Litauen har nu stängt sina miljökapitel i EU-förhandlingarna, vilket är mycket positivt.

#### **Jämställdhet**

Inga särskilda insatser har genomförts i avsikt att främja jämställdheten mellan män och kvinnor inom ramen för miljösamarbetet. Sedan föregående år har dock ett arbete påbörjats för att öka kunskapen om – och i så fall hur – jämställdhetsaspekter kan integreras i miljö- och energiinsatserna (mainstreaming).

En jämställdhetsplan tas fram i twinningsarbetet mellan Rigas VA-bolag och Stockholm Vatten. I samarbetet mellan S:t Petersburgs VA-bolag och Stockholm Vatten ställs krav på att redovisningar av till exempel deltagande i aktiviteter skall vara könsuppdelade.

[Bild borttagen]

**Flödet av bristfälligt renat kommunalt avloppsvatten från Klaipėda utgjorde tidigare en betydande del av den totala miljöbelastningen på Östersjön. Sida stöder ett projekt som syftar till att förbättra hanteringen av stadens vatten och avlopp.**

Samarbete med Central- och Östeuropa

## Miljömässigt hållbar utveckling, kostnader i tkr

De sju största samarbetsländerna	2001	2000	1999
Ryssland	64 832	68 434	38 534
varav Barentsområdet	11 703	19 866	15 710
Lettland	19 883	16 383	32 709
Polen	19 415	30 889	39 773
Estland	19 071	2 756	9 889
Ukraina	14 890	13 739	9 874
Litauen	8 010	8 047	20 710
Vitryssland	452	1 533	710
<b>Delsumma</b>	<b>146 554</b>	<b>141 781</b>	<b>152 199</b>
Övriga länder/regioner	34 171	32 138	17 502
<b>Summa</b>	<b>180 724</b>	<b>173 920</b>	<b>169 701</b>
Förvaltningskostnader m. m.	–	–	–
<b>Totala kostnader</b>	<b>180 724</b>	<b>173 920</b>	<b>169 701</b>
<b>Biståndsform</b>			
Projektstöd	72 281	46 428	52 098
Sektorprogramstöd	0	0	0
Personalbistånd inkl. KTS	105 513	111 510	94 232
Internationella kurser	2 695	2 521	945
Krediter	–	–	–
Garantier	0	39	998
Ekonomiska reformer	–	–	–
Humanitärt bistånd	210	13 588	17 284
Forskning	0	0	4
Bidrag till EO	26	–167	4 142
<b>Summa</b>	<b>180 724</b>	<b>173 920</b>	<b>169 701</b>
<b>Kanaler</b>			
Multilaterala organisationer	9 644	680	0
Svenska organisationer	153 595	157 032	153 278
Samarbetslandets organisationer	10 563	1 207	4 087
Övriga länders organisationer	6 923	15 000	12 336
Internationella enskilda organisationer	–	–	–
<b>Summa</b>	<b>180 724</b>	<b>173 920</b>	<b>169 701</b>
<b>Totalt antal insatser</b>	<b>202</b>	<b>215</b>	<b>221</b>
varav: Avtal > 15 mnkr	18	18	17
Antal nya insatser	75	51	77

[Bild borttagen]

Sida är en av finansiärerna i ett projekt som syftar till att höja standarden på den kommunala vatten- och avloppsservicen i Haapsalu. Haapsalu är sedan tidigare en av de platser där Östersjöutsläppen är särskilt svåra.

Vidare har Sida ställt krav på att en uppdatering av en socioekonomisk studie i staden Novgorod, Ryssland, ska innehålla konsuppdelad statistik.

### Exempel

Två viktiga seminarier har arrangerats i Ryssland. En kapacitetsuppbyggande insats i S:t Petersburgs VA-bolag avslutades med en konferens i oktober för att diskutera, visa och sprida resultaten av tre års

arbete. I Gattjina arrangerades ytterligare ett seminarium av det ryska ministeriet för byggnation och kommunala tjänster, Gosstroj, i samarbete med administrationen i Leningrads län och staden Gattjina. Kunskap om de Sida-stödda reforminsatserna inom stadens fjärrvärme spreds till tjänstemän på federal och regional nivå, IFI:s samt representanter för andra ryska städer.

Myndigheten  
Sida  
2001

# Myndigheten Sida

**Nedan redovisas förändringsarbete och kompetensutveckling som genomförts inom Sida**

**och som inte redovisas på annan plats i årsredovisningen. Vidare redovisas personalstatistik.**

## FÖRÄNDRINGSARBETE

Sida har liksom tidigare år tagit fram verksövergripande strategiska prioriteringar. Fyra områden lyftes fram för 2001: Fördjupningsarbete kring fattigdom, utveckling och förändring av Sidas roller, flexibla arbetsformer, inklusive prioriteringar av verksamheten på plats i samarbetsländerna (fältet), samt styrning och uppföljning.

Den fortsatta prioriteringen av fältorganisationen har bland annat manifesterats i att antalet länder där Sida har utsänd personal ökat. Under året har representation av Sida-personal tillkommit i Burkina Faso, Egypten, Albanien, Moldavien, Ukraina, Ryssland, Kroatien samt Jugoslavien (Belgrad). De tekniska kommunikationerna med fältet har ytterligare förbättrats genom att fyra utlandsmyndigheter fått satellitkommunikation. Pilotförsök med en helpdeskfunktion för så kallade fåmansstationer genomförs och skall utvärderas i början av år 2002. Fyra ambassader har fått direktbokföring införd.

Sida har under året diskuterat och enats om ett förtydligande av administratörernas roll och ansvarsområden på ambassaderna. Förändrade och flexibla arbetsformer inom biståndssamarbetet har även påverkat administrationen på utlandsmyndigheterna. Det ökande antalet nationella programhandläggare och lokalt anställd kvalificerad administrativ personal ställer nya krav på de utsända administratörerna såväl som på programhandläggare och chefer. Chefsrollen och arbetsledarrollen för administratörer betonas mer och benämningen ändras nu till administrativ chef. I förberedelseutbildningen har större vikt lagts vid coachingutbild-

ning och diskussioner om roller och ansvarsfördelning mellan utsända och nationellt anställda programhandläggare.

Ett projekt för att se över myndighetens regelverk har slutförts. Sidas regelverk har nu omarbetats och förkortats väsentligt, varje regel begränsas till att innehålla enbart bindande instruktioner.

Sida har genomfört ett åtgärdsprogram för sina upphandlingar. Det har resulterat i ett nytt regelverk för upphandlingsfrågor, en ny handbok samt att upphandlingsrådgivningen internt har förstärkts. En översyn av Sidas Procurement Guidelines har också inletts. Utbildning har skett i det nya regelverket, med fokus på fältorganisationen. Ett projekt för utveckling av kontraktsregistrering har arbetat under året. Sida har även påbörjat arbetet med att revidera mallar för biståndsavtal med utgångspunkt från det nya regelverket.

Sida har intensifierat sitt metodutvecklingsarbete för att förbättra alla faser i insatshanteringen. En anpassning av kraven avseende beredning och uppföljning till storlek och komplexitet på insatser har införts i en ny regel om projektcykelstyrning. Sidas metodenhet har inom området påbörjat arbete med tre projekt:

- Översyn av Sidas riktlinjer för insatshantering (Så arbetar Sida).
- Stärkande av kapacitetsutveckling som ett mål för att uppnå ökad bärkraft i projekt och program.
- Anpassning av arbetssätt och synsätt i syfte att öka antalet programstöd, i första hand budgetstöd och sektorprogramstöd.

I syfte att förbättra insatsuppföljningen har även

pilotförsök med hur insatser värderas i förhållande till risker och möjligheter, så kallad rejting, genomförts. I projektets preliminära slutsatser föreslås att den modell som tagits fram ska användas för att följa upp i stort sett alla biståndsprjekt. Beslut om, och i så fall hur, rejtingmodellen ska introduceras ska fattas under 2002.

Varvet Runt, en controllerkampanj för att säkerställa Sidas arbete i uppföljnings- och avslutningsfaserna av projektcykeln, har avslutats under året. En ny funktionalitetsbeskrivning av controllerfunktionen på Sida har även fastställts.

Under året har, inom ramen för Sidas PA-system Palasso, funktionen för självservice och egenrapportering testats och utvärderats för driftsättande och start under december 2001. Funktionen innebär att viss rapportering till lönesystemet kan göras direkt av den anställde, vilket resulterar i en rationalisering av lönehanteringen. Den ger också en ökad tillgång till information för den anställde.

En projektgrupp tillsattes hösten 2000 med uppgift att kartlägga Sidas lönestruktur samt huruvida osakliga löneskillnader förekommer och i så fall presentera motåtgärder. Projektet resulterade i ett beslut om att Sidas avdelningar ska påbörja detta arbete i samarbete med Sidas personalavdelning, PEO, samt ta fram förslag till komplettering av den övergripande värderingsregeln för personal- och organisationsutveckling.

Kompetensstrategiprojektet, som igångsattes i januari 2001, har till uppgift att presentera en realistisk och långsiktig åtgärdsplan för hur Sida ska agera, målinriktat och strategiskt, för att nå en kompetens som svarar mot de krav som ställs på Sida som myndighet. Projektgruppen har genomfört en övergripande kartläggning och inventering av kompetens och utbildning i Sverige och omvärlden. En workshop för Sidas personal med särskild inriktning på faktorer som kan tänkas påverka Sidas framtida kompetensförsörjning hölls under våren. Projektgruppen har även gjort research över hur en kompetensinventering kan göras och planerat för ett genomförande under 2002.

Som en del i arbetet med att genomföra Sidas IT-strategi har behovet av ett ärende- och dokumenthanteringssystem identifierats. Ett projekt igångsattes under 2001. Syftet med systemet är att underlätta och ge stöd i handläggningsprocesserna, skapa kortare handläggningstider och en effektivare och enklare administration. Dessutom skall det säkra återsökning av information i ett elektroniskt myndighetsarkiv. En kravspecifikation har tagits fram och upphandlingen påbörjades under 2001.

Sidas Internrevision slutförde två revisionsuppdrag under året: Sidas årsredovisning för 2000 och Sidas forskningssamarbete.

Under året fattade Sidas styrelse beslut om ställningstagande och åtgärdsplan avseende två revisioner – Sidas forskningssamarbete och Sidas arbete med humanitärt bistånd. Den senare granskningen avslutades redan under 2000, men presenterades för styrelsen först under 2001. För granskningen gällande Sidas årsredovisning för 2000 beslutade styrelsen endast om ställningstagande. Anledningen var att internrevisionen inte presenterade några rekommendationer att ta ställning till i granskningsrapporten.

#### **Organisationsförändringar**

Under 2001 fattade regeringen beslut om att uppdra åt Sida att utveckla ett idé- och utbildningsinstitut i Härnösand. Institutet, Sida Civil Society Center, placeras organisatoriskt på Avdelningen för samverkan med enskilda organisationer och humanitärt bistånd (SEKA). Som en konsekvens av detta upphörde verksamheten på Sida Sandö vid årets slut och språkverksamheten överfördes till Statens Skola för Vuxna, ssv.

En ny enhet för multilaterala frågor har inrättats. Enheten skall ansvara för övergripande frågor avseende EU-kommissionen, FN-systemet och Världsbanken. Den nya enheten ersätter den nuvarande EU-enheten och samordningsfunktionen för FN-frågor vid Avdelningen för Demokrati och Social Utveckling (DESO) samt skall överta ansvaret för övergripande Världsbanksfrågor från Policy-sekretariatet. Enheten placeras på Regionavdelningen för Latinamerika (RELA).

Som ett resultat av slutsatserna av utvecklingsarbetet runt Sidas upphandlingsfrågor flyttas upphandlingsrådgivningen från Serviceenheten på Avdelningen för Ekonomi och Verksamhetsutveckling (EVU) till Juridiska enheten på samma avdelning. Samtidigt förstärks funktionen med ytterligare upphandlingsrådgivare.

#### **Kompetensutveckling**

Rapporten "Så är vi Så lär vi", vilken tagits fram för andra året i rad, visade att Sida ökat det antal timmar som ägnas åt lärande och då specifikt vad gäller den strategiska kompetensen.

Antalet lokalt anställda nationella programhandläggare deltog i ett seminarium som genomfördes som ett led i Sidas ambitioner att integrera dessa i Sidas verksamhet. Seminariet syftade dels till kompetensutveckling och ömsesidigt lärande, dels till att

ge tillfälle till diskussioner kring roller, förväntningar och ansvar.

En särskild kompetenssatsning har genomförts för att förbättra personalens generella IT-kunskaper inklusive effektiv sökning på internet.

En organisationsmätning har genomförts för andra året i rad 2001. Positivt resultat visades, likasom vid föregående mätning, framför allt med avseende på ledarskap och förtroende, öppenhet i arbetsgruppen, engagemang för sitt arbete och verksamhetens mål och vision samt möjlighet att påverka och utveckla sin verksamhet. Frågeområden som rör arbetsmängd och stressrelaterade frågor uppvisade även denna gång de minst positiva resultaten och Sida ska fortsätta sina satsningar inom ett antal program som fokuserar på faktorer som har koppling till dessa områden.

#### Personal

Totalt antal anställda uppgick i december 2001 till 879 personer, vilket är en ökning med 31 personer jämfört med år 2000. Antal personer med tillsvidareanställning uppgick till 721, en ökning med sex personer jämfört med år 2000. Antal personer med tidsbegränsad anställning ökade med 24 personer, från 131 till 155 personer.

I december 2001 var 107 personer tjänstlediga, varav 26 personer för arbete i annan biståndsverksamhet.

Den vedertagna definitionen om att jämn könsfördelning råder vid 60–40 procent uppfylldes inom verket även detta år. Fördelningen mellan män och kvinnor har dock förändrats något, 60 procent kvinnor och 40 procent män jämfört med 58 procent respektive 42 procent föregående år. Orsaken till detta är en ökning av antal kvinnliga handläggare.

Den genomsnittliga åldern för samtliga var, liksom tidigare år, 46 år. Skillnaden mot tidigare år är att den nu är densamma för både män och kvinnor, det vill säga 46 år, mot tidigare 45 år för kvinnor och 47 år för män.

Totalt hade 78 procent av Sidas personal utbildning över gymnasienivå. Av samtliga anställda hade sju procent forskarutbildning, vilket är en ökning med en procent jämfört med föregående år, 71 procent akademisk utbildning eller någon form av eftergymnasial utbildning och 22 procent gymnasiekompetens eller lägre. Jämfört med övriga statsförvaltningen är Sidas utbildningsnivå mycket hög. Sida har nästan dubbelt så många anställda med akademisk examen eller högre utbildning jämfört med övriga statsförvaltningen.

Under 2001 har 68 personer rekryterats externt, varav 47 kvinnor och 21 män. 37 kvinnor och 17 män rekryterades till handläggartjänster, tre kvinnor och två män som chefer samt åtta kvinnor och en man som assistenter. Genomsnittsåldern för samtliga rekryterade uppgår till 39 år, en ökning med tre år jämfört med föregående år.

Vid rekrytering till UM tillsattes 50 befattningar med 26 kvinnor och 24 män. Av dessa hade 22 personer inte tidigare tjänstgjort vid ambassad.

#### ÅTERRAPPORTERING

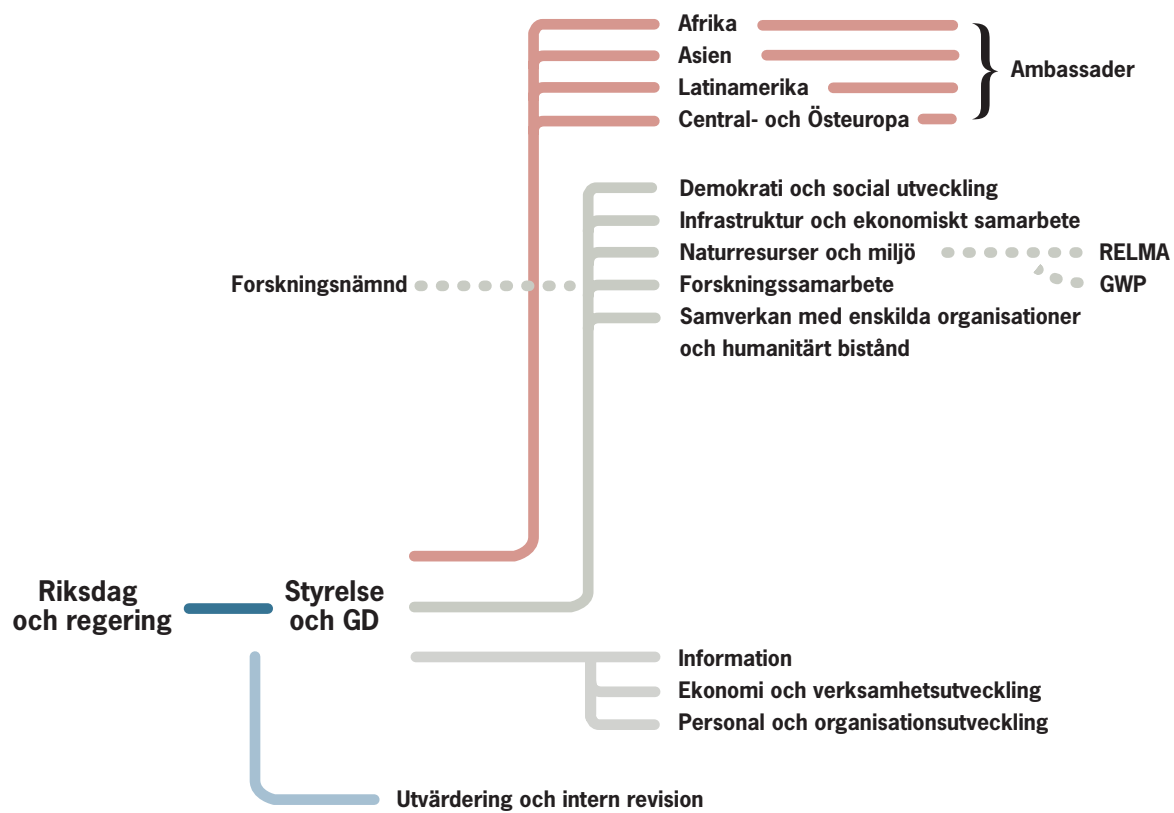
*Sida skall inleda ett utvecklingsarbete i syfte att i årsredovisningen för 2002 redovisa mått för myndighetens interna effektivitet i de olika delarna av biståndsproduktionen.*

Sida har etablerat ett projekt för att testa en modell för tidsplanering och -redovisning. Systemet skall under 2002 testas på ett antal enheter samt för ett antal landstrategi- och beredningsprocesser

Under 2001 har Sida också påbörjat arbetet med verksamhetsstatistik. Statistiken planeras bland annat att visa projektstockens förändring och olika administrativa kostnader i förhållande till totala kostnader. Syftet är att etablera tidsserier av olika effektivitetsmått som gör det möjligt att följa utvecklingen av dessa kontinuerligt.



## Sidas organisation



## Verksledning

Bo Göransson	GD	<i>generaldirektör</i>
Staffan Herrström	ÖST	<i>överdirektör</i>
Lars Ekengren (t. o. m. 01-09-30)	AFRA	<i>överdirektör</i>
Lotta Sylwander (fr. o. m. 01-10-01)	AFRA	<i>avdelningschef</i>
Jan Bjerninger	ASIEN	<i>avdelningschef</i>
Göran Holmqvist	RELA	<i>avdelningschef</i>
Jerker Thunberg	NATUR	<i>avdelningschef</i>
Carin Norberg	DESO	<i>avdelningschef</i>
Astrid Dufborg (t. o. m. 01-08-30)	INEC	<i>avdelningschef</i>
Anders Hagwall (fr. o. m. 01-09-01)	INEC	<i>t.f. avdelningschef</i>
Eva Asplund	SEKA	<i>avdelningschef</i>
Berit Olsson	SAREC	<i>avdelningschef</i>
Johan Åkerblom	INFO	<i>avdelningschef</i>
Åsa Lindh	EVU	<i>avdelningschef</i>
Britt F. Hagström	PEO	<i>avdelningschef</i>

Chefen för Sekretariatet för utvärdering och intern revision är enligt Sidas arbets- och beslutsordning inte medlem i verksledningen, men har närvaro- och yttranderätt.

Ann Marie Fallenius (t. o. m. 01-10-19)	UTV	<i>avdelningschef</i>
Stefan Molund (fr. o. m. 01-10-20)	UTV	<i>t.f. sekretariatschef</i>

## Ledamöter i Sidas forskningsnämnd

Professor Mårten Carlsson, ordförande <i>Sveriges lantbruksuniversitet, Alnarp</i>
Professor Lotta Mellander, vice ordförande <i>Enheten för pediatrik, Göteborgs universitet</i>
Professor Ian Bryceson <i>Centre for International Environment and Development Studies, NORAGRIC, Ås, Norge</i>
Professor Barbara Ekbom <i>Institutionen för entomologi, Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, Uppsala</i>
Professor Göte Hansson <i>Nationalekonomiska institutionen, Lunds universitet</i>
Professor Bo Sundqvist <i>Universitetsledningen, Uppsala universitet</i>
Professor Aud Talle <i>Sosialantropologisk institutt, Universitetet i Oslo, Norge</i>
Professor Lena Trojer <i>Institutionen för arbetsvetenskap och medieteknik, Blekinge Tekniska Högskola</i>
Professor Hans Wigzell <i>Mikrobiologiskt och Tumörbiologiskt Centrum, Karolinska Institutet, Stockholm</i>

### Från Sida:

Berit Olsson <i>Chef för avdelningen för forskningssamarbete, SAREC</i>
Göran Holmqvist <i>Chef för avdelningen för Latinamerika, RELA</i>

# Not till resultatredovisningen 2001

# Not till resultatredovisningen

## ALLMÄNT

Återrapporteringskraven som finns i ”Regleringsbrev för budgetåret 2001 avseende Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)” återrapporteras i denna resultatredovisning. Den finansiella och statistiska informationen är hämtad från Sidas ekonomi- och planeringssystem PLUS. Verksamhetsgrenar och delsektorer bestäms utifrån anslag, anslagsdelpost, bistandsform och sektor. Det totala antalet verksamhetsgrenar har ökat från tio till 14 stycken.

### Intäkter och kostnader

Definitionen för kostnaderna 2001 skiljer sig från tidigare år då Sida haft dispens från gällande regler. En avstämning mellan resultatredovisningen och resultaträkningen redovisas i tabellen nedan.

## POLITIKOMRÅDE INTERNATIONELLT UTVECKLINGSSAMARBETE

### Verksamhetsgrenar

För politikområdet finns nio verksamhetsgrenar vilka tillsammans utgör anslagen för Bistandsverksamhet, både Multilateralt utvecklingssamarbete (8:1.1.) och Bilateralt utvecklingssamarbete (8:1.2). Förvaltningskostnader (8:2) redovisas också per verksamhetsgren, se vidare nedan under rubriken Förvaltningskostnader.

Trots att antalet verksamhetsgrenar är samma som tidigare år har innehållet i verksamhetsgrenarna förändrats, vilket har medfört att siffrorna bakåt i tiden har justerats för att vara jämförbara under respektive verksamhetsgren. Verksamhetsgrenarnas delsektorer har i vissa fall också förändrats.

Verksamhetsgrenen *Enskilda organisationer* är lika med anslagsdelpost 7 och innehåller inga delsektorer.

Verksamhetsgrenarna *Ekonomiska reformer*, *Forskningssamarbete* samt *Humanitära insatser och konfliktförebyggande* bestäms av komponenter som är klassificerade under respektive bistandsform samt beträffande Humanitära insatser och konfliktförebyggande även komponenter som är klassificerade under sektorerna Fredsfrämjande och konflikthantering. Inte heller dessa verksamhetsgrenar innehåller några delsektorer.

*Demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter* definieras som komponenter som klassificerats under huvudsektorn Mänskliga rättigheter och demokratisk samhällsstyrning. Delsektorerna är *Demokrati inklusive Media*, *Offentlig förvaltning*, *Mänskliga rättigheter* och *Rättsväsende* och definieras som delsektorerna Demokrati, Offentlig förvaltning, Mänskliga rättigheter respektive Rättsväsende i Sidas insatsklassificering.

*Sociala sektorer* är komponenter som klassificerats under huvudsektorn Sociala sektorer och innehåller delsektorerna *Hälsa*, *Utbildning* samt *Övriga sociala sektorer inklusive kultur* och definieras som delsektorerna Hälsovård, Utbildning respektive Övriga sociala sektorer i Sidas insatsklassificering.

I verksamhetsgrenen *Infrastruktur, näringsliv, urban utveckling och finansiella system* ingår komponenter som klassificerats under huvudsektorn Infrastruktur, näringsliv och urban utveckling och indelas i delsektorerna *Infrastruktur*, *Näringsliv*, *Urban utveckling* samt *Finansiella system*. I delsektorn Infrastruktur ingår komponenter som klassificerats under undersektorerna Transporter, Tele-, post- och IT-kommunikation samt Energi. I delsektorn Näringsliv finns komponenter klassificerade som undersektorn Näringsliv. Undersektorerna Vatten och sanitet,

Bostäder och byggande samt Urban utveckling bildar delsektorn Urban utveckling. Finansiella system innehåller komponenter som är klassificerade som undersektorn Finansiell sektor.

Komponenter som klassificerats under huvudsektorn Naturbruk hör till verksamhetsgrenen *Naturbruk* som har två delsektorer, *Naturbruk* samt *Föreningar och övriga miljöskydd*; dessa överensstämmer med delsektorerna i Sidas insatsklassificering.

Under verksamhetsgrenen *Övrigt* finns de komponenter som klassificerats under huvudsektorn Övrigt. Verksamhetsgrenen innehåller inga delsektorer men har delats upp på Informationsinsatser samt Rekrytering, resursbasutveckling och utbildning.

### Regioner

Årets resultatredovisning innehåller en redovisning per region. Under regionerna finns inte några land-avsnitt som rapporterats tidigare år.

Regionerna följer den indelning som bestäms av anslagen. I bilaga 1 Kostnader per land och verksamhetsgren visas vilka länder som hör till respektive region.

### Förvaltningskostnader

Förvaltningskostnaderna fördelas, på samma sätt som tidigare år, på land, region samt verksamhetsgren.

Fördelningen på land och region görs genom att förvaltningskostnaderna för ambassaderna fördelas på respektive land. Förvaltningskostnaderna för Sidas regionavdelningar fördelas över alla länder i regionen i proportion till biståndsutbetalningarna till respektive land. Förvaltningsanslaget för övriga avdelningar på Sida fördelas över samtliga länder i proportion till biståndsutbetalningarna till varje land.

Fördelningen på verksamhetsgrenar görs genom att fördela respektive enhets förvaltningskostnader på den verksamhetsgren som de till största del arbetar med. Avdelningsledningen har i vissa fall fördelats på enheternas verksamhetsgrenar i proportion till enheternas förvaltningskostnader. De enheter som ej kunnat fördelas direkt, till exempel regionavdelningarna, ambassader samt administrativa enheter, har fördelats på alla verksamhetsgrenar proportionellt efter de redan fördelade förvaltningskostnaderna.

### Instrument

Redovisningen av instrument följer Sidas statistiska begrepp Biståndsform. Tidigare år följdes begreppet Biståndsform men med några undantag.

## Avstämning mellan resultatredovisning och resultaträkning, i tkr

### Resultaträkning exkl. anslagsintäkter

Intäkter av avgifter och andra ersättningar	60 207
Intäkter av bidrag	249
Driftkostnader inkl. avskrivningar	-807 203
Finansiella intäkter	1 648
Uppbörd netto	2 185
Medel från andra myndigheter för finansiering av bistånd	2 206
Medel som tillskjutits från fonder m.m. för finansiering av bistånd	159 110
Lämnat bistånd inkl. finansiella nettot	-11 867 409
<b>Totalt enligt resultaträkningen exkl. anslagsintäkt</b>	<b>-12 449 009</b>

### Varav fördelat på verksamhetsgren:

#### Politikområde Internationellt utvecklingssamarbete

Demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter	-1 558 954
Sociala sektorer	-1 560 711
Infrastruktur, näringsliv, urban utveckling och finansiella system	-2 123 560
Naturbruk	-973 316
Ekonomiska reformer	-514 362
Forskningssamarbete	-886 443
Humanitära insatser och konfliktförebyggande	-1 680 530
Enskilda organisationer	-904 584
Övrigt	-1 700 366
<b>Totalt Internationellt utvecklingssamarbete</b>	<b>-11 902 826</b>

#### Politikområde Samarbete med Central- och Östeuropa

Säkerhetsfrämjande stöd	-27 873
Demokrati	-105 603
Socialt hållbar ekonomisk omvandling	-333 628
Miljömässigt hållbar utveckling	-180 724
<b>Totalt Samarbete med Central- och Östeuropa</b>	<b>-647 830</b>

#### Politikområde Fredsfrämjande verksamhet

Fredsfrämjande verksamhet	-20 375
<b>Totalt Fredsfrämjande verksamhet</b>	<b>-20 375</b>

**Totalt fördelat på verksamhetsgrenar** -12 571 030

**Återstår** 122 022

### Återstående poster enligt resultaträkningen består av:

Befarade kundförluster	32
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bistånd	2 206
Medel som tillskjutits från fonder m.m. för finansiering av bistånd	159 100
Kostnader för U-krediter	71 478
Skadefall m.m. säkerhetsreserven	-117 595
Förändring av befarade kundförluster villkorslån	-16 094
Uppbörd netto	2 185
Ränteintäkter U-kredit	81 972
Ränteintäkter Säkerhetsreserven	39 381
Kursdifferenser Säkerhetsreserven	13 109
Bokfört värde och reavinst – förlust försäljning anläggningstillgångar	-256
Avskrivningar/Amorteringar	1 034
Periodiseringar säkerhetsreserven	-107 001
Övriga periodiseringar	-7 528
<b>Totalt övriga resultatpåverkande poster</b>	<b>122 022</b>

### Kanaler

Redovisningen av kanaler har förändrats från tidigare år men utgår från statistikbegreppet Genom-

förande kanal liksom tidigare. *Multilaterala organisationer* omfattar bland annat FN-organisationer och Världsbanken. *Svenska enskilda organisationer* omfattar genomförare i Sverige, till exempel myndigheter, enskilda organisationer, universitet och skolor. *Samarbetsländernas organisationer* omfattar genomförare från samarbetsländerna, till exempel Kenya, och *Övriga länders organisationer* omfattar genomförare från övriga världen, till exempel Norge. *Internationella enskilda organisationer* utgörs till exempel av ICRC.

#### **Målgrupp**

Målgrupp redovisas inte i årets resultatredovisning.

#### **Handlingsprogram**

För varje delsektor samt verksamhetsgren som inte har någon delsektor redovisas hur komponenterna klassificerats med utgångspunkt från Sidas handlingsprogram för fattigdomsbekämpning.

Sidas övriga handlingsprogram redovisas under avsnittet "Årets resultat utifrån biståndsmålen".

#### **Redovisning av antalet insatser**

Definitionen på antal insatser har förändrats jämfört med tidigare år. Antal insatser är i denna resultatredovisning alla insatser som enligt avtalet har varit pågående någon gång under respektive år.

Antal insatser med avtal som överstiger 15 mnkr anges under rubriken Avtal > 15 mnkr.

Antal nya insatser är det antal insatser som har börjat under respektive år.

Liksom tidigare år kan en del insatser tillhöra flera verksamhetsgrenar och regioner. Summan av antalet insatser på verksamhetsgrenar och regioner överstiger därför det verkliga antalet insatser.

### **POLITIKOMRÅDE SAMARBETE MED CENTRAL- OCH ÖSTEUROPA**

#### **Verksamhetsgrenar**

Politikområdet Samarbete med Central- och Öst-

europa (anslag 9:1.1 Samarbete med Central- och Östeuropa genom Sida), som tidigare var en egen verksamhetsgren, har nu blivit uppdelat i fyra verksamhetsgrenar: Säkerhetsfrämjande stöd, Demokrati, Socialt hållbar ekonomisk omvandling samt Miljömässigt hållbar utveckling. Verksamhetsgrenarna följer de mål som finns för politikområdet och definieras utifrån de sektorer som komponenterna klassificerats under, undantaget verksamhetsgrenen Säkerhetsfrämjande stöd som definieras som anslagsdelpost 1.4 Säkerhetsfrämjande insatser.

#### **Region**

Se kommentar under Politikområdet Internationellt utvecklingssamarbete.

#### **Förvaltningskostnader**

Förvaltningskostnader har ej fördelats på politikområdet Samarbete med Central- och Östeuropa då denna verksamhet inte faller under anslaget 8.2, Sidas förvaltningsanslag.

#### **Redovisning av antalet insatser**

Se kommentar under Politikområdet Internationellt utvecklingssamarbete.

#### **Åtaganden**

Under åtaganden redovisas samtliga under året fattade beslut avseende insatser inom Central- och Östeuropa.

### **POLITIKOMRÅDE UTRIKES- OCH SÄKERHETSPOLITIK**

En helt ny verksamhetsgren, Fredsfrämjande verksamhet, har tillkommit för politikområdet Utrikes- och säkerhetspolitik. Verksamhetsgrenen definieras som anslag 5:7 Fredsfrämjande.

#### **Förvaltningskostnader**

Har beräknats till 25 procent av enheten Resursbasutveckling för internationellt utvecklingssamarbete i Stockholms förvaltningskostnader.

# Finansiella dokument 2001

## Kommentarer

### UTGIFTSBEGRÄNSNING

Sida har i regleringsbrevet för verksamhetsåret 2001 ålagts begränsningar för utgifter som belastar anslag. Regeringen har beslutat om följande begränsningar:

- 7 8 Internationellt utvecklingssamarbete högst 12 039 000 tkr.
- 7 9:1.1 Samarbete med Central- och Östeuropa genom Sida högst 650 000 tkr.

### UTFALLET ÅR 2001 I FÖRHÅLLANDE TILL UTGIFTSBEGRÄNSNINGEN

Utfallet för Sidas huvudsakliga anslag uppgår per 2001-12-31 till (belopp i tkr):

<b>7 8</b>	<b>Internationellt utvecklingssamarbete</b>	
7 8:1.1	Multilateralt	1 489 899
7 8:1.2	Bilateralt	9 981 546
7 8:2	Biståndsförvaltning	467 404
<b>Summa 7 8</b>		<b>11 938 850</b>

Motsvarar 99,2 procent av utgiftsbegränsningen.

<b>7 9:1.1</b>	<b>Samarbete med Central- och Östeuropa genom Sida</b>	<b>629 099</b>
----------------	--	----------------

Motsvarar 96,8 procent av utgiftsbegränsningen.

### DE UTGÅENDE ÖVERFÖRINGSBELOPPENS FÖRÄNDRING

Den utgående reservationen (sparade anslagsmedel) för anslagspost 7 8:1.2 Bilateralt utvecklingssamarbete har under året minskat från 1 894 696 tkr till 831 737 tkr. Sparandet på Sidas anslag för biståndsförvaltning har under samma period minskat från 19 996 tkr till 7 594 tkr. Den utgående reservationen på 7 9:1.1 Samarbete med Central- och Östeuropa genom Sida har under samma period minskat från 550 074 tkr till 520 474 tkr.

Minskningarna av Sidas utgående reservationer/ramanslagsmedel är förväntade.



## Sammanställning över väsentliga uppgifter 2001 (tkr)

### Låneram i Riksgäldskontoret

	2001	2000	1999	1998	1997
Beviljad låneram	62 000	62 000	62 000	62 000	62 000
Utnyttjad låneram vid räkenskapsårets slut	53 042	50 682	53 450	48 297	57 674

### Kontokredit hos Riksgäldskontoret

	2001	2000	1999	1998	1997
Beviljad kontokredit	20 000	20 000	0	40 144	40 438
Maximalt utnyttjad kontokredit	15 953	0	0	0	0

### Räntekostnader och ränteintäkter på räntekonto

	2001	2000	1999	1998	1997
Räntekostnader på räntekonto	5	4 129	0	0	0
Ränteintäkter på räntekonto	1 489	1 699	2 966	7 567	7 711

### Avgiftsintäkter

	2001	2000	1999	1998	1997
Avgiftsinkomster som myndigheten disponerar:					
Avgiftsinkomster Sida-Sandö och RIU Sthlm	2 724	3 641	4 690	4 201	5 424
Övriga avgiftsintäkter	19 585	16 200	14 635	17 100	21 585
	22 309	19 841	19 325	21 301	27 009
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	20 000	20 000	21 600	4 500*	–
* Avser endast Avgiftsinkomster Sida-Sandö och RIU Sthlm					
Avgiftsintäkter som myndigheten inte disponerar:	40 675	28 319	28 230	48 676	28 070
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	39 000	33 000	54 100	36 400	–
<b>Totala avgiftsintäkter</b>	<b>62 984</b>	<b>48 160</b>	<b>47 555</b>	<b>69 977</b>	<b>55 079</b>

### Beviljad och utnyttjad anslagskredit

	2001	2000	1999	1998	1997
Beviljad anslagskredit	12 600	12 000	0	12 043	12 132
Utnyttjad anslagskredit	0	0	0	0	0

**Utgående reservation inklusive intecknat för framtida åtagande samt utestående åtagande**

UTGÅENDE RESERVATIONER						
Anslag	2001	Därav intecknat	2000	1999	1998	1997
7 8:1.1	43 519	22 428	88 007	41 971	127 143	69 394
7 8:1.2	831 737	804 944	1 894 696	2 419 896	3 169 635	2 887 003
7 9:1.1	520 474	493 785	550 074	609 750	555 940	461 367
Övr. anslag (exkl. förvaltningsanslag, se nedan)	131 377	76 253	110 809	198 715	157 917	229 306
<b>TOTALT</b>	<b>1 527 107</b>	<b>1 397 410</b>	<b>2 643 586</b>	<b>3 270 332</b>	<b>4 010 635</b>	<b>3 647 070</b>

UTESTÅENDE ÅTAGANDE						
Anslag	Årets tilldel. bemyndig.	Utestående åtagande				
		2001	2000	1999	1998	1997
7 8:1.2	20 000 000	8 697 864	6 996 166	8 069 753	6 180 902	5 939 466
7 9:1.1	650 000	324 632	348 733	439 275	255 199	43 944
<b>TOTALT</b>	<b>20 650 000</b>	<b>9 022 496</b>	<b>7 344 899</b>	<b>8 509 028</b>	<b>6 436 101</b>	<b>5 983 410</b>

**Anslagssparande på förvaltningsanslaget**

	2001	2000	1999	1998	1997
Anslag	7 8:2	A2	A2.1	A2.1	A2.1
Belopp	7 594	19 996	43 000	123 663	129 670

**Antal årsarbetskrafter och medelantalet anställda**

	2001	2000	1999	1998	1997
Antal årsarbetskrafter	711	694	665	639	509
Medelantalet anställda	749	730	721	670	641

**Driftkostnad per årsarbetskraft**

	2001	2000	1999	1998	1997
Driftkostnad	781 787	696 432	644 745	620 344	612 127
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 100	1 004	970	971	1 203

**Årets kapitalförändring och balanserad kapitalförändring**

	2001	2000	1999	1998	1997
Årets kapitalförändring	-563 010	-587 365	-134 817	-548 481	-615 193
Balanserad kapitalförändring	439 109	467 388	111 951	171 060*	720 747
* Omräknad m. h. t. nya redovisningsprinciper					

## Resultaträkning 2001 (tkr)

	NOT	010101 -011231	000101 -001231
<b>VERKSAMHETENS INTÄKTER</b>			
Intäkter av anslag	1	736 951	663 110
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	60 207	56 749
Intäkter av bidrag		249	272
Finansiella intäkter	3	1 648	1 801
<b>Summa</b>		<b>799 055</b>	<b>721 932</b>
<b>VERKSAMHETENS KOSTNADER</b>			
Kostnader för personal	4	-458 987	-409 598
Kostnader för lokaler		-113 571	-106 346
Övriga driftkostnader	5	-209 229	-180 488
Finansiella kostnader	6	-2 943	-6 907
Avskrivningar och nedskrivningar		-22 473	-20 927
<b>Summa</b>		<b>-807 203</b>	<b>-724 266</b>
<b>VERKSAMHETSUTFALL</b>		<b>-8 149</b>	<b>-2 334</b>
<b>UPPBÖRDSVERKSAMHET</b>			
Intäkter av avgifter m. m. samt andra intäkter som inte disponeras av Sida		42 860	32 716
Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamhet		-40 675	-28 319
<b>Saldo uppbördsverksamhet</b>		<b>2 185</b>	<b>4 398</b>
<b>TRANSFERERINGAR</b>			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bistånd	1	11 149 047	9 334 768
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bistånd		2 206	15 635
Övriga erhållna medel för finansiering av bistånd		159 110	90 382
Finansiella intäkter	7	150 422	185 387
Finansiella kostnader	8	-7 028	-21 225
Lämnat bistånd		-12 010 803	-10 194 375
<b>Saldo transfereringar</b>		<b>-557 046</b>	<b>-589 428</b>
<b>ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING</b>	9	<b>-563 010</b>	<b>-587 365</b>

## Balansräkning 2001 (tkr)

	NOT	2001-12-31	2000-12-31
<b>TILLGÅNGAR</b>			
<b>Materiella anläggningstillgångar</b>	10		
Förbättringsutgifter på annans fastighet		22 051	24 985
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		30 374	36 184
<b>Summa materiella anläggningstillgångar</b>		<b>52 425</b>	<b>61 169</b>
<b>Finansiella anläggningstillgångar</b>			
Långfristiga fordringar hos andra myndigheter	11	458 209	549 809
<b>Summa finansiella anläggningstillgångar</b>		<b>458 209</b>	<b>549 809</b>
<b>Utlåning</b>	12	<b>264 578</b>	<b>121 744</b>
<b>Varulager m.m.</b>			
Förskott till leverantörer		2 032	709
<b>Summa varulager m.m.</b>		<b>2 032</b>	<b>709</b>
<b>Fordringar</b>			
Kundfordringar		380	914
Fordringar hos andra myndigheter		47 355	48 190
Övriga fordringar		5 908	7 847
<b>Summa fordringar</b>		<b>53 643</b>	<b>56 951</b>
<b>Periodavgränsningsposter</b>	13		
Förutbetalda kostnader		23 287	21 506
Upplupna bidragsintäkter		23	29
Övriga upplupna intäkter		24 446	23 900
<b>Summa periodavgränsningsposter</b>		<b>47 756</b>	<b>45 435</b>
<b>Avräkning med statsverket</b>	14	<b>66 951</b>	<b>-44 800</b>
<b>Kassa och bank</b>			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	15	44 148	58 957
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	16	2 146 935	1 991 194
Kassa, postgiro och bank	17	87 683	35 525
<b>Summa kassa och bank</b>		<b>2 278 766</b>	<b>2 085 676</b>
<b>SUMMA TILLGÅNGAR</b>		<b>3 224 361</b>	<b>2 876 693</b>

	NOT	2001-12-31	2000-12-31
<b>KAPITAL OCH SKULDER</b>			
<b>Myndighetskapital</b>			
Statskapital	18	2 992 424	2 667 527
Balanserad kapitalförändring	19	439 109	467 388
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	9	-563 010	-587 365
<b>Summa myndighetskapital</b>		<b>2 868 523</b>	<b>2 547 551</b>
<b>Avsättningar</b>			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	20	6 081	5 503
<b>Summa avsättningar</b>		<b>6 081</b>	<b>5 503</b>
<b>Skulder m.m.</b>			
Lån i Riksgäldskontoret	21	53 042	50 682
Skulder till andra myndigheter		79 540	53 670
Leverantörsskulder	22	148 298	135 227
Övriga skulder		33 391	28 378
Depositioner		8	514
<b>Summa skulder m.m.</b>		<b>314 279</b>	<b>268 472</b>
<b>Periodavgränsningsposter</b>			
Upplupna kostnader	23	32 830	27 380
Oförbrukade bidrag		2 231	27 787
Övriga förutbetalda intäkter		416	0
<b>Summa periodavgränsningsposter</b>		<b>35 477</b>	<b>55 168</b>
<b>SUMMA KAPITAL OCH SKULDER</b>		<b>3 224 361</b>	<b>2 876 693</b>
<b>ANSVARSFÖRBINDELSER</b>			
<b>Statliga garantier för lån och krediter</b>			
Lån till personal i fält		1 464	2 005
Svenska skolföreningen i Nairobi		2 000	2 000
Skolhus i Nicaragua		400	400
<b>Övriga ansvarsförbindelser</b>			
Importgaranti, INEC		1 678	3 518
Villkorslån, Näringsliv, INEC		21	5 521
Villkorslån via Swedfund, INEC		6 255	8 604
Avskrivningslån, START-SYD, INEC		5 252	6 622
Avskrivningslån, START-ÖST, Bosnia		10 334	9 678
Fristående garantier		150 000	70 000
Garantiförbindelser, U-krediter		7 715 000	8 161 000
Ansvarsförbindelser personal		2 192	-
<b>SUMMA ANSVARSFÖRBINDELSER</b>		<b>7 894 595</b>	<b>8 269 347</b>

# Anslagsredovisning 2001

## REDOVISNING MOT ANSLAG (TKR)

ANSLAG	BENÄMNING	NOT	INGÅENDE ÖVERFÖRINGS- BELOPP	ÅRETS TILL- DELN. ENL. REGL. BREV	FÖRDELADE ANSLAGS- BELOPP	OMDISP. ANSLAGS- BELOPP	TOTALT DISPONIBELT BELOPP	UTGIFTER	UTGÅENDE ÖVERFÖRINGS- BELOPP	DÄRAV INTECKNAT
			Not 24		Not 24	Not 24				
<b>7 8:1.1</b>	<b>MULTILATERALT UTVECKLINGSSAMARBETE (Reservationsanslag, samtliga delposter)</b>									
7 8:1.1.1	FN:s ekonomiska och sociala verksamhet		15 446	1 349 500			1 364 946	1 360 519	4 427	0
7 8:1.1.3	Övrigt multilateralt utvecklingssamarbete		58 383	63 000	33 000		154 383	115 426	38 956	22 428
7 8:1.1.4	Europeiska utvecklingsfonden	25	14 090	0			14 090	13 954	136	0
<b>7 8:1.1</b>	<b>SUMMA</b>	25	<b>87 919</b>	<b>1 412 500</b>	<b>33 000</b>		<b>1 533 419</b>	<b>1 489 899</b>	<b>43 519</b>	<b>22 428</b>
<b>7 8:1.2</b>	<b>BILATERALT UTVECKLINGSSAMARBETE (Reservationsanslag, samtliga delposter)</b>	26								
7 8:1.2.1	Afrika	27	665 716	1 817 900			2 483 616	2 337 015	146 601	144 287
7 8:1.2.2	Asien	27	310 418	1 189 600			1 500 018	1 385 836	114 181	113 995
7 8:1.2.3	Latinamerika	27	27 911	834 372			862 282	862 282	0	0
7 8:1.2.4	Europa	27	47 420	780 990			828 410	828 410	0	0
7 8:1.2.5	Globala utvecklingsprogram	27	96 989	1 242 034			1 339 023	1 290 649	48 374	31 677
7 8:1.2.6	U-krediter	27	273 128	389 104			662 232	537 700	124 533	124 499
7 8:1.2.7	Enskilda organisationer		50	885 500			885 550	876 784	8 766	2 784
7 8:1.2.8	Humanitärt bistånd och konfliktförebygg.	27	18	1 377 000			1 377 018	1 306 290	70 727	70 727
7 8:1.2.9	Ekonomiska reformer		473 136	0		349 000	822 136	506 700	315 436	315 436
7 8:1.2.10	Information	27	0	53 000			53 000	49 880	3 120	1 539
<b>7 8:1.2</b>	<b>SUMMA</b>	25	<b>1 894 784</b>	<b>8 569 500</b>		<b>349 000</b>	<b>10 813 284</b>	<b>9 981 546</b>	<b>831 737</b>	<b>804 944</b>
<b>7 8:2</b>	<b>BISTÅNDSFÖRVALTNING (Ramanslag)</b>									
<b>7 8:2</b>	<b>Sidas biståndsförvaltning</b>	28	<b>19 996</b>	<b>455 002</b>			<b>474 998</b>	<b>467 404</b>	<b>7 594</b>	
<b>7 9:1.1</b>	<b>SAMARBETE MED CENTRAL- OCH ÖSTEUROPA GENOM SIDA (Reservationsanslag, samtliga delposter)</b>									
7 9:1.1.1	Kunskapsöverför. och ekon. samarbete	29	176 254	341 000			517 254	403 916	113 339	113 339
7 9:1.1.2	Miljö		322 470	150 000			472 470	120 951	351 519	351 019
7 9:1.1.3	Stöd genom enskilda organisationer			83 000			83 000	76 359	6 641	675
7 9:1.1.4	Säkerhetsfrämjande insatser	29	51 349	36 000	-10 500		76 849	27 873	48 976	28 753
<b>7 9:1.1</b>	<b>SUMMA</b>	25	<b>550 074</b>	<b>610 000</b>	<b>-10 500</b>		<b>1 149 574</b>	<b>629 099</b>	<b>520 474</b>	<b>493 785</b>
<b>5 5:7</b>	<b>FREDSFRÄMJANDE VERKSAMHET (Ramanslag, samtliga delposter)</b>									
5 5:7.3	Sida-verksamhet utomlands	30	3 865	26 900		-3 865	26 900	18 506	8 394	
5 5:7.4	Särskilda insatser				1 000		1 000	554	446	
5 5:7.8	Till regeringens disposition	30	12 706			-12 706	0			
	<b>SUMMA</b>		<b>16 571</b>	<b>26 900</b>	<b>1 000</b>	<b>-16 571</b>	<b>27 900</b>	<b>19 060</b>	<b>8 840</b>	
	<b>ÖVRIGA RESERVATIONSANSLAG</b>									
<b>1F1</b>	<b>Samarb. och utv. inom Östersjöreg. (1999)</b>		<b>35 063</b>			<b>36 000</b>	<b>71 063</b>	<b>12 664</b>	<b>58 399</b>	<b>38 818</b>
<b>20A10.3</b>	<b>Åtgärdsprogrammet för Östersjön</b>		<b>29 436</b>				<b>29 436</b>	<b>6 044</b>	<b>23 392</b>	<b>21 383</b>
	<b>ÖVRIGA RAMANSLAG</b>									
<b>24 39:6.4</b>	<b>Näringslivsutv. i Östersjöregionen</b>									
	<b>Till regeringens disposition</b>	31	<b>29 739</b>			<b>25 000</b>	<b>54 739</b>	<b>13 992</b>	<b>40 746</b>	<b>16 052</b>
	<b>TOTALSUMMA</b>		<b>2 663 582</b>	<b>11 073 902</b>	<b>23 500</b>	<b>393 429</b>	<b>14 154 412</b>	<b>12 619 710</b>	<b>1 534 703</b>	<b>1 397 410</b>

REDOVISNING MOT STATSBUDETENS INKOMSTITTLAR PER 2001-12-31 (TKR)

INKOMST-TITEL	BENÄMNING	NOT	BERÄKNAT ENLIGT REGL. BREV	ÅRETS INKOMSTER
2394	Övriga ränteinkomster			455
2535	Avgifter för statliga garantier			20
2811	Övriga inkomster av statens verksamhet			40 200
4526	Återbetalning av övriga lån			6 251
	<b>SUMMA</b>	32	<b>39 000</b>	<b>46 927</b>

BEMYNDIGANDEN 2001 (TKR)

		TILLDELAD BEMYN- DIGANDERAM	INGÅENDE ÅTAGANDEN	UTESTÅENDE ÅTAGANDEN 011231	UTESTÅENDE ÅTAGANDENAS FÖRDELNING PER ÅR				
ANSLAG	BENÄMNING				ÅR 2002	ÅR 2003	ÅR 2004	ÅR 2005 –	TOTALT
		Not 33		Not 34					Not 35
7 8:1.2	BILATERALT UTVECKLINGSSAMARBETE (Reservationsanslag)								
7 8:1.2.1	Afrika		1 772 343	3 455 427	1 981 081	842 242	427 339	52 864	3 303 526
7 8:1.2.2	Asien		1 069 637	1 724 864	1 061 104	454 779	163 061	37 800	1 716 745
7 8:1.2.3	Latinamerika		984 596	909 028	544 970	316 261	28 887	5 100	895 217
7 8:1.2.4	Europa		323 717	352 737	311 223	35 420	3 069	0	349 711
7 8:1.2.5	Globala utvecklingsprogram		1 711 173	844 426	697 526	114 858	17 450	1 250	831 083
7 8:1.2.6	U-krediter		128 570	75 962	75 762	0	0	0	75 762
7 8:1.2.7	Enskilda organisationer		561 796	1 131 271	793 882	337 190	0	0	1 131 072
7 8:1.2.8	Hum. bistånd och konfliktförebyggande		440 251	200 546	194 046	6 500	0	0	200 546
7 8:1.2.10	Information		4 083	3 603	2 062	0	0	0	2 062
7 8:1.2	SUMMA	20 000 000	6 996 166	8 697 864	5 661 654	2 107 249	639 806	97 014	8 505 723
7 9:1.1	SAMARBETE MED CENTRAL- OCH ÖSTEUROPA GENOM SIDA (Reservationsanslag)								
7 9:1.1.1	Kunskapsöverföring och ekon. samarbete		254 494	157 412	152 946	0	0	0	152 946
7 9:1.1.2	Miljö		36 311	78 014	78 014	0	0	0	78 014
7 9:1.1.3	Stöd genom enskilda organisationer		57 838	88 819	65 031	23 788	0	0	88 819
7 9:1.1.4	Säkerhetsfrämjande insatser		90	387	387	0	0	0	387
7 9:1.1	Samarbete med Central- och Östeuropa genom Sida	650 000	348 733	324 632	296 379	23 788	0	0	320 167
	SUMMA	20 650 000	7 344 899	9 022 496	5 958 033	2 131 037	639 806	97 014	8 825 890

## FINANISELLA VILLKOR 2001 (TKR)

ANSLAG	BENÄMNING	VILLKOR	TYP	FINANSIELLT VILLKOR	UTFALL
<b>UTGIFTSBEGRÄNSNINGAR</b>					
7 8	Internationellt utvecklingssamarbete	Utgiftsbegränsning budgetåret 2001	Regl.brev	12 039 000	11 938 850
7 8:1.1	Samarbete med Central- och Östeuropa genom Sida	Utgiftsbegränsning budgetåret 2001	Regl.brev	650 000	629 099
<b>7 8:1.1 MULTILATERALT UTVECKLINGSSAMARBETE (Reservationsanslag)</b>					
7 8:1.1.1	FN:s ekonomiska och sociala verksamhet	Bidrag till utvalda multi- och bilaterala verksamheter inom narkotikaområdet	Regl.brev	12 000	11 519
		Bidrag till UNDP	Regl.brev	795 000	795 000
		Bidrag till UNFPA	Regl.brev	160 000	160 000
		Bidrag till UNICEF	Regl.brev	297 000	297 000
		Bidrag till UNAIDS	Regl.brev	47 000	47 000
		Bidrag till FN:s narkotikabekämpningsprogram (UNDCP)	Regl.brev	38 500	38 500
7 8:1.1.3	Övrigt multilateralt samarbete	Insatser inom det multilaterala miljöområdet	Regl.brev	16 000	13 057
		Uppföljning av ovan nämnda multilaterala samarbete	Regl.brev	1 000	630
		Fonden i Montrealprotokollet	Regl.brev	4 000	2 944
		Insatser i de minst utvecklade länderna inom områdena vatten och energi	Regl.brev	15 600	8 000
		Uppföljning av WFS inom ramen för bl.a. FAO	Regl.brev	400	198
		Stöd till WMU (UD2001/215/GC)	Reg.beslut	26 000	24 637
		Fortsatt deltagande i TIPH (UD2001/1218/GC)	Reg.beslut	13 000	12 467
<b>7 8:1.2 BILATERALT UTVECKLINGSSAMARBETE (Reservationsanslag)</b>					
7 8:1.2	Bilateralt utvecklingssamarbete	Sakanslagsfinansierade tjänster i fält	Regl.brev	160 000	149 828
7 8:1.2.1	Afrika	Fortsatt stöd till landsbygdsutvecklingsprogrammet i Amhara, Etiopien (UD2001/13/AF)	Reg.beslut	55 000	54 435
		Stöd till en särskild humanitär insats för finansiering av lokala inköp av livsmedel i Etiopien (UD2001/13/AF)	Reg.beslut	47 000	61 430
		Gåva till Malawi för rehabilitering och förstärkning av eldistributionsnätet i Blantyre (UD2000/981/AF)	Reg.beslut	98 000	435
		Institutionsutveckling vid skogsfakulteten i Wondo Genet, Etiopien 1999-2003 (UD1999/949/AF)	Reg.beslut	78 200	35 875
		Bistånd till Somalia (UD1999/439/AF) 1999-2001	Reg.beslut	5 000	5 100
7 8:1.2.2	Asien	Vissa kostnader i samband med Sveriges medverkan i ett huvudsakligen EU-finansierat biståndsprogram om polissamarbete med palistinska myndigheten (UD2001/114/FMR)	Reg.beslut	90	90
		EU:s särskilda sändebud i Mellanöstern 1999-2001 (UD1999/425/MENA)	Reg.beslut	4 500	2 706
7 8:1.2.3	Latinamerika	Bistånd till Centralamerika m.a.a. orkanen Mitch (II:5 990128) avser perioden 1999-2001, 1 400 mnkr	Reg.beslut	90 000	138 143
7 8:1.2.4	Europa	Insatser i Turkiet	Regl.brev	10 000	5 184
		Valobservatörsinsatser	Regl.brev	7 000	2 356
		Stöd till The South East Europe University i Tetovo i Makedonien (UD2001/496/EC) 2001-2004	Reg.beslut	4 000	4 000
7 8:1.2.5	Globala utvecklingsprogram	Demokratirelaterade insatser i u-länder. Stöd genom organ knutna till svenska riksdagspartier.	Regl.brev	8 500	8 115
		U-landsforskning i Sverige inkl. tidsbegränsade anställningar för forskare	Regl.brev	82 000	79 324
7 8:1.2.6	U-krediter	U-kredit till Vietnam (UD2001/1289/ASO)	Reg.beslut	34 000	31 000
		U-kredit till Nepal (UD2001/976+987/ASO)	Reg.beslut	135 000	135 000
		U-kredit till Thailand (UD2001/970/ASO)	Reg.beslut	90 000	0
7 8:1.2.7	Enskilda organisationer	Högst 10 % av delposten Enskilda organisationer får disponeras för U-landsinformation	Regl.brev	89 000	87 792



ANSLAG	BENÄMNING	VILLKOR	TYP	FINANSIELLT VILLKOR	UTFALL
7 8:1.2.8	Humanitärt bistånd och konfliktförebyggande	Stöd till Internationella rödakorskommitténs (ICRC) fältverksamhet	Regl.brev	220 000	220 000
		Stöd till burmesiska flyktingar i Thailand för år 2001 (UD2001/123/GC)	Reg.beslut	19 500	19 500
		Stöd till Svenska Afghanistan-kommittén för åren 2000–2001 (UD2000/83/GC)	Reg.beslut	33 600	33 600
		Bistånd till Centralamerika m.a.a. orkanen Mitch (II:5 990128) avser perioden 1999–2001, 1 400 mnkr	Reg.beslut	120 000	199 116
		Bistånd till Somalia (UD1999/439/AF) 1999–2001	Reg.beslut	15 000	12 791
7 8:1.2.9	Ekonomiska reformer	Stöd till ekonomiska reformer och skuldlättnader (UD1999/708/IC, UD2000/308/IC, UD2001/584/IC, UD2001/1520/IC)			
		– Bolivia	Reg.beslut	60 000	60 000
		– Burkina Faso	Reg.beslut	40 000	40 000
		– Guinea Bissau	Reg.beslut	25 000	0
		– Honduras	Reg.beslut	60 000	60 000
		– Kambodja	Reg.beslut	40 000	24 000
		– Malawi	Reg.beslut	40 000	0
		– Mali (UD2001/1520/IC)	Reg.beslut	40 000	40 000
		– Moçambique	Reg.beslut	100 000	100 000
		– Rwanda	Reg.beslut	40 000	40 000
		– Tanzania	Reg.beslut	80 000	80 000
		– Uganda	Reg.beslut	55 000	55 000
		– Vietnam	Reg.beslut	20 000	0
		– Debt Relief International	Reg.beslut	7 700	7 700
<b>7 9:1.1</b>	<b>SAMARBETE MED CENTRAL- OCH ÖSTEUROPA GENOM SIDA (Reservationsanslag)</b>				
7 9:1.1.1	Kunskapsöverföring och ekonomiskt samarb.	Administrativ verksamhet avseende insatser inom Central- och Östeuropa	Regl.brev	26 000	25 746
7 9:1.1.3	Stöd genom enskilda organisationer	Demokratirelaterade insatser i Central- och Östeuropa	Regl.brev	8 500	8 115
		Information i Sverige	Regl.brev	6 500	5 883
	<b>ÖVRIGA ANSLAG</b>				
1F1	Samarb. och utveckling inom Östersjöreg. (1999)	Bidrag till åtgärder inom energisektorn, Gattjina (UD1999/1399/EC)	Reg.beslut	15 800	10 798
		Upprustning av fjärrvärmesystem i Arkhangelsk (N1999/2845/ESB+N2000/10057/ESB)	Reg.beslut	27 000	25 460
		Bidrag till åtgärder inom energisektorn i Litauen (N1999/2453/ESB)	Reg.beslut	17 000	1 540
		Inrättande av svensk särskild fond vid Nordiska Investeringsbanken, NIB, för stöd till projektet Petjenga Nickel på Kolahalvön (UD1999/57/EC)	Reg.beslut	33 000	0
5 5:7.3	Sida-verksamhet utomlands	Stöd till OSSE:s mission i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien (UD2001/1185/EP+1309/EP)	Reg.beslut	1 330	1 173
5 5:7.4	Särskilda insatser	Stöd till OSSE:s mission i Förbundsrepubliken Jugoslavien (UD2001/466/EP)	Reg.beslut	1 000	554
24 39: 6.4	Näringslivsutveckling i Östersjöregionen	Genomföra försöksverksamhet med demonstrationsinsatser av utrustning på miljö- och energiområdet 2000-2001. Samt medel till programmet DemoÖst (UD1999/1608/EC)	Reg.beslut	25 000	3 581
		Påfyllnad av medel för konsultfond vid Världsbanken, IBRD (UD1999/1511/EC)	Reg.beslut	11 000	6 000
		Inrättande av svensk konsultfond vid Nordiska Investeringsbanken, NIB (UD1999/1608/EC)	Reg.beslut	3 150	3 000
		Påfyllning av medel till den svenska konsultfonden vid International Finance Corporation, IFC (UD1999/1608/EC)	Reg.beslut	5 000	2 500
		Uppdrag att genomföra internationella kurser (UD1999/1608/EC)	Reg.beslut	20 000	8 323
	<b>ÖVRIGT</b>				
7 8:1.2.5	Globala utvecklingsprogram	Rätt att finansiera högst 10 tidsbegränsade tjänster vid GWP	Regl.brev		
		10 tjänster var bemannade 2001 till en kostnad uppgående till 12 338 tkr.			

## Finansieringsanalys 2001 (tkr)

	NOT	010101 -011231	000101 -001231
<b>DRIFT</b>			
Kostnader	36	-784 110	-703 351
<b>Finansiering av drift</b>			
Intäkter av anslag	736 951	663 110	
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	37 59 491	56 732	
Intäkter av bidrag	249	272	
Övriga intäkter	1 648	1 801	
<b>Summa medel som tillförts för finansiering av drift</b>		<b>798 339</b>	<b>721 915</b>
Minskning av kortfristiga fordringar		1 849	-3 221
Ökning av kortfristiga skulder		5 803	8 336
<b>KASSAFLÖDE FRÅN DRIFT</b>		<b>21 880</b>	<b>23 679</b>
<b>INVESTERINGAR</b>			
Investeringar i materiella tillgångar	-13 986	-22 457	
<b>Summa investeringsutgifter</b>		<b>-13 986</b>	<b>-22 457</b>
<b>Finansiering av investeringar</b>			
Lån från Riksgäldskontoret	25 868	19 817	
- amorteringar	-23 507	-22 586	
Försäljning av anläggningstillgångar	929	225	
<b>Summa medel tillförda för finansiering av investeringar</b>		<b>3 290</b>	<b>-2 544</b>
Minskning av kortfristiga skulder avseende investeringar		-5 341	3 960
<b>KASSAFLÖDE TILL INVESTERINGAR</b>		<b>-16 037</b>	<b>-21 041</b>
<b>LÅNEVERKSAMHET</b>			
Nyutlåning och nedskrivning	7 437	-24 803	
Amorteringar	4 053	3 699	
<b>Summa låneutgifter</b>		<b>11 491</b>	<b>-21 105</b>
<b>Finansiering från låneverksamhet</b>			
Ökning av statskapital med medel som erhållits från statsbudgeten	4 484	15 312	
<b>Summa medel som tillförts för finansiering av låneverksamhet</b>		<b>4 484</b>	<b>15 312</b>
<b>KASSAFLÖDE FRÅN LÅNEVERKSAMHET</b>		<b>15 974</b>	<b>-5 793</b>
<b>UPPBÖRDSVERKSAMHET</b>			
Intäkter av avgiftsinkomster som inte disponeras av myndigheten	42 860	32 716	
Ökning av kortfristiga fordringar	-2 185	-4 398	
<b>Inbetalningar i uppbördsverksamhet</b>		<b>40 675</b>	<b>28 319</b>
Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamhet		-40 675	-28 319
<b>KASSAFLÖDE TILL UPPBÖRDSVERKSAMHETEN</b>		<b>0</b>	<b>0</b>

	NOT	010101 -011231	000101 -001231
<b>TRANSFERERINGSVERKSAMHET</b>			
Lämnade bidrag	-11 760 408	-10 030 213	
Ökning av kortfristiga skulder avseende bidrag	23 295	-26 076	
Minskning av långfristiga fordringar exkl. låneverksamhet	91 600	16 265	
<b>Summa medel tillförda för finansiering av investeringar</b>		<b>-11 645 513</b>	<b>-10 040 024</b>
<b>Finansiering av transfereringsverksamhet</b>			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	11 149 047	9 334 768	
Medel som erhållits från andra myndigheter för finansiering av bidrag	2 206	15 635	
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	52 109	90 382	
Ökning av statskapital med medel som erhållits från statsbudgeten	725 174	601 900	
<b>Summa medel som tillförts för finansiering av transfereringsverksamhet</b>		<b>11 928 536</b>	<b>10 042 685</b>
<b>KASSAFLÖDE FRÅN TRANSFERERINGSVERKSAMHET</b>		<b>283 023</b>	<b>2 661</b>
<b>FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL</b>		<b>304 841</b>	<b>-494</b>

	010101 -011231	000101 -001231
<b>SPECIFIKATION AV FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL</b>		
<b>Likvida medel vid årets början</b>	<b>2 040 877</b>	<b>2 041 371</b>
Ökning av kassa och postgiro	6 160	12 143
Ökning av tillgodohavande hos Riksgäldskontoret	140 932	21 718
Minskning av banktillgodohavanden	45 998	-68 805
Ökning av avräkning med Statsverket	111 751	34 450
<b>Summa förändring av likvida medel</b>	<b>304 841</b>	<b>-494</b>
<b>Likvida medel vid årets slut</b>	<b>2 345 717</b>	<b>2 040 877</b>

## Notförteckning, belopp i tkr

### ALLMÄNT

Sida är bokföringsskyldigt enligt Förordning (2000:606) om myndigheters bokföring. Årsredovisningen är upprättad enligt Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

### REDOVISNINGSPRINCIPER

Fordringar har värderats till högst det belopp varmed de beräknas inflyta.

Fordringar och skulder i utländsk valuta är värderade till balansdagens kurs, om inte annat framgår av nedanstående noter.

Materiella anläggningstillgångar utgörs av tillgångar för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde på minst tio tkr och en ekonomisk livslängd på minst tre år. Anläggningstillgångarna tas upp till anskaffningsvärdet och skrivs av enligt linjär avskrivningsmetod. Avskrivningarna påbörjas från och med den månad då tillgången tas i bruk. Avskrivningstiden för förbättringsutgifter på annans fastighet är tio år, för datorer tre år och för övriga anläggningskategorier fem år.

Utgifter mot anslag nettoredovisas i enlighet med 16§ Anslagsförordningen (1996:1189). Nettoredovisning innebär att inkomster mot anslag redovisas som utgiftsreduktioner. I övrigt anges i förekommande fall tillämpade redovisningsprinciper i anslutning till not.

Utgifter som klassificeras som transfereringar avräknas anslaget enligt kassamässig princip i de fall utbetalningarna grundar sig på beslut om bidrag och erhållna rekvisitioner. En nyhet från och med 2001 är att erhållna fakturor avseende varor och tjänster som levererats per bokslutsdatum och som klassificeras som transfereringar avräknas anslagen enligt utgiftsmässig princip. Denna ändrade redovisningsprincip beräknas ha ökat anslagsutfallet för 2001 med 141 551 tkr.

Avsättning för framtida pensionsåtaganden beräknas till det samlade värdet av samtliga beslut enligt de försäkringstekniska grunder som Nämnden för statens avtalsförsäkringar har fastställt. Värdet inkluderar särskild löneskatt. Avsättningar avseende avgångsvederlag inkluderar sociala avgifter.

Säkerhetsreservens värde är beräknat med hänsyn tagen till beräknat värde av utestående skadefordringar och beräknat risk för slutliga förluster i utestående engagemang. Hänsyn är även tagen till

koncentrationsrisken, eftersom engagemangen domineras av ett fåtal länder och resultatet därför är starkt beroende av bedömningen av dessa.

### Dispens från EA-regler

Med undantag från förordning (1994:14) om statliga myndigheters betalning och medelförvaltning medges Sida enligt regleringsbrevet att inneha följande bankkonton;

- Konto i affärsbank för brådskande kontantutbetalningar.
- Bankkonto i Nordbanken för betalningar av remburer.
- LORO-konto för överföringar av medel till ambassaderna.

### ERSÄTTNING TILL STYRELSENS LEDAMÖTER OCH LEDANDE BEFATTNINGSHAVARE SAMT

#### UPPGIFT OM SIDOUPPDRAG

Styrelsens ledamöter erhåller arvode per sammanträde i enlighet med förordningen (SFS 1998:142) om ersättning för uppdrag i statliga styrelser, nämnder och råd med mera.

Ledamot	Skattepliktig ersättning	Styrelseuppdrag
Ekholm, Berndt	10	Naturvårdsverket Riksbankens jubileumsfond
Forsberg, Bo	9	–
Göransson, Bo	920	Stockholms Universitet Prins Eugens Waldemarsudde
Kokko, Ari	9	–
Näslund, Ingrid	11	Hälsö- och sjukvårdens ansvarsnämnd
Nörby, Bengt	11	Lunds Universitet LO-TCO Rättsskydd AB TCO Development AB Bergendal kurs och konferens
Persson, Bertil	7	Statens medicinska- etiska råd Läkemedelsverket Gentekniknämnden Odontologiska fakulteten, Malmö Högskola Fakultetsnämnden i medicinsk vetenskap, Malmö Högskola
Risinggård, Börje	11	Tullverket Swedish-Polish Trade Services AB Svensk Ryska Handels Kammaren AB Nordiska Unipol AB Silf Competence AB
Sommestad, Lena	11	MISTRA, Stiftelsen för miljöstrategisk forskning
Ytterberg, Mariann	9	Läkemedelsverket Patientskadenämnden Gentekniknämnden
Zetterberg, Eva	11	–
Herrström, Staffan (Överdirektör)	644	–
Ekengren, Lars* (Överdirektör)	338	Nordiska Utvecklingsfonden
<b>Summa ersättning</b>		<b>2 001</b>
* Tjänst som överdirektör t.o.m. 2001-09-30.		

## RESULTATRÄKNING

### Not 1. Samband mellan intäkter av anslag enligt anslagsredovisning och resultaträkning

	010101 -011231	000101 -001231
Anslagsutfall enligt anslagsredovisningen	12 619 710	10 618 789
Intäkter av anslag enligt resultaträkningen	-736 951	-663 110
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bistånd	-11 149 047	-9 334 768
Redovisat mot Statskapital (utlåning)	-733 711	-620 911
<b>Differens</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

### Not 2. Intäkter av avgifter och andra ersättningar

	010101 -011231	000101 -001231
Intäkter enl. 4 § Avgiftsförordningen	18 747	16 343
Intäkter avgiftsfinansierad verksamhet	2 724	3 641
Övriga intäkter i verksamheten	38 735	36 765
<b>Summa intäkter</b>	<b>60 207</b>	<b>56 749</b>

### Not 3. Finansiella intäkter

	010101 -011231	000101 -001231
Ränteintäkter RGK	1 489	1 699
Övriga ränteintäkter	50	37
Övriga finansiella intäkter	109	65
<b>Summa finansiella intäkter</b>	<b>1 648</b>	<b>1 801</b>

### Not 4. Lönekostnader

	010101 -011231	000101 -001231
Summa kostnader för personal	-458 987	-409 598
Varav lönekostnader	-253 508	-230 454

### Not 5. Övriga driftkostnader

	010101 -011231	000101 -001231
Konsulttjänster	-95 735	-84 528
Datatjänster	-3 664	-5 857
Övriga köpta tjänster	-21 511	-9 701
Tele och post	-18 561	-17 623
Transporter och resor	-38 515	-33 375
Kontorsmaterial, trycksaker m. m.	-15 758	-11 222
Övrigt	-15 486	-18 182
<b>Summa övriga driftkostnader</b>	<b>-209 229</b>	<b>-180 488</b>

### Not 6. Finansiella kostnader

	010101 -011231	000101 -001231
Räntekostnader räntekonto RGK	-5	-4 129
Räntekostnader lån RGK	-2 512	-2 391
Övriga finansiella kostnader	-426	-388
<b>Summa finansiella kostnader</b>	<b>-2 943</b>	<b>-6 907</b>

### Not 7. Finansiella intäkter

	010101 -011231	000101 -001231
Ränteintäkter U-krediter	81 972	88 556
Ränteintäkter EKN	39 426	41 111
Valutakursvinster	27 587	53 365
Övriga finansiella intäkter	1 436	2 356
<b>Summa finansiella intäkter</b>	<b>150 422</b>	<b>185 387</b>

### Not 8. Finansiella kostnader

	010101 -011231	000101 -001231
Räntekostnader EKN	-45	-74
Valutakursförluster	-6 932	-21 106
Övriga finansiella kostnader	-51	-45
<b>Summa finansiella kostnader</b>	<b>-7 028</b>	<b>-21 225</b>

### Not 9. Årets kapitalförändring

	010101 -011231	000101 -001231
<i>Periodiseringsdifferenser i anslagsfinansierad verksamhet</i>		
Amorteringar	23 507	22 586
Personalkostnader	-5 920	-3 048
Avskrivningar	-22 473	-20 927
Uppbörd	2 185	4 398
Övrigt	-2 050	1 272
<i>Över-/underskott i bidragsfinansierad verksamhet</i>		
Kundförluster villkorslån	-17 273	-2 624
U-krediter – gåvoelement	-653 696	-648 274
Resultat säkerhetsreserv	-91 600	-16 265
Övriga transfereringar*	204 310	75 517
<b>Årets kapitalförändring</b>	<b>-563 010</b>	<b>-587 365</b>

\*Beroende på ändrad redovisningsprincip fr.o.m. 2001 för anslagsavräkning av erhållna fakturor avseende transfereringar har detta belopp påverkats med 141 551 tusen kronor (se även redovisningsprinciper ovan).

## BALANSRÄKNING

### Not 10. Materiella anläggningstillgångar

Förbättringsutgifter på annans fastighet		Maskiner, inventarier, installationer m.m.					SUMMA
	Avslutade förbättrings- utgifter annans fastighet*	Kapital- varor	Transport- medel	Datorer	Kontors- maskiner	Möbler	
IB anskaffningsvärde	39 671	12 469	15 750	73 918	11 840	20 874	174 523
Årets nyanskaffning	817	1 203	3 532	6 033	867	1 534	13 986
Återfört anskaffningsvärde (fsg/utr.)	0	-46	-1 021	-20 581	-60	-164	-21 873
UB anskaffningsvärde	40 489	13 626	18 261	59 371	12 647	22 244	166 636
IB ackumulerade avskrivningar	-14 687	-10 604	-10 959	-48 836	-9 367	-18 901	-113 355
Årets avskrivning	-3 751	-1 106	-1 920	-14 029	-838	-829	-22 473
Återförda avskrivningar (fsg/utr.)	0	26	982	20 389	55	164	21 617
UB ackumulerade avskrivningar	-18 438	-11 683	-11 897	-42 476	-10 150	-19 566	-114 211
BOKFÖRT VÄRDE	22 051	1 942	6 364	16 894	2 497	2 677	52 425
<b>Summa per balanspost</b>	<b>22 051</b>					<b>30 374</b>	<b>52 425</b>
* Pågående förbättringsutgifter på annans fastighet saknas 2001.							

### Not 11. Långfristiga fordringar hos andra myndigheter

Posten utgörs i sin helhet av säkerhetsreserven som förvaltas av Exportkreditnämnden (EKN), vilken är knuten till U-kreditsystemet. Säkerhetsreservens redovisade värde efter gjorda avsättningar bedöms täcka kostnader för eventuella framtida förluster.

### Not 12. Utlåning

Utlåning biståndskrediter	011231	001231
<b>Ingående balans*</b>	<b>133 220</b>	<b>-</b>
Årets nytulning	23 302	-
Årets amorteringar	-2 198	-
Årets förändring av kursdifferenser och befarade förluster	-1 278	-
<b>Utgående balans</b>	<b>153 047</b>	<b>-</b>
Utlåning villkorslån	011231	001231
<b>Ingående balans</b>	<b>121 744</b>	<b>100 640</b>
Årets nytulning	8 537	19 015
Årets amorteringar	-4 053	-3 699
Avskrivna lån	-7 179	-375
Årets förändring av kursdifferenser och befarade förluster	-7 518	6 163
<b>Utgående balans</b>	<b>111 531</b>	<b>121 744</b>
<b>Total utgående balans</b>	<b>264 578</b>	<b>121 744</b>
* Biståndskrediter redovisas i balansräkningen fr.o.m. 2001. Värden av samtliga utestående lån har beräknats och redovisas som ingående balans. Uppgift saknas om värdet av dessa per 001231.		

### Not 13. Periodavgränsningsposter

	011231	001231
Förutbetalad hyra	11 290	12 286
Förutbetalad hyra, statliga	7 268	7 663
Övriga förutbetalda kostnader	4 730	1 557
Upplupna bidragsintäkter	23	29
Upplupna ränteutgifter, statliga	10 646	12 937
Upplupna ränteutgifter, ej statliga	13 221	10 942
Övriga upplupna intäkter	579	20
<b>Utgående balans</b>	<b>47 756</b>	<b>45 435</b>

### Not 14. Avräkning med statsverket

	011231	001231
<b>Ingående balans</b>	<b>-44 800</b>	<b>-79 249</b>
<i>Avräknat mot statsbudgeten</i>		
- Anslag	12 619 710	10 618 789
- Inkomstitlar	-46 927	-32 017
<i>Avräknat mot statsbudgeten totalt</i>	<i>12 572 783</i>	<i>10 586 771</i>
<i>Avräknat mot statsverkets checkräkning</i>		
- Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-450 608	-415 294
- Uppbördsmedel m.m.	927 786	823 095
- Transfereringar m.m.	-12 938 211	-10 960 123
<i>Avräknat mot statsv. checkräkn. tot.</i>	<i>-12 461 032</i>	<i>-10 552 322</i>
<b>Årets avräkning med statsverket</b>	<b>111 751</b>	<b>34 450</b>
<b>Utgående balans</b>	<b>66 951</b>	<b>-44 800</b>

**Not 15. Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret**

Sida har ett kreditutrymme om 20 000 tkr på räntekontot hos Riksgäldskontoret (RGK).

	011231	001231
Behållning räntekonto	44 148	58 957
Varav kortsiktigt likviditetsbehov	26 419	39 943

**Not 16. Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret**

Enligt regeringsbeslut (UD1999/283/IG) har Sida rätt att påbörja en försöksverksamhet med så kallade fristående garantier upp till ett belopp om 1 000 000 tkr. Täckning av eventuella förluster inom denna garantiverksamhet skall tas av medel som finns inestående hos Riksgäldskontoret och som avser finansiering av U-kreditsystemet (2 146 936 tkr) upp till ett belopp om 500 000 tkr.

**Not 17. Kassa, postgiro och bank**

	011231	001231
Kassa	45	65
Utlandsmyndigheterna LORO	24 376	18 195
Banktillgodohavanden	63 263	17 265
<b>Utgående balans</b>	<b>87 683</b>	<b>35 525</b>

Utlandsmyndigheternas behållning per den 31 december har för de icke konvertibla valutorna värderats till månadens lokala säljkurs, medan de konvertibla valutorna har värderats till balansdagens kurs.

**Not 18. Statskapital**

Sidas statskapital utgörs av medel hänförliga till biståndskrediter, villkorslån och U-krediter. Sida har inget avkastningskrav på statskapitalet.

Utbetalning av villkorslån avräknas mot anslag och redovisas mot statskapital. Amortering av villkorslån tillförs inkomsttitel på statsbudgeten och reducerar statskapital.

Biståndskrediter redovisas på samma sätt, men med den skillnaden att redovisningen av fordran och amorteringar mot statskapital och inkomsttitel sker efter justering med hänsyn till lånens avskrivningsgrad.

I samband med avsättning av framtida räntesubventioner för beviljade U-krediter avräknas anslaget och redovisas mot statskapital. Årets utbetalning av räntesubventioner redovisas som kostnader i resultaträkningen och medför en kapitalförändring som nästkommande år avslutas mot statskapital.

Biståndskrediter	011231	001231
<b>Ingående balans*</b>	<b>133 220</b>	<b>–</b>
Årets nyutlåning	23 302	–
Årets amorteringar	–2 198	–
<b>Utgående balans</b>	<b>154 325</b>	<b>–</b>

Villkorslån	011231	001231
<b>Ingående balans</b>	<b>117 618</b>	<b>106 304</b>
Årets nyutlåning	8 537	19 015
Årets amorteringar	–4 053	–3 699
Årets avslutade kapitalförändringar	–370	–3 998
Kundförluster avräkning statskapital	0	–5
<b>Utgående balans</b>	<b>121 731</b>	<b>117 618</b>

U-krediter	011231	001231
<b>Ingående balans</b>	<b>2 549 910</b>	<b>2 434 266</b>
Årets avsättning**	725 174	601 900
Årets avslutade kapitalförändringar	–558 715	–486 256
<b>Utgående balans</b>	<b>2 716 368</b>	<b>2 549 910</b>

**Total utgående balans**                      **2 992 424**      **2 667 527**

\* Se not 12.

\*\* Inkluderar även avsättningar för biståndskrediter t. o. m. år 2001.

**Not 19. Balanserad kapitalförändring**

	011231	001231
<b>Ingående balans</b>	<b>467 388</b>	<b>111 951</b>
Avslutad kapitalförändring tidigare år	–587 365	–134 817
Tillkommer; avsatt mot statskapital för villkorslån	370	3 998
Tillkommer; avsatt mot statskapital för U-krediter	558 715	486 256
<b>Utgående balans</b>	<b>439 109</b>	<b>467 388</b>

**Not 20. Avsättningar**

	011231	001231
<b>Ingående avsättning</b>	<b>5 503</b>	<b>5 660</b>
Årets pensionskostnad	3 467	2 597
Årets pensionsutbetalningar	–2 889	–2 754
<b>Utgående avsättning</b>	<b>6 081</b>	<b>5 503</b>

**Not 21. Lån i Riksgäldskontoret**

Sida har enligt regleringsbrevet en beviljad låneram på 62 000 tkr.

	011231	001231
<b>Ingående balans</b>	<b>50 682</b>	<b>53 450</b>
Årets upptagna lån	25 868	19 817
Årets amorteringar	–23 507	–22 586
<b>Utgående balans</b>	<b>53 042</b>	<b>50 682</b>



**Not 22. Leverantörsskulder**

	011231	001231
Summa leverantörsskulder	148 298	135 227
Varav för investeringar	446	5 787

**Not 23. Periodavgränsningsposter**

	011231	001231
Upplupna löner och semesterlöner	31 008	26 875
Upplupna räntekostnader, statliga	67	91
Övriga upplupna kostnader, ej statliga	1 695	415
Övriga upplupna kostnader, statliga	60	0
Oförbrukade bidrag, ej statliga	507	23 633
Oförbrukade bidrag, statliga	1 724	4 154
Förutbetalda intäkter, ej statliga	325	0
Förutbetalda intäkter, statliga	91	0
<b>Utgående balans</b>	<b>35 477</b>	<b>55 168</b>

**ANSLAGSREDOVISNINGEN****Not 24. Begrepp i anslagsredovisningen**

*Ingående överföringsbelopp* är ett samlingsbegrepp som innefattar anslagssparande, anslagskredit och reservation som Sida tagit med sig från föregående år.

*Fördelade anslagsbelopp* avser anslag/anslagsposter där dispositionsrätten överlåtits till eller från annan myndighet. Har Sida fått pengar från annan myndighet anges beloppet utan tecken; i annat fall anges beloppet med minustecken.

*Omdisponerade anslagsbelopp* avser anslag/anslagsposter som tidigare stått till regeringens disposition, där Sida antingen erhållit dispositionsrätt eller överfört den till regeringen. Erhållen disposition anges utan tecken och överfört anges med minustecken.

**Not 25. Ointecknad reservation från föregående år**

Den totala ointecknade reservationen från föregående år avseende anslaget 7 8:1 Bistandsverksamhet uppgick till 56 129 tkr. Sida får enligt regeringsbeslut UD2001/706/IC disponera hela beloppet. Av ovanstående belopp har 40 810 tkr omfördelats till delpost 7 8:1.2.5 Globala utvecklingsprogram. Av den utgående reservationen för delpost 7 8:1.1.4 Europeiska utvecklingsfonden har 88 tkr omfördelats till delpost 7 8:1.2.4 Europa.

Den totala ointecknade reservationen från föregående år avseende anslagsposten 7 9:1.1 Samarbe-

te med Central- och Östeuropa genom Sida uppgick till 50 143 tkr. Sida får enligt regeringsbeslut UD2001/1113/EC disponera 39 643 tkr; av dessa har 29 643 tkr överförts till 7 9:1.1.1 Kunskapsöverföring och ekonomiskt samarbete och 10 000 tkr har överförts till 7 9:1.1.4 Säkerhetsfrämjande insatser.

**Not 26. Ändrad anslagsstruktur**

Innevarande år har Sidas anslagsstruktur inom anslagsposten 7 8:1.2 Bilateralt utvecklingssamarbete delvis förändrats. Sida tilldelas inte längre anslagsmedel på landnivå utan på regionnivå. En ny delpost har tillkommit, Globala utvecklingsprogram. Delposterna Särskilda utvecklingsprogram och Forskningssamarbete har utgått. Sida redovisar också i större utsträckning än föregående år mot respektive regionram i stället för som tidigare mot ämnesram. Som en konsekvens av det har Sida fört om motsvarande intecknade reservationer per delpost inom anslagsposten.

**Not 27. Omfördelning av anslag 7 8:1.2**

Enligt regleringsbrevet har Sida rätt att mellan delposter omfördela medel inom en ram om 10 procent per delpost. Sida får dessutom enligt regeringsbeslut UD2001/1311/GC omfördela ytterligare 200 000 tkr till Humanitärt bistånd och konfliktförebyggande, varav 100 000 tkr tas från delposten Afrika och 100 000 tkr från delposten Asien. Nedan följer en sammanställning av omfördelningar inom anslagsposten 7 8:1.2 Bilateralt utvecklingssamarbete.

Delpost	Enligt regler. brev	Om-fördelning	Enligt årsredovisn.
Afrika	2 125 000	-307 100	1 817 900
Asien	1 305 000	-115 400	1 189 600
Latinamerika	785 000	+ 49 372	834 372
Europa	750 000	+ 30 990	780 990
Globala utvecklingsprogram	1 162 000	+80 034	1 242 034
U-krediter	430 000	- 40 896	389 104
Humanitärt bistånd och konfliktförebyggande	1 077 000	+300 000	1 377 000
Information	50 000	+3 000	53 000

**Not 28. 7 8:2 Sidas biståndsförvaltning**

Sidas anslagssparande på förvaltningsanslaget 7 8:2 uppgick vid årets början till 19 996 tkr. Sida får disponera hela det sparade beloppet (UD2001/495/IC).

Sida får enligt regleringsbrevet utöver tilldelat anslagsbelopp disponera en anslagskredit på högst 12 600 tkr.



**Not 29. Omfördelning av anslag 7 9:1.1**

Enligt regleringsbrevet har Sida rätt att mellan delposter omfördela medel inom en ram om 10 procent per delpost. Inom anslagsposten 7 9:1.1 Samarbete med Central- och Östeuropa har Sida tillfört 4 000 tkr till delposten 7 9:1.1.1 Kunskapsöverföring och ekonomiskt samarbete från delposten 7 9:1.1.4 Säkerhetsfrämjande insatser.

**Not 30. Återförda medel från sparande på ramanslag**

Sida hade vid ingången av året kvarvarande medel på anslagspost 5 5:7 Fredsfrämjande verksamhet delpost 3 Sida Verksamhet utomlands motsvarande 3 865 tkr samt på delpost 8 Till regeringens disposition motsvarande 12 706 tkr. De kvarvarande medlen har i sin helhet återförts till regeringens disposition.

**Not 31. Dispositions rätt till sparade ramanslagsmedel**

Sida har genom regeringsbeslut UD2001/454/EIM givits fortsatt dispositions rätt till hela det sparade anslagsbeloppet på ramanslaget 24 39:6.4 Näringslivsutveckling i Östersjöregionen. Huvudregeln är att myndigheten endast får disponera tre procent utan regeringens medgivande.

**Not 32. Redovisning mot statens inkomstitlar**

Årets inkomster som redovisas mot inkomstitlar uppvisar ett högre saldo (46 927 tkr) än vad som beräknats i regleringsbrevet (39 000 tkr). Differensen förklaras av att återbetalningar från FN-organ hänförliga till år 1999 och 2000 har gjorts först under år 2001.

**BEMYNDIGANDEN****Not 33. Definition av bemyndiganden**

Begreppet bemyndiganden avser den rättighet som Sida tilldelas i regleringsbrevet att ikläda sig ekonomiska förpliktelser som medför framtida utgifter som skall täckas med ett anslag som myndigheten ännu inte tilldelats.

**Not 34. Definition av utestående åtaganden**

Utestående åtaganden utgörs av bindande åtaganden, det vill säga undertecknade och fortfarande giltiga avtal/kontrakt eller expedierade beslut om

bidrag (när avtal saknas) minskat med ackumulerade bokförda utgifter per 31 december 2001. I summa utestående åtaganden ingår inte den del som redovisas som intecknade reservationer.

**Not 35. Summa utestående åtaganden**

Utestående åtaganden per bokslutsdatum och totalsumman av per år fördelade belopp uppvisar en viss beloppsmässig skillnad. Skillnaden uppkommer då totalsumman för utestående åtaganden inkluderar skillnaden mellan avtalsbelopp som fördelats före år 2001 och utbetalningar som gjorts före år 2001. Dessa avtalsbelopp är formellt avtalade och är fortfarande giltiga varför de redovisas som utestående åtaganden. Sida gör emellertid bedömningen att denna mellanskillnad med stor sannolikhet inte kommer att utbetalas varför de ej ingår i framtida fördelade belopp. Dessa medel har därför inte heller redovisats som intecknade reservationer.

**FINANSIERINGSANALYS**

Sida tillämpar de nya bestämmelserna enligt Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag avseende uppställningsformen för finansieringsanalys. Därmed har vissa jämförelsesiffror per 001231 ändrats.

**Not 36. Verksamhetens kostnader**

	010101 – 011231	000101 – 001231
Verksamhetens kostnader enligt resultaträkningen	–807 203	–724 266
Verksamhetens kostnader enligt finansieringsanalysen	–784 110	–703 351
<b>Differens</b>	<b>–23 093</b>	<b>–20 915</b>

Differensen består av följande poster i resultaträkningen som inte ska påverka finansieringsanalysen:

	010101 – 011231	000101 – 001231
Realisationsförlust vid försäljning av anläggningstillgångar	–42	–145
Avsättningar för framtida pensionsåtaganden	–578	157
Avskrivningar av anläggningstillgångar	–22 473	–20 927
<b>Summa</b>	<b>–23 093</b>	<b>–20 915</b>

**Not 37. Intäkter av avgifter och andra ersättningar**

	010101 – 011231	000101 – 001231
Intäkter av avgifter och andra ersättningar enligt resultaträkningen	60 207	56 749
Intäkter av avgifter och andra ersättningar enligt finansieringsanalysen	59 491	56 732
<b>Differens</b>	<b>715</b>	<b>16</b>

Differensen består av följande post i resultaträkningen som inte ska påverka finansieringsanalysen:

	010101 – 011231	000101 – 001231
Realisationsvinst vid försäljning av anläggningstillgångar	715	16
<b>Summa</b>	<b>715</b>	<b>16</b>

**TVISTER****Scandiaconsult AB**

Kravet uppgår till cirka 4 200 tkr. Scandiaconsult har utfört uppdrag åt Sida i Västbanken-Gaza. Scandiaconsult har i domstol yrkat ersättning utöver vad Sida tidigare utgivit enligt kontrakt mellan parterna med cirka 4 200 tkr. Ärendet förbereds för avgörande i tingsrätten.

**GE Capital Equipment Finance AB**

Kravet uppgår till cirka 6 500 tkr. Tvist har uppstått beträffande storleken på månadsavgifter samt försäkringspremier för hyres- respektive leasingavtal som Sida ingått med bolaget. Förlikningsförhandlingar har inletts.

Styrelsens  
fastställande av  
årsredovisningen  
2001

## Styrelsens fastställande av årsredovisningen

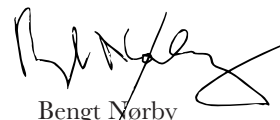
Sidas styrelse har vid möte den 15 februari 2002 beslutat att fastställa Sidas årsredovisning för 2001.



Bo Göransson, generaldirektör, *ordförande*



Berndt Ekholm




Bengt Norby



Bo Forsberg



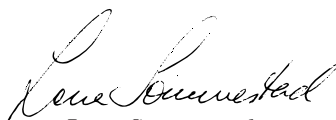
Bertil Persson



Ari Kokko



Börje Risinggård



Lena Sommestad



Mariann Ytterberg



Ingrid Näslund



Eva Zetterberg

Bilagor  
2001

## Bilaga 1. Kostnader summerat per verksamhetsgren, region/land och världsdel

Översikt över politikområden, kostnader i mnkr och antal insatser						
	2001	Kostnader 2000	1999	2001	Antal insatser 2000	1999
<b>Politikområde</b>						
Internationellt utvecklingssamarbete	11 437	9 529	7 818	5 476	5 644	5 580
Samarbete med Central- och Östeuropa	648	657	561	1 021	1 064	1 021
Fredsfrämjande verksamhet	19	25	32	14	14	11
<b>Summa</b>	<b>12 104</b>	<b>10 212</b>	<b>8 412</b>	<b>6 511</b>	<b>6 722</b>	<b>6 612</b>
Förvaltningskostnader	467	436	446			
<b>Totalt</b>	<b>12 571</b>	<b>10 648</b>	<b>8 858</b>			

### BILAGA 1 A

#### Internationellt utvecklingssamarbete per land och verksamhetsgren, kostnader i kr

Land/region/världsdel	Demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter	Sociala sektorer	Infrastruktur, näringsliv, urban utveckling & finansiella system	Naturbruk	Ekonomiska reformer	Forsknings- samarbete
<b>AFRIKA SÖDER OM SAHARA</b>						
Angola	3 465 659	28 507 976	93 716	499 443	0	0
Benin	0	0	0	0	0	0
Botswana	3 097 650	290 809	248 787	0	0	0
Burkina Faso	4 000 000	47 050	0	4 613 181	40 000 000	2 290 676
Burundi	3 535 263	0	0	0	0	0
Centralafrikanska republiken	0	0	0	0	0	0
Elfenbenskusten	4 200	0	0	0	0	0
Eritrea	481 197	8 630 613	7 247 959	0	0	28 309 351
Etiopien	9 364 983	514 663	205 702	78 296 449	0	15 837 979
Gabon	0	0	0	0	0	0
Gambia	0	0	0	0	0	0
Ghana	0	0	19 665 172	0	0	0
Guinea	0	0	0	0	0	0
Guinea-Bissau	0	1 429 717	9 273 105	200 000	0	0
Kamerun	0	0	0	0	0	0
Kap Verde	270 000	0	0	0	0	0
Kenya	31 176 966	16 666 641	32 674 772	30 020 508	0	0
Kongo	0	0	0	0	0	0
Kongo, Demokratiska Republiken	-21 054 079	0	0	0	0	0
Lesotho	0	0	0	0	0	0
Liberia	0	0	0	0	0	0
Malawi	0	6 450 000	434 915	0	0	0
Mali	0	57 083	52 670	0	40 000 000	0
Mauretanien	0	0	0	0	0	0
Moçambique	101 752 977	48 412 193	94 749 029	1 883 346	100 000 000	29 045 185
Namibia	21 736 253	39 695 606	15 272 771	3 082 535	0	2 844 860
Niger	0	0	0	0	0	0
Nigeria	4 500 000	0	0	0	0	0
Rwanda	7 763 906	18 161 341	19 536	0	40 000 000	0
Sao Tomé & Príncipe	0	0	0	0	0	0

	Humanitära insatser och konflikt-förebyggande	Enskilda organisationer	Övrigt	Totalt exklusive förvaltnings-kostnader	Förvaltnings-kostnader	Totalt	Land/region/världsdel
							<b>AFRIKA SÖDER OM SAHARA</b>
	102 162 136	5 893 512	-2 639 140	137 983 302	9 623 619	<b>147 606 922</b>	Angola
	0	948 380	0	948 380	33 118	<b>981 498</b>	Benin
	0	0	0	3 637 246	127 013	<b>3 764 260</b>	Botswana
	0	5 837 208	1 981 407	58 769 521	2 052 245	<b>60 821 766</b>	Burkina Faso
	22 223 621	-149 101	262 728	25 872 510	903 474	<b>26 775 984</b>	Burundi
	0	7 954 469	0	7 954 469	277 772	<b>8 232 241</b>	Centralafrikanska republiken
	0	1 145 782	0	1 149 982	40 158	<b>1 190 139</b>	Elfenbenskusten
	27 292 388	2 209 510	1 791 774	75 962 791	2 652 638	<b>78 615 429</b>	Eritrea
	79 278 297	15 922 751	2 321 358	201 742 182	9 273 849	<b>211 016 031</b>	Etiopien
	0	-6 453	0	-6 453	-225	<b>-6 678</b>	Gabon
	-11 106	3 886 937	0	3 875 831	135 345	<b>4 011 176</b>	Gambia
	0	692 543	0	20 357 715	710 896	<b>21 068 611</b>	Ghana
	5 783 698	-6 453	0	5 777 245	201 743	<b>5 978 988</b>	Guinea
	10 750 000	1 050 000	1 325 070	24 027 891	839 059	<b>24 866 950</b>	Guinea-Bissau
	0	-6 453	0	-6 453	-225	<b>-6 678</b>	Kamerun
	0	0	230 406	500 406	17 474	<b>517 880</b>	Kap Verde
	7 554 886	19 770 308	2 160 999	140 025 079	8 059 295	<b>148 084 375</b>	Kenya
	14 951 348	2 370 000	0	17 321 348	604 865	<b>17 926 213</b>	Kongo
	55 974 091	19 666 327	0	54 586 340	1 906 167	<b>56 492 507</b>	Kongo, Demokratiska Republiken
	0	-6 453	0	-6 453	-225	<b>-6 678</b>	Lesotho
	7 304 822	4 450 505	0	11 755 327	410 499	<b>12 165 825</b>	Liberia
	0	-32 265	16 575 762	23 428 412	818 125	<b>24 246 538</b>	Malawi
	0	2 495 465	2 326 662	44 931 880	1 569 031	<b>46 500 911</b>	Mali
	0	3 926 993	0	3 926 993	137 131	<b>4 064 124</b>	Mauretanien
	21 819 185	12 960 199	23 617 244	434 239 358	21 786 910	<b>456 026 268</b>	Moçambique
	1 000 000	4 702 517	119 559	88 454 101	7 504 672	<b>95 958 773</b>	Namibia
	0	-6 453	0	-6 453	-225	<b>-6 678</b>	Niger
	-7 458	2 338 006	0	6 830 548	238 524	<b>7 069 072</b>	Nigeria
	4 505 328	13 405 225	3 250 000	87 105 337	4 945 098	<b>92 050 435</b>	Rwanda
	0	-10 167	0	-10 167	-355	<b>-10 522</b>	Sao Tomé & Príncipe

Internationellt utvecklingssamarbete per land och verksamhetsgren forts., kostnader i kr

Land/region/världsdel	Demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter	Sociala sektorer	Infrastruktur, näringsliv, urban utveckling & finansiella system	Naturbruk	Ekonomiska reformer	Forsknings- samarbete
Senegal	0	0	0	0	0	0
Sierra Leone	0	0	0	0	0	0
Somalia	0	0	0	0	0	0
Sudan	0	0	0	0	0	0
Swaziland	0	0	0	0	0	0
Sydafrika	100 869 950	49 078 544	73 743 330	135 884	0	4 743 603
Tanzania	47 891 983	96 662 609	102 436 906	56 879 559	80 000 000	50 005 866
Tchad	0	0	0	0	0	0
Togo	0	0	0	0	0	0
Uganda	11 807 928	59 734 575	130 402 585	7 422 577	55 000 000	15 656 097
Zambia	27 083 750	61 786 966	27 544 564	49 236 695	0	1 599 692
Zimbabwe	33 168 522	11 299 714	558 731	2 596 514	0	10 077 500
Regionalt Afrika	53 639 955	122 793 143	68 212 181	100 333 889	0	117 637 244
<b>Summa Afrika</b>	<b>444 557 064</b>	<b>570 219 243</b>	<b>582 836 432</b>	<b>335 200 580</b>	<b>355 000 000</b>	<b>278 048 052</b>
<b>ASIEN EXKL. CENTRALASIEN</b>						
Afghanistan	0	4 917 124	0	12 500 000	0	0
Algeriet	800 000	0	0	0	0	0
Bangladesh	15 418 254	104 381 949	142 712 005	2 179 038	0	1 000 000
Bhutan	1 010 555	0	0	0	0	0
Egypten	3 259 774	420 000	2 291 856	286 000	0	0
Filippinerna	13 277 240	0	434 068	2 750 245	0	0
Hongkong	0	0	0	0	0	0
Indien	5 399 188	8 496 838	27 085 068	12 994 544	0	5 039 289
Indonesien	23 689 861	0	566 177	1 031 475	0	0
Irak	0	0	0	0	0	0
Iran	0	0	0	0	0	0
Israel	0	0	0	0	0	0
Jordanien	0	1 057 737	5 664 191	0	0	0
Kambodja	30 042 193	30 409 106	12 800 832	39 685 372	24 000 000	71 000
Kina	1 928 085	24 672 198	43 244 408	27 471 042	0	0
Korea, nord	0	0	0	65 580	0	0
Korea, syd	0	0	0	0	0	0
Kuwait	0	0	0	0	0	0
Laos	17 349 253	9 952 729	74 002 454	18 330 946	0	432 126
Libanon	21 725	474 678	0	0	0	0
Malaysia	0	0	0	0	0	0
Marocko	474 699	138 223	3 469 060	604 399	0	0
Mongoliet	10 680 900	145 000	10 106 830	0	0	0
Myanmar	584 200	0	0	0	0	0
Nepal	842 301	0	135 000 000	0	0	0
Pakistan	0	0	0	0	0	0
Papua Nya Guinea	0	0	0	0	0	0
Samoa	0	0	0	0	0	0
Sri Lanka	17 275 246	1 596 944	122 143 143	173 527	0	21 950 000
Syrien	0	0	887 748	0	0	0
Taiwan, Provins	0	0	0	0	0	0
Thailand	2 758 980	880 000	164 894	4 665 931	0	0
Tunisien	735 603	0	24 837	940 055	0	0
Turkiet	4 168 736	1 000 000	0	0	0	0
Vietnam	79 711 954	65 250 454	117 617 721	61 769 868	0	15 466 720
Västbanken-Gaza	32 090 095	45 760 792	101 672 764	11 500 000	0	0
Yemen	0	0	0	0	0	0
Östtimor	2 535 147	0	0	0	0	0
Regionalt Asien	19 974 908	24 041 329	12 059 943	32 662 691	0	47 206 097
<b>Summa Asien</b>	<b>284 028 898</b>	<b>323 595 101</b>	<b>811 947 999</b>	<b>229 610 713</b>	<b>24 000 000</b>	<b>91 165 231</b>



Humanitära insatser och konflikt-förebyggande	Enskilda organisationer	Övrigt	Totalt exklusive förvaltnings-kostnader	Förvaltnings-kostnader	Totalt		Land/region/världsdel
0	639 683	0	639 683	203 343	<b>843 026</b>		Senegal
32 205 500	-27 498	0	32 178 002	1 123 663	<b>33 301 665</b>		Sierra Leone
55 277 512	2 328 306	0	57 605 818	2 011 608	<b>59 617 426</b>		Somalia
65 066 967	16 062 863	0	81 129 829	2 833 072	<b>83 962 901</b>		Sudan
0	0	0	0	0	<b>0</b>		Swaziland
51 863	38 187 148	549 611	267 359 933	12 986 263	<b>280 346 196</b>		Sydafrika
6 500 000	33 893 084	7 303 047	481 573 054	23 982 652	<b>505 555 706</b>		Tanzania
0	1 075 782	0	1 075 782	37 567	<b>1 113 348</b>		Tchad
0	2 790 131	0	2 790 131	97 432	<b>2 887 563</b>		Togo
8 121 064	11 554 326	3 221 079	302 920 232	14 354 956	<b>317 275 188</b>		Uganda
4 572 736	3 902 298	224 604	175 951 305	9 438 943	<b>185 390 248</b>		Zambia
3 194 524	21 090 116	2 264 203	84 249 825	7 331 616	<b>91 581 441</b>		Zimbabwe
21 378 036	38 985 235	23 463 076	546 442 759	19 081 903	<b>565 524 662</b>		Regionalt Afrika
<b>556 949 438</b>	<b>301 884 313</b>	<b>90 349 447</b>	<b>3 515 044 569</b>	<b>168 350 482</b>	<b>3 683 395 051</b>		<b>Summa Afrika</b>
							<b>ASIEN EXKL. CENTRALASIEN</b>
182 454 000	11 317 603	814	211 189 541	7 109 498	<b>218 299 039</b>		Afghanistan
16 536 731	-41 949	0	17 294 782	582 213	<b>17 876 995</b>		Algeriet
-74 039	25 490 752	1 242 023	292 349 983	13 435 953	<b>305 785 936</b>		Bangladesh
0	1 930 000	0	2 940 555	98 991	<b>3 039 546</b>		Bhutan
0	4 879 078	62 800	11 199 508	377 021	<b>11 576 529</b>		Egypten
-29 616	7 575 199	0	24 007 137	808 178	<b>24 815 314</b>		Filippinerna
0	0	0	0	0	<b>0</b>		Hongkong
27 092 469	23 481 887	1 779 046	111 368 330	5 483 576	<b>116 851 906</b>		Indien
9 300 000	3 638 693	0	38 226 206	1 286 849	<b>39 513 055</b>		Indonesien
30 528 607	4 859 986	0	35 388 593	1 191 324	<b>36 579 917</b>		Irak
0	0	0	0	0	<b>0</b>		Iran
0	0	0	0	0	<b>0</b>		Israel
0	0	0	6 721 928	226 287	<b>6 948 215</b>		Jordanien
31 123 856	6 369 121	131 277	174 632 757	7 986 543	<b>182 619 300</b>		Kambodja
-487 382	5 440 268	625 025	102 893 643	5 672 071	<b>108 565 714</b>		Kina
27 597 053	0	0	27 662 633	931 237	<b>28 593 869</b>		Korea, nord
0	-41 949	0	-41 949	-1 412	<b>-43 361</b>		Korea, syd
0	0	0	0	0	<b>0</b>		Kuwait
-3 702	2 056 259	24 404	122 144 469	7 181 554	<b>129 326 023</b>		Laos
3 255 672	4 781 216	0	8 533 292	287 265	<b>8 820 557</b>		Libanon
0	0	0	0	0	<b>0</b>		Malaysia
0	0	0	4 686 381	157 763	<b>4 844 144</b>		Marocko
5 000 000	-67 765	0	25 864 965	870 720	<b>26 735 684</b>		Mongoliet
4 700 000	607 901	0	5 892 101	198 352	<b>6 090 453</b>		Myanmar
0	5 023 999	0	140 866 300	4 742 132	<b>145 608 431</b>		Nepal
0	6 958 278	0	6 958 278	1 653 944	<b>8 612 222</b>		Pakistan
0	545 782	0	545 782	18 373	<b>564 155</b>		Papua Nya Guinea
0	0	0	0	0	<b>0</b>		Samoa
16 843 952	7 705 020	0	187 687 831	8 675 578	<b>196 363 409</b>		Sri Lanka
0	-67 765	0	819 983	27 604	<b>847 587</b>		Syrien
0	0	0	0	0	<b>0</b>		Taiwan, Provins
19 500 000	4 698 667	0	32 668 472	1 099 753	<b>33 768 225</b>		Thailand
0	1 082 235	0	2 782 729	93 678	<b>2 876 407</b>		Tunisien
-138 389	571 598	14 366	5 616 312	189 068	<b>5 805 380</b>		Turkiet
0	13 467 753	1 150 621	354 435 093	18 897 240	<b>373 332 332</b>		Vietnam
22 406 897	10 422 486	0	223 853 034	10 481 811	<b>234 334 846</b>		Västbanken-Gaza
0	6 279 666	0	6 279 666	211 399	<b>6 491 065</b>		Yemen
4 565 000	-67 765	16 000 000	23 032 382	775 364	<b>23 807 746</b>		Östtimor
34 970 247	33 627 885	2 690 885	207 233 983	6 976 338	<b>214 210 321</b>		Regionalt Asien
<b>435 141 356</b>	<b>192 524 139</b>	<b>23 721 260</b>	<b>2 415 734 698</b>	<b>107 726 264</b>	<b>2 523 460 963</b>		<b>Summa Asien</b>

Internationellt utvecklingssamarbete per land och verksamhetsgren forts., kostnader i kr

Land/region/världsdel	Demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter	Sociala sektorer	Infrastruktur, näringsliv, urban utveckling & finansiella system	Naturbruk	Ekonomiska reformer	Forsknings- samarbete
<b>LATINAMERIKA</b>						
Argentina	0	0	0	0	0	0
Bolivia	45 058 733	67 071 960	6 330 431	2 081 730	60 000 000	15 202 507
Brasilien	0	0	0	0	0	0
Chile	71 000	0	15 000 000	0	0	0
Colombia	31 449 840	-665 157	0	0	0	297 500
Costa Rica	0	0	707 819	134 314	0	0
Dominikanska republiken	0	0	852 404	0	0	0
Ecuador	1 311 870	0	0	0	0	0
El Salvador	17 684 388	8 218 000	32 745 287	0	0	0
Guatemala	36 605 451	19 890 769	35 672 291	7 229 589	0	0
Guyana	60 895	0	0	0	0	0
Haiti	1 990 000	0	0	0	0	0
Honduras	78 951 702	17 373 435	4 234 644	1 553 887	60 000 000	287 937
Jamaica	1 440 217	0	2 141 560	0	0	0
Kuba	7 125 000	483 482	0	140 960	0	0
Mexiko	-78 599	0	0	0	0	0
Nicaragua	62 981 724	24 860 565	17 100 517	8 840 858	0	23 008 516
Paraguay	6 077 550	0	0	0	0	-1 017
Peru	11 360 339	0	0	0	0	0
Uruguay	0	0	0	0	0	0
Venezuela	0	0	0	0	0	0
Regionalt Latinamerika	43 277 742	28 093 859	38 175 947	32 388 471	0	35 410 029
<b>Summa Latinamerika</b>	<b>345 367 850</b>	<b>165 326 912</b>	<b>152 960 900</b>	<b>52 369 809</b>	<b>120 000 000</b>	<b>74 205 472</b>
<b>EUROPA</b>						
Albanien	16 246 876	5 800 037	5 033 673	10 358 110	0	0
Armenien	5 511 018	0	250 000	0	0	0
Azerbajdjan	44 839	0	0	0	0	0
Bosnien-Hercegovina	58 641 335	15 984 599	138 289 667	16 677 807	0	0
Förbundsrepubliken Jugoslavien	116 660 945	9 278 304	140 548 828	8 066 981	0	0
därav Kosovo	59 387 839	8 218 447	78 909 675	7 514 303	0	0
Montenegro	8 000 393	-6 357	0	33 107	0	0
Serbien	36 772 983	466 214	36 568 587	369 167	0	0
Georgien	8 007 881	3 650 866	0	204 331	0	0
Kazakstan	5 906 031	0	0	21 187	0	0
Kirgizistan	9 121 164	63 583	0	0	0	0
Kroatien	19 700 868	1 161 286	36 950 000	75 674	0	0
Makedonien	24 075 415	6 638 643	12 331 198	7 398 430	0	0
Moldavien	15 345 867	1 452 105	3 522 659	0	0	0
Slovenien	0	0	0	0	0	0
Tadjikistan	0	0	0	0	0	0
Turkmenistan	0	0	0	0	0	0
Uzbekistan	0	0	0	0	0	0
Regionalt Europa	9 015 888	8 197 158	1 849 545	65 527	0	0
<b>Summa Europa</b>	<b>288 278 128</b>	<b>52 226 581</b>	<b>338 775 569</b>	<b>42 868 048</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Övriga länder	0	0	0	0	0	0
Globala insatser	157 352 062	392 441 007	148 932 307	268 834 290	0	384 457 140
<b>Totalt exkl. förvaltningskostnader</b>	<b>1 519 584 003</b>	<b>1 503 808 844</b>	<b>2 035 453 208</b>	<b>928 883 440</b>	<b>499 000 000</b>	<b>827 875 896</b>
Förvaltningskostnader	39 369 819	56 902 408	88 106 764	44 432 410	15 361 787	58 567 549
<b>TOTALT</b>	<b>1 558 953 822</b>	<b>1 560 711 252</b>	<b>2 123 559 972</b>	<b>973 315 850</b>	<b>514 361 787</b>	<b>886 443 446</b>

	Humanitära insatser och konflikt-förebyggande	Enskilda organisationer	Övrigt	Totalt exklusive förvaltnings-kostnader	Förvaltnings-kostnader	Totalt	Land/region/världsdel
							<b>LATINAMERIKA</b>
	-7 404	1 568 380	0	1 560 976	54 317	<b>1 615 293</b>	Argentina
	-393 616	10 113 088	1 112 827	206 577 661	9 889 179	<b>216 466 839</b>	Bolivia
	-55 529	20 915 637	0	20 860 108	725 862	<b>21 585 969</b>	Brasilien
	0	8 715 948	0	23 786 948	827 706	<b>24 614 654</b>	Chile
	24 897 418	8 075 393	0	64 054 995	2 228 899	<b>66 283 894</b>	Colombia
	0	2 427 957	0	3 270 090	113 788	<b>3 383 878</b>	Costa Rica
	0	-111 544	0	740 860	25 779	<b>766 640</b>	Dominikanska republiken
	-18 510	2 474 738	0	3 768 097	131 117	<b>3 899 215</b>	Ecuador
	12 293 894	13 122 412	1 336 634	85 400 615	2 971 655	<b>88 372 270</b>	El Salvador
	8 591 130	17 304 472	1 412 507	126 706 208	6 594 391	<b>133 300 599</b>	Guatemala
	0	613 547	0	674 442	23 468	<b>697 910</b>	Guyana
	-18 510	-135 531	0	1 835 960	63 885	<b>1 899 845</b>	Haiti
	138 208 002	4 069 004	2 310 964	306 989 573	11 314 693	<b>318 304 266</b>	Honduras
	0	0	0	3 581 777	124 634	<b>3 706 411</b>	Jamaica
	0	0	449 489	8 198 931	285 295	<b>8 484 226</b>	Kuba
	600 000	2 232 235	0	2 753 636	95 817	<b>2 849 453</b>	Mexiko
	74 022 684	17 338 898	1 981 326	230 135 088	13 203 888	<b>243 338 976</b>	Nicaragua
	-14 808	8 081 123	0	14 142 848	492 124	<b>14 634 971</b>	Paraguay
	1 995 100	14 273 679	0	27 629 118	961 401	<b>28 590 518</b>	Peru
	0	536 836	0	536 836	18 680	<b>555 516</b>	Uruguay
	0	1 050 000	0	1 050 000	36 536	<b>1 086 536</b>	Venezuela
	29 331 025	45 358 060	20 421 569	272 456 702	9 480 578	<b>281 937 280</b>	Regionalt Latinamerika
	<b>289 430 877</b>	<b>178 024 332</b>	<b>29 025 315</b>	<b>1 406 711 467</b>	<b>59 663 692</b>	<b>1 466 375 159</b>	<b>Summa Latinamerika</b>
							<b>EUROPA</b>
	0	0	1 520 287	38 958 983	1 212 569	<b>40 171 552</b>	Albanien
	0	2 062 885	0	7 823 903	243 513	<b>8 067 416</b>	Armenien
	-617 246	-41 949	0	-614 355	-19 121	<b>-633 477</b>	Azerbajdjan
	61 504 464	4 286 518	886 124	296 270 515	11 412 916	<b>307 683 430</b>	Bosnien-Hercegovina
	65 119 882	0	7 245 088	346 920 028	10 797 623	<b>357 717 651</b>	Jugoslavien
	19 845 558	0	3 473 225	177 349 047	5 519 855	<b>182 868 902</b>	därav Kosovo
	0	0	0	8 027 143	249 839	<b>8 276 982</b>	Montenegro
	29 954 179	0	0	104 131 130	3 241 003	<b>107 372 133</b>	Serbien
	0	0	28 623	11 891 701	370 120	<b>12 261 821</b>	Kazakstan
	0	0	0	5 927 218	184 480	<b>6 111 698</b>	Georgien
	0	0	0	9 184 747	285 868	<b>9 470 615</b>	Kirgizistan
	0	241 103	1 114 391	59 243 321	1 843 903	<b>61 087 225</b>	Kroatien
	7 485 411	0	2 046 806	59 975 903	1 866 705	<b>61 842 607</b>	Makedonien
	0	0	1 470 312	21 790 943	678 227	<b>22 469 170</b>	Moldavien
	4 004 367	0	0	4 004 367	124 633	<b>4 129 000</b>	Slovenien
	10 050 000	0	0	10 050 000	312 799	<b>10 362 799</b>	Tadjikistan
	9 900 000	0	0	9 900 000	308 130	<b>10 208 130</b>	Turkmenistan
	0	-67 765	0	-67 765	-2 109	<b>-69 874</b>	Uzbekistan
	4 656 212	987 560	1 756 018	26 527 908	825 661	<b>27 353 569</b>	Regionalt Europa
	<b>162 103 090</b>	<b>7 468 351</b>	<b>16 067 648</b>	<b>907 787 416</b>	<b>30 445 916</b>	<b>938 233 331</b>	<b>Totalt Europa</b>
	23 348 440	4 815 000	0	28 163 440	876 566	<b>29 040 006</b>	Övriga länder
	198 608 807	191 251 037	1 421 972 104	3 163 848 755	98 472 395	<b>3 262 321 150</b>	Globala insatser
	<b>1 665 582 007</b>	<b>875 967 173</b>	<b>1 581 135 775</b>	<b>11 437 290 345</b>	<b>465 535 314</b>	<b>-</b>	<b>Totalt exkl. förvaltningskostnader</b>
	14 947 601	28 616 905	119 230 071	-	465 535 314	<b>465 535 314</b>	Förvaltningskostnader
	<b>1 680 529 608</b>	<b>904 584 078</b>	<b>1 700 365 846</b>	<b>-</b>	<b>465 535 314</b>	<b>11 902 825 659</b>	<b>TOTALT</b>

## BILAGA 1 B

## Samarbete med Central- och Östeuropa per land och verksamhetsgren, kostnader i kr

Land/region/världsdel	Säkerhetsfrämjande stöd	Demokrati	Socialt hållbar ekonomisk utveckling	Miljömässigt hållbar utveckling	Totalt
Bulgarien	0	155 602	570 225	0	725 827
Estland	1 415 928	5 319 237	9 563 832	19 071 274	35 370 271
Lettland	5 593 766	4 004 073	16 138 493	19 883 465	45 619 797
Litauen	1 058 919	6 470 905	35 850 060	8 010 029	51 389 912
Polen	0	-230 447	8 167 209	19 414 794	27 351 555
Rumänien	0	638 952	2 383 476	165 000	3 187 428
Ryssland	6 441 154	30 729 561	105 516 561	64 832 466	207 519 742
varav Barentsområdet	127 312	4 195 360	10 077 652	11 703 131	26 103 455
Slovakien	0	216 604	1 286 708	0	1 503 312
Tjeckien	0	133 332	245 145	0	378 477
Ukraina	1 700 000	11 839 809	22 496 946	14 889 692	50 926 447
Ungern	0	369 051	1 492 204	0	1 861 255
Vitryssland	12 338	6 695 794	4 248 094	452 079	11 408 304
Regionalt Central- och Östeuropa	11 651 278	39 260 914	125 137 739	34 005 579	210 055 510
<b>Summa Central- och Östeuropa</b>	<b>27 873 384</b>	<b>105 603 385</b>	<b>333 096 691</b>	<b>180 724 377</b>	<b>647 297 837</b>
Övriga länder	0	0	531 702	0	531 702
<b>Totalt</b>	<b>27 873 384</b>	<b>105 603 385</b>	<b>333 628 393</b>	<b>180 724 377</b>	<b>647 829 539</b>

## BILAGA 1 C

## Fredsfrämjande verksamhet per land, kostnader i kr

Land/region/världsdel	Fredsfrämjande	Förvaltningskostnader	Totalt
Azerbajdjan	701 373	70 824	772 197
Bosnien-Hercegovina	2 301 886	232 443	2 534 329
Förbundsrepubliken Jugoslavien	11 529 916	1 164 282	12 694 198
varav Kosovo	0	0	0
Montenegro	0	0	0
Serbien	0	0	0
Georgien	485 262	49 001	534 263
Kroatien	1 860 410	187 863	2 048 272
Makedonien	1 173 412	118 490	1 291 902
Tadjikistan	4 326	437	4 763
Uzbekistan	449 895	45 430	495 325
<b>Totalt</b>	<b>18 506 480</b>	<b>1 868 769</b>	<b>20 375 249</b>

## Bilaga 2. Bidrag till FN och andra internationella organisationer

Sida skall redovisa totalt bistånd genom myndigheten till internationella organ såsom FN-organ, utvecklingsbanker med flera.

Jämfört med budgetåret 2000 har utfallet för FN-organisationer och Övriga internationella organisationer ökat

med totalt 1 518,2 mnkr varav 1 337,5 mnkr avseende FN-organisationer, basstöd, 169,8 mnkr avseende FN-organisationer, projektsamarbete och 73,9 mnkr avseende Övriga internationella organisationer.

### II. FN-organisationer, projektsamarbete, kostnader i mnkr

	2001	2000
Unicef	395	417,3
UNDP	372	285,9
Världsbanksgruppen	371,3	484,2
WHO	109,6	97,6
FAO	91	77,4
UN-DHA/UNOCHA	82,7	77,3
PAHO	75	53,5
ILO	63,7	46,5
WFP	63,1	44,8
UN/FN	41,4	28,5
UNCHR	30,6	16,2
UNOPS	24,2	-0,2
WMU	24	22
UNEP	22	4,7
IFAD	17,7	2,5
UNMIK	14	0
UNHCR	13,8	5
UNESCO/IIEP	13,5	8,8
UNFPA	9,3	7,2
Habitat/UNCHS	8,8	7,8
UNRISD	8,5	7
UNECA	8,5	0
UNHCHR	5,4	1
UNRWA	5	2
UNDP/COHRED	4,5	6,8
ICTP	4	5
Unctad	4	0
UNAIDS	3,7	4
ITC	3,1	-0,1
UNDCP	3	5,4
ESCAP	1	3,1
UNOA	1	0
WTO	1	0
UNTCA	0,6	0
UNV	0,5	3,1
ECLAC	0,5	1,5
UNCCD	0,1	0
ITU	0	0,8
WIPO	0	0,6
UNIDO	-0,6	-0,5
<b>Totalt FN-organisationer, projektsamarbete</b>	<b>1 896,5</b>	<b>1 727</b>
<b>Totalt FN</b>	<b>3 234</b>	<b>1 727</b>

### I. FN-organisationer, basstöd, kostnader i mnkr

	2001
UNDP	795
Unicef	297
UNFPA	160
UNDCP	38,5
UNAIDS	47
<b>Totalt FN-organisationer, basstöd</b>	<b>1 337,5</b>

### III. Övriga internationella organisationer, kostnader i mnkr

	2001	2000
ICRC	205	269,5
Lutheran World Federation	91,3	55,2
IPPF	69,8	109,6
IOM	60,6	10
IUCN	42,1	53,7
AIT	31,3	14,5
Save the Children	29,6	6
IFS	18,7	18,8
IDB	18,6	16,5
OAS	17	40
ICRAF	15	16,7
European Bank	12	15,3
Mekong Committee	11,3	11,8
IFU	10	36,9
Mines Advisory Group	5	18,1
OAU	1,9	20,6
Övriga	436,7	290,6
<b>Totalt övriga internationella organisationer</b>	<b>1 075,9</b>	<b>1 002</b>

<b>TOTALT FN och ÖVRIGA INTERNATIONELLA ORGANISATIONER</b>	<b>4 309,9</b>	<b>2 728,7</b>
--	----------------	----------------

## Bilaga 3. Kreditförsörjningsprogrammet, importgarantier, fristående garantier och u-krediter

*Sida skall för varje typ av garanti samlat redovisa garanterad kapitalskuld, eventuell garantireserv, utgifter och inkomster avseende garantier samt det ackumulerade riskvärderade resultatet.*

### Kreditförsörjningsprogrammet

Inom kreditförsörjningsprogrammet har en garanti lämnats till Barclays Bank i Zimbabwe avseende Zimbabwe Women's Trust. Garantin är avslutad vad gäller nya lån och eventuella förluster på utestående lån bedöms täckas av de medel som SWFT avsatt för ändamålet.

### Importgarantier

Sidas garantiengagemang uppgick 31 december 2001 till 1,7 mnkr. Det är en minskning med 1,8 mnkr jämfört med 2000. Sidas risknivå för importgarantier ligger sedan drygt tio år på cirka tio procent. Mot bakgrund av detta har förlustrisken minskat med 180 000 kronor jämfört med föregående år och uppgår nu till 170 000 kronor.

### Fristående garantier

Regeringen har bemyndigat Sida att bedriva verksamhet med fristående garantier under en försöksperiod. Försöksperioden löper från 11 mars 1999 till 11 mars 2002.

Sidas garantiengagemang för fristående garantier uppgick per 31 december 2001 till 150 mnkr, varav 127 mnkr avser utestående förbindelse och 23 mnkr aktuella utfästelser. Engagemanget består av två garantier, en garanti på 70 mnkr till Swedfund för upplåning i AB Svensk Exportkredit avseende Sidas medverkan i AIG-African Infrastructure Fund och en garanti på 80 mnkr för en värdepapperemission gjord av telebolaget MTN-Uganda. Riskvärdering av engagemanget visar på en förlustrisk på 3,5 mnkr. Med tanke på verksamhetens pilotkaraktär har regeringen medgivit att en säkerhetsreserv för garantigivningen inrättas om ett totalt belopp på 500 mnkr, genom avsättning av medel som ackumulerats inom u-kreditsystemet. Denna säkerhetsreserv kan ställas i relation till den av regeringen till Sida bemyndigade ramen om 1 000 mnkr för den fristående garantiverksamheten. Inkomsterna från garantiverksamheten uppgår till 1 431 tkr. Verksamheten har inte haft några utgifter.

### U-krediter

EKN har gjort en riskmässig värdering av Sidas garantiengagemang och utestående fordringar per 31 december 2001 i enlighet med av riksdagen beslutad ny redovisningsprincip (1996/97:FiUi). Sidas garantiengagemang för u-krediter uppgick den 31 december 2001 till 7 363 mnkr, varav 6 246 mnkr avser utestående förbindelser och 1 117 mnkr aktuella utfästelser. Värderingen pekar mot en genomsnittlig förlustrisk, exklusive koncentrationsrisk, på 13,6 procent av engagemanget eller ett riskvärde om 852 mnkr, jämfört med cirka 8,7 procent eller 603 mnkr år 2000. Motsvarande uppgifter för 1999 var knappt 5,5 procent eller 391 mnkr.

I bokslutet har även hänsyn tagits till den riskpremie som uppkommer genom att garantiengagemanget och skadefordringarna är koncentrerade till ett fåtal länder. Reserveringen för denna koncentrationsrisk uppgår till 63 mnkr och tillsammans med förlustrisken i engagemanget på 852 mnkr ger det en total reservering på 915 mnkr. Myndighetskapalet, det vill säga tillgångar minus skulder och riskreservering, har enligt detta beräkningssätt minskat från 550 mnkr till 458 mnkr.

Årets resultat, -92 mnkr, kan till stor del förklaras av förändringar i värderingen av risken i engagemanget. Av denna förändring på -139 mnkr är 249 mnkr hänförligt till en ökad risk på delar av portföljen, framför allt vissa länder i Afrika. Detta uppvägs till stor del av en minskad koncentrationsrisk, 110 mnkr, som är resultatet av en förändrad struktur på och sammansättning av portföljen. Sidas utestående skadefordringar har totalt sett ökat med 168 mnkr till 1 060 mnkr. Värderingen av dessa fordringar, med hänsyn tagen till förväntade förluster och riskkoncentration, uppgår till 299 mnkr, en ökning med 52 mnkr.

Det kassamässiga resultatet uppvisar i stort sett liknande flöden som tidigare år. Smärre förändringar, genom något ökade premieintäkter och mer än fördubblade skadeersättningar, drar dock ned resultatet.

Sidas slutsats är att nuvarande nivå på säkerhetsreserven väl täcker skattningen av risknivån.

## Bilaga 4. Sakanslagsfinansierade förordnanden i fält

Sida skall till Utrikesdepartementet lämna en förteckning över samtliga sakanslagsfinansierade tjänster per den 1 januari 2001 och redovisa förändringar i förhållande till denna förteckning. I rapporteringen skall även redovisas:

- antal och inriktning av helårstjänster i fält som belastar sakanslaget och styckkostnaderna för dessa,
- antal och inriktning av korttidstjänster, hur stor del av dessa som externrekryterats samt styckkostnaderna för dessa,
- total konsultkostnad per månad, antal löpande konsultkontrakt och antal konsulttimmar/månad som belastar sakanslaget.

Under 2001 finansierades 68 korttidstjänster (förordnanden om högst ett år) till en kostnad om 6,5 mnkr. Styckkostnaderna för dessa korttidstjänster uppgick i genomsnitt till 95 tkr. Ingen av korttidstjänsterna har externrekryterats.

Antal helårstjänster (förordnanden överstigande ett år) uppgick under samma period till 93, till en kostnad om 125,1 mnkr. Styckkostnaderna för dessa helårstjänster uppgick i genomsnitt till 1,4 mnkr.

Den totala genomsnittliga konsultkostnaden som belastade sakanslaget per månad uppgick till 140,7 mnkr. Antalet löpande konsultkontrakt var 394 och antalet konsulttimmar per månad var i genomsnitt 50 580.

**Sakanslagsfinansierade förordnanden per 31 december 2001, antal personer, kostnad i tkr**

	Afrika			Asien (inkl. Västbanken-Gaza)			Latinamerika			Globalt		Europa			Totalt
	< 1 år*	> 1 år	> 1 år Lok. anst.	< 1 år*	> 1 år	> 1 år Lok. anst.	< 1 år*	> 1 år	> 1 år Lok. anst.	< 1 år*	> 1 år	< 1 år*	> 1 år	> 1 år Lok. anst.	
Samordnare	4	5	5		1	1		1			1		7		25
Återuppbyggnad															
Humanitärt /Katastrofhjälp	5	2	1	3											11
Demokrati/MR	2	5	3		4,5	3		2							19,5
Handelsfrämjande								1							1
Näringsliv	2	2	1	1	1	1		1				1			10
Ekonomisk utveckling	3	5				1									9
Infrastruktur	1	2			3,5	2		1					1		10,5
Energi/Kontraktsfinansierat tekniskt samarbete		1	1		1	1									4
Vatten	2	2	2												6
Naturbruk	2		3		4	2		2							13
Undervisning	3	4	3	4	2	3									19
Hälsa	4	5	4	3	3	3	3	2		2					29
Sociokultur		1													1
Kultur och media	2	1	2	2		1	1								9
Övriga	7	11	3	2	1	1	6	7	7	1		2		2	50
<b>Totalt</b>	<b>37</b>	<b>46</b>	<b>28</b>	<b>15</b>	<b>21</b>	<b>19</b>	<b>10</b>	<b>17</b>	<b>7</b>	<b>3</b>	<b>1</b>	<b>3</b>	<b>8</b>	<b>2</b>	<b>217</b>
<b>Kostnad</b>	<b>3 550</b>	<b>64 287</b>	<b>9 328</b>	<b>1 733</b>	<b>27 402</b>	<b>5 229</b>	<b>791</b>	<b>22 172</b>	<b>1 888</b>	<b>242</b>	<b>1 435</b>	<b>129</b>	<b>11 219</b>	<b>422</b>	<b>149 827</b>
<b>Kostnad per person</b>	<b>95,9</b>	<b>1 397,5</b>	<b>333,1</b>	<b>115,5</b>	<b>1 304,9</b>	<b>275,2</b>	<b>79,1</b>	<b>1 304,2</b>	<b>269,7</b>	<b>80,7</b>	<b>1 435,0</b>	<b>43,0</b>	<b>1 402,4</b>	<b>211,0</b>	<b>–</b>

\*Ingen av korttidstjänsterna har externrekryterats

**Sakanslagsfinansierade förordnaden per 1 januari 2001, antal personer, kostnad i tkr**

	Afrika			Asien			Latinamerika			Västbanken-Gaza			Europa			Totalt
	< 1 år	> 1 år	> 1 år Lok. anst.	< 1 år	> 1 år	> 1 år Lok. anst.	< 1 år	> 1 år	> 1 år Lok. anst.	< 1 år	> 1 år	> 1 år Lok. anst.	< 1 år	> 1 år	> 1 år Lok. anst.	
Samordnare	1	3					1			1			1			7
Återuppbyggnad																0
Humanitärt /Katastrofhjälp	2	2		3	1											8
Demokrati/MR	3	5			4		4						1			17
Handelsfrämjande		1														1
Näringsliv		3			1		1	2								7
Ekonomisk utveckling																0
Infrastruktur	2	4			1		2						1			10
Energi/Kontraktsfinansierat tekniskt samarbete				1	1											2
Vatten	1	2														3
Naturbruk	1	6		1	3		2			1						14
Undervisning	1	6		1			1									9
Hälsa	4	4		1	4			1								14
Sociokultur		1					1	2								4
Kultur och media	1			1			1									3
Övriga	4	6	26		1	17	2		3				1	1	1	62
<b>Totalt</b>	<b>20</b>	<b>43</b>	<b>26</b>	<b>8</b>	<b>16</b>	<b>17</b>	<b>6</b>	<b>14</b>	<b>3</b>	<b>0</b>	<b>2</b>	<b>0</b>	<b>1</b>	<b>4</b>	<b>1</b>	<b>161</b>
<b>Kostnad</b>	<b>1 825</b>	<b>51 122</b>	<b>8 270</b>	<b>628</b>	<b>19 288</b>	<b>3 548</b>	<b>465</b>	<b>21 893</b>	<b>877</b>	<b>0</b>	<b>4 012</b>	<b>0</b>	<b>40</b>	<b>6 437</b>	<b>96</b>	<b>118 501</b>
<b>Kostnad per person</b>	<b>91</b>	<b>1 189</b>	<b>318</b>	<b>70</b>	<b>1 286</b>	<b>209</b>	<b>78</b>	<b>1 564</b>	<b>292</b>	<b>0</b>	<b>2 006</b>	<b>0</b>	<b>40</b>	<b>1 609</b>	<b>96</b>	<b>–</b>



# Förkortningsordlista

## 2001

## Förkortningsordlista

AfDB	African Development Bank (Afrikanska utvecklingsbanken)
ALNAP	Active Learning of Accountability and Performance in Human Assistance
AsDB	Asian Development Bank (Asiatiska utvecklingsbanken)
ASEAN	Association of South East Asian Nations (Sydostasiatiska samarbetsorganisationen)
AVS	Afrika, Västindien och Stilla-havsområdet
BBE	Bilateral biträdande expert
BIP	Baltic Investment Programme (Baltiska investeringsprogrammet)
BIAK	Biståndsinformationsakademin
BNI	Bruttonationalinkomst
CSD	Commission on Sustainable Development (FN:s kommission för hållbar utveckling)
DAC	Development Assistance Committee (OECD:s biståndskommitté)
Danida	Danish International Development Assistance (Det danska biståndsorganet)
EBRD	European Bank for Reconstruction and Development (Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling)
ECHO	European Community Humanitarian Office (Europeiska byrån för humanitärt bistånd)
Ecosoc	Economic and Social Council of the United Nations (FN:s råd för ekonomiska och sociala frågor)
EIB	European Investment Bank (Europeiska utvecklingsbanken)
EO	Enskilda organisationer
ESAF	Enhanced Structural Adjustment Facility (IMF:s utvidgade strukturanpassningsfacilitet)
EU	Europeiska unionen
EUF	European Development Fund (Europeiska utvecklingsfonden)
EURODAD	European Network on Debt and Development
FAO	Food and Agriculture Organization (FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation)
Finnida	Finnish International Development Agency (Det finska biståndsorganet)
Forum Syd	Svenska enskilda organisationers biståndssamverkan
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade (Allmänna tull- och handelsavtalet)
GWP	Global Water Partnership
Habitat	FN:s världskonferens om boende- och bebyggelsefrågor
HIPC	Heavily Indebted Poor Countries (Skuldyngda fattiga länder)
IBRD	International Bank for Reconstruction and Development, World Bank (Internationella banken för återuppbyggnad och utveckling, Världsbanken)
ICRC	International Committee of the Red Cross (Internationella Rödakorskommittén)
IDA	International Development Association (Internationella utvecklingsfonden)
IDB	Inter-American Development Bank (Interamerikanska utvecklingsbanken)
IDEA	The International Institute for Democracy and Electoral Assistance

IFAD	International Fund for Agricultural Development (Internationella jordbruksutvecklingsfonden)
IIDH	Interamerikanska institutet för mänskliga rättigheter
ILO	International Labour Office (Internationella arbetsorganisationen)
IMF	International Monetary Fund (Internationella valutafonden)
IOM	International Organization for Migration (Internationella migrationsorganisationen)
ISPA	Instrument for Structural Policies for Pre-Accession (EU:s program för ekonomisk och social sammanhållning i Central- och Östeuropa, särskilt miljö och transport)
JPO	Junior Professional Officer
KtK	Kvinna till Kvinna (stödjer krigs- och konfliktdrabbade kvinnor)
KTS	Kontraktsfinansierat tekniskt samarbete
LFA	Logical Project Framework Approach
mnkr	miljoner kronor
MFS	Minor Field Studies (Sidas stipendieprogram för mindre fältstudier)
MKB	Miljökonsekvensbedömningar
MR	Mänskliga rättigheter
MUL	Minst utvecklade länder
NAI	The Nordic Africa Institute (Nordiska Afrikainstitutet)
Nato	North Atlantic Treaty Organisation
NEPAD	New Partnership for Africa's Corporation (Nytt partnerskap för Afrikas utveckling)
NGO	Non-Governmental Organization (Icke-statlig enskild organisation)
NIB	Nordic Investment Bank (Nordiska investeringsbanken)
Norad	Norwegian Agency for Development Cooperation (Det norska biståndsorganet)
NUTEK	Verket för näringslivsutveckling
OAS	Organization of American States (Samarbetsorganisationen för amerikanska stater)
OAU	Organization of African Unity (Afrikanska enhetsorganisationen)
OCHA	Office for the Coordination of Humanitarian Affairs
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development (Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling)
OPEC	Organization of Petroleum Exporting Countries (De oljeexporterande ländernas organisation)
OSSE	Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa
Phare	EU:s program för samarbete med Centraleuropa och de baltiska staterna
PRSP	Poverty Reduction Strategy Papers (Nationell utvecklingsstrategi)
Relma	Regional Land Management Unit
SADC	Southern African Development Community (Gemenskapen för utveckling i södra Afrika)
Sapard	EU:s program för stöd till jordbruk och landsbygdsutveckling i Central- och Östeuropa
SAK	Svenska Afghanistankommittén
SPA	Strategic Partnership for Africa
SRK	Svenska Röda korset

SWAPO	South West Africa People's Organization (Sydvästafricanska folkorganisationen)
UD	Utrikesdepartementet
UN/FN	United Nations (Förenta nationerna)
UNAIDS	FN:s samlade program för hiv/aids-insatser
UNCED	United Nations Conference on Environment and Development (FN:s konferens om miljö och utveckling)
UNCDF	United Nations Capital Development Fund (FN:s kapitalutvecklingsfond)
Unctad	United Nations Conference on Trade and Development (FN:s konferens för handel och utveckling)
UNDAC	United Nations Disaster Assessment and Coordination (FN:s organisation för värdering och koordinering av katastrofinsatser)
UNDAF	United Nations Development Assistance Framework (FN:s ramverk för utvecklingssamarbete)
UNDCP	United Nations Drug Control Programme (FN:s narkotikakontrollprogram)
UNDG	United Nations Development Group (FN:s utvecklingsgrupp)
UNDP	United Nations Development Programme (FN:s utvecklingsprogram)
UNEP	United Nations Environment Programme (FN:s miljöprogram)
Unesco	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (FN:s organisation för utbildning, forskning och kultur)
UNFPA	United Nations Population Fund (FN:s befolkningsfond)
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees (FN:s flyktingkommissariat)
Unicef	United Nations Children's Emergency Fund (FN:s barnfond)
UNIDO	United Nations Industrial Development Organization (FN:s organisation för industriell utveckling)
Unifem	United Nations Development fund for Women (FN:s utvecklingsfond för kvinnor)
UNRWA	United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (FN:s hjälporganisation för palestinaflyktingar)
WFP	World Food Programme (Världslivsmedelsprogrammet)
WHO	World Health Organization (Världshälsoorganisationen)
WTO	World Trade Organization (Världshandelsorganisationen)



FOTOGRAFFÖRTECKNING:

- s 8: Annie Anderberg  
s 27: Pedro Ugarte/AP/Pressens Bild  
s 28: Sean Sprauge/Phoenix  
s 31: Afrikagrupperna  
s 32–33: Pontus Liljenberg  
s 35: Donald Boström  
s 37: Sean Sprauge/Phoenix  
s 38–39: Sean Sprauge/Phoenix  
s 41: Göteborgs Musikhögskola  
s 43: Thomas Wester/Bildhuset  
s 45: Anders Gunnartz  
s 46: Gustaf Eneroth/Phoenix  
s 49: Mark Edwards/Phoenix  
s 51: Sean Sprauge/Phoenix  
s 52: Heldur Netocny/Phoenix  
s 55: Lars Forsstedt/ETCbild  
s 56: Pietro Cenini/Phoenix  
s 57: Wanke/West Stock/FLT/PICA  
s 59: Janulis Vilius/windh/Megapix  
s 60: Sean Sprauge/Phoenix  
s 61: Trygve Bølstad/Phoenix  
s 62: Håkan Ludvigson/Bildhuset  
s 63: Claes Grundsten/Bildhuset  
s 64: Magnus Rosshagen  
s 65: Ole Christiansen/Bildhuset  
s 67: Amit Bhargava/AP/Pressens Bild  
s 71: Damir Sagolj/Reuters/Scanpix  
s 72: Wim Van Cappellen/Reporters/Scanpix  
s 73: Sean Sprauge/Phoenix  
s 75: PMU/Interlife  
s 77: Denise Grünstein/Bildhuset  
s 81: Johan Nilsson/Kombinera  
s 83: Bruno Ehrs/Bildhuset  
s 87: Anders Lindh/Tiofoto  
s 88: Jørn Stjerneklar/Phoenix  
s 88–89: Trygve Bølstad/Phoenix  
s 90: Heng Sinith/Reuters/Scanpix  
s 91: Sean Sprauge/Phoenix  
s 92: Romeo Gacad/EPA/Pressens Bild  
s 93: World Food Program/AP/Pressens Bild  
s 94–95: Pontus Liljenberg  
s 96–97: Beppe Arvidsson/Bildhuset  
s 98–99: Anders Gunnartz  
s 107: Robert Blombäck  
s 109: Vasilij Fedosenko/Reuters/Scanpix  
s 112: Mats Sundgren, Sida  
s 115: Mats Sundgren, Sida  
s 116: Johan Wingborg/Bildhuset  
s 119: Johan Wingborg/Bildhuset  
s 120–122: Victor Brott/Global Reporting

ISBN: 91-586-2114-8

PRODUKTION: KOMBINERA

GRAFISK FORM: JOHAN NILSSON/KOMBINERA

OMSLAGSIDÉ: CHRISTINE CLIFSTOCK/CLIFSTOCK FORM

REPRO OCH TRYCK: ELANDERS NOVUM, GÖTEBORG, APRIL 2002

INLAGAN ÄR TRYCKT PÅ HELT KLORFRITT PAPPER: 120g LESSEBO LINNÉ NATURVITT

OMSLAGET ÄR TRYCKT PÅ ECF-MÄRKAT (ESSENTIALLY CHLORINE-FREE) PAPPER: 300g CHROMOGARD

ARTIKELNUMMER: D0740

# årsredovisning

# 2001

## De biståndspolitiska målen

Det överordnade målet för Sveriges internationella utvecklingssamarbete är att höja de fattiga folkens levnadsnivå. I det övergripande målet ingår de sex av riksdagen fastlagda biståndspolitiska målen, nämligen att bidra till

- resurstillväxt
- ekonomisk och politisk självständighet
- ekonomisk och social utjämning
- demokratisk samhällsutveckling
- en framsynt hushållning med naturresurser och omsorg om miljön
- jämställdhet mellan kvinnor och män.

Målet för samarbetet med Central- och Östeuropa är att

- främja en säkerhetsgemenskap
- fördjupa demokratins kultur
- stödja en socialt hållbar ekonomisk omvandling
- stödja en miljömässigt hållbar utveckling.

Ett jämställdhetsperspektiv skall genomsyra hela samarbetet.

## Vill du veta mer?

Besök Sidas hemsida [www.sida.se](http://www.sida.se)  
eller kontakta Sidas infocenter [info@sida.se](mailto:info@sida.se)

**Besöksadress** Sveavägen 20, Stockholm

**Telefon** 08-698 55 80



STYRELSEN FÖR INTERNATIONELLT UTVECKLINGSSAMARBETE

105 25 STOCKHOLM